

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΣΤ'

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - ΠΣ 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΑΡΙΘ. 6

**Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(20 Μαΐου - 5 Ιουνίου 1999)**

Η Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος καὶ ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο (Φωτ. Χρ. Μπόνη).

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Όπως ήδη έγινε φανερόν από τό Πρόγραμμα τής επίσημου επισκέψεως τής Α.Θ.Π. του Σεπτού Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στην Έκκλησίαν τής Ελλάδος, πού δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος τής «Έκκλησίας», και όπως επίσης μαρτυρείται τόσον από τό σχετικό «Χρονικό», πού δημοσιεύεται στις επόμενες σελίδες, όσον και από τά βιώματα τών άπανταχού τής γής Έλλήνων, οί όποιοι από τόν Τύπο και τά Ραδιοτηλεοπτικά Μέσα παρακολούθησαν συγκλονιστικά στιγμιότυπα και έντυπωσιακές σκηνές εκ τής παρουσίας του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πα-

τεύσεως και τών λοιπών Κομμάτων από τό Ύπουργικό Συμβούλιο και τίς Άνώτατες Δικαστικές Άρχές από τούς Κοσμήτορες, τούς Προέδρους και τούς Καθηγητές τών Θεολογικών Σχολών από τίς Νομαρχιακές, Δημοτικές, Στρατιωτικές Άρχές και τούς Άρχηγούς τών Σωματών Άσφαλείας από Ήγετικά Στελέχη τών διαφόρων λοιπών Άρχών και από πανηγυρίζοντα πλήθη λαού, οί τιμές λοιπόν πού έπιδαφιλεύθηκαν στον Οικουμενικό Πατριάρχη από όλες άνεξαιρέτως τίς τάξεις του Χριστεπωνύμου πληρώματος τής Έκκλησίας τής Ελλάδος είναι πιστοποιήσις τών δεσμών αυτών.

Του κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Όμοτίμου Καθηγητού του Πανεπιστημίου
Άθηνών, Τακτικού Μέλους τής Ευρωπαϊκής
Άκαδημίας τών Έπιστημών και τών Τεχνών

τριαρχου στην Ελλάδα, ή επίσκεψις αυτή, πού πραγματοποιήθηκε ύστερα από δικαιολογημένες άναβολές, ύπήρξε πολυδιάστατο και πολύπτυχο γεγονός ύψιστης σπουδαιότητας και μετέδωσε σε πολλούς άποδέκτες πολυάριθμα σημαντικά –και συχνά άποκαλυπτικά– μηνύματα, πού έχουν όχι μόνον πανεθνικήν, αλλά και πανευρωπαϊκήν, πανορθόδοξον, παγγρησιανικήν και πανανθρωπινήν έμβέλεια. Μερικά εκ τών μηνυμάτων αυτών είναι δειγματοληπτικώς τά εξής:

1. Η παρουσία του Σεπτού Οικουμενικού Πατριάρχου στην Ελλάδα έδωσε άφορμήν στο να προβληθούν οί μακροχρόνιοι δεσμοί αίματος και αγάπης, πού συνδέουν τόν έλληνικό λαό με την Πρωτόθρονη έντός τής Όρθοδοξίας Έκκλησία τής Βασιλίδος τών πόλεων. Οί παντοειδείς τιμές, πού άπεδόθησαν στον Παναγιώτατο από τόν άδελφικό φίλο Του Μακ. Αρχιεπίσκοπο Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλο από τά Μέλη τής Ι. Συνόδου και πλείστα στελέχη τής Σεπτής Ίεραρχίας από κληρικούς, μοναχούς, μονάστριες και λαϊκούς από τόν Πρόεδρο τής Δημοκρατίας, τόν Πρωθυπουργό, τόν Πρόεδρο και τά Μέλη τής Βουλής, τόν Άρχηγό τής Άξιωματικής Άντιπολι-

Εύγλωτη ύπήρξε και ή φαινομενολογία τών εκδηλώσεων τιμής προς τόν Προκαθήμενο τής Έκκλησίας τής Κωνσταντινουπόλεως σε όλες τίς περιοχές, τίς όποιες επισκέφθηκε. Έγκάρδιες προσφωνήσις: κωδωνοκρουσιές: λιτανευτικές πομπές και πορείες: παρατάξεις κληρικών με τά άμφιά τους, μοναχών, μοναστριών, και στρατιωτικών άγχημάτων: φιλαρμονικές, μαντολινάτες και όρχήστρες: έορταστικά λαϊκά πανηγύρια με χορωδίες, άσματα, τραγούδια και λαϊκούς χορούς: καλλιτεχνικές εκδηλώσεις συνηρητημένες με έπιστημονικά συμπόσια: στρώσιμο τών δρόμων με πολύτιμα χαλιά, με δάφνες και μυρσίνες: χιλιάδες ροδοπέταλα και άλλα λουλούδια, με τά όποια ραινόταν ό Πατριάρχης είτε από σημαιοστόλιστα μπαλκόνια και στους δρόμους από κάνιστρα, πού κρατούσαν νεάνιδες: σημαίες τής Ελλάδος και εκκλησιαστικές με τόν δικέφαλο άετό: πλήθη πιστών και πολλοί με τίς πολύχρωμες έθνικές τοπικές ένδυμασιές τους: πρωτοφανείς συμμετοχές νεολαίας άμφοτέρων τών φύλων: συνοδείες σε μερικές περιοχές έποχουμένων σε μοτοσυκλέτες ή έφίππων νέων: δώρα, πού προσφέρονταν στον Πατριάρχη, στον Αρχιεπίσκοπο και στα μέλη τής Συνοδείας των: αυτά και πολλά άλλα διεμόρφωναν και χρωμάτιζαν την άτμόσφαιρα, μέσα στην όποία εκδηλώνονταν με ένθουσιασμόν οί τιμές προς τόν Προκαθήμενο τής Όρθοδοξίας.

Οί τιμές αυτές απέδειξαν ότι ή παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχου άφύπνισε και ενεργο-

ποίησε για μίαν ακόμη φοράν τὴν πεμπτουσίαν τοῦ βιο-ψυχολογικοῦ γενετικοῦ κώδικος τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ πλεόν ἐνδόμυχο ἀρχετυπικὸ στοιχεῖο τῶν ὑπαρξιακῶν συνειδητῶν ἢ ὑποσυνειδήτων ἀναμνήσεών τους. Ἔτσι ἀναζωπυρήθηκε ἡ αὐτοσυνειδησία τους, ἡ ὁποία ἀνάγεται στὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ἕλληνες Χριστιανοί, ὅταν δέχθηκαν στὴν πνευματικὴν ζωὴν τους τὸ θεῖον ἐμβόλιον τῆς καλλιελαιῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ βγήκαν ἀπὸ τὴν κολυμβήθρα τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος ντυμένοι μὲ τὴν φωτεινὴ στολὴ τῆς ἀναγεννήσεως, μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Νέας Ρώμης, συνέσφιγξαν τὴν ἐνότητά τους καὶ διαμόρφωσαν τὴν ταυτότητά τους ὑπὸ τὶς στοργικὰς ἐνοποιὰς πτέρυγες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσλαμβάνοντας κατὰ τρόπον ἐκλεκτικὸ καὶ καταναγάζοντας μὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἐκλεκτὰ εἰδολογικά καὶ καθ' ἕλλην στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ.

2. Τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης, ἡ ὁποία συνδέει τοὺς Ἕλληνες μὲ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναρριπίσθηκε ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἁγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, μὲ τὶς λειτουργικὰς ἐκδηλώσεις (Δοξολογίες, Τρισάγια, Ἀκολουθίες Ἐγκαινίων καὶ Θυρανοξίων καὶ κατ' ἐξοχὴν μὲ τὴν εὐχαριστιακὴ κοινωνία ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τόσον μὲ τὴν πανηγυρικὴ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ἱ. Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν μὲ τὴν παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ ὄλων τῶν λοιπῶν Ἐπισήμων, πού ἀναφέρθηκαν προηγουμένως, ὅπως καὶ μὲ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Πολυαρχιερατικὴν Θ. Λειτουργίαν στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίου Μηνᾶ Ναούσης. Μὲ τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Οὐρανοῦ Ἄστρου καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ποτηρίου τῆς Ζωῆς κοινὴν μετάληψιν τοῦ Τιμίου Σώματος καὶ τοῦ ἀχράντου Αἵματος τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία προϋποθέτει δογματικὴν ἐνότητα, διανοίγονται οἱ πνευματικοὶ ὀφθαλμοὶ καὶ κατανοοῦμεν καλύτερον τὸ μυστήριον τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖο γίνεται αἰσθητὸν κατ' ἐξοχὴν σὶς εὐχαριστιακὰς συνάξεις ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Αὐτὲς εἶναι συνενωμέναι στὴν ἰδίαν Ὁρθόδοξον πίστιν ὑπὸ τὴν συνετὴ συντονιστικὴ μέριμνα τοῦ πρώτου κατὰ τὴν τάξιν Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἡ ἐμπειρία αὐτὴ συγκινεῖ ἰδιαίτερος τοὺς Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι συνεχῶς ἀντλοῦν ἐκ τοῦ ζῶντος ὕδατος

τῆς πολυκρούνου πηγῆς καὶ κρήνης τοῦ Φαναρίου.

3. Ὅλα τὰ περιστατικὰ καὶ στιγμώτιστα τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατέστησαν εὐδιάκριτον τὸ μήνυμα, ὅτι –καθὼς εἶχε τονίσει ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος σὲ συνέντευξίν Του πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ΜΜΕ– καμὰ δύναμις δὲν μπορεῖ νὰ διαταράξη τὶς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ κοινωνία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅπως τόνισε ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατὰ τὴν Δοξολογία τῆς 20ῆς Μαΐου 1999 στὸν Ἱ. Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, «ἀποκαλύπτει τὴν ἀσφαλῆ ἐνότητα τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καὶ τὴν ἀκλόνητον ἀγάπην αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον, «οὐδέποτε ἐκπίπτει» (Α' Κορ. 13, 7), παρ' ὅλα ὅσα πολλάκις ὁ ἀρχέκακος μηχανεύεται διὰ νὰ ψυχράνη αὐτήν, διασπείρων ψευδεῖς εἰδήσεις, παραποιῶν γεγονότα καὶ ἀμφισβητῶν τὰς πάντοτε καλὰς προθέσεις... Ἐφ' ὅσον ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, μένομεν ἐδραῖοι καὶ ἀμετακίνητοι εἰς τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀποκλείομεν πᾶσαν περίπτωσιν κλονισμοῦ τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπης».

4. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἔδωκεν ἀφορμὴν στὸ νὰ διακηρυχθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι ὁ περιφανὴς Πατριαρχικὸς θρόνος, συμφώνως πρὸς τὸν 36ὸν κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, «τῶν ἴσων ἀπολαύει πρεσβειῶν τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκεῖνος, μεγαλύνεται πράγμασιν». Ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος στὴν Ὁμιλία Του κατὰ τὴν πρὸς τμηὴν Αὐτοῦ ἐκδήλωσιν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (τὴν 21ην Μαΐου 1999) ἐπεσήμανε: «Διὰ τοῦ τρίτου κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, συνελθούσης τὸ 381 μ.Χ., καὶ διὰ τοῦ 28ου τοιούτου τῆς Δ' ὁμοίας, συνελθούσης τὸ 451 μ.Χ., ὠρίσθη ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τὰ πρεσβεῖα τμηῆς καὶ εὐθύνῆς ἴσα μὲ τὸν Ρώμης, ἀπὸ τοῦ σχίσματος δὲ καὶ ἐφεξῆς, ἔχει οὕτως τὴν πρωτόθρονον θέσιν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν».

Χαρακτηριστικῶς καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος,

ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκου-
μενικὸν Πατριάρχη κατὰ τὴν Δοξολογίαν στὸν
Ἱ. Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν, τόνισε τὰ ἑξῆς:

*«Ὁ ἱερός θεσμός, τὸν ὁποῖον ἐπαξίως τιμᾶτε
προκαθήμενος τοῦ Ἱεροῦ Συνθρόνου τῆς Μητρὸς
Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
κατὰ τὸν ἀοίδιμον Προκάτοχον ἡμῶν καὶ σπου-
δαῖον ἱστορικὸν Χρυσόστομον Παπαδόπουλον,
εἶναι καὶ δι' ἡμᾶς "ἀνωθεν καθηγιασμένος" ἐν τῇ
καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ περιβεβλημέ-
νος μὲ δόξαν δέκα καὶ ἕξ (16) αἰῶνων, ζώσας δια-
σώζων τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς
παραδόσεις καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ περιλα-
μπρον πνευματικὸν φάρον, καταυγάζοντα τὴν
οἰκουμένην. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι
πατὴρ πατέρων πάντων τῶν Ὁρθοδόξων, ὁ συν-
δετικὸς κρῖκος τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκ-
κλησιῶν, ἡ σεπτὴ αὐτῶν κορυφή. Ἐντεῦθεν, ὁ
"πάγκοινος πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ σεβασμός"
(Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», τεῦχος Η' ἀριθμ.
49/6.12.1930, σελ. 394.*

5. Οἱ τελευταῖες φράσεις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπι-
σκόπου κ. Χριστοδούλου ἐπαληθεύονται πλήρως
ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ καρδιές τῶν Ἑλλήνων κα-
τακτῆθηκαν ἀπὸ τὴν φωτεινὴ καὶ ἀκτινοβόλο
προσωπικότητα τοῦ σημερινοῦ Ἀρχιεπίσκοπου τῆς
Ὁρθοδοξίας. Οἱ 140 περίπου λόγοι, τοὺς ὁποίους
ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος ἐξεφώνησε
κατὰ τὴ διάρκεια τῆς εὐλογημένης ἐπισκέψεώς
του σὲ πολλὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος, εἶχαν ἐλκυ-
στικὴν ποικιλίαν περιεχομένου, προσαρμωσμέ-
νους πάντοτε εὐστόχως στὶς προσλαμβάνουσες
παραστάσεις τῶν ἀκροατῶν καὶ στὸ φυσικὸ καὶ
βιο - κοινωνικο - πολιτιστικὸ περιβάλλον τῆς πε-
ριοχῆς, στὴν ὁποία μιλοῦσε. Ὅλες οἱ ὑψηλῆς
στάθμης διατυπώσεις Του διακρίνονταν γιὰ τὴ σε-
μνότητα καὶ τὸν ἐπιγραμματικὸν χαρακτήρα
συνδύαζαν ἰωνικὴ χάρι καὶ δωρικὴ λιτότητα.
ἦσαν ἀπαλλαγμένες ἀπὸ περιττὰς ρητορικὰς πα-
ρεμβάσεις· εἰσέδυσαν στὴν πεμπτοσύνη τῶν θιγομέ-
νων θεμάτων ἢ προβλημάτων· εἶχαν κρυσταλλινὴ
διαύγεια καὶ σαφήνεια· μαρτυροῦσαν ἀρίστη
γνώσι καὶ χρῆσι τῆς δοκίμου ἑλληνικῆς γλώσσης·
ἀντλοῦσαν ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ προσωπι-
κοῦ πνευματικοῦ θησαυροφυλακίου καὶ ὄπλο-
στασίου Του· εἶχαν ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς πηγαι-
ότητος καὶ γνησιότητος καὶ ἔφεραν ἐκδηλὴ τὴν
προσωπικὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοφώτου κριτικοῦ
στοχασμοῦ Του.

Ὁ ἀπλοῦς, πειστικὸς καὶ ἀρχιτεκτονικῶς διαρ-
θρωμένος λόγος Του ἦταν «πάντοτε ἐν χάριτι,
ἄλατι ἡρτυμένος» (Κολ. 4, 6), ἐνῶ ὅλες οἱ ἐκδηλώ-
σεις τῆς συμπεριφορᾶς Του καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπι-
κοινωνίας Του μὲ ὅλες τὶς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ
λαοῦ ἀπεδείκνυαν τὴν ταπεινότητα κατὰ Θεὸν
σοφία καὶ σύνεσι, τὴν βαθεῖα εὐσέβεια, τὴν ἀπλό-
τητα, τὴ σεμνότητα, τὴν πραότητα, τὴ μελιχιότη-
τα, τὴν προσήνεια, τὴν χριστιανικὴν λεπτότητα, τὴν
εὐαισθησία, τὴν εὐγένεια.

Ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος μᾶς μίλησε
ὄχι μόνον μὲ τοὺς λόγους Του, ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν
ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία περιέβαλλεν Αὐτὸν καὶ τὴν
ἐκλεκτὴ συνοδεία Του. Ἦλθε στὴν Ἑλλάδα ἀερο-
πορικῶς «ἐπὶ περὺγων ἀνέμων». Ἀλλὰ μαζί Του
ἦλθαν οἱ δροσερὲς πνοὲς τῶν ἀνέμων αὐτῶν, οἱ
αὔρες τοῦ Κερατίου καὶ τοῦ Βοσπόρου, οἱ στε-
ναγμαὶ τοῦ Γένους, οἱ συνηρητημένες πρὸς τὸ Βυ-
ζάντιο ἱερὲς μνήμες, ἡ ἐκ τοῦ βάθους τῶν αἰῶνων
ἀντηχοῦσα φωνὴ ἀοιδίμων μεγάλων Πατριαρχῶν,
ὁ ἀντίλαλος τῶν καταναυτικῶν βυζαντινῶν ψαλ-
μωδιῶν τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ. Πί-
σω ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Σεπτοῦ Πατριάρχου, ποὺ
εἶναι ἤδη γραμμένοι ἢ εἶναι δυνατόν νὰ γραφοῦν,
ὁ αἰσθαντικὸς συνομιλητὴς Του ἄκουε εὐκρινῶς
τοὺς μυστικὸς ἤχους τῆς ἐκ τοῦ Φαναρίου καὶ
τοῦ προσώπου τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδο-
ξίας ἐκπεμπομένης γλυκειᾶς καὶ γοητευτικῆς
ὑπερκόσμιας μουσικῆς, ἡ ὁποία ἔφερε στὴ μνήμη
τοῦ γράφοντος τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Nietzsche:
«Τὸ πλέον κατανοητὸ στὴ γλῶσσα δὲν εἶναι τὰ
ἴδια τὰ λόγια, ἀλλὰ ὁ τόνος, ἡ ἰσχύς τῆς φωνῆς, ἡ
μετατροπία (Modulation, μεταβολὴ τοῦ τόνου
κατὰ τὴν ἐκτέλεσι μουσικοῦ κομματιοῦ), τὸ τέμπο
(Tempo, ρυθμὸς), μὲ τὰ ὁποῖα ἐκφράζεται μὲ τὸ
στόμα μιὰ σειρὰ ἀπὸ λέξεις - μὲ λίγα λόγια ἢ μου-
σικὴ πίσω ἀπὸ τὶς λέξεις, τὸ πάθος πίσω ἀπὸ τὴ
μουσικὴ αὐτὴ, τὸ πρόσωπο πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πά-
θος· ὅλα αὐτά, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μορφο-
ποιηθοῦν σὲ λόγους καὶ νὰ γραφοῦν». Ἀληθῶς
πρὸ πάντων γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸν σημερινὸ
κορυφαῖο Ἡγέτη Αὐτῆς, ποὺ τὴν ἐκπροσωπεῖ
ἐπαξίως, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς διαισθητικῶς καὶ
βιωματικῶς τὴν ὑπαρξὶ καὶ μερικῶν «ἀρρήτων»
πραγματικότητων (πρὸβλ. Β' Κορ. 12, 4).

Ἀλλὰ ἐκ τῆς πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως ὑπάρ-
χουν καὶ ἄλλα μηνύματα, τὰ ὁποῖα θὰ παρουσιά-
σωμε στὸ ἐπόμενο τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας».

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (20 Μαΐου - 5 Ἰουνίου 1999)

Ὅ,τι χαρακτηρίσε ἔντονα τὴν ἐπίσημη ἐπίσκεψη τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴ χώρα μας ἦταν ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα ποὺ ἐπικράτησε σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις, ὁμιλίες, ἀναστροφές. Ἡ Ὀρθόδοξη Ἑλλάδα, Ἐκκλησία, Πολιτεία, Ἱεραρχία, Ἱερὸς Κλῆρος καὶ πιστὸς Λαὸς ἐπιφύλαξε στὸν «Πατριάρχη τοῦ Γένους», τὸν πρῶτο τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθοδοξίας,

Τοῦ κ. **Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ**
Διευθυντῆ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»
Συμβούλου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

τὸν Προκαθήμενο τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θερμότητα καὶ ἐγκάρδια ὑποδοχὴ ἐκδηλώνοντας αὐθόρμητα αἰσθήματα τιμῆς, σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Πᾶ πρώτη φορὰ τὸ ἀρχαιότερο ἀνώτατο πνευματικὸ ἴδρυμα τῆς χώρας, τὸ Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ἀνακήρυξε ἐπίτιμο διδάκτορα ὄλων τῶν τμημάτων του, τὸν Παναγιώτατο κ. Βαρθολομαῖο. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὸν ἐξέλεξε ἐπίτιμο μέλος της. Ὅλοι οἱ Δῆμοι ἀπὸ ὅπου πέρασε τὸν ὄνόμασαν ἐπίτιμο δημότη τους καὶ τοῦ ἀπένεμαν τὸ χρυσοῦ κλειδί τους. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τὸν τίμησαν μὲ τὰ ἀνώτατα παράσημά τους. Ὁ λαὸς δὲν ὑστέρησε σὲ ἐκδηλώσεις.

Στὸν Λαγκαδᾶ νέοι καὶ νέες μὲ σύγχρονα ἐνδύματα τὸν ὑποδέχθηκαν πάνω σὲ μοτοσικλέτες κρατώντας σημαίες μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐκκλησιαστικῆς μὲ τὸν δικέφαλο ἀετό. Στὸ Μέτσοβο, νέοι μὲ τοπικῆς ἐνδυμασίας τὸν καλωσόρισαν πάνω σὲ ἄλογα. Στὴν Ἀρναία, σὲ ὅλα τὰ χαγιάτια εἶχαν βγάλει τὰ καλύτερα ταπέτα καὶ

χράμια τους. Στὴ Γουμένισσα πέταξαν δεκάδες περιστέρια στὸν οὐρανό. Παντοῦ χόρευαν καὶ τραγούδησαν μὲ παραδοσιακὰ ὄργανα, ἦταν ἓνα πανηγύρι τῶν ψυχῶν. Πλατεῖες, λεωφόροι, ὁδοὶ πῆραν τὸ ὄνομά του. Σὲ ὅλο τὸ διάστημα τῆς ἐπισκέψεώς του τὸν συνόδευε ὁ ἴδιος ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας, Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος συνοδευόμενος ἀπὸ ἐναλλασσόμενους Ἀρχιερεῖς καὶ κληρικούς.

Ὁ Πατριάρχης ἐξεφώνησε 140 περίπου ὁμιλίες τονίζοντας πάντοτε τὴν ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως καὶ ἐξαίροντας τὴν ἱστορικὴ σημασία καὶ πνευματικὴ ἰδιαιτερότητα κάθε περιοχῆς. Εὐλόγησε καὶ ἀγκάλιασε τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, συλλειτούργησε μὲ τὸν Μακαριώτατο καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, χοροστάτησε, τέλεσε τρισάγια, ἐγκαίνια, θεμελίωσε ναοὺς καὶ ἱδρύματα καὶ ἐπιδαψίλευσε σὲ ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους τὸ περίσσευμα τῆς ἀγάπης του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ἐπισκέφθηκε ὡς τὴν Τετάρτη 26 Μαΐου τὶς Ἱ. Μητροπόλεις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας καὶ Χαλκίδος. Τὴν Πέμπτη 27 Μαΐου ἀναχώρησε ἀεροπορικῶς γιὰ τὸ Ἄκτιο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διαπεραιώθηκε στὴν Πρέβεζα ἐπισκεπτόμενος κατὰ σειράν τὶς Ἱ. Μητροπόλεις Νικοπόλεως, Ἰωαννίνων, Γρεβενῶν, Σισανίου καὶ Σιατίστης, Καστορίας Κίτρους καὶ Κατερίνης, Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας, Θεσσαλονίκης, Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως, Ἱερισσοῦ, Ἀρδαμερίου καὶ Ἀγίου Ὁρους, Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, Σερρῶν καὶ Νιγρίτης, Σιδηροκάστρου, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου. Τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου 5 Ἰουνίου ἐπέστρεψε ἀεροπορικῶς ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη στὴν Κωνσταντινούπολη.

Άεροδρόμιο Έλληνικού. Αναμένουν την άφιξη του Οικουμενικού Πατριάρχη ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος, ο Πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης, ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Π. Κρητικός και ο Υπουργός Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Γ. Αρσένης (Φωτ. Άφών Αναγνωστόπουλων).

Τιμές Άρχηγού Κράτους

Στόν Παναγιώτατο κ. Βαρθολομαίο, πού συνοδευόταν από τους Σεβ. Μητροπολίτες Γέροντες Έφέσου κ. Χρυσόστομο και Χαλκηδόνος κ. Ίωακείμ, τους Μητροπολίτες Γαλλίας κ. Ίερεμία, Περγάμου κ. Ίωάννη, Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνα και Πέτρας κ. Νεκτάριο, τόν Μ. Πρωτοσύγκελλο Θεόληπτο, τόν Μ. Αρχιμανδρίτη Άθηναγόρα, τόν Αρχιδιάκονο Ταράσιο και τόν Καθηγούμενο τής Ί. Μονής Παντοκράτορος Άγίου Όρους Βησσαρίωνα, επιφυλάχθηκε από τήν Έλληνική Πολιτεία ύποδοχή άρχηγού Κράτους.

Στόν Ανατολικό Άερολιμένα του Έλληνικού, τó άεροσκάφος τής Όλυμπιακής Άεροπορίας πού τόν έφερε, προσγειώθηκε στις 10 ή ώρα τής Πέμπτης 20ής Μαΐου. Στήν κλίμακα του άεροσκάφους τόν ύποδέχθηκαν ό Πρόεδρος τής Έλληνικής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος, ό Πρωθυπουργός τής Ελλάδος κ. Κωνσταντίνος Σημίτης και ό Μακ. Αρχιεπίσκοπος

Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος.

Άποδόθηκαν τιμές και ό Οικουμενικός Πατριάρχης συνοδευόμενος από τόν Πρόεδρο τής Δημοκρατίας έπιθεώρησε τó παρατεταγμένο άγημα τής Προεδρικής Φρουράς. Στή συνέχεια ό Παναγιώτατος χαίρετσε τόν αντικαθιστώντα τόν Πρόεδρο τής Βουλής πού άπουσίαζε στο έξωτερικό, Άντιπρόεδρο κ. Παναγιώτη Κρητικό, τόν Άρχηγό τής Άξιωματικής Άντιπολιτεύσεως κ. Κων. Καραμανλή και τους λοιπούς Άρχηγούς τών Πολιτικών Κομμάτων, τά μέλη του Ύπουργικού Συμβουλίου, τόν Πρόεδρο τής Ν. Α. Άθηνών - Πειραιώς κ. Θ. Κατριβάνο, τή Νομάρχη Άθηνών κ. Μπεσιπέα, τους Δημάρχους Άθηναίων και Έλληνικού, τους Άρχηγούς ΓΕΕΘΑ και τών Γεν. Έπιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Άεροπορίας, τους Άρχηγούς τής Έλληνικής Άστυνομίας, του Λιμενικού και του Πυροσβεστικού Σώματος κ.ά. κρατικούς ύπηρεσιακούς παράγοντες, καθώς και τά μέλη τής Διαρκούς Ί. Συνόδου, τόν επίχωριο Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης κ. Άγαθάγγελο, τόν

Η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος κατέρχεται τὴν κλίμακα τοῦ ἀεροσκάφους «Στάγαιρα», τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας, πού τὸν μετέφερε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη στὴν Ἀθήνα (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

Πρόεδρο Σεβ. Μητροπολίτη Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιο καὶ τὰ μέλη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, τὸν Πρόεδρο Σεβ. Μητροπολίτη Σεργῶν καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμο καὶ τὰ μέλη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς καταρτίσεως τοῦ προγράμματος τῆς Ἐπισήμου Ἐπισκέψεως, κ.ἄ. συνοδικούς ὑπηρεσιακούς παράγοντες, τὸν Πρύτανη τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος καὶ τὸν Πρέσβη τῆς Τουρκίας στὴν Ἀθήνα.

Ἀμέσως σχηματίσθηκε πομπὴ αὐτοκινήτων μὲ ἐπικεφαλῆς ἐκεῖνο πού ἔφερε τὸν Παναγιώτατο καὶ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο καὶ μὲ τὴ συνοδεία μοτοσικλετιστῶν καὶ ὄχημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας κατευθύνθηκε διὰ τῆς παραλιακῆς λεωφόρου καὶ τῆς λεωφόρου Συγγροῦ στὴ σηματοστολισμένη, ὅπως καὶ οἱ περίεχῳροι καὶ λεωφόροι Πλατεία Συντάγματος, ὅπου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κατέλυσε στοῦ ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρεταννία». Ἀπὸ τὸν ἐξώστη του εὐλόγησε τὸν ἀθηναϊκὸ λαὸ καὶ ἀπηύθυνε τὸ ἀκούλουθο μήνυμα.

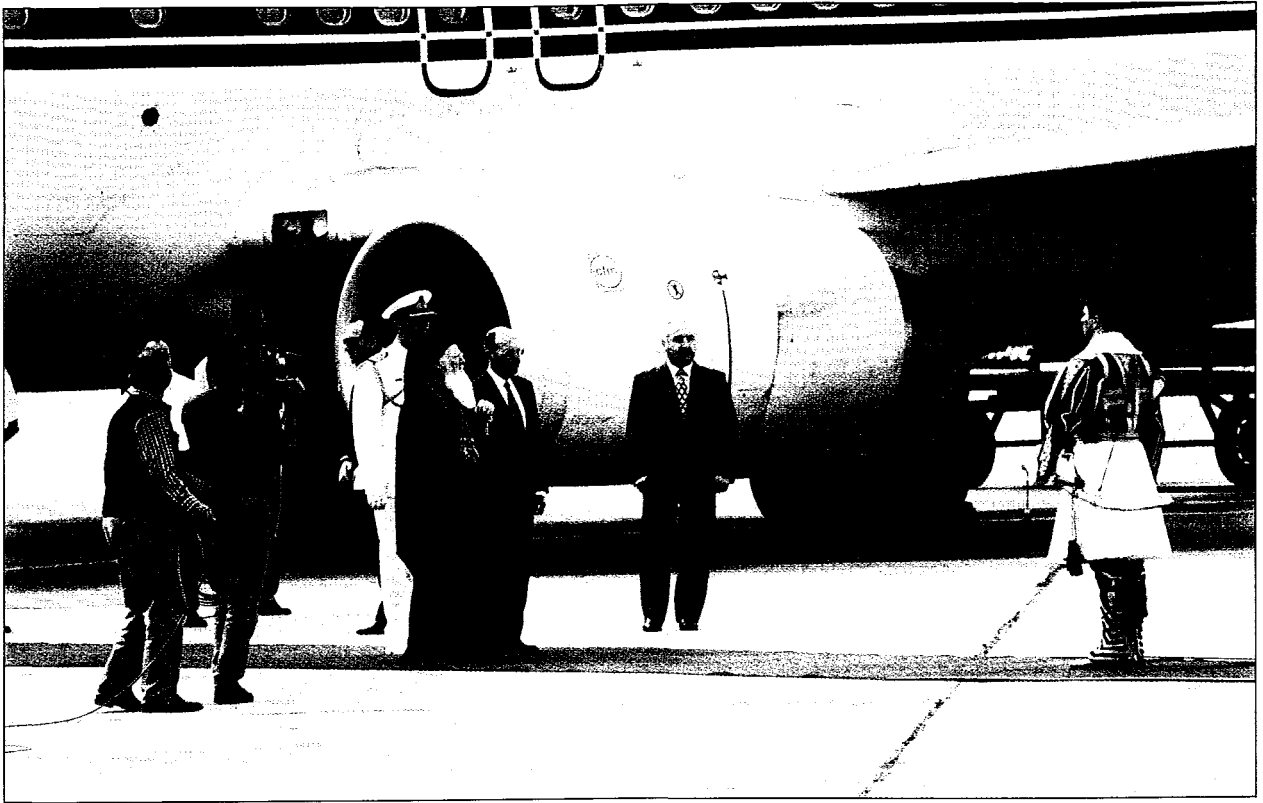
Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ εὐλογημένα,

Εἶναι βαθυτάτη ἡ συγκίνησίς μας ἀπὸ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ ἀπὸ τὸν παλμὸν τῶν καρδιῶν σας, τὸν ὁποῖον αἰσθανόμεθα νὰ ἀντηχῆ εἰς τὴν ἰδικὴν μας καρδίαν. Αἰσθανόμεθα τὴν μεγάλην χαρὰν τῆς καρδιακῆς κοινωνίας, τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, τιμῆς καὶ σεβασμοῦ. Εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη χαρά.

Συγχαίρομεν τὸν μικρὸν εἰς ἀριθμούς, ἀλλὰ μεγάλον εἰς αἰσθήματα Ἑλληνικὸν λαόν. Σᾶς συγχαίρομεν, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, διὰ τὴν σταθερὰν προσήλωσίν σας εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ἀρχὰς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφωσύνης πρὸς ὅλους, ἀνεξαρτήτως πίστεως καὶ ἐθνικότητος, διότι ἡ στάσις σας αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἡ ὁποία δικαιώνει τὴν ἀνθρωπίνην ιδιότητα.

Ἡ ἀγάπη μαλακώνει τὰς σκληρὰς καρδίας, συναδελφώνει τοὺς ἐχθρούς, εὐρίσκει διεξόδους εἰς τὰ ἀδιέξοδα, φωτίζει τὰ σκότη τῶν καρδιῶν, δίδει ἀξίαν εἰς τὴν ζωὴν, ἐπιτυγχάνει τὰ ἀκατόρθωτα. Ἐκεῖ ὅπου ἡ ἰσχὺς ἀποτυγχάνει νὰ ἐπιβάλῃ τὸ θέ-

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κων. Στεφανόπουλος υποδέχεται τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο στο Αεροδρόμιο του Έλληνικού (Φωτ. Άφών Άναγνωστόπουλων).

λημά της και προκαλεί τὸ σφίγγιμο τῶν χειρῶν εἰς γρόνθους, ἡ ἀγάπη θερμαίνει τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ μεταβάλλει τοὺς σφιγμένους γρόνθους εἰς ἀνοικτὰς ἀγκάλας.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἀγάλλεται καὶ χαίρει ἔχουσα τοιαῦτα τέκνα καὶ αἰσθάνεται, ἐν τῷ πνεύματι τῆς καθολικότητος, τὰ τέκνα ὄλων τῶν κατὰ τόπους Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς ἰδικὰ τῆς τέκνα.

Αὐτῆς τῆς Μητρὸς σας Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν θερμὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν εὐχὴν φέρομεν πρὸς ὄλους ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ τοῦ πρώτου πολίτου τῆς Χώρας μέχρι τοῦ τελευταίου παιδιοῦ. Ἰδιαιτέρως ἀσπαζόμεθα ἐν βαθυτάτῃ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ τιμῇ τὸν ποιμενάρχην μας καὶ ἡμέτερον πολυφίλητον καὶ περισπούδαστον ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν σεβασμίαν Ἱεραρχίαν.

Ἡ εὐχὴ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἶναι εὐχὴ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν, διότι προέρχεται ἀπὸ καρδιά ὄντως μητρικῇ, πὸν ξεχειλίζει ἀπὸ ἀγάπην

καὶ συγχωρητικότητα. Εἶναι εὐχὴ μητέρας πὸν χρειάζεται τὴν ἀγάπην καὶ τὴν προσευχὴν ὄλων σας. Ἀνοίξατε, λοιπόν, διάπλατα τὰς καρδίας σας πρὸς τὴν Μητέρα σας Ἐκκλησίαν καὶ στηρίξατέ τὴν, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς – ἀποστολὴν χρῆσιμον εἰς ὄλους.

Καὶ δεχθῆτε ὡς ἀντίδωρον τὴν εὐλογίαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ Εἰρήνης, μαζὶ μὲ τὴν διάπυρον πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν εὐλογίαν μας.

Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν! Ἡ χάρις καὶ ἡ ἀγάπη Αὐτοῦ μετὰ πάντων. Ἀμήν.

Δοξολογία στὸν Καθεδρικό Ναὸ

Ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο τῆς «Μεγάλῃς Βρεταννίας» ὁ Παναγιώτατος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο, τὸν Ὑφυπουργὸ Ἐξωτερικῶν κ. Γρηγόρη Νιώτη, τὸν Δήμαρχο Ἀθηναίων κ. Δημ. Ἀβραμόπουλο, ἄλλους ἐπισήμους, πολλοὺς ἀρχιερεῖς, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς κατευθύνθηκε διὰ τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως στὸν καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν, ὅπου ἐψάλλῃ Δοξολογία

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλο ἐπιθεωρεῖ καὶ εὐλογεῖ τὸ παρατεταγμένο ἄγημα τῆς Προεδρικῆς Φρουρᾶς, ποὺ ἀποδίδει τιμὲς στὸ Ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

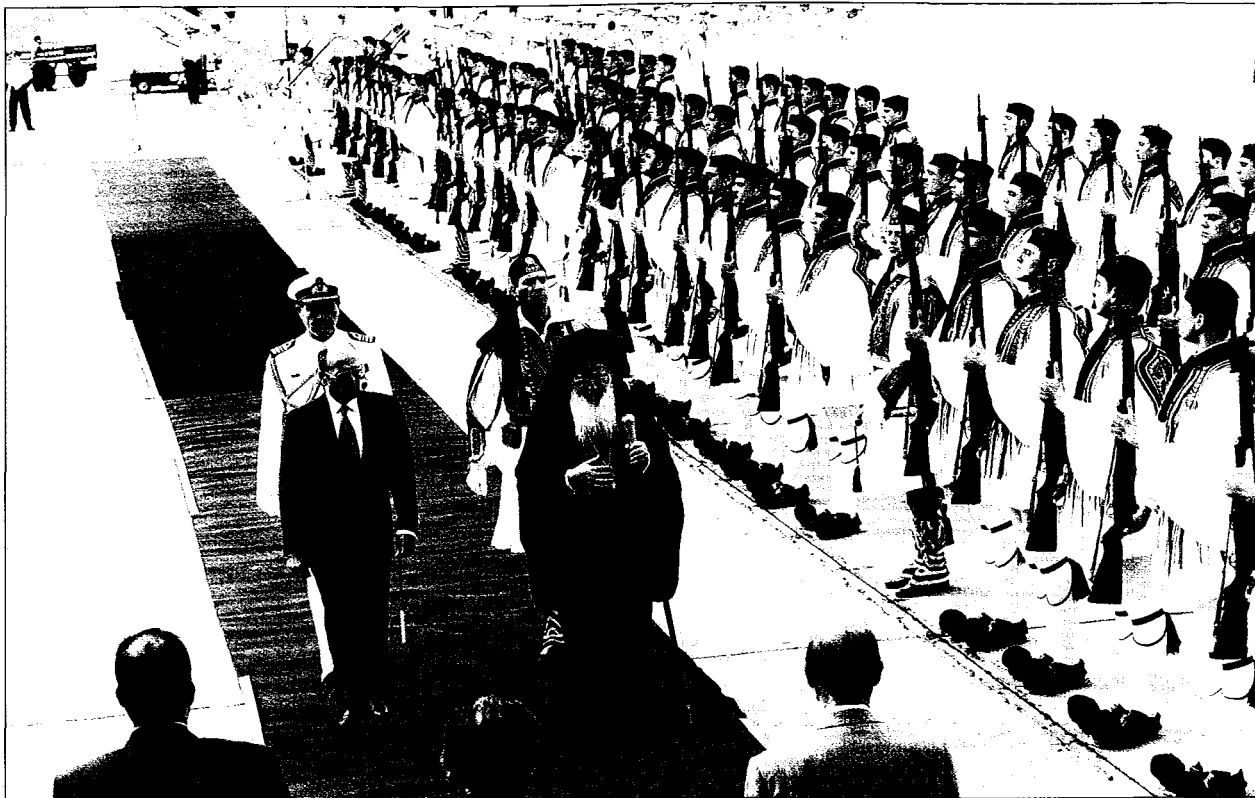
για τὴν ἀφιξή του. Ἀπὸ τοὺς ἐξῶστες τῶν σπιτιῶν εὐσεβεῖς κυρίες τὸν ἔραιναν μὲ ἄνθη. Στρατιωτικὰ ἀγήματα, φιλαρμονικὲς, ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι μὲ ἄμφια ἔλαβαν μέρος στὴν ὑποδοχή. Σημαῖες ἑλληνικὲς, ἐκκλησιαστικὲς καὶ πατριαρχικὲς εἶχαν ἀναρτηθεῖ παντοῦ καὶ «πανῶ» μὲ συνθήματα, ὅπως «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος» κ.λπ. Μαθητὲς ἀπὸ τὴν νεανικὴ κίνηση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔσειαν σημαϊάκια μπρὸς στὸν καθεδρικό Ναό. Μετὰ τὴ Δοξολογία ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησε τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ὡς ἐξῆς:

Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα κύριε Βαρθολομαῖε,

Ἡ Παῦλειος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐν συγκινήσει βαθεῖα καὶ χαρᾷ ὑποδέχεται σήμερον τὸν διάδοχον Ἀνδρέου καὶ Ἰωάννου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας, τὴν «Εὐσεβῆ Πηγὴν» τοῦ ἡμετέρου Γένους, καὶ τὴν τιμίαν συνοδείαν Αὐτοῦ, ἐν μέσῳ Ἐκκλησίας, ζώσης τὴν ἐσχάτην Πασχάλιον ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἡ ἐπὶ χρόνους ἰκανοὺς μελετωμένη «διάβασις» Ὑμῶν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ κέντρου τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, ἢ πολλάκις μέχρι σήμερον ἀναβληθεῖσα ἀλλ' οὐδέποτε παύσασα ν' ἀποτελεῖ γλυκεῖαν προσδοκίαν πάντων ἡμῶν, θεῖα εὐδοκία συντελεῖται κατὰ τὴν ἀγίαν ταύτην ἡμέραν τῆς ἀποκορυφώσεως εἰς δόξαν τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ φανερώσεως «τῆς ἐκ δεξιῶν» τοῦ Πατρὸς καθέδρας Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς ἡμετέρας Μετριότητος εἰς τὸν ἐπιφανῆ Θρόνον τῆς ἐνδόξου ταύτης πόλεως.

Κατὰ τὸν «φυτεύσαντα» τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸ κλεινὸν Ἄστυ Ἀπόστολον, διὰ τῆς Ἀναλήψεως «ὁ Πατὴρ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Εφεσ. 2, 6), ἵνα, καὶ κατὰ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, «δοξασθῶμεν συνεργιζόμενοι μὲ τὸν Χριστὸν καὶ συμβασιλεύοντες μετ' Αὐτοῦ» (Ε. Π. 3 στῆλ. 387). Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι μὲν ἡ ἐσχάτη τῆς περὶ ἡμᾶς ἐπιγείου Οἰκονομίας Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς Παρουσίας, «ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα καὶ δώσῃ (τῇ Ἐκκλησίᾳ)

Τόν Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο συνοδευόμενο από τόν Πρόεδρο τής Δημοκρατία κ. Στεφανόπουλο υποδέχονται στό Αεροδρόμιο του Έλληνικού ό Πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης, ό Αντιπρόεδρος τής Βουλής κ. Π. Κρητικός, ό Αρχηγός τής Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως κ. Κ. Καραμανλής (Φωτ. Άφών Άναγνωστόπουλων).

τούς μέν Άποστόλους, τούς δέ Προφήτας» (Εφεσ. 4, 10-11), «οὐδαμόθεν χωριζόμενος, ἀλλά μένων ἀδιάστατος καί βοῶν τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν: Ἐγώ εἶμι μεθ' ὑμῶν καί οὐδεῖς καθ' ὑμῶν» (Κοντάκιον ἑορτή). Καί ἡ ἀποστολική χαρά, διά τήν εἰσχώρησιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τούς Κόλπους τῆς Ἁγίας Τριάδος, διατρανοῦται διά τῆς ἐλεύσεως τοῦ Παρακλήτου (Προβλ. Ἰωάν. 16,7), πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτήν τήν Ἀποστολήν τῆς ἀφυπνίσεως καί τοῦ εὐαγγελισμοῦ, θεῖα χειραγωγή, ἐξεπλήρωσεν ὁ Χριστοκίνητος Παῦλος εἰς τήν «λαμπράν» Ἑλλάδα, κατὰ Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον (Ε.Π. 60, 265), γενόμενος ἰδρυτής πολλῶν τοπικῶν Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τήν Χώραν ἡμῶν καί πρῶτος Εὐρωπαϊός φωτιστής, ἐν τῇ πραγματικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, ἐσχάτως δεινῶς παραποιομένης ὑπό σφετεριστῶν τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν ἀξιῶν. «Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν», λοιπόν, καί συγκροτῶν τούς πρῶτους «Εὐχαριστιακοὺς πυρῆνας», κατήλθεν εἰς τήν «θεοσεβεστάτην» πόλιν

τῶν Ἀθηνῶν, τό «ἔρεισμα τῆς Ἑλλάδος», κατὰ Πίνδαρον, κονίστραν πολιτισμοῦ, πνευματικῶν ἀναζητήσεων, μορφοποιήσεως θεσμῶν, ὡς τῆς Σολωνείου ἐκκλησίας, τήν κοιτίδα μεταπλάσεως πολιτευμάτων καί μεταρρυθμίσεων, λίκνον πάσης φιλομουσίας, τῶν γραμμάτων καί τῶν τεχνῶν, συναγωγήν τῶν κατὰ καιρούς ἀριστέων τοῦ πνεύματος τεταπεινωμένην τότε ὑπὸ τήν Ρωμαϊκὴν πορφύραν. Ἡ «λαλοῦσα αὕτη πόλις» (Ἰω. Χρυσόστομος, Ε.Π. 62, 265), ἦτο καί κατὰ Φίλωνα τότε «ὅπερ ἐν ὀφθαλμῶ κόρη ἢ ἐν ψυχῇ λογισμός, τοῦτ' ἐν Ἑλλάδι Ἀθήναι», ἐκπαλαί «θεοφιλῶς τε καί φιλανθρώπως» πολιτευομένη (Πλάτων, Μενέξενος 237, καί Πανσανίας 1, 17, 1) ἢ πόλις αὕτη τῶν Ἀθηναίων δεισιδαμονεστέρα πασῶν τῶν ἐλληνίδων πόλεων ἀρχῆθεν ἐχαρακτηρίσθη, κατὰ δὲ Πανσανίαν διέκρινεν αὐτήν «περισσότερόν τι ἢ τοῖς ἄλλοις ἢ εἰς τὰ θεῖα σπουδῆ», μὲ συνέπειαν νὰ μὴ δύναται τις νὰ συναντήσῃ ἀλλαχοῦ τοσαῦτα ἱερά σεβάσματα ὅσα ἐν τῇ Παλλάδος πόλει: «οὐ γὰρ ἦν ἀλλαχοῦ τοσαῦτα ἰδεῖν εἶδωλα» (Ἰω. Χρυσόστομος), καθόσον ἦτο «ὄλη βωμός,

Χαιρετισμός τοῦ Προϋπουργοῦ κ. Κων. Σημίτη μετὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο στὸ Ἀεροδρόμιο Ἑλληνικοῦ (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

ὄλη θῦμα θεοῖς καὶ ἀνάθημα» (Ξενοφῶν) καὶ «ἀγνώστων δαιμόνων βωμοὶ ἴδρυνται» ἐν αὐτῇ (Φιλόστρατος, Βίος Ἀπολλων.).

Ἡ Ἀποστολικὴ σαγήνη ἐπεσήμανε τὴν ἀθιναϊκὴν θεοσέβειαν καὶ ἠθέλησε νὰ ἀγρεύσῃ ταύτην εἰς Χριστὸν δι' ἐπισημοτάτης καὶ μνημειώδους δημηγορίας ἐνώπιον συνάξεως «ἐν τόπῳ» Ἀρείου Πάγου. Ὁ λόγος ἐκεῖνος τοῦ Ἀποστόλου δὲν εἶναι ἄθροισμα συλλογισμῶν ἀπτικῆς εὐφράδειας. Εἶναι διάνοιξις τῶν κρουσῶν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, ὥστε νὰ ἐξαγγελθῇ τὸ διὰ τῆς μετανοίας μεταμορφωμένον πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἡ ταυτότης τοῦ «ἐν ἀγνοίᾳ» τιμωμένου Θεοῦ, εἰς τὸν ἄνδρα «ὃ ὤρισεν (ὁ Πατήρ) πίστιν παρασχῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν» (Πράξ. 14, 30). Ἐνώπιον τῶν κλειδοκρατόρων πάσης ἀνθρωπίνης σοφίας ὁ Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ καὶ Εὐαγγελιστῆς τῶν Ἐθνῶν, μετὰ γλῶσσαν θεοπρεπῆ, παρεμβαίνει, διὰ νὰ στρέψῃ, χωρὶς νὰ διαστρέψῃ, τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα πρὸς τὰς ἀνωτέρας ἀξίας τῆς «καινῆς διδαχῆς». Ἡ μεταβιοτικὴ συνέχεια τῆς ζωῆς, ὀφειλο-

μένη εἰς σύγχυσιν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, ἀντιμετώπισθη τότε μετὰ ὑπεροψίαν ἀλλὰ καὶ μετὰ εὐγένειαν. Παρὰ δὲ τὴν «ἐπώνυμον πέτραν τοῦ Ἀρείου», ἐπώνυμοι πολῖται συνεκρότησαν τὴν πρώτην ἀθιναϊκὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ «τιμαλφεστέρου ἀδάμαντος τῆς ὑψηλίου», τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὸν σηκὸν τοῦ Παρθενῶνος, καρδίαν παρηκμασμένης καὶ συμβατικῆς θρησκευτικότητος, ἐστήθη πλέον τὸ «Σταυροπήγιον» τοῦ «γνωστοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ».

Ἐκ τῆς ρίζης ταύτης ἐβλάστησε μικρὰ μὲν ἀλλὰ δυναμικὴ τῷ πνεύματι τοπικὴ Ἐκκλησία. Ἀπ' ἀρχῆς δὲ ἐξ αὐτῆς ἀνεδείχθησαν μεγάλα ἀναστήματα πιστῶς διακονήσαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κέντρα τῆς Παλαιᾶς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπως οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης, φιλόσοφοι Ὑγίνος (136-140) καὶ Σίξτος ὁ Β' (257-258), οἱ φιλόθεοι Ἀπολογηταὶ Κοδράτος, Ἀριστείδης καὶ Ἀθηναγόρας, οἱ διδάσκαλοι καὶ «Παιδαγωγοὶ» Πάνταινος καὶ Κλήμης καὶ νέφος Μαρτύρων καὶ Ὁσίων τῆς ἀθιναϊκῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὀμφαλὸς τῆς Παιδείας, ἔγινεν ἡ Πόλις ἡμῶν δεξαμενὴ ἀντλήσε-

Η Α.Θ.Π. απευθύνει μήνυμα πρὸς τὸν ἀθηναϊκὸ λαὸ ἀπὸ τὸν ἐξώστη τοῦ καταλύματός του στὸ ξενοδοχεῖο «Μεγάλη Βρετανία» στὸ Σύνταγμα. Δίπλα του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καὶ μέλη τῆς πατριαρχικῆς συνοδείας (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

ως μορφώσεως πολλῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τῇ αἰγλήν τῶν Ἀθηνῶν ἐφθόνησαν βαρβαρικά, πολεμοχαρεῖς καὶ ληστρικά φυλαί, αἱ ὁποῖα κατεργάσθησαν «παναθηναϊκὸν ὄλεθρον» ἐπὶ αἰῶνας. Ἡ ἐν Χριστῷ καρτερία ἐθωράκισε τὸ σθένος τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀνέδειξε μορφές ἀντιστάσεως, ὡς ἐκείνην τοῦ Μεγάλου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μιχαῖλ Χωνιάτου (1220) καὶ πλειάδος ἄλλων Ἱεραρχῶν κατὰ τὴν Φραγκικὴν καὶ Ὀθωμανικὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος ἡμῶν ἐπλουτίσθησαν διὰ τοῦ νέφους τῶν Νεομαρτύρων, αἰωνίων προτύπων σθεναρᾶς ἀντιστάσεως κατὰ τῶν ἐπιβουλευομένων τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν καὶ τὴν Ἑλληνορθόδοξον Παράδοξιν, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὸν Πολιτισμὸν τοῦ Λαοῦ. Μορφαὶ ἡρωϊκαί, ὡς ἡ τῆς δόξιας Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας ἢ τοῦ Μιχαῖλ Μπακαναῆ, ἀνεδείχθησαν τότε καθοδηγητικὰ πρότυπα, ἐνῶ βραδύτερον καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν τούτων, ἡ Πόλις αὕτη πλουτίζει ἀδιακόπως τὰ Συναξάρια μὲ τούς βίους

τῶν ἐκ τῶν σπλάγγνων αὐτῆς προερχομένων Ἁγίων, Ἡρώων, Μαρτύρων καὶ Ὁμολογητῶν.

Ἐν μέσῳ τῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν ἡμῶν, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διέβλεψε τὸ ἐκκλησιαστικὸν μέλλον τῆς πολυπαθοῦς Πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν διεχώρισεν ἀπὸ τὴν τότε πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου καὶ τὴν κατέστησε «ὑπέριτμον καὶ ἐξαρχικὴν» τῇ τάξει καὶ τῇ ἀξίᾳ, ἥδη ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Η' αἰῶνος, πλαισιωθεῖσαν διὰ τριάκοντα καὶ ὀκτώ (38) ὑποκειμένων αὐτῇ Ἐπισκοπῶν, περισσοτέρων ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἡ «Συνταγματικὴ» αὕτη εὐνοία ἐξεφράσθη διὰ Πράξεως τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Φιλοθέου τοῦ «Κοκκίνου», τοῦ ἀμύντορος τῆς Ἡσυχαστικῆς Θεολογίας, μεσοῦντος τοῦ ΙΔ' αἰῶνος διὰ νὰ ἐξαρθῇ τὸν ΙΗ' αἰῶνα «ἐπὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Κνκλάδων νήσων», ἐπεχούσης τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν «τόπον τῆς πρωτοθρόνου Καισαρείας» τῆς Καππαδοκίας.

Ἡ διαδοχικὴ περιβολὴ τοῦ Θρόνου τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὴν τιμὴν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἦτο

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος εὐλογεῖ τὸν ἀθηναϊκὸ λαὸ ἀπὸ τὸν ἐξώστη τοῦ καταλύματός του στὸ ξενοδοχεῖο «Μεγάλη Βρετανία» στὸ Σύνταγμα. Δίπλα του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

προορατικὴ καὶ ὠλοκληρώθη μετὰ τὰ πρῶτα «ἐλευθέρια» τοῦ Γένους, ὅτε ἡ ποτὲ Μητρόπολις τῆς ὀλιγανθρώπου πόλεως κατεστάθη πρωτόθρονος τῆς πολυανθρώπου πρωτευούσης καὶ κέντρον τῆς Συνοδικῆς ζωῆς τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κέντρον ποιμαῖνον τὸν ἐλευθερωθέντα Λαὸν τοῦ Θεοῦ, εἰς παλαιὰς καὶ νέας Ἐπαρχίας. Ἐκτοτε, ὁ Ἀθηνῶν, συχνάκις, ἀπέδειξε τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν «Εὐσεβῆ Πηγὴν» τοῦ Γένους καὶ ἐξέφρασε τὴν φωνὴν καὶ τῆς ἐν αἰχμαλωσίᾳ διατελούσης Ἐκκλησίας, πρὸς προάσπισιν τῶν δικαίων τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς.

Παναγιώτατε,

Πρὸ ὀλίγου εἰσοδεύσατε εἰς τὸν πανίερον τοῦτον Καθεδρικὸν Ναόν, ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Συνθρόνου τοῦ ὁποίου ἀνήλθον δεκαοκτώ (18) μακαριστοὶ Προκάτοχοι ἡμῶν, συλλειτουργήσαντες μετὰ τῶν κατὰ καιροὺς Συνοδικῶν Ἀρχιερέων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ἠσπάσθητε τὴν Ἁγίαν Τράπε-

ζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας καθηγήσθη ἡ Θεία Εὐχαριστία ἀπὸ τῆς 21ης Μαΐου 1862 καὶ ἐπὶ 137 ἐνιαυτοὺς ὑπὸ Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ εὐλαβεστάτων ἄλλων κληρικῶν ἐπὶ γενεάς. Ἐβηματίσατε εἰς ἔδαφος κατάσπαρτον ἀπὸ ἐθνικὰς δάφνας διὰ τὰ νικητήρια, ἀλλὰ καὶ δάκρυα διὰ τὰς ἀγωνίας καὶ δοκιμασίας τῶν Πατέρων ἡμῶν. Ἐδῶ, ὡς εἰς ἄλλην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν, ἐγένοντο στέψεις καὶ βαπτίσεις βασιλέων, ὑποδοχαὶ ἡγεμόνων, παραστάσεις Προέδρων καὶ Κυβερνητῶν. Ἐδῶ ἐδοξολογήσαμεν διὰ τοὺς θριάμβους καὶ «ἐκαθήσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν» διὰ τὰς εἰς βάρος μας ἀδικίας τῶν ἰσχυρῶν καὶ διὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῶν ἱστορικῶν περιοχῶν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Ἐδῶ, ὑπὸ τοὺς θόλους τούτους, τὸ ἐμπεπιστευμένον τῇ Ἐκκλησίᾳ ποίμνιον ἠντλησεν ἀκατάβλητον ψυχικὸν σθένος, τὸ ὁποῖον διακτεῖται πάντοτε ἀγνὸν καὶ ἀκμαῖον εἰς τὴν ἀέναον ροὴν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, δι' ἀντίστασιν κατὰ τῶν «κατεργαζομένων», διὰ τῶν αἰρέσεων καὶ πλανῶν αὐτῶν, τὴν διάσπασιν τῆς

Στην έξοδο του ξενοδοχείου της «Μεγάλης Βρετανίας» στο Σύνταγμα, από όπου ελόγησε τον αθηναϊκό λαό, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος με τον Μακ. Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλο, τη Νομάρχη Αθηνών κ. Μπεσμπέα και τον Δήμαρχο Αθηναίων κ. Δ. Αβραμόπουλο, ενώ ετοιμάζεται η εκκίνηση της πομπής για τον Καθεδρικό Ναό Αθηνών (Φωτ. Άφών Αναγνωστόπουλων).

θρησκευτικής όμοιογενείας του Έλληνικού Λαού, προς νέαν «Βαβυλώνειον» αίχμαλωσίαν ήμῶν, κατά την ἀνατέλλουσαν Χιλιετίαν. Άλλ' «ή βουλή αὐτῶν μωρανθήσεται» (Ησ. 19, 11), διότι «βδέλυγμα Κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος» (Παροιμ. 15, 26).

Παναγιώτατε,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑποδέχεται τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα μετὰ βαθυτάτης τιμῆς καὶ ἐν Χριστῷ ἐξαιρετοῦ ἀγάπης. Ὁ ἱερὸς θεσμὸς, τὸν ὁποῖον ἐπαξίως τιμᾶτε προκαθήμενος τοῦ Ἱεροῦ Συνθρόνου τῆς Μητρὸς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὸν αἰόδιμον Προκάτοχον ήμῶν καὶ σπουδαῖον ἱστορικὸν Χρυσόστομον Παπαδόπουλον, εἶναι καὶ δι' ήμᾶς «άνωθεν καθηγιασμένος» ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ περιβεβλημένος μετὰ δόξαν δέκα καὶ ἕξ (16) αἰώνων, ζώσας διασώζων τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς παραδόσεις καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ περίλαμπρον

πνευματικὸν φάρον, καταυγάζοντα τὴν οἰκουμένην. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι πατὴρ πατέρων πάντων τῶν Ὁρθοδόξων, ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡ σπητὴ αὐτῶν κορυφή. Ἐντεῦθεν, ὁ «πάγκοιμος πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ σεβασμὸς» (Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», τεῦχος Η' ἀριθμ. 49/6.12.1930, σελ. 394). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ὑμεῖς, ὁ σήμερον κλειζὼν τὸν πανίερον τοῦτον Θρόνον τῆς ὀδύνης καὶ τῶν ἀλλαγῶν στεναγμῶν, ὁ τὴν πορφύραν τῆς ἀλουργίδος μεταλλάξας εἰς ταπεινὸν τριβώνιον καὶ τὸν λύχνον τοῦ Φαναρίου διακρατῶν ἀνέσπερον καὶ ἀειλαμπῆ·

Ὑμεῖς, ὁ δεξιὸς οἰακοστρόφος τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας, ὁ τὰ πολλαπλᾶ ἀπὸ Θεοῦ δεχθεὶς πνευματικὰ χαρίσματα καὶ πολλαπλασιάσας δι' ἐμπόνων σπουδῶν τὸ δοθὲν τάλαντον, θεὸς δὲ τοῦτο εἰς τὴν διακονίαν τῶν ὑψηλῶν θεολογικῶν καὶ πρακτικῶν στόχων τῆς συνόλης Ὁρθοδοξίας·

Ὑμεῖς, ὁ ἀριζήλω δόξη περικοσμούμενος καὶ

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, τὸν Ὑφυπουργὸ Ἐξωτερικῶν κ. Γρ. Νιώτη, τὴ Νομάρχη Ἀθηνῶν κ. Μπεσμπέα καὶ τὸν Δήμαρχο Ἀθηναίων κ. Δ. Ἀβραμόπουλο μεταβαίνει στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

ὑπὸ πάντων ὡς χαλκέντερος ἀναγνωριζόμενος, ὁ διὰ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ μοχθῶν ἀπὸ τῆς καθέδρας τῶν τοῦ Θεοῦ πενήτων καὶ τὴν μέριμναν πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀναδεχόμενος καὶ ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν τοῦ συντονισμοῦ τῶν ἐκασταχοῦ δυνάμεων δοθεῖσαν προνομίαν τῆ σπουδῆ μὴ ὀκνηρὸς ἀναδεικνύμενος·

Ἵμεῖς, ὁ συνδυνάζων προᾶξιν καὶ θεωρίαν, τόλμην καὶ γαληνότητα, ὑψηλοφροσύνην καὶ ἀπλότητα, μεγαλοπρέπειαν καὶ οἰκειότητα·

Ἵμεῖς, ὁ ὄραματιστὴς τῶν μεγάλων στιγμῶν τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀεικίνητος καὶ ὠκύπους, ὁ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν τῶν περιστάσεων καὶ μετ' ἐπιστασίας σαλπίζων πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τὸ μήνυμα τῆς ἐλπίδος τῆς κατὰ Χριστὸν εὐσταθείας καὶ τῆς ἐν τῷ ἀνατέλλοντι νέφῳ αἰῶνι ἐγκάρπου παρουσίας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· Ἵμεῖς, λοιπόν, Παναγιώτατε, ὑποστασιάζετε ἐν τῷ ἱερῷ Ἵμῶν Προσώπῳ τὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ τοῦ Οἰκουμενι-

κοῦ Πατριαρχείου δόξαν τε καὶ εὐπρέπειαν, διὸ καὶ Σᾶς ὑποδεχόμεθα ἅπαντες, ἀπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀνωτάτου Ἀρχοντος καὶ τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ, ἀπὸ συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας ἡμῶν, ἀπὸ τοῦ εὐαγοῦς Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ περιουσίῳ Λαοῦ, ἀπὸ τῶν ταπεινῶν Μοναχῶν μέχρι τοῦ ἐσχάτου καὶ ἐλαχίστου κατοίκου τῆς Πατρίδος ταύτης, καὶ ἀναφωνοῦμεν τό «Εὐλόγημένος ὁ Ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου».

Ἐν ταῖς σκέψεσι καὶ αἰσθήμασι τούτοις, Παναγιώτατε, κατασπαζόμεθα μετὰ τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ, ἐν τῷ σεπτῷ Προσώπῳ Ἵμῶν καὶ τὴν διὰ πολλῶν στιγμάτων καὶ πληγῶν Ἐσταυρωμένην Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐν τῇ βεβαίᾳ ἐλπίδι τῆς Ἀναστάσεως καὶ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

«Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρ-

Άπό τή μετάβαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στόν Καθεδρικό Ναό Ἀθηνῶν πεζή. Ἐδῶ ἡ πομπή στήν πλατεία Συντάγματος (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

θολομαῖος ἀπό τόν δεσποτικό θρόνο ἔκανε τήν παρακάτω ἀντιφώνηση:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,

Ἐρώτατοι Μητροπολίται, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί λοιποὶ ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι,

Ἐξοχώτατοι κύριε Πρόεδρε τῆς Βουλῆς, κύριε Πρωθυπουργέ τῆς Ἑλλάδος, κύριε Ἀρχηγέ τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως, κύριοι Ὑπουργοί, κύριοι Ἀρχηγοὶ Κομμάτων, κύριε Δήμαρχε Ἀθηναίων, κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν, τῶν Κρατῶν καί τῶν Θεσηκευμάτων,

Εὐλαβὲς ἱερατεῖον, εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἠγαπημένα, τὰ ἐκ πάσης γωνίας τῆς γῆς ἀκούοντα τοὺς λόγους ἡμῶν,

Άπό μακροῦ ἐπεκράτησεν εἰς τήν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἡ συνήθεια ὅπως οἱ νεωστὶ ἀναλαμβάνοντες τὰ καθήκοντα αὐτῶν Προκαθήμενοι τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπισκέπτονται εἰρηνικῶς, ὅταν τοῦτο εἶναι ἐφικτόν, τὰς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας εἰς βεβαίωσιν

τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καί τῆς πνευματικῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐνότητος αὐτῶν.

Ἐκφράζομεν καί πάλιν τήν στιγμὴν αὐτὴν τὴν ἐντονωτάτην χαρὰν καί τὴν βαθυτάτην συγκίνησιν τῆς ἡμετέρας Μητριότητος καί τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν, διότι ἐπετεύχθη ὁ ἐσώτατος πόθος ἡμῶν ὅπως ἐπισκεφθῶμεν εἰρηνικῶς τὴν φιλότινην ἀδελφὴν Ἀγιοτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν περιλαμβάνουσαν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καί σκέπουσιν ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ἀγάπης αὐτῆς καί πάντας τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς αὐτήν.

Ἀναπέμπομεν ἐκ βάθους καρδίας δόξαν καί εὐχαριστίαν εἰς τὸν ἀγαθὸν καί πανοικτίρμονα Θεόν, διότι, μετὰ τῶν ἄλλων δωρεῶν καί εὐεργεσιῶν Του πρὸς ἡμᾶς, ἐχαρίσατο ἡμῖν καί τὰς συγκινητικὰς ταύτας στιγμὰς τῆς ἀπ' εὐθείας πρόσωπον πρὸς πρόσωπον κοινωνίας ἡμῶν μετ' ἀλλήλων.

Ἡ κοινωνία αὕτη ἀποκαλύπτει τὴν ἀρραγῆ ἐνότητα τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καί τὴν ἀκλόνητον ἀγάπην αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Ἀπό-

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος μετὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, τὸν Πρωθυπουργὸ κ. Κ. Σημίτη καὶ τὸν Δήμαρχο Ἀθηναίων κ. Δ. Ἀβραμόπουλο στὰ προπύλαια τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλου).

στολον Παῦλον, «οὐδέποτε ἐκπίπτει» (Α΄ Κορ. 13, 7), παρ' ὅλα ὅσα πολλάκις ὁ ἀρχέκακος μηχανεύεται διὰ τὴν ψυχράνη αὐτήν, διασπείρων ψευδεῖς εἰδήσεις, παραποιῶν γεγονότα καὶ ἀμφισβητῶν τὰς πάντοτε καλὰς προθέσεις. Ἡ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, διότι εἶναι καρπὸς τῆς ἀγάπης ἀμφοτέρων αὐτῶν πρὸς τὸν κοινὸν Σωτῆρα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

«Τίς δὲ ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;» (Ρωμ. 8, 35). Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἅπαντες οἱ τε τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας δίδομεν ὁμοφώνως καὶ ὁμοφρόνως τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔδωκεν: «Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. 8, 38-39).

Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, ἅπαντες ἀγαπῶμεν τὸν Κύριον, τὸν εἰπόντα «ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε» (Ἰωάν. 14, 15), καὶ ἐφ' ὅσον ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, μένομεν ἐδραῖοι καὶ ἀμετακίνητοι εἰς τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀποκλείομεν πᾶσαν περιπτῶσιν κλονισμοῦ τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπης. Εἶναι μάλιστα σαφὲς ὅτι ἐκάστοτε οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀναζητεῖ τὸ ἴδιον θέλημα, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ κοινῶν ἡμῶν Κυρίου, ὅπως ὁ Κύριος ἐτήρει τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος Αὐτὸν Πατρός, καὶ συνεπῶς, παρὰ τὰς μακρὰς ἐνίοτε συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι προηγοῦνται μέχρις οὗ ὁ Κύριος εὐδοκήσῃ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἅγιον θέλημα Αὐτοῦ, ὅταν τοῦτο ἀποκαλυφθῇ, οἱ πάντες ὑποτασσόμεθα εἰς αὐτὸ καὶ οὕτω μένομεν ἐν τῇ ἀγάπῃ Αὐτοῦ καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ.

Αἱ δύο αὐταὶ ἀγάπαι, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους, ὁδηγοῦν ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν ἀπαρασάλευτον ἐμμονὴν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, παράδοσιν καὶ ζωὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν

Δοξολογία για την άφιξη του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου (ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου) στὸν Καθεδρικό Ναό Ἀθηνῶν. Διακρίνονται πλῆθος Ἱεραρχῶν, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Σημίτης, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Σγουρίδης, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Κ. Καραμανλῆς, Ὑπουργοί, οἱ πρ. Πρωθυπουργοὶ κ. Ράλλης καὶ κ. Γρίβας, Γεν. Γραμματεῖς Ὑπουργείων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ κ. Ἄθηνς κ.ἄ. ἐπίσημοι (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

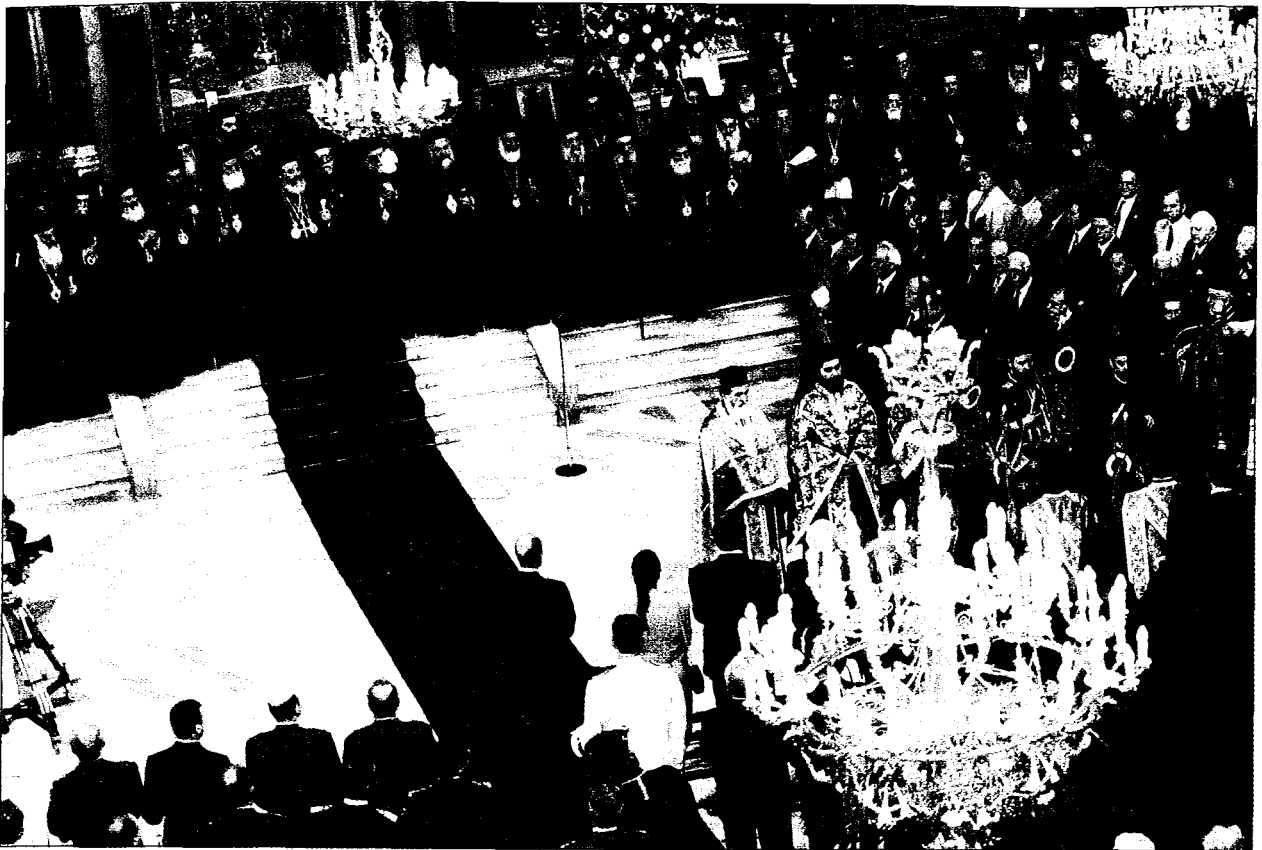
τῶν πλανηθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν ὁπουδήποτε τῆς γῆς καὶ πρὸς ὅποιανδήποτε κατεύθυνση, καθὼς καὶ εἰς τὴν στοργικὴν μετὰ διακρίσεως μέριμναν πρὸς ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῶν κατὰ τόπους ἐμπεριστάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅσα-κις βεβαίως διὰ διαφόρους λόγους αὐτὰ χρῆζον τῆς ἡμετέρας συμπαραστάσεως, ὡς συνέβη εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ἑσθονίας καὶ ἄλλας.

Ἄλλ' οἱ δεσμοὶ οἱ ὁποῖοι συνδέουν τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ ἀδελφῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ δεσμοὶ αἵματος, διότι ὁ αὐτὸς λαὸς, ὁ ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς γῆς ἐγκατεστημένος, ὑπάγεται κατὰ ἐν τμήμα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀγιοτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, κατ' ἄλλα τμήματα αὐτοῦ εἰς διαφόρους ἄλλας Πατριαρχικὰς καὶ Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὸ λοιπὸν μέρος αὐτοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὅπως τὰ

συμπαγῇ ἐν Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ τμήματα αὐτοῦ καὶ τὰ ὀλιγαριθμότερα εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς καὶ λοιπὰς χώρας.

Ὅλα αὐτὰ θερμαίνουν τὰς συγγενεῖς καρδίας καὶ αὐξάνουν τὴν χαρὰν τῆς παρουσίας συναντήσεως, διὰ τὴν μεγαλειώδη διοργάνωση τῆς ὁποίας ἐκφράζομεν τὰς ὀλοκαρδίους ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς πάντας τοὺς κοπιάσαντας καὶ μεριμνήσαντας, ἰδιαίτερος δὲ πρὸς Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, τὸν προσφιλῆ καὶ περισπούδαστον ἡμῖν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, τὸν κοσμούντα ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον τὸν παυλικὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῶν περικοσμούντων Ὑμᾶς πολλῶν προσόντων καὶ χαρισμάτων.

Εὐχαριστοῦμεν ἐπίσης διὰ τοὺς ἀπευθυνθέντας πρὸς τὴν ἡμετέραν Μετριότητα πρόφρονας λόγους καὶ διὰ τὴν τιμητικὴν παρουσίαν ὄλων ὑμῶν ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἄφιξιν καὶ τὴν διαδρομὴν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν θερμὴν ἀγά-

Ἀπό τὴ Δοξολογία γιὰ τὴν ἀφιξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στὸν Καθεδρικό Ναό Ἀθηνῶν. Ἐπικεφαλῆς πλήθους ἱεραρχῶν ὁ Μαχ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

πην σας καὶ τὰς ἐκδηλώσεις της καὶ διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν ὑπερχιλιόχρονον θεοσμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν μακρὰν ἱστορίαν αὐτοῦ ὑπῆρξαν μεγάλοι ἅγιοι, ὡς ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χριστόστομος, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ Μέγας Φώτιος καὶ πλείστοι ἄλλοι. Ἄπαντες οὗτοι δηκόνησαν μετὰ ζήλον καὶ φρονήσεως τὴν ἐνότητα τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν τήρησιν ἀνοθεύτου τῆς παρακαταθήκης τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς σωζούσης ἀληθείας αὐτῆς. Ἐπὶ τὰ ἔχνη δὲ αὐτῶν ἐκτελοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ διάδοχοι αὐτῶν τὴν ἀνατεθειμένην ἡμῖν πολνεύθυνον διακονίαν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ τε καθήκοντος ἡμῶν καὶ τῶν κυκλουσῶν τοὺς πιστοὺς πολνειδῶν περιστάσεων.

Ἡ πνευματικὴ συμπαράστασις πάντων ὑμῶν διευκολύνει τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων ἡμῶν, αἱ προσευχαί σας διαλύουν παγίδας, ἀνοι-

γουν δρόμους, ἀπομακρύνουν κινδύνους. Ὁ Κύριος ἡμῶν εἶναι παντοδύναμος, ἀλλ' ἐπιτρέπει τὰς θλίψεις καὶ τὰς δυσχερείας διὰ νὰ ἐνεργοποιῇ καὶ θερμαίνῃ διαρκῶς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπὲρ ἀλλήλων προσευχήν.

Ταῦτα γνωρίζοντες καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Ἱερῷ Κέντρῳ ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ εἰρήνης καὶ καταστάσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου, τῆς εἰρήνης τῆς τόσον φιλάτης καὶ τόσον σπανίας, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἐπισυνάξεως τῶν πάντων εἰς μίαν ποιμνὴν ὑπὸ τὸν ἓνα φιλόανθρωπον καὶ φίλον καὶ ἀδελφὸν ποιμένα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ὡς ἐκ τῆς βεβαιότητος ἡμῶν διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς προσευχῆς, θεωροῦμεν ὡς τὸ πολυτιμότερον τῶν πρὸς ἀλλήλους δώρων τὴν ἐκ βάθους μετ' ἀγάπης καὶ πόνου ὑπὲρ ἀλλήλων εὐχήν, ἡ ὁποία καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὑψηλοτέραν πνευματικὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης ἐνότητος ἡμῶν. Διότι ὅταν αἱ καρδίαι

Η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀπαντᾷ στὴν προσφώνηση τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου κατὰ τὴ Δοξολογία πὺ ἐψάλη στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

εἶναι ἠνωμένα ἐν Χριστῷ καὶ συνταντισμένα πρὸς ἀλλήλας ἐν τῇ ὑπὲρ ἀλλήλων δεήσει, οὐδεμία δύναμις καὶ οὐδεμία διαφωνία ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων τῆς ζωῆς δύναται νὰ διαρρήξῃ τὴν τοιαύτην ἐνότητα αὐτῶν.

Κομίζομεν ὅθεν ὑμῖν τὴν ὀλόθυμον εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡμετέρας Μετρούπολης, καὶ ἐπιδραφιλεύομεν ὑμῖν αὐτήν, σὺν τῇ ἐκτενεῖ καὶ διαπύρῳ εὐχῇ ὅπως ὁ Κύριος βραβεύῃ εἰς τὴν Ἀγιωτάτην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ φιλόχριστον ἔθνος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τὴν ἀγάπην, τὴν προστασίαν καὶ τὴν εἰρήνην Αὐτοῦ καὶ ὅπως χαρίζεται πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν τοῦ λαοῦ καὶ παντὶ τῷ λαῷ αὐτῆς, ἀνεξαρτήτως θρησκείας, φυλῆς καὶ πάσης ἄλλης διακρίσεως, μακροήμερουσιν, ὑγείαν καὶ εὐδαιμονίαν.

Ἡ δὲ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴησαν μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Τὸ μεσημέρι ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ.

Χριστοδούλο μετέβη στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, ὅπου εἶχε συνάντηση μὲ τὸν Ὑπουργὸ κ. Γεώργιο Α. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἐνημέρωσε γιὰ τὶς πρωτοβουλίες τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως γιὰ ἐπίλυση τῆς κρίσεως στὴ Γιουγκοσλαβία μὲ τὴ διπλωματικὴ ὁδὸ. Ὁ κ. Παπανδρέου παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπίσημο πρόγευμα. Τὸ ἀπόγευμα ἡ Α.Π.Θ. μετέβη στὸ Ἀ Κοιμητήριον Ἀθηνῶν καὶ τέλεσε τρισάγιο στοὺς τάφους τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κωνσταντίνου Στ' καὶ τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ καὶ στὸ Κοιμητήριον Νέας Σμύρνης, ὅπου ἔκανε τρισάγιο στὸν τάφο τοῦ Σχολάρχου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἀοίδιμου Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως Μαξίμου, καθὼς καὶ στὸν τάφο συγγενοῦς του.

Στὴν Προεδρία τῆς Δημοκρατίας

Στις 8 μ.μ. συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρι-

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο κατὰ τὴ Δοξολογία γιὰ τὴν ἀφιξὴ του στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

Ο Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Α. Παπανδρέου ὑποδέχεται τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο κατὰ τὴ μεταβασὴ του στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν. Δίπλα του ὁ Ὑφυπουργὸς κ. Γρ. Νιώτης (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος στό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν. Μαζί του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καί ὁ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Α. Παπανδρέου. Διακρίνονται ἀκόμη ὁ Ὑφυπουργός κ. Γρ. Νιώτης καί ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Κωνσταντινούπολη κ. Φ. Ξύδας (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

στόδουλο ὁ Παναγιώτατος μετέβη στήν Προεδρία τῆς Δημοκρατίας, ὅπου ἔγινε δεκτός μέ πολλή τιμή καί ἀγάπη ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνο Στεφανόπουλο καί εἶχε κατιδίαν συνομιλία μαζί του. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἀπένευε στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη τὸ ἀνώτατο ἑλληνικό παράσημο καί στίς 9 μ.μ. παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π., ὅπου παρακάθησαν πολλοὶ ἐπίσημοι. Ὁ κ. Στεφανόπουλος προσφώνησε τὸν Παναγιώτατο μέ τὰ ἀκόλουθα λόγια:

Παναγιώτατε,

Εἶμαι ἐξαιρετικά εὐτυχής, διότι ἔχω σήμερα τὴν χαρὰ ὡς Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας νὰ Σᾶς ὑποδέχομαι εἰς τὴν Ἀθήνα καί τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκφράσω ἐκ μέρους ὄλου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν ἀγάπην καί τὸν σεβασμὸν μέ τὸν ὁποῖον περιβάλλει τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καί βεβαίως Σᾶς προσωπικῶς, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν λόγων καί τῶν πράξεών Σας, ἀναδεικνύετε τὴν ἀκτι-

νοβολίαν τῆς Ὁρθοδοξίας καί τὸ κύρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἀλλὰ πέραν καί τῆς Ὁρθοδοξίας, θὰ ἤθελα νὰ ἐξάρω, Παναγιώτατε, τὴν πανανθρώπινη καί ὑψηλὴν προσφορά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς πνευματικοῦ καθιδρύματος προάγοντος τὴν εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, στηρίζοντος τίς μεγάλες ἀνθρώπινες ἀξίες καί ἀρχές καί προτείνοντος τὴν συνδιαλλαγὴν μεταξὺ τῶν λαῶν, ὑπεράνω ἐθνικῶν ὁρίων. Τοὺς λαοὺς συνενώνουν αἱ πνευματικαὶ καί πολιτιστικαὶ ἀξίαι, τῶν ὁποίων εἶσθε διαπρῦσιος κήρυξ καί διὰ τοῦτο τὸ Πατριαρχεῖο καί Ὑμεῖς προσωπικῶς, ἔχετε μέγα κύρος καί ἀναγνώρισην προερχομένην καί διατυπωμένην πανταχόθεν διὰ τὸν τρόπον μέ τὸν ὁποῖον ἐκτελεῖτε τὴν ἱεράν καί παγκόσμιον ἀποστολήν Σας.

Ἐπιτρέψατέ μου ἀκόμη νὰ τονίσω τὴν μεγάλην συνεισφοράν Σας πρὸς προαγωγήν τόσοσ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ὅσον καί τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν θρησκειῶν, ἡ ὁποία καί αὐτὴ ἀναγνωρίζεται

Ό Οίκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαΐος τελεί τρισάγιο στόν τάφο τού άειμνήστου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος Σεραφεΐμ στό Α΄ Κοιμητήριο (Φωτ. Άφών Άναγνωστόπουλων).

Ό Οίκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαΐος τελεί τρισάγιο στόν τάφο τού άειμνήστου προκατόχου του Κωνσταντίνου τού Στ΄ στό Α΄ Κοιμητήριο (Φωτ. Άφών Άναγνωστόπουλων).

Προεδρικό Μέγαρο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος παρουσιάζει στον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο τους επίσημους προσκεκλημένους (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

διεθνώς. Οί λόγοι Σας και αί πράξεις Σας καταλύουν τὰ τείχη τῆς ἐχθρότητος και τῆς ἀδιαλλαξίας και προβάλλουν τὴν ἰσότητα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν ἐθνῶν και τῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὰς κρίσιμους σημερινὰς στιγμὰς, Παναγιώτατε, κατὰ τίς ὁποῖες αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι ἀμφισβητοῦνται, αἱ κοινωνίαι κλυδωνίζονται, τὰ ἔθνη ἀδυνατοῦν νὰ συνεργασθοῦν και ἔτι πλέον, ἡ παγκόσμιος εἰρήνη διαταράσσεται, τὸ δὲ φυσικὸ περιβάλλον κακοποιεῖται και ὁ ἀνθρώπος χάνει τὰ ἠθικὰ ἐρείσματά του, ἀξίζει νὰ ἐνθουμούμεθα ὅλοι τὸ Πατριαρχικὸ Σας Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τοῦ Πάσχα σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον ὁ Ἄδης ἀλλὰ και ἡ ζωὴ ἐπικράνθη και πικραίνεται. Δι' αὐτὸ και πρέπει νὰ προσβλέψωμεν ὅλοι πρὸς τὰ διδάγματα τῆς θρησκείας, και ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀντλήσωμεν νέαν ἐλπίδα και ἐνίσχυσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς βελτιώσεως και ἀναπτύξεως τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

Παναγιώτατε,

Ἔχετε ἐπιδείξει ἐκτὸς τῶν πνευματικῶν ἀ-

ρετῶν σας και τῆς ἀκαταβλήτου χριστιανικῆς πίστεώς σας ἰδιαίτεραν εὐαισθησίαν διὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα και εἶναι ἀξιοθαύμαστοι αἱ πρωτοβουλίαι Σας πρὸς ἐπίλυσίν των. Καὶ τοῦτο πράττετε μὲ τὴν συνείδησιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει μόνον τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς διαφυλάξεως τῶν διδαγμάτων τοῦ Εὐαγγελίου και τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ ἐπιδεικνύει και τὴν, πάντοτε ἐν ἐργηγόρσει, κοινωνικὴν εὐαισθησίαν τῆς και νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν παγκοσμίων προβλημάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἡ Πατριαρχικὴ δραστηριότης Σας καλύπτει εὐρύτατο φάσμα μεγάλων ζητημάτων, ὅπως τῆς εἰρήνης και φιλίας τῶν λαῶν, τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν ἀνθρώπων, τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, τὴν ὁποῖαν τόσον ἀλογίστως παραβλέπομεν και τῆς πραγματικῆς ἐνότητος τῆς Εὐρώπης.

Ὅλοι ἐνθουμούμεθα τὴν ἐμπνευσμένη ὁμιλία Σας εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν Κοινοβούλιον, ὅπου ἀφήσατε βαθντάτας ἐντυπώσεις, ὅπως ἄλλως τε συμβαίνει εἰς ὅλας τὰς ἐπισκέψεις Σας ἀνὰ τὸν κόσμον.

Πρόποση του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κων. Στεφανόπουλου στο επίσημο γεύμα που παρέθεσε στο Προεδρικό Μέγαρο προς τιμήν του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου (Φωτ. Χρήστου Μπώνη).

Προπόσεις μεταξύ της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου και του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου στο γεύμα του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλου, που ἵσταται στο μέσο (Φωτ. Χρήστου Μπώνη).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος τελεί τρισάγιο ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, πρὸ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς Πετράκη (Φωτ. Ἀρ. Πανώτη).

Ὅλοι παρακολουθοῦν μὲ ἰδιαίτεραν προσοχὴν τοὺς λόγους Σας, λόγους ἀγάπης καὶ σοφίας, τοὺς ὁποίους ἐμεῖς εἰς τὴν χώραν μας ἀκροώμεθα πάντοτε μὲ ἀποδοχὴν, σεβασμὸν καὶ ἐλπίδα πραγματώσεώς των.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ εὐημερία τῶν κρατῶν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς εἰρηνικῆς ἀμίλλης καὶ συνεργασίας, καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη στηρίζεται εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν ἀρχῶν του διεθνoῦς δικαίου, χαιρόμεθα δὲ ὅλως ἰδιαίτερος ὅταν μᾶς ὑπενθυμίζετε ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος παράδοσις προβάλλει τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν προσωπικότητα παντὸς ἀτόμου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, γλώσσης ἢ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.

Ἔχομε τὴν βεβαιότητα, Παναγιώτατε, ὅτι θὰ συνεχίσετε ἀόκνως τοὺς ἱερούς ἀγῶνας Σας πρὸς καλλιέργειαν καὶ προαγωγὴν τῶν πνευματικῶν ἀξιών, τοῦ θεμελίου τούτου τῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς συνεργασίας τῶν λαῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία προσβλέπει πρὸς Ὑμᾶς ὡς τὸν εἰρηνοποιὸν καὶ γεφυροποιὸν τῶν ἀντιθέσεων καὶ διαστάσεων, ὡς τὸν φορέα τῶν εὐαγγελικῶν καὶ

ὀρθοδόξων μηνυμάτων. Ἡ ἐπίσκεψίς Σας, Παναγιώτατε, εἰς τὴν χώραν μας ἐπιβεβαιώνει τοὺς δεσμούς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐπιδαφιλεύει πλουσίαν χάριν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ ἀποβαίνει κίνητρον νέων ὀραματισμῶν εἰρήνης, ἀγάπης καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν Λαῶν.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀπάντησε μὲ τὴν παρακάτω πρόποση:

«Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ» (Ματθ. 12, 35).

Πῶς ἄλλως νὰ ἐρμηνεύσωμεν, Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε, τοὺς θησαυροὺς τῶν λόγων καὶ τῶν τρόπων ὑμῶν, τῶν αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐδεσμάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἠθελήσατε ἵνα ἐκφράσητε τὸν ἐγνωσμένον σεβασμὸν ὑμῶν πρὸς τὴν Ἁγιωτάτην Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν καὶ δὴ πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν εὐμενῆ διάθεσιν ἔναντι τῆς ἡμετέρας Μετριότητος καὶ τῶν συνοδῶν ἡμῶν, ὑποδεχόμενοι ἡμᾶς μετὰ τοιαύτης προθυμίας καὶ εὐγενείας καὶ φιλοξενούντες κατὰ

Ἐγκάρδια συνομιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου μετὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο στὸ Συνοδικὸ μέγαρο (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

τρόπον ὄντως ἀρχοντικόν, ἀντίκατοπτρίζοντα τὰς ὠραιότερας τῶν παραδόσεων τοῦ Γένους ἡμῶν! Εἶχομεν καὶ ἄλλοτε τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα διαπιστώσωμεν εὐχαρίστως ὁποῖον ἀγαθὸν τῷ ὄντι ἄνθρωπον ἔχει ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτῆς ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία: ἄνδρα σοφόν, συνετόν, φιλόφρονα, σεμνόν, τοῦ λόγου ἐγκρατέστατον, ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἐμπειρότατον, ἐν τοῖς κοινωνικοῖς προσηνέστατον καὶ δίκαιον.

Τῶν θησαυρῶν τούτων μέτοχοι γενόμενοι καὶ σήμερον μετὰ τῆς συνοδείας ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ μέσης καρδίας τόσον ὑμᾶς καὶ τοὺς συνεργοὺς ὑμῶν, ὅσον καὶ σύμπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, πρὸς τὸν ὁποῖον πατρικὸν καὶ φιλάδελφον ἀπενθύνομεν καὶ πάλιν, διὰ τῆς ὑμετέρας νῦν Ἐξοχότητος, ἀσπασμὸν ἀγάπης καὶ ἐξειδικιασμένης τιμῆς.

Ἡ ἀρξαμένη σήμερον ἐπίσημος ἐπίσκεψις ἡμῶν πληροῖ ἀγαλλιᾶσεως τὴν καρδίαν ἡμῶν καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις ἠδόκησεν, ἵνα καταστή ἐφικτὸν τὸ ἀπὸ μακροῦ ἐπιθυμητόν. Οὐδόλως δ' ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θέλει συνοδεύσει ἡ χάρις Αὐτοῦ τὴν ἡμετέραν πορείαν εἰρήνης, ἀγά-

πης καὶ πνευματικῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου Χριστοδούλου φιλοχρίστως καὶ εὐαρέστως πηδαλιουχομένης ἐν σοφίᾳ καὶ δυνάμει οὐ τῆ τυχοῦση.

Εἶπομεν ὅτι ἔχομεν καὶ ἄλλοτε εὐκαιρίας προσωπικῆς κοινωνίας, κύριε Πρόεδρε. Ἡ παρούσα ἀναστροφή μεθ' ὑμῶν, τοῦ ὑπὸ πάντων δικαίως τιμωμένου Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ, πραγματοποιεῖται ἀτυχῶς ἐντὸς ἰδιαζόντως σκυθρωποῦ κλίματος εἰς τε τὸν περίγυρον καὶ διεθνῶς. Κλίματος ἀμνηχανίας περὶ τὰ σήμερον πρακτέα καὶ ἀδημονίας περὶ τὰ ἐρχόμενα. Τὸ λυκόφως τῆς Β' καὶ ἡ χαραυγὴ τῆς Γ μετὰ Χριστὸν Χιλιετίας εὐρίσκει ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα ἐνώπιον δυσχερεστάτων προβλημάτων, ἢ ἀντιμετώπισις τῶν ὁποίων πολλὴν φρόνησιν ἀπαιτεῖ, πολλοὺς ἀγῶνας καὶ πολλὰς θυσίας.

Γνωστὴ βεβαίως εἰς πάντας εἶναι ἡ ἀποφαστι-

κότης, ή αγωνιστικότητας και ή έθελουσία του Έλληνικού Λαού. Υπενθυμίζει τας άρετάς ταύτας και ή σημερινή επέτειος τής πλέον παραδόξου συγκρούσεως του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, τής Μάχης τής Κρήτης. Ο προς στιγμήν τότε άρχων τής έξουσίας του άέρος (Έφеса. 2, 2) έβροντήθη ως λέων. Πλήν, σύμπας ο λαός, αύθορμήτως και άδιακρίτως, άντέταξε τὸ ἰδικόν του γενναιόφρον Ὅχι! Τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὴν ἦτταν τοῦ ἐπιτιθεμένου. Ἦλπισαν ἔκτοτε οἱ λαοί, ὅτι, μετὰ τὰς τόσας θυσίας, εἶχε φθάσει ἐπὶ τέλους ὁ καιρὸς τής συνέσεως, τής εἰρήνης και τής ἀλληλοκατανοήσεως τῶν ἀνθρώπων.

Γνωρίζομεν ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἐμπνέουν τὴν τε ὑμετέραν Ἐξοχότητα, τούς τε λοιπούς ἐκκλησιαστικούς και πολιτικούς ἄρχοντας και τὸν φιλόξενο λαὸν τής Ελλάδος. Εὐχόμεθα δέ, ὅπως τονώση Κύριος ὁ Θεὸς τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν πάντων ὑμῶν ἔτι μᾶλλον, ἵνα συνεχίσητε τὰς προσπάθειάς ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως και ἐδραιώσεως τής εἰρήνης και τής καταλλαγῆς εἰς τὴν εὐρύτεραν περιχὴν, ἐπουλώσεως τῶν τραυμάτων και δημιουργίας προϋποθέσεων οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς και πνευματικῆς προκοπῆς.

Ἡ ἐκπλήρωσις τής ἀνάγκης ταύτης συναρτᾶται βεβαίως πρὸς τὴν ἰκανότητα τής Εὐρώπης και ὀλοκλήρου τής ἀνθρωπότητας, ὅπως ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας ἐκείνας, αἵτινες ἀπεργάζονται τὸ κακὸν εἰς τὰς μυριάς αὐτοῦ μορφάς. Ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο εἶναι, ὅπως ἀπαντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν κλῆσιν τῶν καιρῶν δι' ἀτομικὴν και συλλογικὴν περισυλλογὴν και νηφαλίαν αὐτοκριτικὴν ἐν ταπεινώσει και μετανοίᾳ. Διότι ἡ ἰκανότης ἀντιστάσεως εἰς τὸ κακὸν εἶναι πρωτίστως ὑπόθεσις ἠθικοῦ φρονήματος και σθένους ψυχικοῦ, ἐδραζομένου ἐπὶ τής πίστεως εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ἀρχὰς και ἀξίας, αἱ ὁποῖαι ἐξανθρωπίζουν και εἰρηνοποιοῦν τὴν ζωὴν.

Ἀπὸ τής ἀπόψεως αὐτῆς ἡ συμβολὴ τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και τής Ἐκκλησίας τής Ελλάδος, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἀνθρωπίνων εἶναι οὐσιώδης, ἂν και μὴ πολιτικὴ και συνήθως ἀφανής, ὁποῖοι λαμβάνουν ἐν καιρῷ τὰς ὀρθότερας δυνατὰς ἀποφάσεις.

Ὅθεν, ἐγείροντες τὸ κύπελλον προπίνομεν ὑπὲρ ὑγείας και μακροημερεύσεως τής Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, κύριε Πρόεδρε, και πάντων τῶν συνδαιτυμόνων και ὑπὲρ ἐπικρατήσεως ἐν τῷ συγ-

χρόνῳ κόσμῳ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν τής ἀγάπης και τής εἰρηνικῆς διευθετήσεως παντὸς προβλήματος. Ἀμήν.

Στὴν Ἱερὰ Σύνοδο

Στῆς 9 τὸ πρωὶ τής Παρασκευῆς 21ης Μαΐου, ἡ Α.Θ.Π. ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Ἡ Ἱ. Μονὴ Πετράκη και τὸ Συνοδικὸ Μέγαρο εἶχαν στολιστεῖ με ἑλληνικὲς και πατριαρχικὲς σημαῖες, με ἐκκλησιαστικὰ λάβαρα κ.λπ. Ἱερομόναχοι, μοναχοί, Συνοδικοὶ Γραμματεῖς ἐνδεδυμένοι με ἄμφια ἀνέμεναν τὸν Πατριάρχη, ἡ ἄφιξις τοῦ ὁποῖου χαιρετίσθηκε με κωδωνοκρουσία. Στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο - Καθολικὸ τής Ἱ. Μονῆς τελέσθηκε Δοξολογία γιὰ τὴν ἄφιξις τοῦ Παναγιωτάτου και ὁ νέος Καθηγούμενος Πανσο. Ἀρχιμ. π. Παῦλος Τσαούσογλου καλωσόρισε τὸν κ. Βαρθολομαῖο με τοῦτα τὰ λόγια:

Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

Σεπτῆ Κορυφῆ τής Ὁρθοδοξίας, Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Κων/πόλεως, Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ρώμης, σέβασμα πολῦτιμον τῶν καρδιῶν μας, κ.κ. Βαρθολομαῖε.

Ἐκ μέρους τῶν Ἀδελφῶν τής Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης και ἐμοῦ προσωπικῶς ἀπευθύνω νικῶς και βαθυσεβάστως τὸν ὀφειλόμενον, πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θεοτάτην Παναγιότητα, χαιρετισμόν, τὸ «ὡς εὖ παρέστητε».

Αἰσθανόμεθα βαθεῖαν τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐκφράσωμεν εἰς Ὑμᾶς τὴν ἀνεκλάλητον συγκίνησιν και χαρὰν και τὴν μεγάλην εὐγνωμοσύνην και εὐχαριστίαν ἡμῶν, διὰ τὴν Ὑμετέραν ὑψίστην τιμητικὴν και ἱερὰν παρουσίαν, πρὸς τὴν Ἀδελφότητα ἡμῶν, τὴν ἄλλοτε λαμπρὰν Πατριαρχικὴν και Σταυροπηγιακὴν ἱστορικὴν Μονὴν, ἐξ ἧς παρουσίας ἀπορρέουν αἱ πλούσιαι Πατριαρχικαὶ εὐλογίαι και εὐχαί, ἀπαραίτητοι τὴν στιγμήν ταύτην και διὰ τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον, ἀλλὰ διὰ τὸν λόγον τής ἄρτι, Θεῖα Χάριτι, ἀναληφθείσης διακοινίας τοῦ Ἠγουμένου ὑπὸ τοῦ ὑποφαινομένου, διὰ νὰ συνεχίσωμεν τὴν πλουσίαν παράδοσιν τής πολυεπιπέδου προσφορᾶς, τῶν Πατέρων ἡμῶν, ἐντὸς τοῦ κόσμου, διὰ τής ποιμαντικῆς τῶν ἐξομολογουμένων και ἀσθενῶν, τής φιλανθρωπίας, τής καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἱερουργίας και τής κηρυγματικῆς κατηχήσεως τῶν χριστιανῶν.

Σεμνυνόμεθα, Παναγιώτατε, ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ

Ἀπό τὴν ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἱ. Συνόδου. Στὸ κέντρο οἱ Προκαθήμενοι τῆς Μ.τ.Χ. Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, διότι ὁ αἰδίδιμος προκάτοχος ὑμῶν, ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὑπῆρξεν ἀδελφὸς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς. Ἡ μακαρία μορφή του ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύνδεσμον τῆς ἡμετέρας Μονῆς μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς καὶ ὁ ἐπονομασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀεμινήστου Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Δ', «ἔξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Κων/νος Οἰκονόμος, ὁ ἐξ Οἰκονόμων, τοῦ ὁποῖου τὸ σκήνωμα ἀναπαύεται εἰς τὴν αὐλήν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱστορικῆς καὶ εὐλογημένης ταύτης ἐπισκέψεως Ὑμῶν, εἰς τὴν παλαιόφατον Ἱερὰν Μονὴν τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Πετροῦ καὶ ἔκφρασιν βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ νύκκης ἀγάπης πάντων τῶν διακονούντων καὶ ἐνασκουμένων Ἀδελφῶν αὐτῆς, πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην τοῦ Γένους ἡμῶν, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Μητέρα Ἐκκλησίαν, παρακαλοῦμεν εὐσεβάστως, ὅπως ἀποδεχθῆτε τὴν κανδήλαν ταύτην, ὡς συμβολικὸν δῶρον, ὑπογραμμίζον τὸ ἄσβεστον Φανάριον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας ἀκτινοβολεῖ τὴν οἰκουμενικὴν

ὀρθοδοξίαν ἀνὰ τὸν κόσμον, ἰδιαίτερος δὲ ἐπιτυγχάνει τοῦτο, κατὰ τοὺς σημερινούς χαλεποὺς καιρούς, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἡγεσίαν Ὑμῶν, ἐξαιτούμενοι τὰς Ὑμετέρας θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ προσευχὰς καὶ Πατριαρχικὰς εὐλογίας Ὑμῶν, διὰ τὴν εὐδῶσιν τοῦ ἡμετέρου ἔργου, εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ὁ Παναγιώτατος ἀπάντησε ὡς ἐξῆς:

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπομεν τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ, Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε, Ἱερῶτατοι ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ πάντες οἱ παρευρισκόμενοι ἀδελφοὶ ἐπὶ τῇ χαρμωσύνῃ ἡμῶν συνάξει ἐν τῷ συνοδικῷ τούτῳ Παρεκκλησίῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν. Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας ὑμᾶς, Μακαριώτατε Ἀδελφέ, τὸν προσκαλέσαντα τὴν ἡμετέραν Μετριοτήτα καὶ ὀργανώσαντα τὴν ἀδελφικὴν ταύτην ἐπίσκεψιν ἡμῶν, καὶ πάντας ὑμᾶς τοὺς προφρόνως ὑποδεχομένους ἡμᾶς Ἱερωτάτους Ἱεράρχας. Εὐχαριστοῦμεν καὶ

ὕμᾱς, Ὅσιολογιώτατε Καθηγούμενε, διὰ τοὺς καλοὺς λόγους καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην.

Σήμερον, δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν ταύτης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἔχομεν τὴν χαρὰν νὰ ἐπικοινωνήσωμεν ἰδιαίτερος πρὸς ὑμᾶς, τοὺς ἀγαπητοὺς ποιμένας αὐτῆς καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοὺς, ἐπαναλαμβάνοντες τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας... οὐ γὰρ ἔκρυνα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον» (Α' Κορ. 2, 1-2).

Ἦλθομεν, λοιπόν, ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ ἤδη πρεσβυτέρας ἀδελφῆς, κομίζοντες ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν θερμῆς ἀγάπης καὶ ἐξειδικιασμένης τιμῆς πρὸς τὴν πρὸ πολλοῦ ἐνηλικιωθεῖσαν θυγατέρα καὶ ἀδελφὴν πλέον κατασταῖσαν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἦλθομεν, προσέτι, ἵνα αισθανθῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα ἡμῶν μετ' ἀλλήλων, ἵνα ζήσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν κοινωνίαν τῆς πρὸς τὸν κοινὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἀφοσιώσεως πάντων ἡμῶν ἵνα βιώσωμεν τὴν θαλπωρὴν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἣ ὁποία οὐ λογίζεται τὸ κακόν, ὑφ' οἵασδήποτε συνθήκας.

Ἦλθομεν, ἐπὶ πλέον, ἵνα γνωρίσωμεν ἀμέσως τοὺς καλοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πολλὰ ἐπιτεύγματα τοῦ κατὰ Θεὸν ζήλου ὑμῶν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ἵνα συγχαρῶμεν ὑμῖν ἐπὶ τούτοις. Καὶ ἐν τούτῳ ἐπαναλαμβάνομεν τοὺς ἐπικαίρους λόγους τοῦ Ἀποστόλου: «Προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή μοι παρηγορία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ» (Β' Κορ. 7, 3-4).

Ὅντως, «ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν». Ἡ βεβαιότης αὐτῆ τῆς πνευματικῆς κατὰ πάντα ἐνότητος ἡμῶν ἐπιτρέπει τὴν ἐν ἀπλότητι καὶ ἀφελείᾳ ἐκμυστήρευσιν πρὸς τὴν ἀγάπην σας τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν βιωμάτων καὶ τὴν ἐναπόθεσιν εἰς τὰς ἀξίας πάσης ἐμπιστοσύνης καρδίας σας τῶν λογισμῶν καὶ προβληματισμῶν ἡμῶν. Αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ ἀγάπη σας εἶναι πρόθυμος ἵνα, ὡς ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος, ἄρη μερικῶς τὸν σταυρὸν ἡμῶν. Βλέπομεν ἐκτεταμένας τὰς χεῖράς σας εἰς τὸ βαστάσαι τὰ βάρη ἡμῶν εἰς ὑπερπλήρωσιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης

τοῦ Χριστοῦ (Γαλ. 6, 2).

Τοσαύτης προθυμίας πρὸς συναντίληψιν τὴν αἰσθησὶν ἔχοντες, πάντα ὑπερνεκῶμεν δισταγμὸν, ἵνα ἐξομολογηθῶμεν ὑμῖν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς δυσχερείας ἡμῶν, τὰ ἐπιτεύγματα καὶ τὰς ἀποτυχίας, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν ἦν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἐγεύθη ἐγκατάλειψιν τῆς θείας χάριτος, τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην, τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον, τὰς προσπαθείας καὶ τὰς ἀκηδίας καὶ πᾶν ὅ,τι καὶ ὑμεῖς γνωρίζετε ἐξ ἰδίας πείρας ὡς συμβαῖνον εἰς πᾶσαν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ποθοῦσαν τὸν Κύριον, πολλῶ δὲ μᾶλλον τὴν ἐπωμισθεῖσαν τὴν ὑψηλὴν εὐθύνην τῆς ποιμάνσεως τῶν προβάτων Αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα τοσαῦτα προβλήματα ἀντιμετωπίζουν, καὶ τοσαύτης δέονται συμπαράστασως.

Εἶναι βαρυντάτη ἡ εὐθύνη τῆς βοσκήσεως τῶν ἀρνίων τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποῖαν ἐπωμισθημεν, τρισσῶς ἀπαντήσαντες Αὐτῷ μετὰ τοῦ Πέτρου, «σὺ οἶδας, Κύριε, ὅτι φιλῶ σε» (Ἰωάν. 21, 15-17). Ἔδει ἡμᾶς ἀπαντῆσαι τῷ Κυρίῳ μετὰ τοῦ Μωϋσέως «τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι πορεύσομαι πρὸς τὸν νοητὸν Φαραῶ, τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ὅτι ἐξάξω τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου τῆς νοητῆς», ἐν ἣ ἀιχμαλωτισθέντες ἐργάζονται τὸ κακόν; (πρβλ. Ἐξ. 3, 11).

Ἐπανελάβομεν τότε μετὰ τοῦ Μωϋσέως: «Δέομαι, Κύριε, οὐχ ἱκανὸς εἰμι πρὸ τῆς χθὲς οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεοράποντί σου ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ἐγώ εἰμι» (Ἐξ. 4, 10). Ἀλλὰ δὲν ἐπανελάβομεν αὐτὰ ἐκ τρίτου, δὲν εἶπομεν ὡς ὁ Μωϋσῆς: «Δέομαι, Κύριε, προχειρίσαι δυνάμενον ἄλλον, ὃν ἀποστελεῖς» (Ἐξ. 4, 13), ἵνα μὴ ὀργισθῆ, ὡς τότε, ὁ Κύριος καὶ οὕτως ἐν σιωπῇ καὶ ταπεινώσει ἀνεδέχθημεν τὸ φορτίον.

Παρακαλέσαμεν ὁμως μετὰ τοῦ Μωϋσέως τὸν Κύριον ὅπως συμπορευῆται μεθ' ἡμῶν, ἵνα γνωρίζῃ ὁ λαὸς τὴν χάριν Αὐτοῦ, καὶ ἐτολμήσαμεν νὰ εἴπωμεν τὸν λόγον ἐκεῖνον: «Δεῖξόν μοι, Κύριε, τὴν σεαυτοῦ δόξαν» (Ἐξ. 33, 18). Ἡὐτνήσαμεν δὲ νὰ ζῶμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς χάριτος, τὴν διαδεχθεῖσαν τὴν σκιὰν τοῦ νόμου, καὶ οὕτως, ἀντὶ τῆς φοβεραῆς πρὸς Μωϋσῆν ἀπαντήσεως «ἦνίκα δ' ἂν παρέλθῃ μου ἡ δόξα... τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεται σοι» (Ἐξ. 33, 22-23), ἀκούομεν ἤδη τὸ πλέον πρωτοφανὲς καὶ ἀπροσδόκητον εὐχάριστον ἄγγελμα, ὅτι ὁ ἐν ἀρχῇ

ὡν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ὧν Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν Αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας» (Ἰωάν. 1, 14). Ἀκούομεν δὲ ἐπὶ πλέον τὴν γλυκύφθογον φωνὴν τοῦ Λόγου «οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους... ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους» (Ἰωάν. 15, 15), «ὑμεῖς φίλοι μου ἔστε» (Ἰωάν. 15, 14).

Ἐν τοιαύτῃ ζῶντες συμπορεύσει μετὰ τοῦ Λόγου, ἀγωνιζόμεθα πάντες ἡμεῖς σὺν ὑμῖν καὶ πάντα τὰ ἐνταλθέντα ἡμῖν πράττομεν, ἵνα τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, τοὺς υἱοὺς τοῦ νέου Ἰσραήλ, ἐκ τῆς δουλείας τῆς νοητῆς Αἰγύπτου ἐξάξωμεν. Ὡς δὲ ἡ προτύπωσις τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐν τῷ δραματικῷ ἐκείνῳ παρελθόντι ἀπεικονίζεται, βλέπομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὰς φοβερὰς πληγὰς, τὴν σκληρύνσιν τῶν καρδιῶν, τὸν γογγυσμὸν τῶν σωζομένων, τὴν λοιδωρίαν τῶν ἀρχηγῶν, τὸν ἐκπειρασμὸν τοῦ Κυρίου, τὴν ἐπιθυμίαν τῶν κρομμύων, τὸ μάννα τὸ ἐξ οὐρανοῦ, τὸν ὑψωμένον Ἀντρωτὴν, τὴν γῆν τῆς οὐρανοῦ ἐπαγγελίας.

Ἄλλ' ὅμως εὐρισκόμεθα ἐν πορείᾳ καί, τῆς πλήρους θαυμάτων καὶ ἐμποδίων πορείας ταύτης τὴν ἀνέλιξιν ἐκδιηγούμενοι, ὑμνοῦμεν τὸν Κύριον.

Ἐπὶ δεκαετίας ὀλοκλήρους ὁ νοητὸς τῆς νοητῆς Αἰγύπτου Φαραὼ πᾶσαν μετῆλθεν μέθοδον ἵνα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῆς εὐσυνπαθήτου Ἀλβανίας ἐξαλείψῃ, ἀλλ' ἤδη αὕτη, χάριτι τοῦ σταυρομένου καὶ νικῶντος, ἀνέστη καί, τῇ ἀξιεπαίνῳ συμβολῇ πολλῶν ἐξ ὑμῶν, καὶ τοῦ ἐντεῦθεν ἐκκινήσαντος Μακαριωτάτου Προκαθημένου αὐτῆς κυρίου Ἀναστασίου, καρποφορεῖ καρπὸν πολύν. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἔδωσε τὴν ὄψιν κατὰ τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ κανονικὴν εὐθύνην, καὶ ἤδη χαίρει βλέπουσα τὴν θυγατέρα αὐτῆς ταύτην εὐτεκνοῦσαν καὶ τὰ πολλὰ αὐτῆς τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου αὐτοκεφάλως ἀναπτύσσουσαν.

Αὐτονόμως ἤδη ἀνασυγκροτεῖται ὑπὸ τὴν πεπνυμένην ποιμαντορίαν τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας κυρίου Στεφάνου καὶ ἡ ἐπὶ δεκαετίας τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν αὐτῆς στερηθεῖσα Ἀγιωτάτη Αὐτόνομος Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας.

Ἡ μετ' ὀδύνης διὰ τὰ πλησίον ἡμῶν συμβαίνοντα γενομένη ἐκκλησις ἡμῶν πρὸς κατάπαισιν τοῦ πυρὸς δὲν εἰσηκούσθη τότε, ἐμετρούσαμεν δὲ τόσα ἀνθρώπινα θύματα καὶ τόσου μόχθου τὴν κατα-

στροφὴν ἵνα ἡ ἐπιβάλλουσα τὴν εἰρηνικὴν λύσιν πάσης διαφορᾶς φρόνησις ἐπιβάλλῃ τὸ ἑαυτῆς ἀσθενὲς κράτος ἐπὶ τοὺς ἐγκανχωμένους ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν.

Τὸ σχῆμα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, τῇ συμβολῇ τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, μετὰ πάσης δυνατῆς οικονομίας συνερράφῃ, ἀλλὰ ἡ πνευματικὴ ἀναντιστοιχία ἱματίου καὶ ἐπιγράμματος διέσχισεν ἐκ νέου τὸν ἄραφον χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἀνασχηματισμὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβολίου τῶν Ἐκκλησιῶν, συμφώνως τῇ ἐν Θεσσαλονίκῃ Πανορθόδοξῳ ἀποφάσει, ὥστε νὰ ικανοποιῆ τὰς εὐλόγους ἐπιθυμίας τῶν Ὁρθόδοξων μελῶν αὐτοῦ, ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν ἐπίτευξιν ἄγουσαν, ἀλλ' οἱ κατὰ τῆς εἰς αὐτὸ συμμετοχῆς τῶν ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν βάλλοντες διατηροῦν τὰς ἐπιφυλάξεις των καὶ ἐνίοτε παρεξηγοῦν τὴν πρακτικὴν σημασίαν τῆς συμμετοχῆς καὶ εἰσηγοῦνται τὴν ἀπεμπόλησιν ἐνὸς βήματος διεθνoῦς, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κηρύσσει πρὸς τοὺς μακρὰν αὐτῆς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν.

Ἐν τῇ ἔδρᾳ ἡμῶν οἱ ἱεροὶ ναοὶ συντηροῦνται καὶ ἀνακαινίζονται, σιωπηροὶ κήρυκες μιᾶς πίστεως ἐν ὀλιγοστεύσει πιστῶν, καὶ μιᾶς ἐλπίδος ἀναλαμπῆς τοῦ ἐπὶ τὴν λυχνίαν εἰσέτι ἀνημμένου θεῖου φωτός, καὶ προσελκύσεως νέων πιστῶν ἐκεῖ ὅπου οὐκ ἀδυνατεῖ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα.

Ἡ σύναξις τῶν προκαθημένων τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, παγιωθεῖσα ὡς περιοδικῶς τακτικὴ, σφυρηλατεῖ τὴν μεταξὺ αὐτῶν προσωπικὴν γνωριμίαν καὶ συνεργασίαν, ἐμφανῆ καθιστῶσα τὴν ἀδιαφιλονίκητον πνευματικὴν ἐνότητα πασῶν αὐτῶν.

Ἡ σύναξις τῶν ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς Ἱερωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ Θρόνου «τά τε παρὰ λόγον ἀπαντήσαντα πράγματα καὶ τῶν ἠθῶν τὰ δυσμεταχειρίιστα» εἰς συζήτησιν ἄγει «καὶ ὅπως διέθηκαν ἕκαστον» πρὸς ἀλλήλους γνωστοποιεῖ, «ὥστε καὶ τὸ ἐσφαλμένως ποτὲ γενόμενόν τι τῇ κρίσει τῶν πολλῶν, ἀξιοπίστως ἀποκαλυφθῆναι, καὶ τὸ κατορθωθὲν τῇ μαρτυρίᾳ τῶν πλειόνων βεβαιωθῆναι», ἵνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου χρησιμοποίησωμεν τὴν διατύπωσιν (Ὁροι κατὰ πλάτος, ἀπ. ΝΔ).

Ἡ ἴδρῳσις νέων ἱερῶν μητροπόλεων ἐν διαφόροις χώραις, οἷον ἐν Χόνγκ Κόνγκ, Παναμά, Καναδά, καὶ ἄλλαις, τὴν διαποίησαν τὸ ὡς μικρὰ

ζύμη εμφανιζομένου εις πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς ὀρθοδόξου ποιμνίου διενκολύνει καὶ εις τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας εις σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συντελεῖ.

Ἡ ἀναφανείσα, ὡς μὴ ἔδει, ἐν ταῖς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς διένεξις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς τὴν εἰρήνην αὐτῆς προσβάλλει, τὴν ἐνότητα ἀπειλεῖ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν ἀμφισβητεῖ, ἀλλ' ὁ τῆς Ἐκκλησίας δομῆτωρ καὶ προνοητὴς τὰς πλεκτάνας σταδιακῶς διαλύει, τὰ λάθη ἐπανορθοῖ, τὸ νοητὸν πλοῖον εὐστρόφως πλοηγεῖ καὶ πρὸς τὸν εὐδιδιον λιμένα τῆς γαλήνης προωθεῖ.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν τὴν διακονίαν τοῦ λόγου δὲν ἐγκαταλείπει καὶ πρὸς τε τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως καὶ πρὸς τοὺς ἀλλοτριοδόξους τοῦτον κηρύσσει, πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν, μὴ ἀρνούμενος, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιδιώκων, καὶ τὸν πρὸς τοὺς ἑτεροθρήσκους διάλογον, ἵνα τὴν ἀνοχὴν μεταξὺ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ συμβιούντων μελῶν τῶν διαφόρων θρησκευμάτων ἐπιτύχη καὶ τὴν διαβίωσιν τῶν ἐνίοτε καὶ ἐκασταχοῦ πιεζομένων μελῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς στοργικὸς πατήρ εὐχεράνη, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ Χριστιανικὸν κήρυγμα τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς ἀγάπης ἐντὸς καρδιῶν ἐνίοτε κατεχομένων ὑπὸ μισαλλοδοξίας εἰσαγάγη καὶ εις βελτίωσιν τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος συντελέση, τοῦθ' ὅπερ μείζον κατόρθωμα τῆς βελτιώσεως τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντός ἐστι, καὶ περ καὶ τοῦτο δεῖ ποιῆσαι κάκεινο μὴ ἀφίεναι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἐπιταγήν.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία συμμετέσχε τῆς ἐν οὐρανοῖς χαρᾶς ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ ὁμάδος ὅλης σχισματικῶν ποτε μελῶν τῆς, εις τὴν κανονικότητα ἐπανελθόντων καὶ τὸ ὅπερ προετίμων ἡμερολόγιον μετ' εὐχῆς πλέον ἐντὸς τῆς σωτηριώδους Κιβωτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἤδη εἰρηνικῶς ἀκολουθούντων.

Ταῦτα πάντα εἶναι τινα τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς συντελεσθέντων, ὡς ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ ἀκμάζοντος ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου ἔχετε, μετὰ πλειόνων ἔτι, πληροφορηθῆ.

Ἡ ἔμφρων ὑμετέρα κρίσις ἔχει ἀσφαλῶς ἐπισημάνει τὰς διαφορετικὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς ἡ διαποίμανσις τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου διεξάγεται μεταξὺ τῆς χώρας εὐθύνης ὑμῶν καὶ τῶν πολυποικίλων χωρῶν τῆς ἡμετέρας εὐθύνης, ὡς καὶ τὰς αὐτονοήτους διαφοροποιήσεις τῶν μεθόδων, κατὰ τὸ τοῦ ἀποστόλου «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάν-

τα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Α' Κορ. 9, 22).

Ἐνταῦθα χώρα ὁμοιογενεῶς ὀρθοδόξου κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστὸν ποιμνίου, συνταγματικῶς ἀναγνωρίζουσα τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν καὶ πολλὴν ὑπὲρ αὐτῆς νομοθετικὴν, οἰκονομικὴν, διοικητικὴν καὶ λοιπὴν μέριμναν ἐνδεικνυμένη. Παρ' ἡμῖν χώραι ἀπειράριθμοι μετ' ἰδίου ἐκάστη συνταγματικοῦ καθεστῶτος, θρησκευτικοῦ, κοινωνικοῦ, πολιτιστικοῦ καὶ λοιποῦ περιβάλλοντος καὶ ποικίλων ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων παροικιῶν διαθέσεων, ἀπὸ τῶν ἐξόχως φιλικῶν μέχρι τῶν συγκεκαλυμένως ἐχθρικών. Ὅθεν ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ τὸ εἶναι ἡμᾶς φρονίμους ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκεραῖους ὡς αἱ περισσότεραὶ ἐντειλάμενος (Ματθ. 10, 16), τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένην ἀνάλογον προσαρμοστικότητα ἀπαιτεῖ καὶ τὴν δικαίαν κρίσιν τῶν ὑπὸ διαφορετικὰς συνθήκας τελούντων ἀδελφῶν διὰ τὰς ἐνεργείας τῶν ἄλλων ἀναμένει, τὴν κατ' ὄψιν κρίσιν μὴ ἀποδεχόμενος.

Τοῦτον ἔνεκα ἡ ὑμετέρα κατανόησις ἐκζητεῖται διὰ τὴν ἀναπόφευκτον συχνότητα τῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων καὶ ἑτεροθρήσκων κοινωνικῶν καὶ λοιπῶν ἐπαφῶν καὶ συνεργασιῶν, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κρίνει θεμιτὴν, αἰτιολογῶν τοῦτο διὰ τοῦ «ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν» (Α' Κορ. 5, 10).

Τοιαύτη δι' ὀλίγων ἢ ἐξομολόγησις ἡμῶν, σφραγιζομένη διὰ τῆς προταχθείσης καὶ ἤδη ὑποτασσομένης ἀγάπης καὶ τιμῆς, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐμπρικλείουν σφαιρικῶς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἡμῶν αἰσθήματα, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν ἐπὶ τῇ συναντήσῃ καὶ τὴν μετοχὴν καὶ μέθεξιν ἐν τῇ ἐνότητι, καὶ οὕτω διατρανώνουν τὸ ἀρραγὲς τῆς συνεργασίας καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς αὐξούσης ἀποδόσεως, ἵνα ὁ καρπὸς εἰς τὸ ἑκατονταπλάσιον ἐξαρθῆ καὶ τοὺς οὐρανοὺς πληρώσῃ χαρᾶς, ἡμᾶς δὲ πάντα σκιρτώντας καταστήσῃ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ παρακαλοῦμεν ἐπικαλεῖσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα ὑπὲρ τῆς Μετριότητος καὶ τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν, ἵνα γένηται τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός, καὶ ἵνα ἡ οὕτως ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, φίλος καὶ ἀδελφός καὶ ὁδηγός καὶ Σωτὴρ πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κατόπιν πραγματοποιήθηκε ἄνοδος στὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ὅπου ἔλαβε χώραν πανηγυρικὴ συν-

εδρία πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. Προσφωνώντας τὸν Παναγιώτατο ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος εἶπε:

Παναγιώτατε,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί, τῆς τε Πατριαρχικῆς συνοδείας καὶ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου,

«Μεγάλη ἡ δύναμις τῆς Συνόδου, ἦγουν τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀναφωνεῖ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Συνθρόνου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὁ μέγας προκατόχος Ὑμῶν, Παναγιώτατε, ὁ ἱερός Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (Ε.Π. τ. 61, 257), διὰ τὰ βεβαιώση τὴν δύναμιν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνοδικότητος, τουτέστιν τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τῆς ἀδελφότητος ἡμῶν, ἐχούσης ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς παρόντα τὸν Κύριον, καὶ βουλευομένης κατὰ τὴν ὀλικὴν πίστιν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς Συνόδου ταύτης ἀπορρέει ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡ μέθεξις τῆς Θείας Οἰκονομίας, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν Μ. Φώτιον διὰ τῶν Συνόδων «πᾶσα καινοτομία καὶ αἵρεσις ἀπελαμβάνεται, τὸ δὲ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀκήρατον καὶ ἀρχαιοπαράδοτον φρόνημα ταῖς εὐσεβούντων ψυχαῖς εἰς ἀδίστακτον σεβασμότητα καθιδρύεται» (Μ. Φωτίου, Ρ.Γ. 182, 632).

Συνερχόμεθα σήμερον εἰς παγνηγυρικὴν συνεδρίαν εἰς τόπον τιμηθέντα τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν προκατόχων Ὑμῶν Σωφρονίου Β' (1777) καὶ Γερασίμου Γ' (1797) μετὰ τὴν Σταυροπηγιακὴν χάριν, τὴν Μονὴν Πετροῦ, ἐνθα κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετιανὴν λειτουργεῖ ἐν ἀγάπῃ, ἐνότητι καὶ ἐλευθερίᾳ ὁ ἐμπιστευθεὶς εἰς τοὺς πρὸ ἡμῶν Ἀρχιερεῖς, ἱερός Συνοδικὸς θεσμὸς ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ ἓνα καὶ ἥμισυ περίου αἰῶνα ἡ πόλις τῆς «Ἐκκλησίας τοῦ Δήμου», αἱ Ἀθηναί, κατεστάθησαν κέντρον τοῦ Συνοδικοῦ βίου «τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ», μετὰ τὴν καλλιέργειαν ἀρρήκτων δεσμῶν συμφωνίας εἰς τὰ οὐσιώδη, ἐλευθερίας εἰς τὰς γνώμας, ὁμοφωνίας εἰς τὰς ἀποφάσεις, ὥστε «ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη (τὰ) σώζει τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης» (Ἰω. Χρυσόστομος, ὁμιλ. ξβ', 60). Συμπορευόμεθα μετὰ τῆς Μητρὸς καὶ τῶν λοιπῶν Πρεσβυγενῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰς ὁμολογίαν καὶ διακονίαν τῆς Καθολικότητος ὡς Σώματος Χριστοῦ καὶ ἐκφράσεως τῆς ὑπερτάτης ὀντότητος τῆς Ἐκκλησίας, λειτουργοῦντες Συνοδικῶς. Καὶ τοῦτο διότι καὶ πιστεύομεν καὶ κηρύττομεν ὅτι παλλάδιον τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἡ Συνο-

δικότης καὶ ἡ μόνη ὁδὸς ἐμπειρίας τῆς ἐνότητος «τῶν πολλῶν εἰς ἓν» καὶ παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς ἀποφάνσεις ἀκεραίας καὶ ἀντικειμενικάς, πέραν πάσης δεσποτοκεντρικῆς νοοτροπίας ἢ ἀτομικῶν κρίσεων καὶ ἀντιλήψεων. Ἐδιδάχθημεν ἐκ τοῦ μεγάλου Προκατόχου Ὑμῶν μακαριστοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ νῦν κατακλειομένου αἰῶνος, ὅτι «Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐσεβάσθη τὰ τῶν ἄλλων δίκαια, ἀπεχδεχομένη τύπῳ ἀμοιβαιότητος δικαιοσύνην ἐν ἴσῃ παρὰ τῶν ἄλλων μοῖρα» (Λόγος ἐνθρονιστήριος, 1901). Τὴν ἀμοιβαιότητα ἐτιμήσαμεν εἰς τὰς διορθοδόξους καὶ διαχριστιανικὰς σχέσεις, πεποιθότες ὅτι «τὸ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα οὐ χωρισμοῦ, ἀλλ' ἐνώσεώς ἐστι καὶ συμφωνίας ὄνομα» (Ἰω. Χρυσόστομος, Ε.Π. 61, 13).

Παναγιώτατε,

Κατὰ τὴν περίου τῆς Αὐτοκεφαλίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀνύψωσε τὸ πατροπαράδοτον «θηροσκεύειν» τοῦ ἐλληνικοῦ Λαοῦ εἰς «θηροσκεύεσθαι ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», ἀποτρέψασα δι' ἀγῶνων πολλῶν τὸν ἐναγκαλισμὸν τῶν τέκνων αὐτῆς ἀπὸ τὴν Σκύλλαν τῆς ἀπιστίας καὶ τὴν Χάρυβδιν τῆς δεισιδαιμονίας. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν «προέκοψεν σοφία καὶ ἠλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώπους» (Λουκ. β' 52), ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ «ἠνδρώθη κατόπι πολλῶν πόνων τε καὶ θυσιῶν ἐν μέσῳ ἀγωνίας, φόβου καὶ προσδοκίας, ἐν στερηήσει καὶ ὀδύνας ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ἡμῖν» ὅτι «ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας» καὶ «εἰς διακονίαν τεταγμένη» ἀναπαύουσα τὸ πνεῦμα «τοῦ φυτεύσαντος τὸν σπὸρον τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ἄμπελον ταύτην» Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν (Πρβλ. Α' Κορ. ιστ', 13-18). Ἡ πλήρης ὠριμότης αὐτῆς πιστοποιεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι διὰ τὰς ἐλληνοφώνους καὶ μὴ Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ πλέον δεξαμενὴν ἀντλήσεως δυνάμεων καὶ ἀφιερωμένων ἐργατῶν, καλῶς πεπαιδευμένων, δι' ὅλην τὴν οἰκουμένην τῆς καθιδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ αὐτοτελής ἡμῶν πορεία ἀπέδειξε τὴν σοφίαν τῶν προκατόχων Ὑμῶν εἰς τὴν χορήγησιν τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τῶν λοιπῶν Πράξεων, διὰ τὴν κατὰ Θεὸν καὶ τοὺς Ἱερούς Κανόνας ποιμαντορίαν τοῦ χριστεπωνύμου Πληρώματος εἰς τὰ ἐλευθερωθέντα ἐδάφη τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Κατὰ τὸ ἱκανὸν τοῦτο διάστημα ἡ τοπικὴ ἡμῶν Ἐκκλησία διεφύλαξεν ὡς γνήσιος καὶ πιστὸς θε-

ματοφύλαξ τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν, κηδομένη τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν τέκνων αὐτῆς. Κατήθυνε μὲ «παιδείαν καὶ νουθεσίαν Κυρίου» τὸ ἦθος καὶ τὴν βιοτὴν τῶν χριστιανῶν καὶ ὑπερασπίσθη, ἐκ τῶν ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν προσβολῶν, τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα τοῦ Ὁρθοδόξου ποιμνίου. Συνεκρότησε πλῆθος θεσμῶν καὶ διακονιῶν πρὸς κατήχησιν τοῦ λαοῦ, στήριξεν τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀφιερώσεως, τῶν ἱερατικῶν κλήσεων καὶ τῆς ἱεραποστολικῆς εἰς τὰ ἔθνη «μαθητείας». Ἐπόπτευσε διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς θείας λατρείας κατὰ τὴν Τάξιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν, τὴν ἀνέγερσιν νέων ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν καὶ εὐπρέπειαν τῶν παλαιῶν ἐκκλησιῶν. Ἀπέτρεψε πολλὰς ἀποπειράς ἐμπεδώσεως ὀθνεῖων θεωριῶν καὶ συνηθειῶν, ξένων πρὸς τὸ πατροπαράδοτον ἡμῶν σέβας καὶ πρὸς τὰς τιμαλφεῖς παραδόσεις τοῦ Γένους. Συμπαρεστάθη εἰς πολεμικὰς περιπετείας, ἀποκλεισμούς καὶ κατοχικὰς ὀδύνας τοῦ Λαοῦ, πρωτοστατοῦσα εἰς κοινωφελεῖς σκοποὺς καὶ ἐράνους, διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἀναξιοπαθόντων συνανθρώπων ἡμῶν, εἴτε ἐκ φυσικῶν καταστροφῶν, εἴτε ἐκ συρράξεων, λιμῶν καὶ λοιμῶν. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀνασυνεκρότησε τὸν Μοναχικὸν αὐτῆς βίον καὶ κατηύθυνε τὰ αἰσθήματα φιλαδελφείας τῶν τέκνων αὐτῆς εἰς σύμπραξιν σπουδαιότητος κοινωνικῆς προσφορᾶς, διὰ πλῆθους καθιδρυμάτων ἀγάπης. Περιέπει διὰ τῆς διδαχῆς, τῆς κατηχήσεως, τῆς καθοδηγίας, τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τὴν ἄλκιμον νεότητα τοῦ ἔθνους, καὶ σμιλενεὶ ὀρθοδόξους χαρακτῆρας ὑποστηρίζουσα ὄλαις δυνάμεσιν τὸν τῆς οἰκογενείας θεσμόν, τὸ λίκνον τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Συντονίζει ἀδιαλείπτως καὶ μεθοδικῶς τὴν ἐπιμόρφωσιν τῶν Κληρικῶν καὶ ἀναλίσκεται εἰς ὑποτύπωσιν τρόπων δυναμικῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀντιμετώπισιν σοβούντων κοινωνικῶν προβλημάτων. Ἀλλὰ σπουδαίως συνέβαλε καὶ συμβάλλει εἰς τὴν κραταίωσιν τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος καὶ τοῦτο διότι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν χαίρεται τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν περισσοτέρως ἄλλων ὁμοδόξων ἀδελφῶν, διαβιούντων ὑπὸ ἀλλοτριᾶς συνθήκας. Εἶναι ἀνεκτίμητος ἡ ἄνωθεν Χάρις, ὥστε τὸ Μητροπολιτικὸν κέντρον τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων, νὰ δραστηριοποιεῖται ἐλευθέρως καὶ ἐν τοῖς ὄροις τῆς πατρίδος ἡμῶν καὶ εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν

χώρον, ὡς ἰσότιμον μέλος, φέρον ἐν τμῆ καὶ εὐθύνη τὴν μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν ἐνότητι μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Κέντρον τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν πιστεύει εἰς τὴν δυναμικὴν παρουσίαν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν τῷ Συνοδικῷ αὐτῆς πνεύματι «ἐνότητος καὶ περικωρήσεως» εἰς τὸ πνευματικὸν γίνεσθαι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ χώρου. Διότι ἡ πνευματικὴ ἀναστήλωσις τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἀπέδειξαν καὶ τὰ θλιβερὰ πρόσφατα περιστατικὰ τῆς φονικῆς βίας, εἶναι ἔργον δυσκολότερον ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς ἀνασυγκρότησιν. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτον «ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν ἐστί» καὶ δὴ τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι ἔχομεν κρατήσει γνησιότερον τὸν εὐαγγελικὸν λόγον, ποτισθέντες διὰ τῆς ἑλληνικῆς Παιδείας, ἡ ὁποία εἰς τοὺς «μετέχοντας» εἰς αὐτήν, διανοίγει τοὺς ὀφθαλμούς «εἰς τὴν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων κατανόησιν», ἵνα «πνευματικὴν πολιτείαν μετέλθωμεν» εὖ «φρονούντες καὶ πράττοντες» εἰς πολυθρησκευτικὴν πλέον καὶ ἐν ἀμαρτίαις γηρασασαν ἡπειρον. Ὁ ἡμέτερος ἀνατολικὸς πολιτισμὸς, ὁ τὸν θεάνθρωπον Κύριον ἔχων ὡς ἐπίκεντρον αὐτοῦ ὑποστασιάζει τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, ἐπὶ τὴν δεδοξασμένην ἰσχὺν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν γηραιὰν ταύτην ἡπειρον, τὴν θεοποιήσασαν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀλλοιώσασαν τὸ ἀποστολικὸν ἦθος τῆς Παραδόσεως. Ὁ ἀθεϊστικὸς «ἀνθρωπισμὸς» καὶ ὁ «ἄθρησκος» Χριστιανισμὸς τῆς Δύσεως, πνέουν τὸν λίβαν τῆς ἀποστασίας εἰς τὰς ψυχὰς πολλῶν Εὐρωπαϊῶν καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀνατολὴ καὶ πάλιν ἐπωμίζεται ἔργον Κυριῶν καὶ Μεθοδίου «ἐν ἑτέρα μορφῇ». Ἡ Εὐρώπη σήμερον διαμορφώνεται καὶ εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν τοῦτο γίνεσθαι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀντιλαμβάνεται τὸν ρόλον αὐτῆς ὡς ρόλον λόγου κριτικοῦ τῶν ἀδυναμιῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰδέας. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διαπαιδαγωγῆσιν τὸν λαὸν ἡμῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς εὐρωπαϊκῆς συνοχῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁλοκληρώσεως μετὰ ἀγάπην μὲν πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς ἀλλὰ καὶ μετὰ ἐπισήμανσιν τῆς ἀνάγκης νὰ στηριχθῆ ἡ ποθητὴ ἐνότης τῶν λαῶν, τῆς γηραιᾶς ταύτης ἡπείρου, ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον καὶ τῆς ἀπαρεγκλίτου τηρήσεως τῶν πανανθρωπίνων χριστιανικῶν ἰδεῶν, τὰ ὁποία συνθέτουν κατὰ βάσιν τὸν ἐν

δεινῇ δοκιμασίᾳ τελοῦντα σήμερον εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν. Τοῦτο ὁμως προϋποθέτει σύγκλιση καὶ συμπόρευση πάντων ἡμῶν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν θείων ἀληθειῶν, ἃς ἐκπροσωποῦμεν, καὶ μετὰ διαλεκτικῆς ἰσχύος παράθεσις αὐτῶν ἐνώπιον τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν ἡμῶν Εὐρωπαίων τῆς Δύσεως, νῦν ὅτε ἡ ἔννοια τῆς Εὐρώπης διευρύνεται καὶ δὲν ἀφορᾷ εἰς μόνους τοὺς ἄχρι τοῦδε λαοὺς αὐτῆς, ἀλλὰ περικλείει ἢ μέλλει νὰ περικλείῃ καὶ τοὺς λαοὺς τῆς ποτε ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοὺς ἐν τῇ συντριπτικῇ αὐτῶν πλειονότητι ἀνήκοντας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα χριστιανικὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Ἡ συνειδησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπιθυμεῖ ἅπαντες οἱ Ὁρθόδοξοι νὰ εἴμεθα «ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό» διὰ νὰ «ἐνσαρκώνεται» ὁ Χριστὸς «ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν» καὶ «ἔργῳ καὶ λόγῳ» προσφέρωμεν τὸ φῶς καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν κόσμον «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. δ', 15) καὶ «μὴ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου» (Φίλιπ. α', 27).
Παναγιώτατε,

Ἀναμιμνησκόμενοι τῶν ἀλγηδόνων τῶν πόνων καὶ τῶν ἀνεκλαλήτων κακουχιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἰδίως μετὰ τὴν πολὺδακρον ἡμέραν τῆς ἀλώσεως, διὰ τὴν διάσωσιν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς διακροτήσεως τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συνειδήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐλευθέρως Ἐκκλησίας ἐν ἐλευθέρῳ κράτει, ἀσπαζόμεθα, ἐν τῷ σεπτῷ διαδόχῳ Ἀποστόλων καὶ Ἁγίων Πρωθιεραρχῶν, τῷ ἀξίῳ προσώπῳ Ὑμῶν, τῷ κοσμοῦντι σήμερον τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τὰς προσκνητὰς Ἀλύσεις τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, προσευχόμενοι ἀόκνως διὰ τὴν ἐφεξῆς ἐν ἐλευθερίᾳ βιοτήν τοῦ Ἱεροῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπὸ διεθνή προστασίαν, ἐν τῇ ἔκπαλαι ὑπὸ τῆς Ἱστορίας ταχθείσῃ ἔδρᾳ αὐτῆς.

Ἐντείνε, Παναγιώτατε, ἐντείνε καὶ πατριάρχευε τοῦ Γένους τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Οἰκουμένης, «περιεζωσμένος ἐν δυναστίᾳ (ἰσχύν)» (Ψαλμ. ξδ', 6) ὅτι «Κύριος ἄρξει ὑμῶν» (Κριτ. η', 23).

Στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀκολούθησε ἐκδήλωση, τὴν ὅποια παρακολούθησαν τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πολλοὶ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, Γραμματεῖς καὶ Συνεργάτες τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, Καθηγητὲς Πανεπιστημίου, ἄλλοι ἐπίσημοι καὶ στελέχη τῶν Ὑπηρεσιῶν

τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Στὸν Παναγιώτατο ἀπονεμήθηκε ἡ ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μεγαλόσταυρος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸν ὅποιο τοῦ ἐπέδωσε ὁ Μακαριώτατος. Σχετικὰ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Παν. Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς ἀνέγνωσε τὴ «Συνοδικὴ Διαγνώμη»:

Τοῦ θεοκέρυκος καὶ μύστου τῶν ἀπορρήτων Παύλου τοῦ καὶ θεμελιώσαντος τῆ θεηλάτῳ Χάρτι τὴν Ἀγιωτάτην καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίαν κηρύσσοντος καὶ διακελεομένου ὅτι «εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς καὶ ἠγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν» (Α' Θεσ. ε' 12), καὶ ὅτι «οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα δὲ οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ» (Α' Τιμ. ε' 17) ἐπιγνοῦσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ

– ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ὁ θεοτίμητος Πρωτοστάτης τῶν Ποιμένων διακονεῖ καὶ ποιμαίνει μετ' ἐπιστήμης τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὴν Ἀγιωτάτην δηλονότι Ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τυγχάνει ἀληθῆς διδάσκαλος τῆς πίστεως καὶ εὐσεβείας καὶ καλὸς ποιμὴν τοῦ ἐμπεπιστευμένου τῇ συνέσει καὶ τῇ προνοίᾳ Αὐτοῦ θεολέκτου Λαοῦ,

– ὅτι ζήλῳ θείῳ τηκόμενος ἀναλίσκεται τῇ μερίμνῃ τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ γε ἐργαζόμενος προωθῶν τὴν ἐνότητα αὐτῶν καὶ τὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μᾶς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἀποκατάστασιν τῶν λοιπῶν προβάτων, τῶν οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης,

– ὅτι κατακοσμεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν καθέδραν Αὐτοῦ, τὸν ἀειλαμπῆ καὶ τηλέφαντον πρῶτον καὶ Ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῖς ἑαυτοῦ ποικίλοις χαρίσμασι καὶ ἀριδιήλοις ταλάντοις καὶ ἀναπαύεται ἐπ' αὐτῷ «πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλής καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας καὶ πνεῦμα φόβου Θεοῦ» (Ἠσ. ια' 2).

– ὅτι γίνεταί «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμ. δ' 12),

– ὅτι ἐργάζεται ἀόκνως διὰ τὴν ἐν Χριστῷ προκοπὴν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀρνίων καὶ αὐξήσιν καὶ

τελείωσιν αὐτῶν «ἕως οὗ καταστήσωσιν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Εφεσ. δ' 14),

– ὅτι ᾠδίνει «ἕως οὗ Χριστὸς μορφωθῆ ἔν αυτοῖς» (Γαλ. δ' 19), καὶ βαστάζει αὐτὰ φιλοστόργως ἐπὶ τῶν πατρικῶν κόλπων Αὐτοῦ,

ΕΚΡΙΝΕΝ

ἀσμένως ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς δ' παρελθόντος μηνὸς Μαρτίου ἐ.ἔ. ἄξιον καὶ δίκαιον τιμῆσαι τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον ἀπονεῖμαι δ' Αὐτῷ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

† Ὁ Σταγῶν καὶ Μετεώρων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ΚΛΕΟΠΑΣ

† Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Λήμνου καὶ Ἀγίου Εὐστρατίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

† Ὁ Βεροίας καὶ Ναούσης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίσσης ΑΝΔΡΕΑΣ

† Ὁ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς».

Κατόπιν ἀνέγνωσε τὸ κείμενο τοῦ Συνοδικοῦ Γράμματος:

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τό ἀγαθόν. Εἰ δὲ τοὺς καλῶς προεστῶτας πρεσβυτέρους ἀνάγκη διπλῆς ἀξιοῦσθαι, πολλῶ μᾶλλον τοὺς Ἐκκλησιῶν ἡγουμένους καὶ τῆς εὐσεβείας προεξάρχοντας. Ὅθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δηλῶσαι βουληθεῖσα τὴν ἑαυτῆς τιμὴν τῇ Αὐτοῦ

Θειοτάτῃ Παναγιότητι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ

Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

κυρίῳ κυρίῳ Βαρθολομαίῳ

ἀπονέμει αὐτῷ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Παύλου, θεμελιωτοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀγίων Ἐκκλησιῶν. Εἰς πίστῳσιν τοίνυν δίδεται τὸ συνοδικὸν τοῦτο γράμμα.

Ἀθήνησι τῇ δ' Μαρτίου Σωτηρίου ἔτους 1999

Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποφάσει

Ὁ Πρόεδρος Αὐτῆς

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς.

Ὁ Παναγιώτατος εὐχαρίστησε μὲ τὰ ἀκόλουθα: Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Ἱερώτατοι Μητροπολίται τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἱερὰν Σύνοδον αὐτῆς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ παρόντες.

Ἀποδεχόμεθα μὲν ἀσμένως καὶ μετ' εὐχαριστιῶν ὀλοκαρδίων τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἡμῖν τιμητικὴν διάκρισιν, ἀλλὰ τοῦτο πράττομεν ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι τιμώμενον εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς θεσμὸς καὶ ὄχι τὸ πρόσωπον τῆς ἡμετέρας Μετριότητος. Διότι, ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ τιμήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν σεπτὸν θεσμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸν ὁποῖον μετὰ δέους διακονοῦμεν. Ὁ μακρῶν θεσμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνεπτύχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπεβίωσε, διότι ἀπεδείχθη χρήσιμος ὡς ὄρατὸν σύμβολον τῆς ἐνότητος αὐτῆς καὶ σημεῖον ἀναφορᾶς καὶ συντονισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν τῶν κατὰ τόπους Ἀγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Χωρὶς πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ διοικήσεως, περιβλημένη μόνον τὸ κοπιῶδες πρωτεῖον τῆς διακονίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναλίσκεται ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὴν μέριμναν τῆς ὑπηρεσίας τῶν Ἀγιοτάτων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν. Ὅθεν, ἀνήκει αὐτῇ ἡ τιμὴ, ἡ κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἀνήκουσα τοῖς καλῶς προεστῶσι πρεσβυτέροις. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀποδεχόμεθα τὴν προσγενομένην ἡμῖν τιμὴν ὡς ἀντανακλῶσαν τὸ χρῆος

ὄλων ἡμῶν ὅπως τιμήσωμεν τὴν πολυάριθμον χορείαν τῶν ἀπ' αἰῶνος Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν, τῶν ὑπουργησάντων εἰς τὴν ἱεράν Καθέδραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, τοῦ Μεγάλου Φωτίου, τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Φιλοθέου Κοκκίνου καὶ λοιπῶν Ἁγίων, ἕως τοῦ Ἱερομάρτυρος Γρηγορίου καὶ τοῦ πανθομολογουμένως ὁσιωτάτου προκατόχου ἡμῶν μακαριστοῦ Δημητρίου.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἀπὸ αἰῶνων δεδοκιμασμένου καὶ ἀποδεκτοῦ πλέγματος τῶν καθηκόντων καὶ ἀρμοδιοτήτων του. Τὴν αὔξησιν αὐτῶν δὲν ἐπιθυμεῖ διὰ τὸ δυσβάστακτον καὶ εὐπαρατήρητον καὶ εὐτρωτον αὐτῆς. Τὴν μείωσιν ὡσαύτως δὲν ἐπιθυμεῖ διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μεταθέτειν ὄρια ἃ ἔθεντο οἱ τὰ πάντα καλῶς διαταξάμενοι θεϊότατοι Πατέρες ἡμῶν. Τὴν τροποποιήσιν δὲν ἐπιθυμεῖ ὡς ἐγκρούπουσαν εὐνοήτους κινδύνους ἀνατροπῆς τῶν καλῶς κειμένων.

Ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία, εἴτε εἶναι δογματικὴ, εἴτε κανονικὴ, εἴτε γραπτὴ, εἴτε ἄγραφος. Μία καὶ ἐνιαία. Καὶ διὰ τοῦτο, εἴ τις ἀθετεῖ πᾶσαν παράδοσιν, γραπτὴν ἢ ἄγραφον, τραυματίζει ὀλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Διὰ τοῦτο οὐ συγχωρεῖται συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Ἐπειδὴ «εἰ ἐπιχειρήσῃμεν τὰ ἄγραφα τῶν ἔθνων, ὡς μὴ μεγάλην δύναμιν ἔχοντα παραιτεῖσθαι, λάθομεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶλλον δὲ εἰς ὄνομα ψιλὸν περιϊστῶντες τὸ κήρυγμα», ὡς θεοφθόγγως ἐδογματίσεν ἐν τῷ 91ῳ αὐτοῦ κανόνι ὁ Μέγας Βασίλειος. «Μαρτύρια καὶ κατορθώματα», ἡμῶν τῶν Ἀρχιερέων, «αἱ τῶν κανονικῶν διατάξεων εἰσιν ὑποτυπώσεις». Εἰς αὐτὰς ἔχομεν χρέος νὰ ἀρκούμεθα, ἔχοντες ἐν τούτῳ «ἀφιλόργυρον τὸν τρόπον» καὶ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῶν Αὐτοῦ σαλπίγγων Ἁγίων Πατέρων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων (Α' Κανὼν Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου), οὓς καὶ ὡς τῆς Ἐκκλησίας τεῖχος καὶ ὀχύρωμα καὶ χαράκωμα ἀξιοχρέως μακαρίζομεν.

Ἐχαρακτηρίσαμεν δὲ τοὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς «ὡς καλῶς κειμένους», διότι ἡ προᾶξις ἀπέδειξεν ὅτι ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ καλοῦ τούτου διοργανωτοῦ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἀνθρώπινον αὐτῆς, δοθεῖσα ἐντολὴ ὅπως

τὰ πάντα γίνωνται εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν, καλῶς ἐλειτούργησεν ὑπὸ τὴν παγιωμένην ἀπὸ αἰῶνων καὶ ἤδη τηρουμένην κανονικὴν ρύθμισιν. Διότι, ἐκάστη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία αὐτοδιοκεῖται καὶ ρυθμίζει τὰ κατ' αὐτὴν διὰ τῆς ἰδίας Ἱερᾶς Συνόδου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἔξωθεν ἐπεμβάσεως, ἢ δὲ παρέμβασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περιορίζεται εἰς τὰς ἐκτάκτους περιπτώσεις, καθ' ἃς διὰ λόγους συγκυριακοὺς δὲν ὑφίσταται εἰς τινα Ἐκκλησίαν Σύνοδος, ὡς συνέβη προσφάτως ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλβανίας, καὶ τῇ Αὐτονόμῳ τοιαύτῃ τῆς Ἑσθονίας, ἢ ὅταν ἀνακύπτουν ἐσωτερικὰ ζητήματα, χρῆζοντα πρὸς ἐπίλυσιν τῆς συγκροτήσεως μείζονος Συνόδου, ὡς συνέβη ἐπὶ Βουλγαρίας.

Εἰς ἀπάσας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἢ παρεμβασίς γίνεται μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ μόνον ὅσον ἀπαιτεῖται ἵνα συγκροτηθῇ ἢ ὑπεύθυνος τοπικὴ Σύνοδος ἢ ἵνα ἐπιλυθῇ τὸ προκαλέσαν τὴν παρέμβασιν θέμα, πάντοτε δὲ ἐν προτάξει ἐνώπιον ἡμῶν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου: «οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν· οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος» (Μάρκ. 10, 42-43).

Τῆς δουλείας ταύτης τὸ ἀκατανόητον μεγαλεῖον ἐτιμήσατε σήμερον διὰ τῆς ἀπονεμηθείσης τῇ ἡμετέρῃ Μετριότητι τιμητικῆς διακρίσεως. Τῆς δουλείας ταύτης πρῶτος καὶ τέλειος ἐφαρμοστής ἀπέβη ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς Κύριος τοῦ παντός, ὅστις, καίτοι αἰνούμενος καὶ δοξαζόμενος ὑπὸ μυριάδων ἀγγέλων, ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὄχι ἵνα διακονηθῇ ὑπὸ τοῦ πλάσματος Αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα διακονήσῃ αὐτὸ μέχρις ἐμπαιγμῶν καὶ κολαφισμῶν καὶ θανάτου.

Τὸ ἀνυπέβλητον μεγαλεῖον τῆς θείας κενώσεως εἶναι βεβαίως ἀπλησίαστον δι' ἡμᾶς, τοὺς κατ' οὐσίαν ὄντας καθ' ἑαυτοὺς κενούς, ἐφ' ὅσον πάντα ὅσα ἔχομεν δωρεὰν ἐλάβομεν παρ' Αὐτοῦ.

Ὅθεν, ἐπαναλαμβάνομεν τὴν λειτουργικὴν πρὸς τὸν Κύριον ἀναφώνησιν: «Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν, Σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα», ἀποδίδομέν Σοὶ τὴν εἰς Σὲ ἀνήκουσαν τιμὴν καὶ προσκύνησιν διὰ τε τὸ εὖρος τῶν καρδιῶν τῶν τιμώντων ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ διὰ

τὴν θέρημιν τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἡμῖν τιμητικὴν διάκρισιν. Μετάρσοι δὲ γενόμενοι καὶ τῆς αἰωνιότητος μετέχοντες, βιοῦμεν τὸ γεγονός ὡς τὴν ὑψίστης τελειότητος ἐνότητα προσώπων καὶ καρδιῶν ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς πάντες, καὶ δι' Οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς πάντες, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Στοὺς Συνόδους τοῦ Παναγιωτάτου ὁ Μακαριώτατος ἐπέδωσε ἀναμνηστικά δῶρα καὶ ἀκολούθησε δεξίωση πρὸς τιμὴν του.

Στὸν Ἄρειο Πάγο

Τὸ μεσημέρι ὁ Παναγιώτατος ἐπισκέφθηκε τὸν Ἄρειο Πάγο καὶ παρέστη σὲ πανηγυρικὴ συνεδρία τῆς Ὀλομελείας πρὸς τιμὴν του. Κατ' αὐτὴν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Στέφανος Μαθθίας προσφώνησε τὴν Α.Θ.Π. μὲ τὰ ἑξῆς:

Παναγιώτατε,

Εἶμαι εὐτυχῆς πὸν μοῦ δίδεται σήμερα ἡ εὐκαιρία νὰ Σᾶς καλωσορίσω στὸν Ἄρειο Πάγο.

Τὸ ἀνώτατο αὐτὸ δικαστήριον, πὸν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπῆρξε τηρητῆς τῆς νομιμότητος «ἐν Δικαιοσύνη καὶ Ἐπιεικείᾳ», λαμπρύνεται καὶ ἀγάλλεται σήμερα ἀπὸ τὴν πατρικὴ ἐπίσκεψή Σας τὴν ὁποία καὶ θεωρεῖ μεγάλη τιμὴ.

Μὲ συγκίνηση ἀναλογιζόμαστε ὅτι στοὺς χαλεποὺς καιροὺς μας Σεῖς συμβολίζετε τὴν Ὁρθοδοξία, στὴ διαχρονικότητα καὶ στὴν οἰκουμενικότητα τῆς: ὡς Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ πίστις, ὡς παράδοση, ἀλλὰ καὶ ὡς σημερινὸ τρόπο ζωῆς.

Ἡ παρουσία Σας ἐδῶ, στὴν αἴθουσα τῆς Ὀλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου, παρέχει, Παναγιώτατε, μιὰ ἰδανικὴ εὐκαιρία νὰ Σᾶς ἐκθέσω, μὲ τρόπο συνοπτικὸ, μερικὲς σκέψεις γύρω ἀπὸ τὴν ἀποστολὴ καὶ τὸ ἔργο μας.

Ὁ δικαστῆς, ὡς δικαιοδοτικὸ ὄργανο τῆς Πολιτείας, ὀφείλει, κατὰ τὴν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν κάθε εἴδους, πὸν ἔχουν ἀχθεῖ ἐνώπιόν του, εἴτε πρόκειται γιὰ ἰδιωτικὲς διαφορὰς (περιοριστικὰς, οἰκογενειακὰς, κληρονομικὰς), εἴτε πρόκειται γιὰ ποινικὲς ὑποθέσεις εἴτε πρόκειται γιὰ διοικητικὰς ἀμφισβητήσεις, ἀφενὸς νὰ διαπιστώσει τὴν ἀλήθεια τῶν περιστατικῶν πὸν ἐπικαλεῖται κάθε διάδικος καί, ἀφετέρου, νὰ ἀνεύρει στὸ τεθειμένον δίκαιο (στὸ Σύνταγμα καὶ στοὺς νόμους τῆς Πολιτείας) τὸν κανόνα πὸν ἀρμόζει γιὰ τὴν ἐπίλυση τῆς δια-

φορᾶς. Ὁ κανόνας αὐτὸς προβλέπει ἀφηρημένα καὶ ὑποθετικά, ποιά εἶναι ἡ προσήκουσα λύση.

Ἡ ἀνεύρεση ὁμῶς τοῦ πρόσφορου κανόνος δικαίου, πὸν θὰ δώσει τὴ νομικῶς ὀρθὴ ἀπάντηση στὴν ἐνώπιον τοῦ δικαστῆ ἐκκρεμὴ διαφορὰ, εἶναι συχνὰ ἔργο λεπτὸ καὶ δύσκολο:

Πρῶτον, διότι ἡ γενικότητα τοῦ κανόνος ἀπαιτεῖ ἕναν ὑπαγωγικὸ συλλογισμό. Καὶ αὐτὸς προϋποθέτει ἀκριβὴ νοηματικὴ ὀριοθέτηση τοῦ κανόνος καί, παράλληλα, πλήρη ἀποσαφήνιση τῶν γεγονότων πὸν θὰ ὑπαχθοῦν σ' αὐτόν.

Δεύτερον, διότι, λόγω τῆς ποικιλίας καὶ πολυπλοκότητας τῶν βιοτικῶν σχέσεων, ἀντίστοιχη ποικιλία καὶ πολυπλοκότητα χαρακτηρίζει τοὺς κανόνες μὲ τοὺς ὁποίους ὁ νομοθέτης προσπάθησε, κατὰ πρόληψη, κατηγοριοποιώντας τὴ ρευστὴ πραγματικότητα, νὰ τὴν ρυθμίσει. Ἡ κατηγοριοποίηση ὁμῶς αὐτὴ ὀδηγεῖ κατανάγκην στὴν ἀποσπασματικότητα τῆς ἐννομῆς ρύθμισης.

Τρίτον, ὁ ἴδιος ὁ κανόνας δικαίου, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀσαφὴς ἢ ἐλλειπτικὸς, ἢ στὸ πλέγμα τῶν κανόνων πὸν πρέπει νὰ εφαρμοστοῦν ἐπιμεριστικά, νὰ ὑπάρχουν κενά, ἀνακολουθίες καὶ ἀντιφάσεις. Στὶς περιπτώσεις αὐτές, πὸν εἶναι συνηθέστατες, ὁ δικαστῆς ὀφείλει νὰ προβεῖ σὲ «ἐρμηνεία», ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ προκύψει ἡ συγκεκριμένη δικαιοκὴ ρύθμιση, ὥστε νὰ ἀκολουθησῆ ἡ ὑπαγωγή.

Ἡ ἐρμηνεία γίνεται σύμφωνα μὲ ὀρισμένες ἀρχὲς τῆς λογικῆς. Πρόκειται συχνὰ γιὰ ἔργο δημιουργικὸ ἀλλ' ἐπισφαλές.

Ὁ δικαστῆς καλεῖται νὰ συμπληρώσει τὰ «κενά» ἢ νὰ ἄρει μὲσω τῆς ἐρμηνείας τὶς ἀσάφειες ἢ τὶς ἀντιφάσεις πὸν περιέχονται στὸ νόμο. Γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ ὁ δικαστῆς ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ ὄλο σύστημα τοῦ δικαίου. Ὁφείλει νὰ συναγάγει ἀπὸ ὅσα ὁ νομοθέτης εἶπε, τί θὰ ἔλεγε ἂν εἶχε προβλέψει τὸ κενό.

Ἐνίοτε ὁμῶς ἡ προσπάθεια πληρώσεως τοῦ κενοῦ μὲ τὶς συνήθειες ἐρμηνευτικὰς μεθόδους εἶναι ἀπρόσφορη. Ἡ προσφυγὴ στὸ κείμενο, στὸ «γράμμα», ὅπως λέμε, τοῦ νόμου δὲν δίνει ἀπάντηση. Ὁ δικαστῆς ὀφείλει τότε νὰ ἐμπνευστεῖ:

πρῶτον ἀπὸ τὶς «ἀξίες» πὸν ἐνυπάρχουν στὴν ὄλη ἐννομη τάξη, ὅπως εἶναι οἱ ἀξίες τῆς «καλῆς πίστεως», τῶν «χρηστῶν συναλλακτικῶν ἠθῶν», τῆς ὑπεροχῆς τῆς πραγματικῆς τοῦ νομοθέτη βούλησης ἀντὶ τοῦ ξηροῦ γραμματός τῆς διάταξης, καὶ

δεύτερον ἀπὸ τῆ «νομικὴ τεχνικὴ» πού διατρέχει τὸ νομικὸ σύστημα. Μὲ τὴ διπλὴ αὐτὴ βοήθεια, μὲ τὰ «ὕλικά» αὐτά, ὀφείλει νὰ διαπλάσσει κανόνα νέον.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐρμηνείας τοῦ δικαίου εἶναι βέβαια μεθοδολογικό. Δὲν εἶναι ὅμως μόνο μεθοδολογικό. Τὸ ἔσχατο, καὶ πρῶτιστο, ζήτημα τῆς διάπλασης τοῦ ἀτομικοῦ ρυθμιστικοῦ κανόνα, συναρτᾶται μὲ τὸ πρόβλημα τῶν οὐσιαστικῶν πηγῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς νομιμοποίησης τοῦ δικαστῆ ὡς παράγοντα διάπλασης τοῦ δικαίου. Ὑπόκειται δηλαδὴ τὸ ἐρώτημα τῶν ὁρίων τῆς ἐρμηνείας, τὸ ἐρώτημα ποιὸς παράγει οὐσιαστικὰ τὸ δίκαιο, ἐπίσης δὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ἰσχύος τοῦ ἀδικου νόμου, τῆς σχέσης νόμου καὶ Δικαιοσύνης.

Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἀπασχόλησαν τὴ φιλοσοφία, τὴ γενικὴ θεωρία τοῦ δικαίου καὶ τὴν κοινωνιολογία.

Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἀκούστηκε ἡ ρῆση «δίκαιο εἶναι ἡ ἰσχύς», «τὸ δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου», ἢ, ὅπως τὸ διατύπωσε ὁ Πασκάλ: «οἱ ἄνθρωποι, μὴ μπορώντας νὰ ἰσχυροποιήσουν τὸ Δίκαιο, δικαίωσαν τὴν ἰσχύ».

Στὸν ἀντίποδα βρίσκεται ἡ ἀντίληψη ὅτι πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὸν πρόσκαιρο νόμο ὑπάρχει τὸ «φυσικό» ἢ «κατὰ φύσιν» δίκαιο. Εἶναι τὸ δίκαιο ὅπως τὸ διακήρυξε ἡ Ἀντιγόνη. Ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται, στὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴ του, ὅπου διαβάζουμε: «τὰ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιεῖ». Τὸ δίκαιο «μὲ τὸ ὁποῖο γεννιόμαστε μαζί», κατὰ τὴν ἀπαράμιλλη διατύπωση τοῦ Γκαϊτε, τὸ δίκαιο πὸν φέρουμε ἐντός μας, πὸν μᾶς περιέχει καὶ τὸ περιέχουμε, πὸν τὸ συντηροῦμε ὡς βίωση καὶ τὸ μεταβιβάζουμε ὡς οἰονεὶ γενετικὸ μήνυμα μέσω τοῦ βιολογικοῦ μας κώδικα.

Οἱ νομικοὶ τὸ φοβοῦνται, τὸ ἀποκηρύσσουν, τὸ καταδικάζουν στὸ πῦρ τὸ ἐξώτερο. Αὐτὸ ὅμως ξαναγεννιέται ἀπὸ τὶς στάχτες του καὶ ξαναπροβάλλει, μὲ νέα κάθε φορὰ ὀνομασία: Φυσικό, γιὰ τὸν Ἀριστοτέλη, δίκαιο τῆς ἐπιείκειας γιὰ τὸν πρᾶιτωρα καὶ τοὺς ρωμαίους νομοδιδασκάλους, φιλόανθρωπο δίκαιο γιὰ τὸ χριστιανικὸ βυζάντιο, *jus gentium* γιὰ τὸν θεμελιωτὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου Οὕγκο Γρότιους, δίκαιο τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος γιὰ τὸν ἰδρυτὴ τῆς Ἱστορικῆς Σχολῆς τοῦ δικαίου, τὸν Σαβιγνύ.

Σωστὰ οἱ θετικιστὲς τὸ ἀρνοῦνται. Διότι, πρά-

γματι, δὲν ἀποτελεῖ «δίκαιο», ὑπὸ τὴν ἔννοια τοῦ ἰσχύοντος νομικοῦ συστήματος. Εἶναι ὅμως ἕνα αἴτημα, αἴτημα κανονιστικό, αἴτημα Δικαιοσύνης. Δὲν ἔχει γνωστὸ ἐκ τῶν προτέρων καὶ σαφὲς περιεχόμενο. Ἄλλ' ὅταν ἡ ἀδικία τὸ ἀφυπνίζει, μορφοποιεῖται καὶ γίνεται συγκεκριμένη ἐπιταγή. Στὶς ἐπαναστάσεις, τὶς ἀληθινὲς ἐπαναστάσεις, αὐτὸ δημιουργεῖ δίκαιο. Καὶ στὶς ἰδιωτικὲς διαφορὲς καὶ συγκρούσεις ἐμφανίζεται ἄλλοτε ὡς ἐναντίωση στὸ νόμο, ὅπως στὴν περίπτωση τῆς Ἀντιγόνης, καὶ ἄλλοτε ὡς παράγοντας εὐθυδικίας μέσω τῆς σύμφωνης πρὸς τὴν ἰδέα τῆς Δικαιοσύνης ἐρμηνείας τοῦ κειμένου δικαίου.

Ὁ Χριστιανισμὸς, κηρύσσοντας τὸ δικὸ του ἠθικὸ δίδαγμα, προήγαγε τὶς ἀξίες πὸν ἡ σκέψη τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ τραγικῶν μας εἶχε καλλιεργήσει, τὶς ἀξίες πὸν συνθέτουν τὸ φυσικὸ δίκαιο. Τὸ δίκαιο πὸν δὲν ὑποτάσσεται στὸ νόμο ἐπειδὴ δὲν εἶναι νόμος, ἀλλὰ τὸν τροφοδοτεῖ καὶ τὸν ἐξυψώνει, ὅταν δὲ ἡ κρίση ἔρχεται, τὸν παραμερίζει, ὄχι πάντα εἰρηνικά. Ἄς προσθέσω καὶ μιὰ σκέψη ἐπίκαιρη: τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκοσμιοποίησης» καὶ τοῦ «τέλους τῆς Ἱστορίας» τὸ φυσικὸ δίκαιο θὰ ξαναπαίξει τὸν ρόλο του, ὅπως τὸν εἶχε παίξει κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς *raja romana*, μὲ κύριο τότε ἐκφραστὴ τὸ Χριστιανισμὸ.

Μὲ τὶς σκέψεις αὐτὲς παρακαλῶ, Παναγιώτατε, ἀτομικὰ ἀλλὰ καὶ ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν συναδέλφων μου, νὰ εὐλογήσετε τὸ ἔργο μας.

Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸν λόγο.

Κατόπιν τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Παναγιώτης Δημόπουλος μὲ τὰ ἀκόλουθα:

Παναγιώτατε,

Ὁ Ἀθηναῖος ρήτωρ Λυκοῦργος, περὶ τὸ ἔτος 330 π.Χ., ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἡλιαίας κατηγορῶν τὸν Λεωκράτην, ἔλεγε: «Τρία γὰρ ἐστὶ τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασώζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν· πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τ' ἀδικήματα παραδιδούσα κρίσις. Ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μὴνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῶν, ὥστ

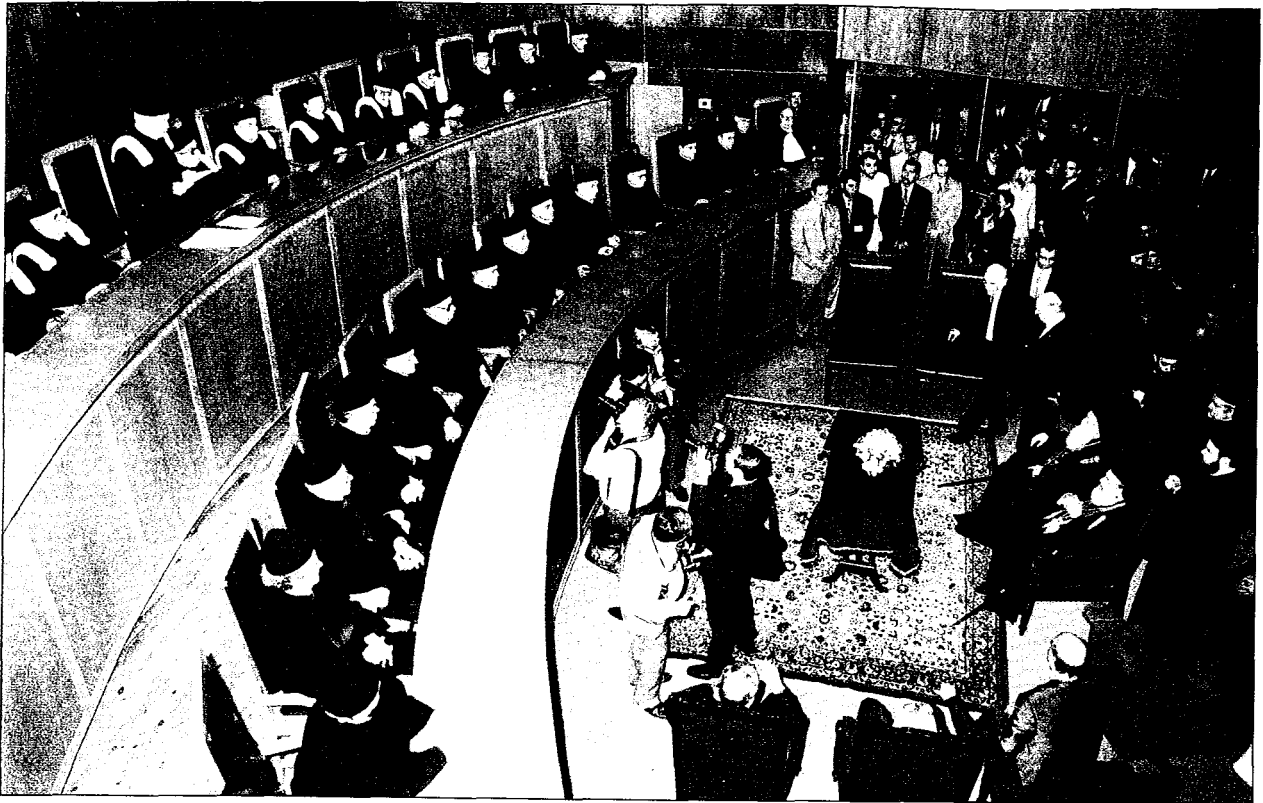
οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει». Ἡ τοὺς ἀδικοῦντας εἰς τὴν ψῆφον τῶν δικαστῶν παραδίδουσα κρίσις, εἰς τὴν ἀνωτάτην ἱεραρχικὴν ἔκφρασίν της –ἡ Εἰσαγγελία τοῦ Ἀρείου Πάγου– σήμερον πανηγυρίζει, λαμπρύνεται καὶ χαίρει ὅτι ἐν μέσῳ Ἡμῶν, ἐνώπιος ἐνωπίοις, ὑπάρχετε Ὑμεῖς Παναγιώτατε, ὁ πνευματικὸς πατήρ καὶ δεσπότης Ἡμῶν, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον διαλεγόμενος καὶ ἐπιδαψιλεύων τὴν πατρικὴν καὶ πατριαρχικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχὴν Σας. Ὁ ἀποστολικὸς θρόνος τοῦ Πρωτοκλήτου, οἰακοστρόφον τοῦ ὁποίου ἡ θεία Χάρις ἔχει ἀναδείξει τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην Παναγιότητα, ἀπὸ ἱστορικὴν καθέδραν του, τὴν Κωνσταντίνου πόλιν, ἐκπέμπει πρὸς τὸν κόσμον ὄλον τὸ λυτρωτικὸν φῶς τῆς Ἀκοιμήτου Κανδήλας τῆς Ὁρθοδοξίας ἀλλὰ καὶ διηγείται τὸ θάμβος τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἐσταυρωμένην δόξαν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ ὁποία –κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν– συνεχίζει τὴν οἰκουμενικὴν διακονίαν της ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νέας Ρώμης, κατὰ τὴν μακροαίωνα διαχρονικὴν της πορείαν, ὑπῆρξεν διαρκῆς προσφορά εἰς τὴν αὐθεντικὴν μορφοποίησιν τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος, ἀκοίμητη φροντίς διὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἐνότητα τῆς πίστεως ἀλλὰ καὶ ἀνύστακτη μέριμνα διὰ τὴν πνευματικὴν προκοπὴν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ὡς στοργικὴ μήτηρ, διετήρησε δογματικὸν σύνδεσμον καὶ εὐχαριστηριακὴν καὶ πνευματικὴν κοινωνίαν. Ὁ Οἰκουμενικὸς θρόνος, ἐκπληρῶν καὶ τὴν ἱεραποστολικὴν του εὐθύνην διὰ τὴν οἰκουμενικὴν ἀκτινοβολίαν του Ἐναγγελίου, ἐπεξέτεινε τὴν διακονίαν του καὶ πέραν τῶν συνόρων τῆς πνευματικῆς δικαιοδοσίας του, μεταφέρων εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς ὁποίους ἐφώτισε, τὰ δόγματα στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα, πεφωτισμένοι Πατέρες καὶ Πατριάρχαι, εἶχαν σπουδάσει καὶ διαφυλάξει. Ἐνδεικτικῶς μνημονεύω τὸν Πατριάρχην Φώτιον καὶ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διετέλεσεν ἐπίσκοπος τοῦ θρόνου. Ἐξαιρετικῶς ὁμοῦς ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος διηκόνησε τὸ γένος ἡμῶν κατὰ τὸν μακρὸν χειμῶνα της μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως περιόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν τοῦ Ὁθω-

μανικοῦ Κράτους, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀνεδείχθη καὶ εἰς Ἐθναρχὴν, συγκεντρώσας εἰς Ἐαυτὸν πολλὰς ἀπὸ τὰς λειτουργίας τοῦ καταλυθέντος βυζαντινοῦ κράτους, ἰδίως δὲ τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεταξὺ τῶν χριστιανῶν διαφορῶν. Ἡ μελέτη τῶν ἀποφάσεων τοῦ Πατριάρχου, ὡς ἀνωτάτου δικαιοδοτικοῦ ὄργανου, ἀποκαλύπτει τὴν σοφίαν μὲ τὴν ὁποίαν –ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ ἐπιεικές, τὸ φιλάγαθον, τὸ φιλόανθρωπον καὶ τὴν κατ'οἰκονομίαν διευθέτησιν τῶν πραγμάτων– κατώρθωνε νὰ παρακάμπτει τὸ ἀποκτεῖνον γράμμα καὶ νὰ διασώζει τὸ ζωοποιῶν πνεῦμα τοῦ νόμου, ὀρθοτομῶν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου εἰς τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν. Ἐτι δέ, ἡ Ἐθναρχοῦσα Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἰς τὴν θαλπωρὴν τοῦ θρόνου της, παρὰ τὸ ταπεινὸν Φανάριον, διετήρησεν τὴν γλῶσσαν, ἐθέρμανε τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ ἐξέθρεψε τὴν προσδοκίαν τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ὑποδούλου Γένους Ἡμῶν.

Ἀλλὰ ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶναι μόνον ἱστορία. Εἶναι καὶ ζῶσα καὶ δρῶσα πραγματικότης ἡ ὁποία ἐπιβεβαιώνει τὸν Οἰκουμενικὸν χαρακτήρα του καὶ εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν. Αἱ πορεῖαι ἀγάπης καὶ καταλλαγῆς πρὸς τὰ πρεσβυγενῆ πατριαρχεῖα καὶ τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, ἡ ἐπικοινωνία καὶ συνεννόησις μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης καὶ τὰς ἄλλας ἑτεροδόξους ἐκκλησίας καὶ ὁμολογίας, καθὼς ἀκόμη καὶ ὁ διάλογος ἀγάπης καὶ γνωριμίας μὲ ἑτεροθρήσκους, ἡ ἔντονη παρουσία τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν ἀοιδίμων προκατόχων Σας Ἀθηναγόρου καὶ Δημητρίου εἰς διεθνή ὄργανα καὶ βήματα, τελευταίως δὲ καὶ εἰς τὸ Δανος, καθὼς καὶ τὸ ἔμπρακτον ἐνδιαφέρον Σας διὰ τὸ περιβάλλον καὶ γενικώτερον τὴν κτίσιν τοῦ Θεοῦ, μαρτυροῦν ὅτι ὁ θρόνος τοῦ Πρωτοκλήτου, ὑπερβαίνων τὸν τόπον καὶ χρόνον ἀλλὰ καὶ διακρίσεις φυλῆς, θρησκείας, φύλου καὶ γλώσσης καὶ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων, συνεχίζει τὴν οἰκουμενικὴν διακονίαν του καὶ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον τῆς παγκοσμιοποιήσεως καὶ προβάλλει τὴν πνευματικὴν παγκοσμιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ὁποία διασώζει τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς συντριβῆς της ὑπὸ τὸ βάρος καὶ τὸν ὄγκον τῶν μεγεθῶν τῆς σύγχρονης οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς, ἰδεολογικῆς καὶ ἄλλης παγκοσμιοποιήσεως.

Ἄληθῶς, λογιζομαι ἐμμαντὸν εὐτυχῆ, Παναγιώ-

Ὁλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὁ Πρόεδρος κ. Ματθίας προσφωνεῖ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

τατε Δέσποτα, ὅτι ὁ Κύριος ἠὐδόκησεν εἰς ἐμὲ νὰ πέσει τὸ βάρος ἀλλὰ καὶ ἡ ὑψίστη τιμὴ, ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων τῆς Ἀνωτάτης Γενικῆς Εἰσαγγελίας τῆς Χώρας, νὰ ὑποδεχθῶ τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τούτῳ τῆς Δικαιοσύνης, ἔνθα οἱ λειτουργοῦντες καταθέτουν τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς των καὶ ἀναλίσκουν τὴν ἰκμάδα τοῦ πνεύματός των διὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου· νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἐπισκέψεως καὶ νὰ Σᾶς παρακαλέσω νὰ εὐχεσθε καὶ ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῆς Εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων τῆς ὥστε, νῦν καὶ ἀεὶ, νὰ εἶναι «ἔρμμά τε χώρας καὶ πόλεως σωτήριον... εὐδόκτων ὑπὲρ ἐγρηγορὸς φρούρημα γῆς». Ὡς εὐ παρῆσθητε, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ὀλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου τὴν παρακάτω ὁμιλία:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Ἐντιμολογιώτατοι κύριοι Πρόεδρε καὶ Εἰσαγγελεῦ τοῦ Ἀρείου Πάγου, Ἀρεοπαγῖται καὶ Ἀντιεισαγγελεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ διακονοῦντες ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ γραμματέως,

Πάντες οἱ λοιποὶ φιλοφρόνως παρενρισκόμενοι,

Εἶναι ὄντως διὰ τὴν ἡμετέραν Μετριότητα ὄλως ἰδιαίτερος συγκινητικὴ ἢ παρούσα στιγμή, καθ' ἣν τὸ ὑψιστον Δικαστήριον ἑνὸς πεπολιτισμένου Ἔθνους τιμᾷ τὸν ἐπὶ γῆς κήρυκα τοῦ ποτε ὑπὸ τινος Δικαστηρίου ἀδίκως κατακριθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ διάδοχοι τῶν ἀδίκως καταδικασάντων τὸν Σωκράτην, ὡς καὶ οἱ διάδοχοι τῶν ἀδίκως καταδικασάντων τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, δὲν ἔχουν βεβαίως σήμερον ἀνάγκην ὑπομνήσεως τῆς ὑψηλοτάτης ιδέας τῆς δικαιοσύνης, τὴν ὁποίαν ἀξίως καὶ πρεπόντως διακονοῦν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ τήσεως ἐμβριθείας ἀνεφέρθητε, δικαιοῦτα κύριε Πρόεδρε. Οὐδὲ ἀπαιτοῦν τὸν δικαίως ἀνήκοντα αὐτοῖς ἔπαινον καὶ τὴν αὐτονόητον ὀφειλετικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ τε ὑψηλοῦ καὶ κοπιώδους

ἔργου των καὶ τῆς ὁμολογουμένης εὐθυδικίας των.

Ὁφείλομεν ὁμοῦ μετὰ τῆς αὐθορμῆτου εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν προσγενομένην τῇ ἡμετέρᾳ Μετριότητι τιμὴν, νὰ συγχαρῶμεν τοῖς τε Προέδρῳ καὶ Εἰσαγγελεῖ καὶ τοῖς μέλεσι τοῦ ἀρχαίαν τὴν προσωνημίαν καὶ σύγχρονον τὴν ἀντίληψιν κεκτημένου ἀνωτάτου τούτου Δικαστηρίου διὰ τὴν ληφθεῖσαν ταύτην ἀπόφασιν τῆς τιμητικῆς προσκλήσεως ἡμῶν εἰς τὸ Θέμιδος Μέλαθρον. Τοῦτο δὲ ὄχι διότι ἐτιμήθημεν ἡμεῖς προσωπικῶς, ἀλλὰ διότι ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἡμετέρας Μετριότητος ἐτιμήθη ὁ δίκαιος τῶν δικαίων, ὃν διακονοῦμεν, ὁ κομίσας εἰς τὸν κόσμον ὄχι μίαν νέαν ἰδέαν περὶ δικαιοσύνης, μὴ συλληφθεῖσαν μέχρι τότε ὑπὸ τῶν φωτεινῶν πνευμάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ μίαν νέαν ἀνέλπιστον πραγματάωσιν αὐτῆς.

Διότι ἡ δικαιοσύνη συνελήφθη εἴτε ὡς συλλήβδην πᾶσα ἀρετὴ, εἴτε ὡς ἀπονέμουσα τὸ προσῆκον ἐκάστῳ, εἴτε ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικήτρια, εἴτε ὡς σωφρονίζουσα καὶ παιδαγωγοῦσα καὶ συνακολούθως τοῦ κακοῦ τὴν ἐπανάληψιν προλαμβάνουσα, εἴτε ἄλλως πῶς ζυγίζουσα μεταξὺ ὄντος καὶ δέοντος καὶ τὸ ὄν πρὸς τὸ δέον ἔλκουσα μέχρις οὗ εἰς ταῦτις ταῦτα τὰ μεγέθη ὀδηγήσῃ. Ἀλλὰ παρὰ τὴν τελειότητα τῶν προθέσεων τῆς καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ζυγοῦ τῆς, ἡ διὰ μόνης τῆς μαχαίρας ἐξωπλισμένη καὶ ἀπροσωπὸληπτος, ὡς τυφλή, ἀνθρωπίνῃ δικαιοσύνῃ, δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀποκαταστήσῃ πλήρως τὸ τετροπυμένον δέον, ὅταν εὐρίσκειται πρὸ ἐνὸς ἀδίκου τετελεσμένου γεγονότος. Διὸ καὶ πολλάκις εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐκτίσιν ἐνὸς κακοῦ εἰς ἐξίσωσιν προηγηθέντος κακοῦ, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὸ πρωτογενὲς κακόν, τὸ αἴτιον τῆς ἐκτίσεως.

Ὁ δίκαιος ὁμοῦ καὶ ἀδίκως κατακριθεὶς Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχει τὴν ἀγαθοποιὸν θέλησιν καὶ τὴν ὄντικὴν δυνατότητα νὰ ἀποκαθιστᾷ τὴν ὑπάρχουσαν ἀδικὸν κατάστασιν εἰς τὴν δέουσαν δικαίαν τοιαύτην, νὰ ἐπουλώνη τὰς πληγὰς, νὰ ἀνιστᾷ τοὺς πεφονευμένους, νὰ ἀναγεννᾷ τοὺς φθαρέντας, νὰ ἀποκαθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸ ἀρχαῖον προπρωτικὸν κάλλος. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀνθρωπίνως ἀνεπίτευκτον πλήρωμα τῆς τελείας δικαιοσύνης. Εἶναι ἡ ὄντολογικὴ ἄρσις τῆς ἀδικίας, ἡ παντελής ἐξάλειψις τοῦ κακοῦ διὰ τῆς μό-

νον ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δυνατῆς ἐν τελειότητι ἀποκαταστάσεως τῆς δικαίας καταστάσεως, ὡς ἐὰν μὴ εἶχε ποτὲ συμβῆ τὸ κακόν.

Ὁ ἀσίγαστος πόθος τῆς δικαιοσύνης, ὁ ἀκατάπαντος ἀγὼν διὰ τὸ δίκαιον, ἡ συνεχῆς ἐπίκλησις τοῦ δικαίου μαρτυρεῖ ὅτι τὸ δικαῖον βίωμα ἡμῶν εἶναι ἐλλειμματικόν, ὄχι λόγῳ ἀτελείας τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ λόγῳ ἀτελείας τῶν ἀνθρωπίνων. Διὸ καὶ προσβλέπομεν εἰς τὴν ἄλλην ἐκείνην χώραν, ἐνθα δικαιοσύνη κατοικεῖ, ἐνθα τὰ πάντα, δηλαδὴ, εἶναι ἀποκατεστημένα εἰς τὴν τελείαν αὐτῶν καὶ ἄρα δικαίαν κατάστασιν. Εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερουράνιον χώραν ὁ εἰσελθὼν εἶναι ἄτρωτος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδικίας, κἂν ἀδίκως κατακριθῇ καὶ σταυρωθῇ. Διότι ἐκεῖ «τὸν μὴ ἀδικοῦντα ἐναντὸν οὐδεὶς παραβλάψαι δύναται», ὡς ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, εἰς ὁμότιτλον τῷ ρήματι τούτῳ βιβλίον αὐτοῦ ἀνέπτυξεν.

Εἴθε νὰ εἰσελθῶμεν ἅπαντες εἰς τὴν ὑπέροχον ταύτην χώραν τῆς θείας δικαιοσύνης, ἐνθα ἡ θεραπεία, ἡ ἀναγέννησις καὶ ἡ ἀνακαίνισις ἀντικαθιστᾷ τὴν τιμωρίαν, ἵνα γενόμενοι τῆς γλυκύτητος αὐτῆς, ἐντροπῶμεν ἐκθαμβοὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς διὰ τῆς ἀδίκου καταδίκης τοῦ δικαίου δικαιοσύνης ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Μέχρι δὲ τότε εὐχόμεθα πᾶσι τοῖς δικασταῖς καὶ τοῖς εἰσαγγελεῦσι τοῦ δικαστηρίου τούτου καὶ ὄλων τῶν δικαστηρίων τῆς Χώρας καὶ τοῦ κόσμου ὅπως ἀνευρίσκουν καὶ ἐφαρμόζουν τὸ κάλλιστον δίκαιον μετ' ἐπιεικείας, τῆς ἀδελφῆς ταύτης τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅπως ἐν τῷ προσωπικῷ καὶ οἰκογενειακῷ βίῳ ἀπολαύουν ὑγείας, μακροσημερεύσεως, εἰρήνης καὶ σεβασμοῦ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἀμέριστον καὶ ὀλόθυμον ἐπιδαψιλεύομεν τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ παναγάθου καὶ δικαιοτάτου Θεοῦ. Ἀμήν».

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ προγεύματος, πού παρέθεσε ὁ Ἄρειος Πάγος πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριαρχοῦ Βαρθολομαίου, ὁ Παναγιώτατος ἔκανε τὴν ἀκόλουθη πρόποση:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Δικαιοτάτοι κύριοι Πρόεδρε καὶ Εἰσαγγελεῦ τοῦ Ἀρείου Πάγου, Ἀρεοπαγῖται καὶ Ἀντιεισαγγελεῖς αὐτοῦ,

Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Ματθίας καὶ κ. Δημόπουλος περιβάλλουν τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο καὶ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο κατὰ τὴν ἐκδήλωση στὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον τῆς χώρας πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

Ἐξοχώτατοι κύριοι Ὑπουργοὶ καὶ Πρέσβεις,
 Ἱερώτατοι ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς,
 Ἀγαπητοὶ συνδαιτυμόνες,

Ἐκφράζομεν τὴν βαθεῖαν χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν τῆς ἡμετέρας Μετριότητος καὶ τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν διὰ τὸ τιμητικὸν τοῦτο γεῦμα, τὸ ὁποῖον φιλοφρόνως παραθέτει ἡμῖν τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον τῆς Χώρας, ὁ Ἄρειος Πάγος, ὁ ὁποῖος καὶ πρὸ ὀλίγου ἐτίμησεν ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν τὸν ὄν εκπροσωποῦμεν ἱερὸν θεσμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Αἱ εὐχαριστίαι ἡμῶν διὰ τὰς προσγενομένας τιμὰς καὶ τὴν πλουσίαν εἰς ἐδέσματα καὶ πλουσιωτάτην εἰς ἀγάπην τράπεζαν ταύτην ἐκ βαθέων ἀναδύονται καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς συντελεστάς τῆς ὥραιας ταύτης συναντήσεως ἐγκαρδίως ἀπευθύνονται.

Τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐγένεστου τροφῆς, ἐπαυξάνει ἡ ἄρτυσις αὐτῆς διὰ τῆς εὐόδου ὁσμῆς τῆς ἐν ἀσφαλείᾳ ἀναπανούσης τὴν ὑπαρξιν αἰσθήσεως τῆς δικαιοσύνης, ἡ ὁποία διαχέεται εὐκρινῶς εἰς

τὸν χῶρον αὐτόν, ἀπηχοῦσα τόσων δικαίων καρδιῶν τοὺς παλμούς. Διότι ἡ δικαιοσύνη συντηρεῖ τὰς κοινωνίας, συγκρατεῖ τὴν συνοχὴν αὐτῶν καὶ εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις. Ἄνευ δικαιοσύνης ἐπικρατεῖ ἡ συχνάκις ἄδικος θέλησις τοῦ ἰσχυροτέρου, προκαλεῖται ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἀδικουμένου, καὶ συντελοῦνται συγκρούσεις ἐπιτείνουσαι τὰς ἀδικίας. Διὸ καὶ ἡ γεῦσις τῆς δικαιοσύνης εἶναι ὄχι μόνον εὐάρεστος, ἀλλὰ καὶ ζωογόνος. Καθ' οἷον λόγον ἡ φυσικὴ τροφή ζωογονεῖ τὸ σῶμα, ἐν ᾧ κατοικεῖ τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ δικαιοσύνη συντηρεῖ τὰς κοινωνίας καὶ τὴν ἀπόρροιαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν, τὸν πολιτισμὸν. Ἄν ἐμβαθύνωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν θὰ διαγνώσωμεν ὅτι τὸ αἷτιον τῆς διαλύσεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ θανάτου, ἀκόμη καὶ τῶν ἰσχυρῶν κοινωνιῶν, εἶναι ἡ ἐκτροπὴ αὐτῶν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἡ ὁποία ἐκτροπὴ δρᾷ διαβρωτικῶς ἐπὶ τῆς συνοχῆς αὐτῶν. Διὰ τῆς δικαιοσύνης ἀποκτᾶται ἡ ἰσχὺς καὶ διὰ ἀδικίας ἀπόλλυται. Διότι ἡ ἀδικία, ἀκόμη

Νέοι με λαϊκά όργανα υποδέχονται τόν Οίκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο στην Άρχιεπισκοπή Άθηνών (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

Άφιξη τού Οίκουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου στην Άρχιεπισκοπή Άθηνών συνοδευομένου από τόν Πρόεδρο τής Επιτροπής υποδοχής Σεβ. Μητροπολίτη Σερών και Νιγρίτης κ. Μάξιμο. Τόν υποδέχεται ό Αίδ. Πρωτοσύγκελλος Πρωτοπρ. π. Θωμάς Συνοδινός (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

καὶ ἡ περιβεβλημένη τὸν μανδύαν τῆς νομιμότητος, τῆς ἐκφραζούσης τὴν ἀδικὸν θέλησιν τοῦ ἰσχυροτέρου, συνιστᾷ ἐσωτερικὴν τριβὴν καὶ σπατάλην δυνάμεων καὶ ἐξασθένειν τοῦ ἀδικουῦντος ὠρισμένα τῶν μελῶν τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἔχομεν πλήρη τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ ἀνώτατον Δικαστήριον καὶ ὅλα τὰ δικαστήρια τῆς Ἑλλάδος τοῦ δικαίου Ἀριστείδου ἀναλίσκονται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δικαίου καὶ οὕτω συντελοῦν εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ τόπου τούτου περισσότερον ἀπὸ ὅσον συντελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ οἰκονομικὴ πρόοδος καὶ ἀπὸ ὅσον συνήθως νομίζεται ὑπὸ τῶν μὴ βαθέως ἐξεταζόντων τὰ πράγματα.

Ἐγείροντες ὅθεν μετὰ χαρᾶς τὸ κύπελλον διαπύρως εὐχόμεθα ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως πάντων τῶν θεραπόντων τῆς τόσα δεινὰ θεραπευούσης καὶ τόσα ἀγαθὰ προκαλούσης δικαιοσύνης, δεόμενοι ἅμα τοῦ Κυρίου ὅπως φωτίξῃ αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων αὐτῶν εἰς τὸ εὐρίσκειν καὶ ἐφαρμόζειν τὸ τέλειον, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως ἐφικτόν, δίκαιον. Ἀμήν.

Τὸ ἀπόγευμα στὶς 4 ὁ Παναγιώτατος δέχθηκε στὸ κατάλυμά του τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ὑφυπουργοῦ Ἑξωτερικῶν κ. Γρηγόρη Νιώτη, ἀρμόδιου γιὰ θέματα τοῦ Ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἐκκλησιῶν.

Στὶς 5 μ.μ. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὅπου τοῦ ἐπιφυλάχθηκε θερμότητι ὑποδοχὴ. Πλήθος λαοῦ, μεταξὺ τοῦ ὁποῦ πολλοὶ νέοι, εἶχαν κατακλύσει τοὺς πέριξ χώρους. Οἱ δύο Προκαθήμενοι εἶχαν καθ' ἰδίαν συνομιλία καὶ ὁ Παναγιώτατος ἐπιδαφίλευσε τὶς εὐλογίες του στὸν Ἱερό Κλήρο καὶ τὸν πιστὸ λαό. Στὸν κ. Βαρθολομαῖο προσφέρθηκαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεώς του ἀργυρὰ κηροπήγια.

Στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν

Στὶς 7 μ.μ. ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατὰ τὴ διάρκειαν πανηγυρικῆς τελετῆς ἀνακήρυξε τὸν Παναγιώτατο Ἐπίτιμο Μέλος τῆς. Ὑποδεχόμενος ὁ Πρόεδρος τῆς Καθηγητῆς Γεώργιος Μητσόπουλος εἶπε:

Παναγιώτατε,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται σήμερον μὲ ἰδιαίτερον χαρὰν καὶ βαθυτάτην συγκίνησιν τὴν

Ἑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ ἐν γαλήνῃ πληροῖ τὸν χῶρον τοῦ πρώτου τούτου Ἰδρύματος τῆς Χώρας ἢ ξειδώρος τῆς Χριστιανοσύνης αὔρα καὶ ἡ τῆς Ὁρθοδοξίας δημιουργὸς πνοή.

Ἀποτελεῖ χαρμόσυνον ἀλλὰ καὶ σημαντικὴν στιγμὴν ἢ ἐν τῇ φωτεινῇ ταύτῃ Αἰθούσῃ Ἑμετέρα παρουσία, ἔνθα πιστῶς τηρεῖται ἡ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ρῆσις: περὶ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν ὑπαρχούσης δυνάμεως πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας, οὐ μόνον ὡς γνωσιολογικῆς ἀλλὰ καὶ ὡς ἠθικῆς ἀρχῆς ἀκαταλύτου ἰσχύος. Ἐν ὄψει δὲ τῶν ἐν Εὐρώπῃ διαδραματιζομένων, πρωτοφανῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ γεγονότων, ἀποβαίνει ἐξόχως συμβολικὴ ἢ κατὰ τὴν σκοτεινὴν ταύτην ἱστορικὴν φάσιν ἐπίσημος Ὑμῶν ὑποδοχὴ ὡς Ἐπίτιμου τῆς Ἀκαδημίας Μέλους. Διότι, ἐχόμεθα δι' ἐλπίδος, ὅτι θὰ εὐδοκίση ἡ Ἑμετέρα Παναγιότης, ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου διακηρύξῃ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην τὸ ὑψηλὸν τοῦ χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ νόημα, καὶ ἐν ταυτῷ τὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνέσπερα διδάγματα, προεχόντως δὲ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις «οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ». Ἀπευθυνθῆ ὁ ἅμα καὶ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς χριστιανοὺς δι' ἐνεργὸν καὶ ἄμεσον ἐπικουρίαν τῆς ἀναληφθείσης ἐκ μέρους τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος πολυτίμου πρωτοβουλίας, τοῦτο μὲν πρὸς διαφύλαξιν τοῦ πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως πληττομένου φυσικοῦ περιβάλλοντος, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν ἐνδεδειγμένην συνέχισιν εὐρείας ἀνταλλαγῆς σκέψεων μεταξὺ ἐκπροσώπων τῶν τε Χριστιανικῶν καὶ τῶν ἄλλων Μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν ἐπὶ θεολογικῶν θεμάτων καὶ μεγάλων τῆς ἐποχῆς προβλημάτων, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε κρισίμων διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὧν δὲ ἡ Ἑμετέρα φωτεινὴ σκέψις ἐπικαίρως συνέλαβε καὶ ἐμπράκτως ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἀρξαμένης καὶ συνεχιζομένης ἐπὶ τούτῳ ὁδεύσεως.

Εὐχόμεθα ἐκ μέσης καρδίας, ὅπως ἡ Ἑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, ἡ ἀποτελοῦσα τὸν φύλακα τῶν τε ἠθῶν καὶ κανόνων τῆς Ὁρθοδοξίας ἀλλὰ καὶ τοῦ καθ' ὅλου χριστιανικοῦ λόγου τὸ βάθρον, τύχῃ κατὰ τὴν διαρκὴ Θεολογικὴν καὶ Ποιμαντικὴν Τῆς ἀποστολῆς τῆς τοῦ Δωροεδότου Θεοῦ Εὐλογίας, οὐ μόνον διὰ τὴν σταθερὰν πηδαλιουχίαν τοῦ ἐπὶ αἰῶνας μεγαλοουργοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν εἰρήνῃ

Η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος χαιρετίζει τον πιστό λαό από τον εξώστη της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Διακρίνονται οι Σεβ. Μητροπολίτες Γέροντες Έφessου κ. Χρυσόστομος, Χαλκηδόνος κ. Ίωακείμ, οι Μητροπολίτες Γαλλίας κ. Τερεμίας και Περγάμον κ. Ιωάννης και ο Αιδ. Πρωτοσύγκελλος της Αρχιεπισκοπής Αθηνών Πρωτοπρ. π. Θωμάς Συνοδινός (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

Άρχιεπισκοπή Αθηνών. Οί δύο Προκαθήμενοι στο Άρχιεπισκοπικό Γραφείο. Διακρίνονται μέλη της πατριαρχικής συνοδείας και ο Πρωτοσύγκελλος της Αρχιεπισκοπής Πρωτοπρ. π. Θ. Συνοδινός (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

Ό Πρωτοσύγκελλος Πρωτοπρ. π. Θ. Συνοδινός και κληρικοί της Αρχιεπισκοπής προσφέρουν άναμνηστικά δώρα στην Α.Θ.Π. τόν Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο κατά την επίσκεψή του στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών (Φωτ. Χρήστου Μπόνη).

διόδουσι πρὸς τὸν ἐπικείμενον νέον αἰῶνα.

Κατόπιν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Πεσμαζόγλου ἀναφέρθηκε στὴν ἐκλογή τοῦ Παναγιωτάτου ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς με τοῦτα τὰ λόγια:

Παναγιώτατε,

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐξέλεξε τὴν 6ην Ἰουνίου 1996, Ἐπίτιμον Μέλος τῆς, τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ Ἀκαδημαϊκούς, πού συγκροτήθηκε σύμφωνα με τὸν Ὄργανισμὸ τῆς Ἀκαδημίας, θεμελίωσε τὴν εἰσήγηση καὶ πρότασή τῆς πρὸς τὴν Ὀλομέλεια, στίς ἀκόλουθες διαπιστώσεις:

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, παράλληλα πρὸς τὸ θεολογικὸ καὶ ποιμαντικὸ του ἔργο, ἀνέπτυξε καὶ ἀναπτύσσει βαρυσήμαντες πρωτοβουλίες ἐπικοινωνίας με ἄλλους λαοὺς καὶ τὶς θρησκευτικὰς τῶν ὀργανώσεως.

Στίς ἐθνικὰς δραστηριότητες τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν, καθὼς καὶ στὴν ἐπικοινωνία τῶν με ἄλλους λαοὺς, ἀναγνωρίζεται καὶ σταθερὰ διευρύνεται ἡ κυρίαρχη πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ παρουσία καὶ ἐπιρροή τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐνδυναμώνεται ὁμως καὶ ἡ συνείδηση τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς καὶ σὲ μὴ ὀρθοδόξους λαοὺς, ὅπου γίνεται διαρκῶς ἰσχυρότερη ἡ αἴσθησις τῆς ἀνάγκης εὐρύτερης καὶ βαθύτερης ἐπικοινωνίας, συνεννόησης καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν, με κυρίαρχη ἐπιδίωξις τὸ σεβασμὸ τῆς διεθνοῦς νομιμότητος καὶ τὴν προστασία τῆς εἰρήνης. Εἶναι ἀξαναπόνη ἡ συνείδησις τῆς ἰδιαιτερότητος καὶ τοῦ βάρους τῆς Ὁρθοδοξίας στὴ δημόσια καὶ κοινωνικὴ ζωὴ, καθὼς καὶ στίς διεθνεῖς σχέσεις καὶ ἀναγνωρίζεται εὐρύτερα στὴν ἐποχὴ μας, ἡ ἰδιαίτερη συμβολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, με τὸ κήρυγμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὅπως διαπιστώθηκε κατὰ τὴν ἐπίσημη πρόσκλησις καὶ παρουσία τοῦ Παναγιωτάτου στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιον τὸν Ἀπρίλιον 1994, ὅπου ἔτυχε ὡς Θρησκευτικὸς Ἡγέτης ὑποδοχῆς καὶ τιμῶν Ἀνωτάτου Ἀρχοντος.

ὑπὸ τὴν φωτισμένη ἡγεσία τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ἡ Ὁρθοδοξία ἀνέλαβε μεγάλης σημασίας πρωτοβουλίες γιὰ τὴν ἀντιμετώπισιν κρίσιμων προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας. Με τὴν συμμετοχὴ ἡγετῶν καὶ ἄλλων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἢ θρησκειῶν, καθὼς καὶ εἰδικῶν ἐπι-

στημόνων, καθιερώθη ἡ Πρώτη Σεπτεμβρίου κάθε ἔτους, ὡς ἡμέρα προστασίας του περιβάλλοντος. Οἱ διεθνῶς πρωτοποριακὰς αὐτὰς ἐνέργειες ἀνέδειξαν τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸν Πατριάρχη τῆς, ὡς ἡγετικὰς πνευματικὰς δυνάμεις στὸ σύγχρονον κόσμον.

Ἰδιαίτερον βάρους καὶ εὐρύτερης σημασίας ὑπῆρξε καὶ ἡ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, νὰ προσκαλέσει στὸ Πατριαρχεῖο τὸν Μάρτιον 1994, ἀνωτάτου ἐπιπέδου ἐκπροσώπους τῶν Χριστιανικῶν καὶ ἄλλων Μονοθεϊστικῶν Θρησκειῶν, σὲ εὐρεία ἀνταλλαγὴ σκέψεων πάνω σὲ θεολογικὰ θέματα καὶ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας.

Γιὰ τὸ βαρυσήμαντον συνολικὸ, θεολογικὸ καὶ ποιμαντικὸ, ἔργο του καὶ τὶς πνευματικὰ θεμελιωμένους διεθνεῖς πρωτοβουλίες καὶ προσκλήσεις Του πρὸς ἄλλους λαοὺς, γιὰ συνεννόησιν καὶ εἰρήνην, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐξέλεξε Ἐπίτιμον Μέλος τῆς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο.

Σήμερα, με τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεώς του στὴν Ἑλλάδα, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται ὡς Ἐπὶ Τιμῇ Μέλος τῆς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο, σὲ ἀναγνώρισιν τοῦ βαρυσήμαντου πνευματικοῦ, θεολογικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ ἔργου, καὶ τῶν διευρυνόμενων πρωτοβουλιῶν, καὶ τῆς συμβολῆς Του, στὴν ἀξαναπόνη διεθνή ἀκτινοβολία τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀριστοῦχος ἀπόφοιτος τῆς περιεπαιδευμένης Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, μετεκπαιδευθὴ ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, στὴν περίοδον 1963 ἕως 1968, ὡς ὑπότροφος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, στὸ Ἰνστιτοῦτον Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Ρώμης, ὅπου ἀνηγορεύθη Διδάκτωρ με διατριβὴν «Περὶ τὴν κωδικοποίησιν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν κανονικῶν διατάξεων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ».

Ἐξελέγη Διευθυντὴς τοῦ ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, καὶ προήχθη τὸ 1973 εἰς Μητροπολίτην Φιλαδελφείας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γέροντος Μητροπολίτου Μελίτωνος, ἐξελέγη παμψηφεί διάδοχός του, ὡς Μητροπολίτης Χαλκηδόνος. Εἶναι ἰδρυτικὸ μέλος τῆς «Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν», τῆς ὁποίας ἐπὶ ἔτη διετέλεσε Ἀντιπρόεδρος. Ἐπὶ

15ετιαν υπήρξε μέλος και επί δεκαετίαν Αντιπρόεδρος της Έπιτροπής «Πίστη και Τάξη» του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών, του οποίου εξέλεγή μέλος της Κεντρικής και Εκτελεστικής Έπιτροπής, στην Canberra το 1991.

Μετά τη συμπλήρωση έτους στον Οικουμενικό Θρόνο, έπεσκέφθη ο Οικουμενικός Πατριάρχης κατά σειράν, τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὴν Ἐκκλησίαν Κρήτης, τὰ Πατριαρχεία Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ρωσίας, Σερβίας και τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας και τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ και Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας, καθὼς και τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Γερμανίας. Παντοῦ ἔγινε δεκτὸς με σεβασμὸ, τιμὴ και ἀγάπη ἀπὸ τὶς ἐκκλησιαστικὲς και πολιτικὲς ἀρχὲς και ἀπὸ τοὺς πιστοὺς.

Τὸ Μάϊο 1993 ὕστερ ἀπὸ πρόσκληση, ἐπισκέφθηκε στὶς Βρυξέλλες τὸν ἄλλοτε Πρόεδρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας κ. Ἰάκωβο Delors, κορυφαία προσωπικότητα πὸν πραγματοποίησε ἀποφασιστικὲς μεταρρυθμίσεις γιὰ τὴν ἐνδυνάμωση τῆς Εκτελεστικῆς Έπιτροπῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, ἡ ὁποία Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση ἐξελίσσεται σὲ ἀνώτατο πολιτικὸ ὄργανο εὐρυτάτων ἀρμοδιοτήτων και πρωτοβουλιῶν. Μὲ τὸν κ. Delors ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος συζήτησε και γενικότερα πνευματικὰ και κοινωνικο-πολιτικὰ θέματα, πὸν ἀναφέρονται στοὺς μετασηματισμοὺς και στὶς προοπτικὲς τῆς πορείας τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Τὶς ἐξελίξεις αὐτὲς με ἐνδιαφέρον και στοργὴ παρακολουθεῖ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος. Ἀντίστοιχη προσοχὴ δείχνει γιὰ τὶς προσπάθειες και τὸ ἔργο Διεθνῶν Έπιτροπῶν ἢ ὀργάνων ἐπὶ θεολογικῶν θεμάτων, καθὼς και γιὰ τὶς σχέσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας με ἄλλες χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Στὶς πρωτοβουλίες και προτάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κατεύθυνσή του ἀποτελεῖ ἡ προαγωγή «τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» – κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου και τὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὴ φύση τῆς ἡ Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπευθύνεται, προσκαλεῖ και ἀποδέχεται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους – χωρὶς ἀποκλεισμοὺς ἢ διακρίσεις. Ἡ στάση αὐτὴ υπήρξε πάντοτε ἰσχυρὴ στὴν Ὁρθοδοξία, και συνδέεται με τὸν πανανθρώπινο χαρακτήρα τῆς. Πρὸς τὶς ἀρχὲς και κατευθύνσεις αὐτὲς εἶναι σταθερὰ ἀφοσιωμέ-

νος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Χωρὶς νὰ καταλύονται ἢ ὑποβαθμίζονται οἱ ἀνθρώπινες ἢ ἔθνικὲς ἰδιαιτερότητες, ἡ ἐνίσχυση τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν ἔχει ὑπερβατικὸ χαρακτήρα και ἀκατάλυτη δύναμη, και ἐκφράζει τὴν προσέγγιση στὴν «ἐνωτικὴ ἀγάπη και πίστη». Ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία παραμένει ἀμετακίνητη στὸν «οἰκουμενικὸ» χαρακτήρα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως διακήρυξαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔλεγε: «Ἐκκλησία σημαίνει ἐνωση και συμφωνία – με ἀποκλεισμὸ διαφωνίας και διάστασης». Ὁ Μέγας Βασίλειος, κήρυσσε τὴ σημασία «...τῆς φροντίδας νὰ ἐπανέλθουν σὲ ἐνωση οἱ Ἐκκλησίες». Καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς διευκρίνιζε ὅτι «...δὲν ἐπιζητοῦμε νὰ νικήσουμε, ἀλλὰ νὰ προσλάβουμε ἀδελφούς, ἀπὸ τὸν χωρισμὸ τῶν ὁποίων σπαράσσεται ἡ καρδιά μας».

Οἱ θέσεις και ρήσεις αὐτὲς ἀναφέρονται και στὴ διαπίστωση ὅτι ὁσάκις ἀναφαίνονται δυσάρεστες καταστάσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ αἰτία ὑπάρχει σὲ ἐξω-ἐκκλησιαστικὲς ἐπιδιώξεις ἢ ἐπιρροές, πὸν ὄχι σπάνια ὀδηγοῦν στὴν ἀπομάκρυνση τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ παράδοση και τὸν πνευματικὸ τους προορισμὸ – πὸν ἀπὸ τὴ φύση του εἶναι ὑπερεθνικὸς, πανανθρώπινος και ἐνωτικὸς.

Κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως τοῦ Προεδρείου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, προσεκλήθη και μίλησε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, στὴν Ὀλομέλεια τοῦ Κοινοβουλίου, τὴν 19ην Ἀπριλίον 1994. Ἄν και δὲν εἶναι ἀρχηγὸς κράτους, προσεκλήθη ὡς Ἡγέτης τῆς Ὁρθοδοξίας. Στὴ βαρυσήμαντη ἐκείνη παρουσία και ὁμιλία του, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξέφρασε τὴ λύπη του, γιατί «δὲν ἠτύχησαμε νὰ καταστήσωμεν ὄρατὴν τὴν ἐνότητα», με τὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία, και ἀνέφερε τὴν πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ θεομοθετησε, μαζί με τὶς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, θεολογικὸ διάλογο με τὶς Ἀρχαῖες Ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες, τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ, τὴν Παλαιοκαθολικὴ, τὴν Ἀγγλικανικὴ, τὴ Λουθηρανικὴ και τὶς Μεταρρυθμιστικὲς Ἐκκλησίες. Ὑπενθύμισε τὴν ἱστορικὴ συνάντηση τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα με τὸν Πάπα Παῦλο τὸν Στ', στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ 1964, και τὴν ἄρση τοῦ ἀναθέματος μεταξὺ

Στήν Άκαδημία Άθηνων. Τόν Παναγιώτατο περιβάλλουν ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος, ό Μακ. Άρχιεπίσκοπος Άθηνων και πάσης Έλλάδος κ. Χριστόδουλος, ό Πρόεδρος και μέλη τής Άκαδημίας Άθηνων (Φωτ. Άφων Άναγνωστόπουλων).

των δύο Έκκλησιων τόν 1965. Η προσπάθεια συνεχίζεται και επεκτείνεται σέ διαθρησκευτική προσέγγιση.

Είναι ανάγκη εδώ νά επισημανθεϊ ότι τόν Μάρτιο τού 1992 γιά πρώτη φορά στην ιστορία τής Έκκλησίας, πραγματοποιήθηκε Πανορθόδοξος Σύνοδος - Σύναξη των Προκαθημένων των ανά τόν κόσμο Πατριαρχείων και Αυτόκεφάλων Όρθοδόξων Έκκλησιων, προκειμένου οί θρησκευτικοί ηγέτες νά επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή και ευθύνη στό πνευματικό τους έργο και νά αποτρέψουν τήν εκμετάλλευση τού θρησκευτικού αισθήματος γιά πολιτικές ή εθνικιστικές επιδιώξεις.

Τόν Οικουμενικό Πατριαρχείο, συνεχίζοντας τόν έργο αγάπης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, όπου και αν κατοικούν, σέ όποια πολιτισμική κατεύθυνση ή θρησκεία και αν ανήκουν, πραγματοποίησε Συνέδριο τήν 9η Φεβρουαρίου 1994, «περι ειρήνης και θρησκευτικής ανοχής». Στήν προσφώνησή του ό Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαϊός, τόνισε, ότι δέν υπάρχει κανείς

λόγος «νά συνεχίζεται ή έντονη αντιπαράθεση Ρωμαιοκαθολικών, Όρθοδόξων και Διαμαρτυρομένων», Έβραίων και Μουσουλμάνων, γιατί παρ ό τις διαφορές είναι αναγκαία ή προσέγγιση και ομαδική συνεργασία στό μέτρο τού έφικτου, γιά νά μείνει ό κόσμος μακριά από άκρτους εθνικισμούς και θρησκευτικές μισαλλοδοξίες...».

Τόν συνολικό αυτό πνεύμα κυριαρχεί στό έργο και τήν άκτινοβολία τής Αυτόϋ Θειοτάτης Παναγιότητας, τού Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου, τόν όποιον ή Άκαδημία Άθηνων υποδέχεται σήμερα, ως Επίτιμο Μέλος της. Ευχαριστώ.

Η Α.Θ.Π. ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαϊός έξεφώνησε κατόπιν τήν κατωτέρω βαρυσήμαντη όμιλία μέ θέμα «Τόν Οικουμενικόν Πατριαρχείον»:

Έξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τής Έλληνικής Δημοκρατίας,

Μακαριώτατε Άρχιεπίσκοπε Άθηνων και πά-

σης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Ἐλλογιώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀκαδημίας,

Ἐλλογιώτατοι κύριοι Ἀκαδημαϊκοί,

Ἐντιμότατοι ἀκροαταί,

Μετὰ βαθείας συγκινήσεως καὶ συνοχῆς καρδίας λαμβάνομεν τὸν λόγον ἐνώπιον ὑμῶν τῶν διακεκομμένων ἐργατῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ἵνα ἐκφράσωμεν τὰς θεομὰς εὐχαριστίας τῆς ἡμετέρας Μετριότητος διὰ τὴν προσγενομένην ἡμῖν ὑψίστην τιμὴν τῆς ἀνακηρύξεως ἡμῶν ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀνερευνῶντες τὰ ἔργα ἡμῶν δὲν ἀνευρίσκομεν μεταξὺ αὐτῶν τὸ ἄξιον τῆς ὑψίστης αὐτῆς τιμῆς. Ὅθεν στρεφόμενοι πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ὠθήσαντος ὑμᾶς εἰς τοιαύτην ἀπόφασιν λόγου ἐπισημαίνομεν δύο πιθανὰ αἷτια: Πρῶτον, τὴν εὐλόγον ἐκτίμησιν ὑμῶν πρὸς τὸ ὑπερχιλιετὲς ἔργον τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ ὁποῖου θεῖα συνάρσει προκαθήμεθα, καὶ δεύτερον, τὴν εὐγένειαν καὶ λεπτότητα τῶν ὑμετέρων αἰσθημάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἀντιλαμβάνεσθε καὶ ἐπιβραβεύετε τὰς ἀγαθὰς προθέσεις τῆς ἡμετέρας Μετριότητος πρὶν ἢ αὐταὶ καταστοῦν πραγματικότης.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾗ, ἐκφράζομεν τὰς ἐκ βαθέων εὐχαριστίας ἡμῶν τόσον διὰ τὴν ὑψίστην αὐτὴν τιμὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ δυσπροσίτου τούτου καὶ ὑψηλοῦ βήματος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκχύνεται ὁ πλήρης ἀγάπης, εὐγνωμοσύνης καὶ ἀπλότητος λόγος ἡμῶν πρὸς τὰς πλήρεις ἀγαθῶν αἰσθημάτων καρδίας σας. Ὁ δὲ λόγος ἡμῶν διαβεβαιοῖ ὑμᾶς ὅτι ἀποδεχόμεθα τὴν ὑψίστην αὐτὴν τιμὴν ὡς ἀπονεμομένην πρὸς τὸ εἰς ὃ ἀληθῶς ἀνήκει Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰῶνων διακονεῖ τὴν ἀνθρωπότητα ὑπὸ ποικίλας συνθήκας ἀνέσεως ἢ θλίψεως, δόξης ἢ ἀτιμίας, σταυρώσεως ἢ ἀναστάσεως, εἰρήνης ἢ πολέμου, καὶ πάσης ἄλλης καταστάσεως, μὴ ὑποστέλλον οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸν φάρον τοῦ φωτὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ὡς καὶ ὑμεῖς οἱ τῆς ἱστορίας καὶ πάσης ἐπιστήμης ἐντριβεῖς γινώσται πλήρως γνωρίζετε.

Διότι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ὑμεῖς τὸν οἶακα εὐθύνετε λαμπρῶς, συγκαταλέγει μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς τοὺς κορυφαίους τῶν κορυφαίων ἐκάστου κλάδου τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ ἐπιτελεῖ σοβαρώτατον ἔργον. Τὸ ἔργον τοῦτο, ἀνα-

φερόμενον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως καὶ εἰς τὴν περισυλλογὴν, διάσωσιν, καὶ ταξινόμησιν τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τοῦ Γένους ἡμῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν βράβεισιν μελετῶν καὶ πράξεων ἐξαιρέτου ἤθους, διεξαγόμενον δὲ ἐν συναισθήσει τῆς ὑπευθυνότητος τῆς κρίσεως μετ' ἀντικειμενικότητος καὶ ἐμβριθείας, ἔχει ἀποσπᾶσει τὴν καθολικὴν ἀναγνώρισιν.

Ἡμεῖς οἱ θνητοὶ δρομαῖοι ὡς ἄτομα παρερχόμεθα τὴν βιοτὴν. Τὰ μεγάλα ὁμως ἔργα ἀπαιτοῦν ὁμαδικὴν καὶ διηνεκὴ τὴν προσπάθειαν. Τοιοῦτον μέγα, διὸ καὶ συλλογικόν, τὸ ἔργον τῆς τε τιμώσεως Ἀκαδημίας καὶ τοῦ τιμωμένου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡγούμενοι πατρικῶς, χάριτι τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, τοῦ τελευταίου, ἐκφράζομεν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν ἡμῶν διὰ τὴν σημερινὴν συνένωσιν, ἐν χώρῳ καὶ ἐν πνεύματι, τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἣν ἐκπροσωπεῖτε ἀξίως, μετὰ τῆς ὀρθοδόξου διακονίας, ἣν ἡμεῖς ἐπιτελοῦμεν κατὰ τὸ ἐφ' ἡμῖν.

Αἰσθανόμεθα ὅτι διὰ τῆς σημερινῆς τιμῆς συντάσσεσθε ὁμολόγως καὶ συννευδοκεῖτε πρὸς τὴν πρόοδον καὶ ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἐπιμόχθου ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπιτελοῦμεν. Διότι τὸ ἔργον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπερβαῖνον τόπους καὶ χρόνους, εἶναι οἰκουμενικόν καὶ συνεχὲς καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐν τε τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐπέκεινα τοῦ χρόνου δικαίωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς μετανοίας, ἡ προβολὴ τοῦ Σωτῆρος, ἡ παραμυθία τῶν ψυχῶν, ἡ μετὰ διακρίσεως καταλλαγὴ λαῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, ἡ μετ' ἀφθονίας παροχὴ πνευματικῆς τροφοδοσίας, ἡ ἐπίτευξις διαλόγου ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ ἀντιμωλία εἶναι δυσχερῆς, συντελοῦν εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποτελοῦν μέρος τῆς ἀποστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Μὴ ἔχοντες δὲ λόγον ἐπιστήμης ἵνα προσφέρωμεν ὡς ἀντίδωρον πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα μὴ τοῦ βήματος κατέλθωμεν ἄνευ ἀντιπροσφορᾶς τινος ἐλαχίστης, ἐπελέξαμεν ὅπως ἐκθέσωμεν κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὴν ἀγάπην σας ὠρισμένας πρακτικὰς σκέψεις περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς συγχρόνου προοπτικῆς του.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶναι θεσμὸς λειτουργῶν εἰς τὴν ἔδραν του πλέον τῶν 1600 ἐτῶν. Διὰ τοῦ τρίτου κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, συνελθούσης τὸ 381 μ.Χ., καὶ διὰ τοῦ

28ου τοιούτου τῆς Δ' ὁμοίας, συνελθούσης τὸ 451 μ.Χ., ὠρίσθη ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τὰ προεβεία τιμῆς καὶ εὐθύνης ἴσα μὲ τὸν Ρώμης, ἀπὸ τοῦ σχίσματος δὲ καὶ ἐφεξῆς, ἔχει οὗτος τὴν πρωτόθρονον θέσιν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν. Ὡς Πρωτόθρονος μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων ἀνεγνωρίζετο ὑπ' αὐτῶν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἀναγνωρίζεται παρὰ πάντων. Μάλιστα δὲ ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις τῶν Χριστιανικῶν ἢ μὴ Κρατῶν τοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα ἐπεσκέφθησαν οἱ ἐκάστοτε Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι ταυτοχρόνως καὶ Ἐπίσκοπος τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὅπισθεν τοῦ γεγονότος τούτου ὀχρούμενοί τινες προσπαθοῦν νὰ περιορίσουν τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένη. Ἡ ἄρνησις αὕτη προκαλεῖ ἐνίοτε ἀπορίαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐλήφθη σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, δεδομένου ὅτι ἡ εὐρύτερα ἀρμοδιότης καὶ ὁ ἀνωτέρω τίτλος τοῦ Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀποτελεῖ σαφῶς διαμεμορφωμένην παράδοσιν κατοχυρωμένην δι' ἀποφάσεων Συνόδων Οἰκουμενικῶν, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστόν, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναθεώρησιν.

Σχετικῶς προσφάτως ἐγένετο ἐπίκλησις τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει «Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον» μὲ οἰκουμενικὴν ἀποστολήν, παρὰ μόνον «Πατριαρχεῖον Φαναρίου» μὲ περιορισμένην τοπικὴν ἀρμοδιότητα, διότι δήθεν εἰς αὐτὴν γίνεται λόγος περὶ «Πατριαρχεῖον Φαναρίου». Πέραν τοῦ ὅτι ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάννης ὡς καθαρῶς νομικὸν κείμενον, ἀφορᾷ εἰς σχέσεις Πολιτειῶν, καὶ δὲν εἶχεν οὔτε πρόθεσιν οὔτε δικαιοδοσίαν νὰ ἀναδιαρρυθμίῃ τὴν δι' ἱερῶν κανόνων καθωρισμένην ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ ἀρμοδιότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ρητέον ὅτι εἰς τὴν ἀπὸ 16ης Δεκεμβρίου 1922 ἔγγραφον Δήλωσιν τοῦ Rıza Nouri Bey, πρὸς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Λωζάννης, ἡ ὁποῖα καὶ κατέληξεν εἰς τὴν Διεθνή Σύμβασιν τῆς Λωζάννης, τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο

ἀναφέρεται ὡς Οἰκουμενικὸν ὡς ἐξῆς: "Il resulte des considérations précédentes que l' élimination des privilèges temporeles du clergé et le transfer du Patriarcat Oecuménique au dehors de la frontière..." (Ἐπίσημα Πρακτικά, σελ. 267). Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τῆς Διεθνοῦς ταύτης Συμβάσεως γίνεται λόγος περὶ «Πατριαρχεῖον Φαναρίου», διότι συνεφωνήθη τότε ἡ παραμονὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπὸ αἰῶνων ἔδρᾳ του καὶ οὕτω δὲν περιελήφθησαν σχετικαὶ διατάξεις ἐν τῇ Συνθήκῃ ταύτῃ.

Ἡ διὰ τοῦ Τύπου προβληθεῖσα δημοσιογραφικὴ ἀποψις ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνακηρύσσει αὐτοβούλως τὸν ἑαυτόν Του ὡς ἀνωτάτην ἀρχὴν ὅλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου εἶναι πολλαχῶς ἐσφαλμένη καὶ μαρτυρεῖ ἄγνοιαν τοῦ θέματος, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι ἀπλῶς πρῶτος μεταξὺ ἴσων Ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου μόνον Ἐκκλησίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἔχει διοικητικὴν ἐξουσίαν ὡς ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κυρίως συντονιστικὰς καὶ δηλωτικὰς τῆς ἐνότητος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀρμοδιότητας, ἐπὶ πλεόν δὲ καὶ ὠρισμένας πνευματικῆς φύσεως τοιαύτας ἢ ἀναπληρωματικῆς, δόσας αἱ λοιπαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀδυνατοῦν νὰ ἐπιλέξουν ἢ νὰ συγκροτήσουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν ὄργανα λόγῳ διωγμῶν, ἐλλείψεως τῶν ἀπαραιτήτων προσώπων καὶ ἄλλων λόγων.

Ὁ λαϊκὸς ἐξ ἄλλου χαρακτήρ τοῦ Κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο ἐδρεύει, δὲν ἀντιτίθεται εἰς τὴν θρησκευτικὴν δραστηριότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς δὲν ἀντιτίθεται ὁ λαϊκὸς χαρακτήρ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν οἰανδήποτε θρησκευτικὴν δραστηριότητα.

Τὸ τοπικόν, εἰδικώτερον, Σύνταγμα ὄχι μόνον κατοχυρῶνει διὰ τοῦ ἄρθρου 24 τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὑποχρεωτικὴν τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὴν στοιχειώδη καὶ μέσσην ἐκπαίδευσιν. Συνεπῶς δὲν ὑπάρχει νομοθετικὸν κώλυμα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας του εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς Πολιτείας τῆς ἀπὸ αἰῶνων ἔδρας του.

Ὁ τίτλος «οἰκουμενικός» καὶ αἱ πανορθόδοξοι συναφεῖς καθαρῶς θρησκευτικαὶ ἀρμοδιότητες αὐτοῦ εἶναι συμβατάτατοι μὲ τὴν οἰανδήποτε Δη-

μοκρατικήν Πολιτείαν καὶ τὴν συναφῆ ὑπηκοότητα, διότι ἀποτελεῖ μίαν τιμητικήν διὰ πᾶσαν πολιτείαν διεύρυνσιν πρὸς τὸν διεθνή ὀρίζοντα τῶν ἀρμοδιοτήτων ἐνὸς ὑπηκόου αὐτῆς χωρὶς οὐδεμίαν διακινδύνευσιν τῆς ἰδίας. Ἐὰν πρὸς στιγμὴν ἤθελε μία πολιτεία σκεφθῆ νὰ θεωρήσῃ ἀσύμβατον τὴν τοιαύτην διεύρυνσιν τῶν δυνατοτήτων παντὸς πολίτου αὐτῆς ὅπως ἀναπτύξῃ θρησκευτικήν δρᾶσιν ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς, τοῦτο θὰ συνίσταται μίαν ἐξαιρετικῶς στενήν καὶ ἄνευ προοπτικῆς τοποθέτησιν, ἓνα περιορισμὸν τῆς δυνατότητος ἐκφράσεως καὶ δράσεως παντὸς ὑπηκόου αὐτῆς ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Πολιτείας καὶ θὰ συνεπήγετο τὴν ἄρνησιν τῆς ἐννοίας τῆς διεθνούς καὶ τῆς παγκοσμίου κοινότητος καὶ τῶν διὰ διεθνῶν συμβάσεων κατοχυρωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ τοιαύτη ἀντίληψις δὲν γίνεται δεκτὴ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν εἰς οὐδὲν πεπολιτισμένον κράτος, οὐδὲ εἰς τὸ Κράτος τῆς ἕδρας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὴν Τουρκίαν.

Μετὰ τὴν ἄκρως συνοπτικήν καὶ προεισαγωγικήν ταύτην ἔκθεσιν, ἐρχόμεθα εἰς τὸ κύριον θέμα ἡμῶν περὶ τῆς προοπτικῆς αὐτοῦ, δηλαδή περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ἀντιλαμβάνεται τοῦτο τὴν ἐν τοῖς συγχρόνοις καιροῖς ἀποστολήν του.

Δὲν θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν ἱστορίαν, οὔτε θὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐπιτεύγματα. Θὰ προσπαθήσωμεν μόνον νὰ ἐξημενύσωμεν τὴν ἐν τισὶ παρερμηνευομένην στάσιν ἡμῶν καὶ νὰ ἐξηγήσωμεν τοὺς λόγους ἔνεκα τῶν ὁποίων προτιμῶμεν ὠρισμένας λύσεις ἐπὶ θεμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα πολλὰς ἀκούομεν ἀντιτιθεμένας προτάσεις.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν εἶναι πολιτικὸς θεσμὸς. Ἐπομένως δὲν ἐπιδιώκει τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κόσμου διὰ τῶν πολιτικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἴσως δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὴν λέξιν ἰσχύς. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ τοπικὴ πολιτικὴ ἐξουσία εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ τοῦτο, ἐκτμὸν τὰς συνθήκας τῆς τότε ἐποχῆς, εἶχε πρὸς καιρὸν ἐκ λόγων φιλανθρωπίας ἀναλάβει, ἐπὶ πλέον τῆς καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς του, καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐξυπηρετήσεως ὠρισμένων δικαστικῶν καὶ κοινοτικῶν ἀναγκῶν τοῦ τμήματος τῶν ὑπηκόων τῆς, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Αὐτὴ ἡ δικαιοδοσία δὲν ἀσκειῖται πλέον καὶ

δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀσκήται καὶ δὴ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Πολιτείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδρεύει, καὶ οὕτω τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει ἐπικεντρώσει τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ εἰς τὴν θρησκευτικήν καὶ γενικώτερον παιδευτικήν καὶ ἀνθρωπιστικήν ἀποστολήν του, ἡ ὁποία ἐμμέσως μόνον ἐνδέχεται νὰ ἐπηρεάξῃ τὰς συνειδήσεις τῶν ὑπευθύνων διὰ τὴν λήψιν τῶν πολιτικῶν ἀποφάσεων.

Παρὰ ταῦτα ὠρισμένοι ἐξακολουθοῦν νὰ βλέπουν τὰ πράγματα ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν εὐρυτέρας ἀποστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ καταλογίζουσιν εἰς αὐτὸ παραλείψεις ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουσιν τοιαῦται. Διότι ἡ πραγματικότητα εἶναι ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον σήμερον οὔτε ἀνάγκην ἔχει οὔτε ὀραματίζεται οὔτε ἐπιδιώκει τὴν διεύρυνσιν τῶν ἐνασχολήσεων αὐτοῦ εἰς τομεῖς μὴ ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ χριστιανικούς. Ἐπὶ τῶν ἄλλων αὐτῶν τομέων ἔχουσιν ἀναπτυχθῆ ἄλλοι φορεῖς, ἀρμοδιότεροι καὶ ἰκανώτεροι αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνάμιξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰ ἔργα των δὲν εἶναι οὔτε φρόνιμος οὔτε ἐπιθυμητὴ οὔτε ὠφέλιμος, ὡς δὲν εἶναι σκόπιμος ἡ ἀνάμιξις τῶν ἄλλων φορέων εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται εἰς τινὰς ἀλυσιτελῆς ἡ τακτικὴ αὕτη, εἶναι ἡ μόνη ἀποτελεσματικὴ, ὡς δείκνυται καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος.

Ἐὰν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐνεφορεῖτο ὑπὸ ἡγεμονικοῦ πνεύματος, πρῶτον θὰ ἐπρόδιδε τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος ὑπέδειξεν εἰς ἡμᾶς ὅτι τὸ πρωτεῖον παρ' ἡμῶν ἐνυπάρχει ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν ἄλλων καὶ τῇ δουλείᾳ ἔναντι αὐτῶν καὶ ὄχι ἐν τῇ κατεξουσιάζει αὐτῶν. Καὶ δεύτερον θὰ ἤρχετο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν συνοδικὸν σύστημα καὶ θὰ προεκάλει τὴν εὐλογον ἀντίδρασιν τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ζητοῦν ἐξουσιαστικήν, ἀλλὰ ὁδηγὸν καὶ συντονιστήν, προσφερόμενον νὰ ἀναπληρώσῃ τὰ παρ' αὐταῖς ἐλλείποντα καὶ ὄχι νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ τῶν ἰδίων τὰ παρ' αὐτῶν ἐφικτά.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν εἶναι συν-επῶς διοικητικὴ ὑπερεξουσία μεταξὺ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι, ὡς ἐλέχθη, πρῶτος μεταξὺ ἴσων Προκαθημένων τῶν Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ Πατριαρχῶν καὶ ἔχει συντονιστικὸν ρόλον, ἀλλὰ δὲν ἀποφασίζει αὐτὸς ἐπὶ τῆς οὐσίας. Ἐν ὄψει λοιπὸν

Η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος όμιλεί από τὸ βήμα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

τῆς ἱστορικῆς συγκυρίας καὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν κρίνει σκόπιμον, καθ' ἣν ἔχει ἀρμοδιότητα κρίσεως, νὰ συγκαλῆ ἀκαίρως Συνόδους Πανορθόδοξους ἐπὶ παντὸς ἀνακύπτοντος θέματος, καὶ δὴ τοιοῦτου μὴ καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῦ. Διότι ἐμφωλεύουν δύο κίνδυνοι. Ὁ κίνδυνος τῆς ἐμπλοκῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν πολιτικὴν, γεγονός ἐκτρέπον αὐτὰς τῆς χριστιανικῆς ἀποστολῆς των, καὶ ὁ κίνδυνος τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς ομάδας διὰ λόγους μὴ δογματικούς, ἀλλὰ πολιτικούς.

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει πολλὰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας πολιτικοὶ τινες ἡγεμόνες προεκάλεσαν ἐκκλησιαστικὰ σχίσματα πρὸς ἐξυτηρέτησιν πολιτικῶν σκοπῶν. Συνεπῶς δὲν πρέπει νὰ παρασυρθῶμεν εἰς τὸ νὰ διαπράξωμεν τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ὑπηρετήσωμεν τὰ σχέδια ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἰς τὰς ἀναποφεύκτους πολιτικὰς ἀντιπαραθέσεις θέλουν νὰ προσθέσουν ἐκκλησιαστικὰ σχίσματα πρὸς διεύρυνσιν τῶν πολιτικῶν χασμάτων.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῦ πεδίου ὑπάρχουν πολλὰ θέματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρ-

χουν διαφοροποιημέναι ἀπόψεις, χωρὶς τοῦτο νὰ διασπᾶ τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Δὲν εἶναι φρόνιμον πάντοτε νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν διὰ Συνοδικῶν ἀποφάσεων ἐπικράτησιν τῆς μιᾶς ἀπόψεως, διότι, ἂν τοῦτο δὲν ἐπιτευχθῆ, κινδυνεύομεν νὰ δημιουργήσωμεν νέα σχίσματα.

Ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων, τὰ ὁποία δὲν εἶναι δογματικά, ἐκάστη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία διὰ τῶν τοπικῶν αὐτῆς Συνόδων λαμβάνει τὴν προτιμητέαν θέσιν. Τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν ὀργανωτικὴν δομὴν τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει ἀπὸ τῶν πρώτων αἰῶνων μέχρι σήμερον συγκροτήσῃ μέγαν ἀριθμὸν τοπικῶν Συνόδων καὶ ἐλάχιστον ἀριθμὸν Οἰκουμενικῶν. Μάλιστα δὲ τινες τῶν βεβιασμένως ὡς Οἰκουμενικῶν συγκροτηθεισῶν (πρὸς ἐπιβολὴν ἀνθρωπίνων θελημάτων) Συνόδων ἐξετράπησαν εἰς ἀποφάσεις ἀκρωθείσας καὶ πολλὰ προβλήματα προκαλεσάσας διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι μία Σύνοδος, ἡ ὁποία προβλέπεται βασιμῶς, ὅτι θὰ προκαλέσῃ κακὸν ἀντὶ καλοῦ, λόγω μὴ ὀριμάνσεως τῶν θεμάτων καὶ τῶν πνευμάτων, δὲν πρέπει νὰ συγκαλῆται.

Συνεπώς, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μιμηθῆ τὸ πρότυπον τῆς Δυτικῆς Χριστιανοσύνης, ἢ ὁποία προσέδωκεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Ἐκκλησίας κρατικὴν ὑπόστασιν καὶ κρατικὴν ἐξουσίαν. Ἀντιθέτως εὐρίσκει τὴν σχετικὴν κατάστασιν ἀντίθετον πρὸς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν καὶ ζωὴν καὶ πρὸς τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα.

Πιστεύει δηλαδὴ ὅτι μεταξὺ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκουσίας σταυρώσεως ἑαυτοῦ καὶ τῆς διὰ τῆς ἰσχύος σταυρώσεως τῶν φερομένων ὡς ἐχθρῶν τῆς πίστεως, χριστιανικῆ καὶ ἀπολύτως προσηλυτικῆ εἶναι ἡ πρώτη. Συνεπώς, οὐδέποτε θὰ ἐξοπλίσῃ σταυροφόρους, σταυρωτὰς τῶν δῆθεν ἀντιπάλων, πολλάκις ὅμως εἶχε καὶ ἀποδέχεται νὰ ἔχη ἐσταυρωμένους ἁγίους.

Τοῦτο, διότι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἢ ἐπὶ τοῦ κακοῦ νίκη διὰ τοῦ καλοῦ καὶ ὄχι διὰ ἰσχυροτέρου κακοῦ. Ὡς καλός, λοιπόν, Σαμαρείτης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπιχέει εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς θεραπευτικὸν ἔλαιον καὶ ἀνακουφιστικὸν οἶνον καὶ ἀφήνει εἰς ἄλλους τὴν μέριμναν διὰ τὴν καταστολὴν τῆς ληστείας. Γνωρίζει, ἄλλωστε, ὅτι ἡ δύναμις τῆς Λερναίας Ὑδρας, ἢ γεννώσα δύο κακὰς κεφαλὰς εἰς τὴν θέσιν τῆς κοπτομένης μιᾶς, δὲν ἀφαιρεῖται διὰ τῆς κοπῆς τῶν κακῶν κεφαλῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς πνευματικῆς ὑποδομῆς τοῦ γεννῶντος ὑποκειμένου. Ἐπομένως δὲν ἐπιδιώκει τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κόσμου διὰ τῶν ματαίως ἐκτοξευομένων κεραυνῶν τοῦ Διὸς, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀθορύβου ἀγαθοποιῶν ἐπιδράσεως τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀκολουθεῖ ἐν τούτῳ τὴν ἀκατανόητον διὰ τοὺς πολλοὺς παρότρυνσιν τοῦ ἐν Ἁγίοις προκατόχου ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «ἤττηθῶμεν, ἵνα νικήσωμεν. Ἦττηθῶμεν κατὰ κόσμον ἵνα νικήσωμεν κατὰ Θεόν».

Δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποστηρίξωμεν εὐπροσώπως, ὅτι ἡ ἐξόχως χριστιανικὴ στάσις αὕτη, διὰ τῆς ὁποίας νικάται ὁ πειρασμός τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς συνακολούθου ἐκκοσμητικῆς τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι αὕτη ἢ ὁποία ἐπέτυχεν τὴν ἐπιβίωσιν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ διττῶς: Διὰ μὲν τοὺς κρίνοντας κατὰ Θεόν, διότι ἡ θεάρεστος αὕτη στάσις, ἢ ἐνέχουσα τὴν μίμησιν τοῦ σταυρωθέντος καὶ μὴ τὴν ἐξουσίαν χρησιμοποίησαντος πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπισύρει τὴν θεϊὰν χάριν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου ὅτι πύλα

Ἰδου οὐ κατισχύσουσι τῆς κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ πορευομένης Ἐκκλησίας Αὐτοῦ. Διὰ δὲ τοὺς κρίνοντας κατ' ἄνθρωπον, διότι ἡ στάσις αὕτη, μὴ ἐνέχουσα τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τῶν ἐκάστοτε κρατούντων, δὲν προκαλεῖ τὴν ἠρώδειον ἀντίδρασιν αὐτῶν.

Σημειωτέον παρεμπιπτόντως ὅτι ἡ διοικητικὴ διασπορὰ καὶ ἀποκέντρωσις τῶν ἡνωμένων δογματικῶς καὶ πνευματικῶς Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προφυλάσσει αὐτὰς καὶ ἀπὸ τοῦ κινδύνου ἀρπαγῆς τῆς νῦν ἀνυπάρχοντος κεντρικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τινος ἐπιβούλου αὐτῆς τε καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ χρησιμοποίησεως αὐτῆς πρὸς ἰδιοτελεῖς σκοπούς.

Τὸ συνακόλουθον τοῦτο γεγονός τῆς ὑπάρξεως ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ πολλῶν διαφορετικῶν γνωμῶν ἐπὶ τινῶν ἀνθρωπίνων καὶ ὄχι δογματικῶν ζητημάτων, ὡς καὶ τὸ γεγονός τῆς μὴ ὑπάρξεως παρ' αὐτῇ κεντρικῆς διοικητικῆς ἐξουσίας, οὔτε τὴν ἐνότητα αὐτῆς ἀναιρεῖ οὔτε τὴν πνευματικὴν δύναμιν αὐτῆς μειώνει. Διότι ἡ μὲν ἐνότης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι φύσεως πνευματικῆς καὶ δὲν μετροῦται διὰ τῶν κοσμικῶν μέτρων, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξωμεν ἐκτενέστερον (Ἐκκλησιολογία, ἀρ. φυλ. 455/1.9.1998, σελ. 3), ἢ δὲ δύναμις αὐτῆς ἀπορρέει, ὡς προλαβόντως εἶπομεν, ἐκ τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Ἀπόστολον εἶναι «Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρία, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς... Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία» (Α' Κορ. Ι, 23).

Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ εἶναι βεβαίως δυσκατάληπτος καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, τόσον ὥστε ἅγιοι καὶ ἄγγελοι ἐκπλήσσονται πρὸ τῆς ἐπιλογῆς τοῦ Χριστοῦ νὰ δοξασθῆ ἀτιμαζόμενος ἐπ' αὐτοῦ. Πολλοὶ τῶν ἁγιογράφων ἐπιθέτουν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης», ἀντὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Πιλάτου τεθείσης «ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὴν ἐκ τοῦ ἀτιμωτικοῦ σταυροῦ δόξαν ὑπερέραν τῆς αἰνέσεως πάντων τῶν ἀγγέλων, τῆς περὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ διηγήσεως τῶν οὐρανῶν, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐλογίας ὄλων τῶν ὄντων, τοῦ ἀκαταπαύστου τρισαγίου χερουβικῶ ὕμνου; Ἴσως ἢ δύναμις, ἢ ὁποία ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ὑπομείνῃ ὁ ἀναμάρτητος καὶ παντοδύναμος τὴν ἐπὶ σταυροῦ ὕψωσίν του ὑπὸ τῶν πλασμάτων αὐτοῦ, εἶναι μεγαλυτέρα τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ σύμπαντος. Ἡ ἀπόκρισις τῆς

παμμεγίστου αὐτῆς πνευματικῆς δυνάμεως ὑπὸ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ θνήσκοντος ἐπὶ σταυροῦ, ἢ ἄρρητος αὕτη κένωσις καὶ ταπεινώσις, εἶναι, ἀνθρωπίνως εἰπεῖν, ἀνωτέρα πάσης νοητῆς παντοδυναμίας καὶ ἡ μόνη ἀνατρεπτικὴ τοῦ στηριζομένου ἐπὶ τῆς ἰσχύος κακοῦ. Διότι ἀναιρεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ρίζαν τοῦ κακοῦ, ἡ ὁποία εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ σύμπαντος. Ἡ ἀπόκρυψις τῆς παμμεγίστου αὐτῆς πνευματικῆς δυνάμεως ὑπὸ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ θνήσκοντος ἐπὶ σταυροῦ, ἢ ἄρρητος αὕτη κένωσις καὶ ταπεινώσις, εἶναι, ἀνθρωπίνως εἰπεῖν, ἀνωτέρα πάσης νοητῆς παντοδυναμίας καὶ ἡ μόνη ἀνατρεπτικὴ τοῦ στηριζομένου ἐπὶ τῆς ἰσχύος κακοῦ. Διότι ἀναιρεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ρίζαν τοῦ κακοῦ, ἡ ὁποία εἶναι ὁ παράφρονος ὑπερτονισμὸς τοῦ ἐγὼ ἐντὸς τῆς συμπαντικῆς ἁρμονίας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν δέχεται, ὡς τινες τῶν ἀνατολικῶν δοξασιῶν, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐξαφανισθῇ τὸ πρόσωπον, ὡς ἡ σταγὼν ἐν τῷ ὠκεανῷ, ἵνα σωθῇ. Διδάσκει ὅτι τὸ πρόσωπον σώζεται παραμένον ἀλώβητον καὶ ἀκέραιον, ἀφαιρουμένων μόνον τῶν ξένων πρὸς τὴν ἀληθῆ φύσιν αὐτοῦ κακοηθῶν ἐγωϊστικῶν νεοπλασμάτων. Διὰ τοῦτο, ἡ ὑγίης ταπεινώσις εἶναι συνώνυμος τῆς πλήρους αὐτογνωσίας, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τόσον τὴν γνῶσιν τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου καθ' ἑαυτόν, ὅσον καὶ τὴν γνῶσιν τῆς στεφανώσεως αὐτοῦ δόξῃ καὶ τιμῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ὑπερψώσεως αὐτοῦ εἰς θέσιν θεοῦ.

Ἔχοντες, λοιπόν, τὸν λόγον τὸν τοῦ Σταυροῦ ὡς Θεοῦ δύναμιν (Α΄ Κορ. 1, 18) στηρίζουσιν ἡμᾶς, καὶ μόνην ἱκανὴν νὰ ἀνατρέψῃ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ κακόν, δὲν αἰσθανόμεθα ἐλλειπῆς ὁσάκις δὲν ἐκφέρωμεν ἄλλον λόγον περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ἔχοντες ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐνότητά ἄρραγῆ, δὲν ἐπιζητοῦμεν ἄλλην τινὰ ἐγκοσμοκρατικὴν ἐνότητα περιβεβλημένην κοσμικὴν ἰσχύν, ἵνα ἐπιδράσωμεν ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων καὶ διὰ τῆς κοσμικῆς ἰσχύος, ἥτις ἀπορρέει ἐκ τῆς ἠνωμένης φωνῆς τῶν Ὁρθοδόξων. Ἀποβλέπομεν εἰς τὸν ἐπιφρασμὸν τῶν καθ' ἕκαστον ἀνθρωπίνων πνευμάτων καὶ ὄχι εἰς τὴν εὐθειαν καὶ μαζικὴν καταστολήν τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ. Ἐπομένως δὲν θεωροῦμεν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὴν κατὰ κόσμον ἰσχυρὰν μαζικὴν φωνὴν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καθόσον καὶ

ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν φωνὴν ἐκάστης Ἐκκλησίας δύναται νὰ ἐκπορευθῇ ἡ εὐαγγελικὴ ἀλήθεια. Εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου ἀνθρώπου εἰσέρχεται ὁ τιμώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον λόγος τοῦ Θεοῦ, εἴτε ἐκφωνεῖται ὑπὸ ἑνὸς εἴτε ὑπὸ πολλῶν.

Δὲν ἀγνοοῦμεν, βεβαίως, τὴν ψυχολογικὴν ὑποβλητικὴν ἐπίδρασιν τῆς συμφωνίας τῶν πολλῶν φωνῶν, οὔτε παραλείπομεν νὰ ἐνεργήσωμεν τὰ δέοντα πρὸς γνωστοποίησιν τῆς τοιαύτης συμφωνίας ὅπου αὕτη ὑπάρχει. Ἀλλ' ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι ἐφικτὸν πάντοτε, εἴτε λόγῳ διαφωνιῶν ἐπὶ τινῶν θεμάτων εἴτε λόγῳ ἄλλων ἐμποδίων. Ὁ λόγος ὅμως τοῦ Θεοῦ διαγγέλλεται ὑπὸ μυριάδων στομάτων ἀνὰ τὴν γῆν καὶ ὅταν δὲν ἀπαγγέλλεται ἐν ἐνὶ στόματι.

Ὅθεν δὲν εἶναι ἄφρονος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκ τοῦ ὅτι στερεῖται τῆς ἐγκοσμοκρατικῆς ὁργανώσεως, ἡ ὁποία θὰ τῆς ἐπέτρεπε νὰ ὀμιλῇ δι' ἐνὸς συλλογικοῦ καὶ ἐν διαρκείᾳ ἐτοιμότητι εὐρισκομένου κεντρικοῦ ὄργανου ἐπὶ τῶν ἐπικαίρων ζητημάτων.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς οἰκουμενικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀποστολῆς του. Δὲν λησμονεῖ βεβαίως οὐδέποτε τὸ Γένος ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται. Πιστεύει ὅμως ὅτι τὸ γένος ἀναδεικνύεται ὅταν ὑπηρετῇ τὴν πρόοδον, τὴν καταλλαγὴν καὶ τὴν συνεργασίαν ὄλων τῶν γενῶν. Τότε γίνεται ἀγαπητὸν καὶ σεβαστὸν παρὰ πάντων. Ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖ ὅτι τὸ καθήκον του τὸ χριστιανικὸν νὰ ὑπηρετῇ ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν ὁποίαν ὁ συνιστῶν τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περιβάλλει διὰ τῆς ἴσης πρὸς ὄλους ἀγάπης Του, δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἀγάπην Του διὰ τοὺς συγγενεῖς Του κατὰ σάρκα.

Χωρὶς, λοιπόν, νὰ παραθεωρῇ τὰς ποικίλας ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον ὁμογενῶν, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ὁποίων συνεχῶς ἀναλίσκεται, φροντίζει καὶ διὰ τὰς ποιμαντικὰς ἀνάγκας ὄλων ὅσοι ὑπάγονται πνευματικῶς εἰς αὐτό. Καὶ ἐπὶ πλέον καὶ δι' ὠρισμένα πανανθρώπινα θέματα, ὅπως ἡ καταλλαγὴ καὶ ἡ διαπολιτειακὴ καὶ διαθρησκευτικὴ εἰρήνη καὶ ἡ προστασία τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος, διὰ τῶν ὁποίων ἐκδηλώνει τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην καὶ τὸ διὰ πάντας ἐνδιαφέρον του.

Διαγγέλλον δὲ τὸν περὶ τούτων λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον προ-

σωπον ὡς θείαν ἐπιταγὴν προβάλλον, προασπίζε-
ται διὰ θεοπρεποῦς πνευματικῆς δράσεως τὰ
ἀνθρώπινα δικαιώματα ζωῆς, ἐλευθερίας, ἀνεξι-
θρησκείας, παιδείας καὶ ἀξιοπρεπείας, χωρὶς νὰ
θεωρῆ ἔργον του τὴν καταγγελίαν τῶν ἀπειραρί-
θμων συγκεκορμένων παραβάσεων, αἱ ὁποῖαι συμ-
βαίνουν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς γῆς. Διότι ἀπο-
στολὴν ἔχει νὰ εἶναι φῶς ἐθνῶν καὶ κῆρυξ μετα-
νοίας καὶ ὄχι τιμωρὸς τῶν παραβατῶν τῶν θείων
καὶ ἀνθρωπίνων νόμων.

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐπαναλάβωμεν αὐτολε-
ξεί, κατὰ τὴν κυκλοφοροῦσαν ἑλληνικὴν μετά-
φρασιν, ἀπόσπασμα τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Με-
γάλη Ἐκκλησία ἐν αἰχμαλωσίᾳ» βιβλίου τοῦ ἱστο-
ρικοῦ Στήβεν Ράνσιμαν, περιέχον τὰς συναφεῖς
ἐκτιμήσεις του περὶ τοῦ ἥθους τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριαρχείου. Γράφει, λοιπόν:

«Ἡ ἱστορία τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου
κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μακρᾶς αἰχμαλωσίας τῆς
Μεγάλης Ἐκκλησίας δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσει
ἡρωϊκὲς προκλήσεις. Οἱ ἡγέτες του ὑπῆρξαν
ἄνθρωποι πού θεωροῦσαν συνετὸ ν' ἀποφεύγουν
τὴ δημοσιότητα, τὴν ἐξωτερικὴ λαμπρότητα καὶ
τὶς μεγάλες χειρονομίες... Τὸ μεγάλο ἐπίτευγμα
τοῦ Πατριαρχείου ὑπῆρξε ὅτι, παρ' ὅλη τὴν ταπει-
νωσὴν, τὴ φτώχεια καὶ τὴν περιφρόνησιν, ἡ Ἐκκλη-
σία ἀνθεξε καὶ διατηρεῖται μὴ μεγάλη πνευμα-
τικὴ δύναμις... Τὸ φῶς ἐξακολουθεῖ νὰ καίει καὶ
καίει λαμπρότερα. Καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύ-
σουσιν αὐτῆς» (Στήβεν Ράνσιμαν, Ἡ Μεγάλη Ἐκ-
κλησία ἐν αἰχμαλωσίᾳ, Β' Τόμος, Ἐκδόσεις Μπερ-
γαδῆ, Ἀθήνα 179, σελ. 698).

Αὐτὰ δι' ὀλίγων εἶναι αἱ θέσεις καὶ κατευθύν-
σεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Θέσεις, νο-
μίζομεν, ἔχουσαι διαχρονικὸν κύρος καὶ γενικὴν
τὴν ἀποδοχὴν τῶν εὐλαβῶν ὀρθοδόξων χρι-
στιανῶν καὶ παντὸς ψυχραίμως σκεπτομένου καὶ
βαθέως ἐξετάζοντος τὰ πράγματα ἀνθρώπου.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν ὑμᾶς διὰ τὴν τιμη-
τικὴν παραχώρησιν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου βήματος
καὶ διὰ τὴν προσοχὴν μετὰ τῆς ὁποίας ἠκούσατε
τὰς σκέψεις μας. Εὐχαριστοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν,
ἐπιδαψιλεύοντες ὑμῖν ὀλόθυμον τὴν πατρικὴν καὶ
πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ εὐχὴν, ὅπως ὑγι-
αίνητε ἐργαζόμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀπολαύοντες
τῶν ἀνωτέρων καρπῶν τῆς ὑμετέρας ὑψηλῆς
ἐργασίας ἐν εἰρήνῃ καὶ πανδήμῳ ἀναγνωρίσει τοῦ
ἔργου ὑμῶν πάντοτε παρὰ πάντων ἀνθρώπων καὶ
παρὰ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, Οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπει-
ρον ἔλεος εἶσαν μετὰ πάντων ὑμῶν. Γένοιτο.

Στὸ Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν

Ἐπίτιμο Διδάκτορα ὄλων τῶν τμημάτων του
ἀνακήρυξε τὸ Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπι-
στήμιο Ἀθηνῶν τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πα-
τριάρχῃ κ. Βαρθολομαῖο κατὰ τὴ διάρκειαν λαμ-
πρῆς ἐκδήλωσης στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ κεντρι-
κοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ἀναφερόμε-
νος στὸ γεγονός ὁ Πρύτανης τοῦ ἀρχαιότερου
ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος τῆς χώρας
Καθηγητῆς κ. Κωνσταντῖνος Δημόπουλος εἶπε:

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,

Αἰσθήματα βαθιᾶς συγκίνησης καὶ μεγάλης
χαρᾶς διακατέχουν ἀπόψε τὸ Πανεπιστήμιό μας,
πὺν στὴν ὥραία καὶ ἱστορικὴ αὐτὴ αἴθουσά του,
ἀπ' τὴν ὁποία ἔχουν περάσει ὄλοι σχεδὸν οἱ πρω-
τεργάτες καὶ πρωταγωνιστῆς τῆς νεολληνικῆς δό-
ξας καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ μεγαλείου, ἀλλὰ καὶ
ἐπιφανεῖς ξένοι διανοητῆς καὶ ἐπιστήμονες, ὑπο-
δέχεται τὴ σεπτὴ κορυφὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης
Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οὐκουμενικὸ
Πατριάρχῃ κ.κ. Βαρθολομαῖο. Τὸν ὑποδέχεται,
Μακαριώτατε καὶ Ἅγιοι Πατέρες, γιὰ νὰ τοῦ
ἀπονεύμει τὸν ἀνώτατο ἀκαδημαϊκὸ τίτλο τοῦ ἐπί-
τιμου διδάκτορα ὄλων τῶν Τμημάτων του καὶ νὰ
τιμῆσει στὸ πρόσωπό του τὸν Πατριάρχῃ τῆς Ὁρ-
θοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ βαθιὰ καὶ
πολυεδρική παιδεία του, πὺν ἀποτελέσει τὸ στέρεο
καὶ προωθητικὸ ἐφαλτήριο γιὰ τὴ μεγαλειώδη πο-
ρεία του καὶ τὴν ἀνάρρησίν του στὸν πρῶτο καὶ τι-
μημένο καὶ μαρτυρικὸ θρόνο τοῦ ὀρθόδοξου χρι-
στιανικοῦ κόσμου. Τὸν Πατριάρχῃ τοῦ Γένους
πὺν ἔδειξε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τὰ σπάνια ἡγε-
τικὰ προσόντα του, καθὼς καὶ τὴν ἱκανότητά του
νὰ κινεῖται μὲ εὐκολία καὶ ἀνεση στὸ λαβύρινθο
τῶν πιὸ περίπλοκων προβλημάτων πὺν ἀπασχο-
λοῦν καὶ ταλανίζου τὸν κόσμον μας καὶ ἀντιμετω-
πίζει τὰ προβλήματα αὐτὰ μὲ σύνεση, νηφαλιότη-
τα, σωφροσύνη, πραότητα ἀλλὰ καὶ ἀποφασιστι-
κότητα, θάρρος καὶ γενναιότητα. Τὸν ὑποδέχεται,
ἀκόμη, κ. Ἀντιπρύτανη, κ. Συγκλητικοί, Ἐκπρό-
σωποι τῆς Πολιτείας, τῶν Ἀνωτάτων Δικαστη-
ρίων, τῆς Ἀκαδημίας, τῶν Κομμάτων, τοῦ Διπλω-
ματικοῦ Σώματος, γιὰ νὰ τιμῆσει στὸ πρόσωπό
του μὴ ζωντανὴ καὶ δυναμικὴ παρουσία καὶ μὴ

αεικίνητη μορφή μὲ πολύπλευρη, πολυσύνθετη καὶ πολυσχιδὴ δράση.

Τὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, Κυρίες καὶ Κύριοι, τιμώντας ἀπόψε τὸν προκαθήμενο τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει τὴν αἴσθησις ὅτι τιμᾶται καὶ τὸ ἴδιο ἀπὸ τὸ ἦθος καὶ τὸ κύρος τοῦ τιμωμένου, πὸν μέσα στὸ μικρό, σχετικὰ, διάστημα τοῦ πατριαρχικοῦ του βίου ἔχει ἐπιτύχει ὄχι μόνο νὰ ἀνασύρει τὴν Ὁρθοδοξία ἀπὸ τὴν ἀπομόνωση, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν προωθήσει στὸ προσκήνιο τῶν γεγονότων καὶ τῆς ἱστορίας. Ἔχει ἐπιτύχει νὰ κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσία της τόσο στοὺς Διεθνεῖς Ὁργανισμοὺς ὅσο καὶ στοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι, ἐκτιμώντας τὶς θέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πάνω στὰ μεγάλα διεθνή προβλήματα, ὅπως εἶναι αὐτὰ τῆς παγκοσμιοποίησης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, δὲν μένουν ἀσυγκίνητοι καὶ ἀδιάφοροι, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίσουν τὸν προκαθήμενο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ νὰ συζητήσουν μαζί του τὶς ἐνδιαφέροντες θέσεις του.

Τὸ μεγάλο ὅμως ὄραμα τοῦ πραγματικὰ μεγάλου αὐτοῦ ἡγέτη τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἡ ἐνότητα τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, γιὰ τὴν ὁποία καὶ φροντίζει ἀκούραστος ὡς πρῶτος τῆ τάξει, ὡς πρῶτος μεταξὺ ἴσων, ὡς ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν εὐθύνη τῶν πρωτοβουλιῶν καὶ ὄχι ὡς φορέας ἐξουσίας ἐπὶ τῶν πανορθόδοξων. Παναγιώτατε, ἡ ἐπίσκεψή σας στὸ Πανεπιστήμιο καὶ στὴ χώρα μας συμπύκνωση μὲ ὅσα –τραγικὰ καὶ ἀπαράδεκτα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας– συμβαίνουν στὴ γύρω περιοχή, ὅπου τὸ κύμα τῆς προσφυγιάς ἔχει δημιουργήσει ἀξεπέραστα προβλήματα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀθῶνων θυμάτων ὀλοένα καὶ μεγαλώνει, ὅπου πολιτιστικὰ καὶ ἄλλα δημιουργήματα θυσιῶν καὶ ἀγώνων καὶ μόχθου γίνονται συντρίμια καὶ παρανάλωμα τοῦ πυρός καὶ ἡ οἰκολογικὴ καταστροφή, γιὰ τὴν ὁποία εἶναι δεδομένη ἡ εὐαισθησία σας, ἀπειλεῖ τὴν περιοχή καὶ τοὺς κατοίκους της.

Ἴσως εἶναι ἡ στιγμή, στὸν ἱερό τοῦτο χώρο πὸν βρισκόμαστε, παρουσία της Παναγιώτητάς σας νὰ ἐνώσουμε ὅλοι τὴ σκέψη μας καὶ νὰ προσευχηθῶμε γιὰ νὰ σταματήσει ἐπιτέλους ἡ βία ἀπ' ὅπου κι ἂν προέρχεται. Νὰ δώσουμε τὴν ὑπόσχεση ὅτι ὅλοι, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμά σας, θὰ ἐνώσουμε τὶς προσπάθειές μας, θὰ ὑψώσουμε τὴ φωνή μας, θὰ ἀπευθύνουμε στοὺς ἰσχυροὺς γιὰ νὰ ἀποκατασταθεῖ ἐπιτέλους ἡ εἰρήνη, τὰ ἀνθρώπινα

δικαιώματα, ἡ ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Χριστὸς μας πρῶτος δίδαξε καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα θυσιάστηκε στὸ Σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου. Ἡ δική σας παρέμβαση, Παναγιώτατε, ἦταν καὶ εἶναι καθοριστικὴ. Ὁ λόγος σας, ἐκπορευόμενος ἀπὸ τὴν διεθνῶς ἀγγνωρισμένη σας προσωπικότητα, τὸ ἠθικὸ σας ἀνάστημα καὶ τὴν προσωπικὴ σας ἀκτινοβολία, πὸν ἐνισχύει ἡ θεία χάρις καὶ φώτιση, ἀποτελεῖ φωνὴ Κυρίου, πὸν μπορεῖ νὰ προβληματίσει ἡγέτες, νὰ προσεγγίσει πρόσωπα, νὰ ἐπηρεάσει ἀποφάσεις, νὰ ρίξει ἔλαιον ἀγαλλιάσεως στὶς χαίνουσες πληγὲς ἀτόμων καὶ λαῶν, νὰ γλυκάνει τὶς καρδιὲς τῶν χαροκαμένων μανάδων, τῶν προσφύγων καὶ τῶν ὀρφανῶν.

Παναγιώτατε,

Εὐχομαι ἐκ μέρους τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς Πανεπιστημιακῆς Κοινότητος ὁ Θεὸς νὰ σᾶς χαρίζει ὑγεία καὶ μακροημέρευση, ὥστε νὰ συνεχίσετε τὶς ἄοκνες προσπάθειές σας γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ὀραμάτων σας, πὸν ἔδωσαν στὴν Πανορθόδοξη Κοινότητα νέα, δημιουργικὴ πνοή, ἀναπτέρωσαν τὶς ἐλπίδες τῶν λαῶν καὶ γέμισαν τὶς ψυχές μας μὲ τὴ γαλήνη, τὴν ἡρεμία καὶ τὴν πραότητα πὸν σᾶς διακρίνει. Ἦδη τὸ μεγάλο Σας ἔργο, θεόπνευστο, γόνιμο καὶ οὐσιαστικὸ, ἔχει καταλάβει τὴ δική του θέση στὴν Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητας.

Εὐχαριστώντας ὁ Παναγιώτατος γιὰ τὴν προσγενομένη στὸ πρόσωπό του τιμὴ, τὴν ἀπέδωσε στοὺς προκατόχους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μνημονεύοντας τὸν ἱερό Φῶτιο, τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, τὸν ἱερό Χρυσόστομο κ.ἄ. πολλοὺς ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὡς τὸν προτελευταῖο Πατριάρχη Δημήτριο, πὸν ὑπῆρξαν κορυφαῖοι ἐπιστήμονες, διανοητὲς καὶ ρήτορες, ἀλλὰ καὶ κοινωνικοὶ ἀναμορφωτὲς καὶ ἐκπολιτιστὲς, πρὸ πάντων σ' ἐκείνους πὸν ἐξ ἀποκαλύψεως εἰσῆλθαν στὸν γνώφο τῆς θείας γνώσεως πὸν «εἶναι γνώσις καθολικὴ ὑπὲρ πάσαν κεμένη γνώσιν μερικὴν». Στὴ συνέχεια ὁ κ. Βαρθολομαῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ἡ βεβαιότης τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἀβεβαιότης τῆς ὕλης»:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Χριστόδουλε,

Ἐλλογιώτατε κύριε Πρύταμι,

Ἐλλογιώτατοι κύριοι Κοσμήτορες, Πρόεδροι τῶν Τμημάτων τῶν Σχολῶν καὶ Καθηγηταὶ αὐτῶν, Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,

Ἐξοχώτατοι ἐκπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Πολιτείας ταύτης καὶ πασῶν τῶν Πολιτειῶν,

Ἀγαπητοὶ φοιτηταὶ καὶ πάντες οἱ παριστάμενοι,

Μετὰ ζωηρᾶς συγκινήσεως μετέχομεν τῆς παρούσης πολυσημάντου συνάξεως εἰς τὸ παλαίφατον τοῦτο τέμενος τῆς παντοειδοῦς γνώσεως, τὸ Ἐθνικὸν δηλονότι καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἡμεῖς ὁ τὴν Μετρίότητα ἐνσαρκῶν καὶ τῆς ὑμετέρας γνώσεως πολὺ ὑπολειπόμενος. Καὶ δὲν κρύπτομεν ὅτι ἀνεξήγητος καὶ ἐξόχως ἐκκλησιαστικὴ θὰ ἦτο ἡ συναπόφασις πάντων ὑμῶν ὅπως τιμήσητε τὴν ἡμετέραν Μετρίότητα διὰ τῆς ἀσυνήθους τιμῆς τῆς ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος πάντων τῶν Τμημάτων τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Πανεπιστημίου, ἐὰν δὲν διεβλέπομεν ἐνορατικῶς ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη, καίτοι ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἀποδίδεται, εἰς τὴν ὄλην χορείαν τῶν ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιετίας ἀεμνήστων προκατόχων ἡμῶν κατευθύνεται.

Διότι αἱ γνώσεις καὶ ἡ προσφορὰ τῆς ἡμετέρας Μετρίτητος εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα πόρρω ἀπέχουν τῆς προσγινομένης τιμῆς. Ἄλλ' ἢ ἀλλοίας φύσεως, διαφόρου τῆς ἐπιστημονικῆς, γνώσεως, ἢ πνευματικῆς γνώσεως, τῆς μακαρίας χορείας τῶν ἀεμνήστων προκατόχων ἡμῶν ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Θρόνῳ καὶ ἢ πνευματικῆς φύσεως προσφορὰ αὐτῶν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁμολογουμένως εἶναι ἀξία πάσης τιμῆς. Ὅχι, βεβαίως, τόσον διότι εἰς τὴν χορείαν αὐτῶν περιλαμβάνονται κορυφαῖοι ἐπιστήμονες, διανοηταί, ποιηταὶ καὶ ρήτορες, ἀλλὰ καὶ κοινωνικοὶ ἀναμορφωταὶ καὶ ἐκπολιτισταί, ὡς ὁ Μέγας Φώτιος, ὁ Πρῦτανις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐμπνευστὴς τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου πρὸς ἐκχριστιανισμὸν τῶν σλάβων καὶ εἴσοδον αὐτῶν εἰς τὴν πολιτισμένην κοινότητα τῶν λαῶν, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ μέγας οὗτος στοχαστής, ρήτωρ καὶ ποιητής, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ κοινωνικὸς ἀγωνιστής καὶ χρυσορρήμων ὁμιλητής, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ τοῦ Πρωτοκλήτου Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου, μέχρι τοῦ πανθομολογουμένως ὀσιωτάτου ἀμέσου προκατόχου ἡμῶν μακαριστοῦ Δημητρίου. Ἀλλὰ κυρίως διότι εἰς τὴν χορείαν αὐτῶν περιλαμβάνονται οἱ ἐξ ἀποκαλύψεως εἰσελθόντες εἰς τὸν γνόφον τῆς θείας ἐκείνης γνώσεως, ἢ ὅποια ἀνοίγει τὴν θύραν

τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος καὶ τῆς ἀπολύτου περὶ πάντων ἀληθείας, ἣτις εἶναι γνώσις καθολικὴ ὑπὲρ πᾶσαν κειμένη γνώσιν μερικὴν.

Ἐξ ὀνόματος, λοιπόν, αὐτῶν, τῶν ὄντως ἀξίων τῆς ἀπονεμομένης τιμῆς, ἀποδεχόμεθα ταύτην, ἐρμηνεύοντες τὴν πρόφροναν σχετικὴν ἀπόφασιν ὑμῶν ὡς ὑποδηλοῦσαν τὴν ὑμετέραν ἔφεσιν πρὸς ἀπόκτησιν, πρὸς τῇ κατὰ κόσμον γνώσει, καὶ τῆς ὑπερφυοῦς ἐκείνης γνώσεως, ἣστινος οἱ ὄντως σήμερον τιμώμενοι ἦσαν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ κάτοχοι.

Συνεπῶς αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ τιμητικὴ πρόσκλησις τῆς ἡμετέρας Μετρίτητος ἐνταῦθα καὶ ἡ ἔτι πλέον τιμητικὴ παραχώρησις ἡμῖν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου βήματος, συνιστᾷ καὶ μίαν ἔνδειξιν ὅπως ἀπευθύνωμεν εἰς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, ἐπὶ πλέον τῶν εὐχαριστιῶν καὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν αἰσθημάτων βαθείας τιμῆς καὶ ἀγάπης, ὑφ' ὧν διακατεχόμεθα, καὶ λόγους τινὰς ἠντλημένους ἐκ τῆς ἀκενώτου σοφίας τοῦ πνεύματος, τοῦ ἐμπνέοντος τοὺς τιμώμενους Οἰκουμενικοὺς Πατριάρχας ἀπὸ τοῦ πρώτου ἱστορικῶς ἕως τοῦ ἐσχάτου ἱστορικῶς καὶ ἀξιολογικῶς.

Συμμορφούμενοι, ὅθεν, πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν ταύτην ἐπελέξαμεν ὡς θέμα διὰ τοῦ ὁποίου θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἰκανοποιήσωμεν αὐτὴν τὸ τοιοῦτον: ἡ βεβαιότης τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἀβεβαιότης τῆς ὕλης.

Καὶ ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ τελευταίου.

Ἔνιοι τῶν παλαιότερων ἰδιᾶ ἐπιστημόνων, νομίζοντες ὅτι ἀσφαλῆς πηγὴ γνώσεως εἶναι μόνον ἡ αἴσθησις, ἢ διὰ τῆς παρατηρήσεως δηλαδὴ καὶ τοῦ πειράματος κτωμένη ἀντίληψις καὶ ἢ διὰ τοῦ νοῶς συλλογιστικῆς αὐτῆς ἐπεξεργασία, ὡς καὶ ὅτι βεβαία καὶ ἀδιαφιλονίκητος ὄντολογικὴ κατάστασις εἶναι ἡ τοιαύτη τῆς αἰσθητικῆς ὕλης, ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀρνηθοῦν τελείως τὴν ὑπαρξίν τοῦ μὴ ὕλικου πνεύματος ἢ νὰ θεωρήσουν αὐτὸ ἀποτέλεσμα ὕλικῶν διεργασιῶν.

Οἱ σύγχρονοι ὅμως φυσικοὶ ἐπιστήμονες, προχωρήσαντες εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων τῆς ποτε θεωρουμένης σταθερᾶς καὶ βεβαίας ὕλης, διεπίστωσαν ὅτι καὶ τὸ δημοκρίτειον ὡς ἄτμητον πιστευόμενον ἄτομον ὑποδιαίρεται καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν τεμαχιδίων αὐτοῦ ὑπάρχει κενὸν ἀνάλογον πρὸς τὸ μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ μεγακόσμου. Ἀπεφάνθησαν δὲ ὅτι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς οἱ ἄπλοῖ ἄνθρωποι ἀντιλαμβανόμεθα καὶ θεωροῦμεν ὡς ἀληθῶς ὑπαρκτὸν ἐν τῷ ὕλικῳ κόσμῳ εἶναι ἄπλῶς φαινόμενον, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπω-

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Τὸν περιβάλλουν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, οἱ πρωτανικὲς ἀρχεῖς καὶ οἱ Κοσμητοροὶ τῶν Σχολῶν (Φωτ. Ἀφῶν Ἀναγνωστόπουλων).

μεν ἀπατηλόν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι πέραν τῆς συνήθους περὶ αὐτοῦ ἀντιλήψεως ὑπάρχει καὶ ἡ ἑτέρα μορφή αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν εἴτε διαπιστοῦμεν δι' ἐξειδικευμένων ὀργάνων εἴτε διαισθανόμεθα καὶ συλλαμβάνομεν διὰ τῆς νοητικῆς ἀναλύσεως. Ὅλη δὲ αὐτὴ ἢ μετὰ ἰλιγγιωδῶν ταχυτήτων περιδίνησις τοῦ νέφους τῶν ἀπειροελαχίστων σωματιδίων μετὰ τῶν ἀναλογικῶς ἰλιγγιωδῶν μεταξὺ αὐτῶν ἀποστάσεων, ἢ ἐν ἀρμονίᾳ γεωμετρικῶν καὶ μαθηματικῶν σχέσεων τελοῦσα, ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ ὑπὸ ἀπροσδιοριστίας τινὸς διεπομένη, ὥστε τάξις καὶ χάος ἀρμονικῶς νὰ συνυπάρχουν καὶ τὸν ἀνθρωπικὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας νὰ ὑπηρετοῦν, ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον τὴν ἀβεβαιότητα τῶν μορφῶν, τὰς ὁποίας ἐκάστοτε ὑποδύεται, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τοῦ ὅλου συστήματος, ὡς τὴν τε μεταβλητότητα καὶ αὐτὴν τὴν ὀλικὴν αὐτοῦ διάλυσιν ἐν ἑαυτῷ περικλείοντος καὶ τὴν συνέχουσαν αὐτὸ θεῖαν δύναμιν ἀποκαλύπτοντος.

Ἀλλ' ἤδη ἔχομεν εἰσέλθει εἰς χῶρον ἀλλότριον δι' ἡμᾶς καὶ ἡ πιθανότης ἐσφαλμένης ἀποδόσεως τοῦ ἐπιστημονικῶς ἀποδεκτοῦ ἐλλοχεύει καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν οἰκειότερον ἡμῖν

χῶρον τοῦ πνεύματος. Ἀπολογούμενοι δὲ διὰ τὸ τόλμημα ἐπικαλούμεθα τὴν ἐπικουρίαν τοῦ ἐξόχου θεολόγου Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ λέγοντος: «Ὅθεν ἀναγκαίως ἀμφοτέρων ἐπιδεισθῆναι φημι τὸν πρὸς Θεὸν ἀμέμπτως εὐθυπορεῖν βουλόμενον, τῆς τε γραφικῆς ἐν πνεύματι γνώσεως καὶ τῆς τῶν ὄντων κατὰ πνεῦμα φυσικῆς θεωρίας» (PG 91, 1128 C). Ἀλλ' ἐὰν ὁ κατὰ Θεὸν σοφώτατος Ἅγιος Μάξιμος θεωρεῖ ἀναγκαίαν διὰ τὸν θέλοντα νὰ εὐθυδρομήσῃ ἀλανθάστως πρὸς τὸν Θεὸν τόσοσ τὴν ἐν πνεύματι γνῶσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ὅσον καὶ τὴν ἐν πνεύματι γνῶσιν τῆς φύσεως, δηλαδὴ τὴν τε ἐπιστημονικὴν καὶ τὴν βαθυτέραν πνευματικὴν κατανόησιν αὐτῆς, συγχωρητέα εἰς ἡμᾶς ἢ στοιχειώδης ἐνασχόλησις μετὰ τῶν πορισμάτων τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, ἢ τὴν εὐθύδρομον πρὸς Θεὸν πορείαν ἡμῶν ὑποστηρίζουσα.

Μάλιστα δὲ συσχετίζοντες τὰ ἐν ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς ἐκτιθέμενα, «ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν» (Ψαλμ. 32, 9) καὶ «τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν» (Ψαλμ. 32, 6), ἅπερ τὴν ἀκαριαίαν κτίσιν, γένεσιν καὶ ἐν εὐρυθμίᾳ ἐξελικτικὴν πορείαν τοῦ σύμπαντος ἐνδεικνύουν, πρὸς ὅσα οἱ τὴν φύσιν

ἐπισκοπήσαντες ἐν αὐτῇ γεγραμμένα ἀνέγνωσαν περὶ τῆς στιγμιαίας ἐκρηκτικῆς δημιουργίας αὐτῆς καὶ τῆς ἔκτοτε μετεξελίξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ περὶ τοῦ τέλους αὐτῆς εὐρίσκωμεν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὰ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου «οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται» (Β' Πέτρ. 3, 12), πρὸς ὅσα οἱ ἐπιστήμονες προλέγουν διὰ τὸ πιθανὸν τέλος τοῦ σύμπαντος, ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν αὐτὸν Ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν, λέγοντα: «ὥστε ἰσοτίμους καὶ τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις παιδεύοντας τοὺς δύο νόμους, τὸν τε φυσικὸν καὶ τὸν γραπτὸν, καὶ μηδέτερον θάτερον ἔχοντα πλεῖον ἢ ἕλλαττον, δύνασθαι δεῖξαι» (PG 91, 1128 CD). Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ἡ βαθεῖα ἐπίγνωσις τῶν φυσικῶν νόμων παιδεύει ἡμᾶς ἰσοτίμως πρὸς τὴν βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τῶν γραπτῶν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας νόμων εἰς τὸ γενέσθαι τῆς τελείας ἄνωθεν σοφίας τελείους ἐραστὰς κατὰ τὸ «οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» (Ψαλμ. 18, 1), οὐδόλως ἀπάδει, μᾶλλον δὲ ἐξόχως συνάδει ἡμῖν ἢ κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀκρόασις καὶ κατανόησις τῆς τε ἐκ τῶν φυσικῶν οὐρανῶν καὶ τῆς ἐκ πάσης τῆς φύσεως περὶ Θεοῦ διηγήσεως, ἣτις ἄλλωστε προὔπηρχε τῆς γραπτῆς καταστρώσεως τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' ἐὰν εἶναι ἀληθές ὅτι «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται» (Ματθ. 24, 35) καὶ ὅτι ἡ παρούσα κατάστασις τοῦ ὑλικοῦ κόσμου εἶναι μεταβλητὴ καὶ ἀβεβαία, ἐξ ἴσου ἀληθές εἶναι ὅτι οἱ εἰς τὰς Γραφὰς πιστεύοντες «οὐρανοὺς καινοὺς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. 3, 13), ὄχι δὲ μόνον δικαιοσύνη, ἀλλὰ καὶ σταθερότης.

Τοῦτο ὁμως φέρει ἡμᾶς εἰς τὸ δευτέρον σκέλος τοῦ θέματος ἡμῶν, εἰς τὴν βεβαιότητα τοῦ πνεύματος.

Διὰ τοῦ ὅρου πνεῦμα δηλοῦται κατὰ πρῶτον συνεκδοχικῶς ἄυλος καὶ ἀσώματος προσωπικὴ ὄντοτης, λόγῳ ποιᾶς τινος ὅλως ἐξωτερικῆς ὁμοιότητος πρὸς τὴν κατὰ κυριολεξίαν ἔννοιαν τῆς λέξεως πνεῦμα ὡς πνοῆς ἀνέμου. Ἡ ὑπαρξίς προσωπικῶν πνευματικῶν ὄντοτήτων ἔχει ἀρχαίῳθεν διαπιστωθῆ καὶ γίνεαι δεκτὴ παρ' ὅλων τῶν θρησκειῶν, δὲν εἶναι δὲ ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι καὶ σήμερον εὐρίσκονται εἰς μορφῆς τινος ἐπικοινωνίαν μετὰ τινων πνευμάτων ἀγαθῆς ἢ κακῆς προαιρέσεως.

Τὰ πνεύματα ταῦτα δὲν ἔχουν καταστῆ ἀντι-

κείμενον ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, μᾶλλον δὲ καὶ δὲν δύνανται νὰ καταστοῦν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ φύσις των ὡς ἀσωμάτων προσωπικῶν ὄντοτήτων, προικισμένων μετ' ἀτομικῆς θελήσεως, γνωστικῆς ἰκανότητος καὶ ἄλλων συναφῶν ἰδιοτήτων, καθιστᾷ αὐτὰ ἀνεπίδεκτα ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι παρ' ὅλον τὸν τεράστιον ἀριθμὸν τῶν μετ' αὐτῶν ἐνασχολουμένων εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς, οἱ ἐπιστήμονες εἴτε διατάζον νὰ ἀξιολογήσουν τουλάχιστον τὰς δηλώσεις τῶν ἄλλων περὶ τῶν συναφῶν ἐμπειριῶν των εἴτε ἀρνοῦνται παντελῶς τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν των ἐν λόγῳ ἐμπειριῶν, ἀποδίδοντες αὐτὰς εἰς ψυχοπαθολογικὴν κατάστασιν τῶν ὑποκειμένων. Ἀπὸ τινος ὁμως χρόνου ἀναπτύσσεται ὡς νέα ἐπιστήμη ἡ παραψυχολογία, ἡ ὁποία, καθ' ὃ μέρος ἀρνεῖται ἐκ τῶν προτέρων τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὑπαρξεως ἀθυπάρχων προσωπικῶν πνευματικῶν ὄντοτήτων καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ ὅλα τὰ σχετικὰ φαινόμενα ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῆς ἀξιωματικῆς παραδοχῆς ὅτι ταῦτα ὀφείλοναι εἰς ἐξιδιασμέναις ἀνθρωπίναις ιδιότηται, ἔχει περιορίσει τὴν ἀντικειμενικότητα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, δεδομένου ὅτι αὕτη κανονικῶς ἀποκλείει μίαν ὑπόθεσιν μόνον ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ μόνον ὡς ἀποδεδειγμένως ἀβάσιμον καὶ ποτὲ ἐκ τῶν προτέρων ὡς μὴ ἀρεστήν.

Τὸ θέμα ὁμως ἡμῶν δὲν εἶναι αὐτό, οὔτε θέλομεν νὰ καταδείξωμεν ὅτι τὰ πνεύματα ταῦτα ἔχουν τὸ στοιχεῖον τῆς βεβαιότητος ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰ μὲν ἐκ τούτων ἐσταθεροποιήθησαν εἰς τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἀγαθοῦ, τὰ δὲ ἐκ τούτων ἐπέλεξαν ὀριστικῶς τὸ κακόν. Ἡ ἀρχικὴ δυνατότης αὐτῶν, πρὸς ἐλευθέραν προσωπικὴν ἐπιλογὴν τῆς στάσεώς των ἔναντι τοῦ διλήμματος τούτου μαρτυρεῖ ὅτι ἡ βεβαιότης δὲν εἶναι ἡ ἀρχικὴ φυσικὴ των κατάστασις. Ἐὰν κατέστησαν ἐπικτήτως σταθερὰ εἰς τὴν ἐπιλογὴν των καὶ ἐκ τούτου μετέστησαν εἰς τὴν βεβαιότητα καὶ τὸ ἀναλλοίωτον τοῦ χαρακτῆρος των εἶναι ἄλλο θέμα.

Διὰ τοῦ ὅρου ὁμως πνεῦμα δηλοῦμεν ἐπίσης καὶ τὴν ψυχικὴν ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου ὅπως δημιουργῆ μὴ ὑλικά ἐπιτεύγματα, ὅπως ιδέαι, θεωρίας, καλλιτεχνικὰ ὄραματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔστω καὶ ἂν ἐπενδύη ταῦτα διὰ τινος ὑλικῆς ἐπενδύσεως ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ μεταδόσιμα εἰς τοὺς συνανθρώπους του. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁμι-

λοῦμεν διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸ ὁποῖον διεμόρφωσεν ἐν πολλοῖς τὸν σύγχρονον δυτικὸν πολιτισμὸν, τὸ πνεῦμα τοῦ Πλάτωνος, τὸ ὁποῖον ἐπηρεάζει εἰς τινὰ βαθμὸν τὴν ἐγγὺς Ἀνατολήν, καὶ ἄλλα πνεύματα. Ἄλλ' οὔτε εἰς ταῦτα ἀποδίδομεν τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς βεβαιότητος, παρ' ὅλον ὅτι ἡ διάρκεια καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἐπιρροῆς αὐτῶν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας εἶναι σπουδαιότερα καὶ μακροχρονιωτέρα πάσης ὑλικοτεχνικῆς κατασκευῆς.

Πνευματικῆς φύσεως θεωροῦμεν καὶ τὴν διακριτὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ συναισθηματικὴ καὶ ἡ βουλητικὴ κατάστασις εἶναι ρευστὴ καὶ εὐαλλοίωτος περισσότερο ἀπὸ τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, ὡς οἱ πάντες ἐξ ἰδίας πείρας γνωρίζομεν. Συνεπῶς οὔτε εἰς τὴν πνευματικὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὸ ἰδίωμα τῆς βεβαιότητος.

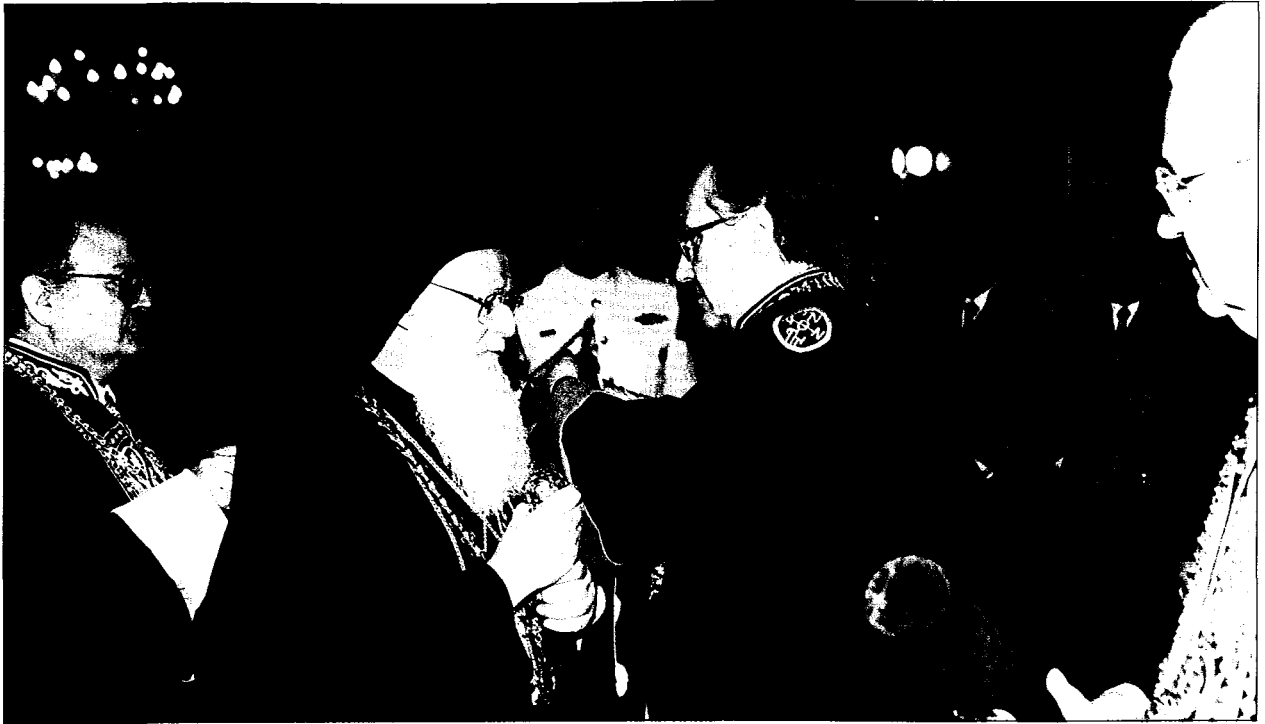
Ἄλλ' οὐδὲ εἰς μίαν ἀξιολογικὴν κρίσιν ὑπὲρ τοῦ πνεύματος ἐν γένει, ὡς καλοῦ κτίσματος καὶ κατὰ τῆς ὕλης ἐν γένει, ὡς κακοῦ κτίσματος, ἡ δεσμοτηρίου τῆς ψυχῆς, δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν. Ἡ διαστολὴ μεταξὺ τοῦ κτιστοῦ πνεύματος καὶ τῆς κτιστῆς ὕλης ὀφείλεται εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς διαφορετικῆς φύσεως ἐκάστου τῶν εἰδῶν τούτων τῆς δημιουργίας καὶ ὄχι εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ ἐνὸς ἐναντι τοῦ ἄλλου.

Κατὰ δὲ τὴν ἀποδεκτὴν πίστιν καὶ διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ Δημιουργὸς Λόγος ἐποίησε πάντα τὰ ὑλικά κτίσματα «καλὰ λίαν» (Γεν. 1, 31) καὶ ὅτε ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐνεσαρκώθη ὁ ἴδιος καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν (Ἰω. 1, 14) καὶ οὕτω κατηξίωσε τὸ ἀνθρώπινον ὑλικὸν σῶμα καὶ γενικώτερον τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τοῦτο σύγκειται, τῆς μεγίστης δυνατῆς τιμῆς. Μάλιστα δὲ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν σώματι (Λουκ. 24, 51), ὥστε κατὰ τὰ σχετικὰ τροπάρια «ἐν οὐρανοῖς αἱ ἄνω δυνάμεις τὴν ἡμετέραν φύσιν θεώμεναι, θαυμάζουσαι τοῦ ξένου τρόπου τὴν ἄνοδον διηπόρουν ἀλλήλαις» καὶ «τὸν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων Χριστὸν χοροὶ ἀγγέλων θεασάμενοι μετὰ σαρκὸς ἐν ὑψίστοις ἐξεπλήττοντο» (Δοξαστικὸν Ὁρθροῦ Ἀναλήψεως καὶ κανὼν ἤχου πλ. α', ᾠδὴ α', τροπ. β'). Ἀλλὰ βεβαίως τὸ ἀναληφθὲν σῶμα εἶχεν ὑποστῆ διὰ τῆς ἀναστάσεως μίαν ἀλλοίωσιν, τῆς ὁποίας τὴν ἀληθῆ φύσιν δὲν γνωρίζομεν οἱ πολλοί, ὡρισμένα ὅμως ἰδιώματα αὐτῆς ἀναφέρονται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην (Α' Κορ. 15, 35-49, Ἰω. 20, 17, 19, Λουκ. 24, 31, Μάρκ. 16, 12).

Περαιτέρω, ἡ αἰτία τῆς φθορᾶς τοῦ ὑλικοῦ κόσμου δὲν ἀνευρίσκεται εἰς αὐτόν, τὸν στεροῦμενον θελήσεως, ἐλευθερίας ἐπιλογῆς, αὐτοσυνειδησίας καὶ εὐθύνης, ἀλλ' εἰς τὸν ἔχοντα τὰ ἰδιώματα ταῦτα πνευματικὸν κτιστὸν κόσμον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου προέρχονται αἱ γνωσταὶ δύο πτώσεις ἐν τῇ δημιουργίᾳ, ἤτοι ἡ πτῶσις τοῦ ἑωσφορικοῦ ἀγγελικοῦ πνευματικοῦ τάγματος καὶ ἡ πτῶσις τῶν διὰ πνευματικῆς ψυχῆς καὶ ὑλικοῦ σώματος ἐφωδιασμένην πρωτοπλάστων. Διὰ τῆς πτώσεως τῶν τελευταίων, συγκεκμημένων ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς, εἰσηλθεν εἰς τὴν ὑλικὴν κτίσιν ὁ θάνατος (Ρωμ. 5, 12) καὶ ὑπετάγη αὕτη «τῇ ματαιότητι» (Ρωμ. 8, 20), ἔκτοτε δὲ συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὕτη ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. 8, 21-22). Συνεπῶς τὸ αἴτιον τοῦ κακοῦ δὲν ἐντοπίζεται εἰς τὴν ἄβουλον ὕλην, ἀλλ' εἰς τὴν προσωπικὴν ἐλευθέραν ἐπιλογὴν τοῦ βουλευφόρου πνεύματος, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν καταδικάζεται τὸ πνεῦμα καθ' ἑαυτό, οὐδὲ ἡ ἐλευθερία αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ συγκεκριμένη ἐπιλογὴ.

Ἦδη ἐκ πάσης μέχρι τοῦδε ἀναφερθείσης ἐννοίας τοῦ πνεύματος ἀπεκλείσαμεν τὸ ἰδίωμα τῆς βεβαιότητος. Εἰς ποῖον, λοιπόν, πνεῦμα ἀνήκει τὸ ἰδίωμα τοῦτο; Ἀνήκει εἰς ἐκείνην τὴν οὐσίαν, ἡ ὁποία ὑπέρκειται πάσης οὐσίας καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα συνεκδοχικῶς ἐλλείπει καταλληλοτέρου ὄρου. Πρόκειται περὶ τῆς Θεότητος, περὶ τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ συνιστῶν τὴν προσωποποίησιν τῆς ἀληθείας Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεφήνατο «πνεῦμα ὁ Θεός» (Ἰωάν. 4, 24). Ἄλλ' ἡ διατύπωσις αὕτη μόνον ἐνδεικτικὴν καὶ οἰονεὶ ἀποφατικὴν κατανόησιν ἐπιδέχεται, ὅτι δηλαδὴ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι τι τὸ σωματικὸν καὶ ὅτι ὑπέρκειται πάσης γνωστῆς οὐσίας. «Τὸ θεῖον ἀκατάληπτον ὄν πάντως καὶ ἀνόνημον ἔσται», γράφει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, πάντων τῶν Πατέρων τὸ ὁμόφρονον ἐκφράζων (Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Ε.Π.Ε. 1 σελ. 118). Τοῦτο μόνον τὸ ὑπὲρ πάντα τὰ πνεύματα Πνεῦμα εἶναι «ἀτρέπτον καὶ ἀναλλοίωτον» (Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἐνθ' ἀν. σελ. 58) καὶ ὑπὲρ πᾶσαν βεβαιότητα βέβαιον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τούτου γνῶσις παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν μόνην πλήρη, τελείαν καὶ βεβαίαν γνῶσιν. «Τελεώτατον δὲ τῶν ὄντων γνῶσις Θεοῦ», ἀποφαίνεται ὁ γνωσθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τούτου κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀνθρώποις γνωρίσας Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Λόγος Κ' παρ. 13, ΕΠΕ τομ. 4 σελ. 276, 15).

Ο Άντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Δανάσης επιδίδει στην Α.Θ.Π. τόν Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο τὰ διάσημα του Έπίτιμον Λιδάκτορα όλων τών Τμημάτων του. Διακρίνονται ο Πρόεδρος κ. Δημόπουλος και ο Κοσμητωρ τής Θεολογικής Σχολής κ. Χρ. Βούλγαρης (Φωτ. Άφών Άναγνωστόπουλων).

Άλλ' ή «γνώσις» του Θεού δέν είναι θέμα διανοητικής κατανοήσεως. «Θεόν νοήσαι μὲν χαλεπόν· φράσαι δὲ ἀδύνατον, ὡς τις τῶν παρ' Ἑλλήσι θεολόγων ἐφιλοσόφησεν», ἀναφέρει αὐτός ο τὴν γνώσιν του Θεού θεωρῶν τὸ τελεώτατον τῶν ὄντων Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Β.Ε.Π. τομ. 59 σελ. 22, 5). Συνεπῶς χρειάζεται νὰ εὐρωμεν τὴν ὁδὸν τῆς γνώσεως του ἀνεπιδέκτου διανοητικῆς καταλήψεως ὑπερτάτου καὶ ὑπὲρ ἔννοιαν Πνεύματος. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι μεμαρτυρημένη ὑπὸ τῶν ἐν πείρᾳ αὐτῆς γενομένων καὶ ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ποθουμένην γνώσιν κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀνθρώποις. Ἄπαιτεῖ δὲ τὴν ἐνεργοποίησιν δύο δυνάμεων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τῶν δυνάμεων τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι εἶδος τι ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἀνάλογον πρὸς τὴν πίστιν, καὶ εἶδος τι κλίσεως πρὸς αὐτήν, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀγάπην, ἐνυπάρχει εἰς πάντα ἐρευνητὴν ἐπιστήμονα, ἢ χριστιανικὴ πίστις καὶ ἀγάπη δέν ταυτίζεται πρὸς αὐτά.

Ἡ ὑπαρξίς τῶν δυνατοτήτων αὐτῶν του ἀνθρωπίνου προσώπου δέν εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς ἐπιστήμονας. Ἄλλ' αἱ ἐπενεργεῖαι αὐτῶν δέν

ἔχουν ἐπιστημονικῶς μελετηθῆ, μᾶλλον δὲ δέν ὑπόκεινται εἰς μέτρησιν καὶ στάθμισιν καὶ συστηματικὴν παρατήρησιν, καὶ οὕτως οἱ νόμοι, οἱ ὅποιοι διέπουν αὐτάς, ἐκφεύγουν τῶν ὁρίων τῆς ἐπιστήμης. Αὐτό, βεβαίως, δέν ἐμποδίζει τὴν ἀποτελεσματικότητα αὐτῶν.

Οἱ τὴν τελείαν τριτοβάθμιον γνώσιν κτησάμενοι ἅγιοι πατέρες πληροφοροῦν ἡμᾶς ὅτι «Ἡ πρώτη γνώσις ἐκ τῆς διηγεοῦς μελέτης, καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς μαθήσεως ἐγγίνεται· ἡ δευτέρα δὲ ἐκ τῆς ἀγαθῆς πολιτείας καὶ τῆς πίστεως τῆς διανοίας· ἡ τρίτη δὲ τῆ πίστει καὶ μόνῃ κεκλήρωται. Διότι ἐν αὐτῇ καταργεῖται ἡ γνώσις, καὶ τὰ ἔργα περαιοῦσιν λαμβάνει, καὶ αἱ αἰσθήσεις γίνονται περισοῖαι εἰς χρείαν» (Αββα Ἰσαάκ, λόγος ΕΣΤ). Ἡ πρώτη γνώσις ἀναφέρεται ἐν τοῖς ὁρατοῖς, τουτέστιν ἐν τοῖς φυσικοῖς, καὶ ἀπαρτίζει τὴν ἐπιστήμην. Ἡ δευτέρα γνώσις ἀναστρέφεται ἐν τῇ δυνάμει τῶν νοητῶν, τουτέστιν ἐν ταῖς φύσει τῶν ἀσωμάτων πνευμάτων, καὶ ὀνομάζεται πνευματικῆ. Ἀμφότεραι αἱ γνώσεις αὗται ἀποκτῶνται δι' ἐξωτερικῶν ἐρεθισμάτων προσπιπτόντων εἰς τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχὴν καὶ προερχομένων ἐκ τῆς ὕλης καὶ τῶν πνευμάτων, ἀντιστοιχῶς. Ἡ τρίτη γνώσις

εἶναι «ἀγνωστος μᾶλλον καὶ ὑπερτέρα τῆς γνώσεως», διὸ καὶ ὑπερφυσικὴ ὀνομάζεται (Αββᾶ Ἰσαάκ, λόγος ΞΣΤ).

Περὶ αὐτῆς τῆς τρίτης γνώσεως ἰσχύει τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λεχθὲν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως (Λουκ. 17, 20), διότι εἶναι ἤδη ἐντὸς ἡμῶν καὶ ἐπομένως ἡ ἐπίγνωσις αὐτῆς δὲν γίνεται ὡς ἡ ἐπίγνωσις οἰουδέποτε γνωστικοῦ ἀντικειμένου, εὐρισκομένου ἢ νοητικῶς τιθεμένου ἐναντι ἡμῶν, ἀλλὰ διὰ συνολικῆς μεθέξεως εἰς αὐτήν. Εἶναι ἐπίγνωσις ἄμεσος καὶ καθολικὴ, ἀναμφίβολος καὶ πλήρης, ἡ ὁποία φανεροῦται καὶ ἀποκαλύπτεται ἔνδον ἐν τῇ ψυχῇ αὐλως ἔσωθεν ἐν δωρεᾷ εὐθέως καὶ ἀνεπίστως. Ὡς τοιαύτη δὲν εἶναι δεκτικὴ νοητικῆς ἐπεξεργασίας καὶ βεβαιώσεως, εἰμὴ μόνον διακρίσεως πρὸς ἀποφυγὴν πλάνης, διακρίσεως δὲ περὶ τοῦ ἐὰν ἐν γνησίᾳ χάριτι βεβαιοῦται ἢ καθαρὰ καρδιά (Εβρ. 13, 9, Β΄ Κορ. 1, 21), ἢ ψευδεπίγραφος παρίσταται ἢ ἐμπειρία, τοῦθ' ὅπερ ἀλανθάστως ἐπίστανται μόνον οἱ ἐν πείρᾳ τούτου γενόμενοι.

Εἰς τὴν πορείαν πρὸς τὴν ὑπερφυσικὴν γνῶσιν πορεύεται ὁ ἄνθρωπος δι' ὅλης τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ σωματικῆς καὶ πνευματικῆς. «Βούλει θεολόγος γενέσθαι ποτὲ καὶ τῆς Θεότητος ἄξιος; Τὰς ἐντολὰς φύλασσε, διὰ τῶν προσταγμάτων ὀδυσσον· πρᾶξις γὰρ ἐπίβασις θεωρίας· ἐκ τοῦ σώματος τῇ ψυχῇ φιλοπόνησον», γράφει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Λόγος Κ' παρ. 12, ΒΕΠ τομ. 59, σελ. 147, 36 ἐπ.) καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ πατέρες, οἱ τὴν σωματικὴν ἀσκησιν ὑπέρτεριαν τῆς πνευματικῆς ἀνόδου προβαλλόμενοι.

Ἐν τούτοις ἡ ἀσκησις καθ' ἑαυτήν δὲν εἶναι ἡ ἐπιτυγχάνουσα τὸ ποθούμενον, ἀλλ' ἡ ἐκδηλοῦσα τὴν σφοδρὰν περὶ τούτου ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ ἐπιθυμίαν, εἰς ἣν ἀνταποκρίνεται ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτων ἑαυτὸν ὡς δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, ὡς ἄκτιστον φῶς, θάμβος καὶ ἐκπληξιν καὶ καλὴν ἔκστασιν προκαλοῦν ὡς ἅπαντες οἱ πείραν ἔχοντες βεβαιοῦν. «Αναλόγως τῆς ἀγάπης, φυλακῆς τῶν ἐντολῶν δέ, φωτιζόμενοι ὁρώσι καὶ μυοῦνται ἀποκρύφων μυστηρίων θεῖον βάθος» οἱ ἄξιοι, λέγει ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νεὸς Θεολόγος (Ἕμνος ΚΘ', στ. 212-216). Οἱ ἅγιοι παρακαλοῦν καὶ καταδιώκουν διὰ νὰ γνωρίσουν τὸ ὑπέρτατον Σὺ, ἐφ' ᾧ καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ (Φιλ. 3, 12), ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν ἐν πείρᾳ γενόμενον Ἀγ. Συμεὼν: «βλέπων μου τὸν πόθον καθωρᾶτο μου μετρίως, ὃν περ βλέπων –ὡς προεῖπον– κατεδίωκον εὐτόνως» μετ' ἀποτέλεσμα «Οὗτος οὖν, ἀκούσατέ μου, συναντήσας εὐρατό με, πόθεν, πῶς

ἐλθὼν οὐκ οἶδα» (Ἕμνος ΚΘ', στ. 115. 118. 135. 138). Αναλόγως καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος περιγράφει τὴν ἑαυτοῦ ἐμπειρίαν, λέγων: «Τί τοῦτο ἔπαθον, ᾧ φίλοι καὶ μύσται καὶ τῆς ἀληθείας συνεργασταί; Ἔτρεχον μὲν ὡς Θεὸν καταληψόμενος καὶ οὕτως ἀνήλθον ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ τὴν νεφέλην διέσχον, εἶσω γενόμενος ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ τῶν ὑλικῶν καὶ εἰς ἑμαυτὸν ὡς οἶόν τε συστραφεῖς» (Λόγος ΚΗ', Β.Ε.Π. τομ. 59 σ. 147, 20 ἐπ.). Αὐτὸ τὸ «εἶσω γενόμενος ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ τῶν ὑλικῶν», ἀποτελεῖ τὴν κατὰ τὸν Ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν «καλὴν ἔκστασιν», ἡ ὁποία «ἐξίστα τὸν νοῦν τῆς κατ' αἴσθησιν γνώσεως» (περὶ θεολογίας ἑκατοντὰς Τετάρτη, λζ', Φιλοκαλία τομ. 2, σ. 225) καὶ στρέφει αὐτὸν πρὸς τὸν Θεόν, παρ' οὗ χαρίζεται τοῖς ἀνθρώποις τὸ πρὸς αὐτὸν «ἐπανάγεσθαι διὰ τῆς συγγενοῦς ἐλλάμψεως» [Αγ. Γρηγορίου λόγος ΚΑ' (1081) ἐνθ' ἄν. σελ. 148, 23].

Αὐτὴ ἡ ἄμεσος καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία τῆς ἐλλάμψεως, ἡ ὁποία προκαλεῖ ἐκτυφλωτικὸν θάμβος καὶ ἀπειρον εἰρήνην καὶ ἡ ὁποία περιγράφεται πλειστάκις εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ εἰς τὰς διηγήσεις τῶν ἁγίων πατέρων, παρέχει μίαν ἀναντίρρητον γνῶσιν τοῦ ὑπὲρ πᾶσαν γνῶσιν, ἡ ὁποία χαρίζει τὸ μέγιστον πνευματικὸν ἀπόκτημα, «τὴν πρὸς Θεὸν νεῦσίν τε καὶ οἰκειώσιν», διότι «οὐδὲ ἔχει τι ὑψηλότερον ἢ ὄλως ἔξει, ὁ φιλοσοφώτατος νοῦς καὶ διαβατικώτατος ἢ πολυπραγμονέστατος» (Αγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΚΑ' (1081), ΒΕΠ τομ. 59 σ. 148). Συνεπῶς τὸ μόνον βέβαιον Πνεῦμα, ἡ Τριαδικὴ Θεότης, δὲν εἶναι «πάντη ἄληπτος», τὰ δὲ πρὸς αὐτὴν στρεφόμενα ἔξοχα πνεύματα δὲν ματαιοπονοῦν, ἀλλὰ φιλοπόνως ἐργάζονται διὰ νὰ ἔλθουν εἰς κοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐκθαμβωτικοῦ Σὺ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος (Αποκαλ. 1, 4), ἡ μόνη βεβαιότης.

Πρὸς αὐτὴν τὴν βεβαιότητα εἶναι ἄξιον καὶ δίκαιον ὅπως ἅπαντες, σοφοὶ καὶ ἄσοφοι, στραφῶμεν «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης», διότι δὲν εἶναι μόνον βεβαιότης δι' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, τοὺς ὁποίους καλεῖ ὅπως γίνωμεν θείας κοινωνοὶ φύσεως, μέτοχοι ζωῆς αἰωνίου, γινῶσται τῶν ἀρρήτων, θεοὶ κατὰ χάριν.

Τὴν μέθεξιν αὐτὴν εἴθε νὰ χαρίσθαι εἰς ἡμᾶς πάντας ὁ μόνος ὄντως ὢν, ὡσαύτως ὢν, ἀεὶ ὢν, ἡ μόνη ἀδίστακτος βεβαιότης, «τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ἀρχὴ καὶ τέλος» (Αποκ. 22, 13), νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ ἐπέκεινα τοῦ χρόνου. Ἀμήν.

(Συνεχίζεται)

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 3294
 Άριθμ. Διεκπ. 1397

Άθήνησι τῆ 16ῃ Ἰουνίου 1999

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἰππεκίου, Μητροπολίτα Βελιγραδίου καὶ Καρλοβικίου καὶ Πατριάρχᾳ τῶν Σέρβων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Παῦλε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐν προσευχῇ ἀδιαλείπτω καὶ ἐν συνοχῇ καρδίας παρηκολουθήσαμεν ἐπὶ τρίμηνον σχεδὸν τὰ ὅσα συνέβησαν εἰς τὴν καθημαγμένην γῆν τῆς Σερβίας θαυμάζοντες τὴν ἀντοχὴν καὶ τὸν ἥρωισμόν τοῦ ἀδελφοῦ Σερβικοῦ Λαοῦ καὶ τὸ ἀκμαῖον καὶ ἀδούλωτον φρόνημα αὐτοῦ, τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοσοῦτων στερήσεων καὶ δοκιμασιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκλόνητον πίστιν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν θείαν συναντίληψιν. Καὶ ὅτε ἠκούσαμεν τὴν εἶδησιν περὶ καταπάσεως τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐδοξολογήσαμεν τὸ εὐλογητὸν Ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸν Λαὸν Αὐτοῦ ἤγαγεν εἰς ἀναψυχὴν. Ἀνεμένομεν, ἵνα ἴδωμεν τὴν πάλλευκον περιστερὰν τῆς εἰρήνης, ἵνα ἐφαλοῖ τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἐπὶ τῆς Σερβικῆς γῆς, κομίζουσαν τὴν ἄνωθεν εἰρήνην, μεθ' ἧς θὰ ἐπλήρου τὰς καρδίας πάντων τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἀλλὰ διεψεύσθημεν. Διεψεύσθημεν ἰδόντες εἰσερχόμενον εἰς τὸ μαρτυρικὸν Κοσσυφοπέδιον μετὰ τῆς ὑποτιθεμένης εἰρηνευτικῆς δυνάμεως τῶν χωρῶν - μελῶν τῆς Ἀτλαντικῆς Συμμαχίας τὸν παράνομον Στρατὸν τῶν Ἀλβανῶν Κοσσοβάρων U.C.K. καὶ ὑπὸ τὰς Νατοϊκὰς «εὐλογίας» διαπράττοντα ἐγκλήματα εἰς βάρος τοῦ ἀμάχου Σερβικοῦ πληθυσμοῦ. Εἶδομεν ἀνθρώπους ἐγκαταλείποντας τὰς πατρογονικὰς ἐστίας αὐτῶν καὶ τρεπομένους ἀπέλπιδας προτροπάδην εἰς φυγὴν.

Εἶδομεν φάλαγγας οἰκογενειῶν πλανητιδῶν συνωστιζομένων εἰς ἀπάσας τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ρύμας τῆς χώρας μεταβαλλομένων εἰς πρόσφυγας ἐντὸς τῆς ἰδίας πατρίδος αὐτῶν. Εἶδομεν Ἱεράς Μονὰς καὶ Ναοὺς ἵνα βεβηλοῦνται, ἱερά πρόσωπα ἀτιμαζόμενα, ἀθώους δολοφονουμένους καὶ ἐλυπήθημεν σφόδρα. Ἐν τῇ ταπεινώσει ὑμῶν μνησθεῖν ὑμῶν ὁ Κύριος» (Ψαλμ. ρλοσ', 23).

Ἐλυπήθημεν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καὶ διὰ τὴν διψυχίαν καὶ διγλωσσίαν αὐτῶν. Ἐλυπήθημεν διὰ τὴν ἀνεπιτιμότητα αὐτῶν, μὴ θελόντων, ἵνα σεβασθῶσι τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑπογραφάς. Καὶ ἐκλαύσαμεν. Ἐκλαύσαμεν οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κατάφωρον ἀδικίαν εἰς βάρος ἑνὸς ἀθώου Λαοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν κυνισμόν καὶ τὴν πῶρωσιν τῶν καρδιῶν τῶν ἰθύνοντων τὰς τύχας τῶν Λαῶν καὶ ἐβόησαμεν πρὸς τὸν Κύριον: «Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφυλάξον τῇ σῇ χάριτι Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸν ὀρθόδοξον ἀδελφὸν ἡμῶν Λαὸν τῆς Σερβίας».

Οὕτως ἤχθημεν εἰς τὴν ἀπόφασιν διὰ τοῦ μετὰ χεῖρας ἀδελφικοῦ ἡμῶν Γράμματος τούτου ἐκφράσαι τῇ ὑμετέρᾳ λίαν πεφιλημένῃ ἡμῖν Μακαριότητι τὴν ὀλόθυμον συμπάθειαν ἡμῶν προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ σύμπαντος τοῦ εὐσεβοῦς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν ἡμῶν καὶ ἀλληλεγγύην. Διαβεβαιοῦμεν ὑμᾶς, Ἀδελφὲ τιμώτατε καὶ σεβασμοπόθητε, ὅτι οὐ παυσόμεθα δεόμενοι τοῦ Κυρίου, ὅπως ἢ δοκιμασία, ἢν διέρχεται ὁ εὐσεβὴς τῆς Σερβίας Λαὸς παύσῃ ὀριστικῶς. Ὡσαύτως ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα διαβεβαιώσωμεν τὴν ὑμετέραν φίλην Μακαριότητα, ὅτι ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ συμπαράστασις ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν ἀδελφὸν Ὁρθό-

δοξον Λαὸν τῆς Σερβίας θὰ συνεχισθῆ ἀμειώτως μέχρις ὀλοκληρώσεως τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀνοικοδομήσεως τῆς Χώρας ὑμῶν.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως γνωρίσητε ἡμῖν τὰς κατὰ προτεραιότητα ἀνάγκας τῆς τε Ἁγιοτάτης ἀδελφῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας καὶ τοῦ πιστοῦ Λαοῦ Αὐτῆς, ἵνα συνδράμωμεν Αὐτῇ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων ἡμῶν.

Τέλος, ἵνα ἐκτυπώτερον ποιήσωμεν τὴν φιλάδελφον καὶ ἀλληλέγγυον διάθεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν σεβασμιωπόθητον Μακαριότητα, τὴν Ἁγιοτάτην ἐν Σερβίᾳ ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸν πιστὸν Λαὸν ὑμῶν ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως πραγματοποιήσωμεν ὀλιγόημερον ἐπίσκεψιν παρ' Ὑμῖν, ἵνα καὶ διὰ ζώσης διατρανώσωμεν τὰ φιλάδελφα αἰσθήματα ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο ἀνα-

μένομεν τὴν ἐκ μέρους ὑμῶν ὑπόδειξιν τῶν καταλληλοτέρων ἡμερομηνιῶν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ εὐχόμενοι, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπισκεφθῆ τὴν Ἁγιοτάτην Ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας ἐν πλήθει ἐλέους καὶ πλουσίοις οἰκτιρμοῖς καὶ αὐθις κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Θεοφροσύνητον Μακαριότητα φιλήματι ἀγίῳ, διατελοῦμεν μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, τῷ νικήσαντι καὶ δόντι τὸ νίκος τὸ Λαῶ Αὐτοῦ, ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 1498
 Ἀριθμ. Διεκπ. 1191

Ἀθήνησι τῇ 26ῃ Μαΐου 1999

Πρὸς
 τὸν Ἱερόν Σύνδεσμον
 Κληρικῶν Ἑλλάδος
 Ἐνταῦθα

Ἐκ Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῖς Συνόδου τῆς 7ης φθίνοντος μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ., καὶ εἰς ἀπάντησιν α) τοῦ ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 204/11.3.1999 ὑμετέρου ἐγγράφου, δι' οὗ διαπυθάνεσθε περὶ τῆς ἀνακλήσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2632/1997 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, ῥυθμιζούσης τὴν νομοκανονικὴν κατάστασιν τῶν «συνταξιούχων» κληρικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, συνωδὰ καὶ τῇ ὑπ' ἀριθμ. 2053/Ν.Κ. 6896/19.4.99 Γνωμοδοτήσῃ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες οὐδεμίαν ποιοῦνται διάκρισιν μεταξὺ «ἐν ἐνεργείᾳ» ἢ «ἐν συντάξει» κληρικῶν. Οἱ ἐφημέριοι κληρικοί, καίτοι μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, δὲν κέ-

πηνται τὴν ιδιότητα τοῦ Δημοσίου Ὑπαλλήλου ἢ τοῦ ὑπαλλήλου Ν.Π.Δ.Δ., ἐνεκὲν τῆς θρησκευτικῆς φύσεως τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτῶν. Κατὰ κύριον λόγον τυγχάνουσι θρησκευτικοὶ λειτουργοὶ καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀναγνωρίζονται, καὶ τὸ ὑπηρεσιακὸν αὐτῶν καθεστὼς διέπεται ὑπὸ τῶν συνταγματικῶς κατοχυρωμένων Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν βάσει ἐξουσιοδοτικῶν διατάξεων ἐκδοθέντων Κανονισμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐδόλως ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τὰς ἀφορώσας εἰς τοὺς Δημοσίους Ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ὑπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ.

Συνεπεία τούτου ἡ συνταξιοδότησις αὐτῶν λόγῳ ἡλικίας τυγχάνει γεγονὸς ἀνεξάρτητον τῆς ὑπὸ τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων διεπομένης Ἱερωσύνης αὐτῶν, ἥτις ἀπορρέει ἐκ τοῦ μυστηρίου τῆς χειροτονίας, καὶ ἡ διακονία τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου τυγχάνει συνεχῆς καὶ δὲν «συνταξιοδοτεῖται», οὐδὲ ὁ «συνταξιοῦχος» κληρικὸς θεωρεῖται «ἀκέφαλος».

“Όθεν άπαντες άνεξαίρετως οί κληρικοί, ίνα απέλθωσιν εΐς έτερον τόπον και ίεροπρακτήσωσι, δέον όπως ώσι έφοδιασμένοι δια Σύστατικών Γραμμάτων του οικείου Έπισκόπου, ίεροπρακτούντες τή άδεία πάντοτε του Έπισκόπου, του τόπου ένθα άν απέρχονται, καθά οί Έεροί Κανόνες διαλαμβάνουν (ΙΒ΄ των Άγίων Άποστόλων, Ζ΄ και Η΄ της Άντιοχείας, ΙΖ΄ της ΣΤ΄ Οίκουμενικής και ΛΑ΄ της έν Καρθαγένη Συνόδου).

Ό σύνδεσμος του «συνταξιούχου» έφημερίου Πρεσβυτέρου μετά του Έπισκόπου εΐς την δικαιοδοσίαν οΰτινος έτέλει προ της συνταξιοδότησεως τυγχάνει άδιάσπαστος, ώς συνέπεια του μυστηρίου της χειροτονίας ή της δια Άπολυτηρίου Γράμματος κανονικής ύπαγωγής οίουδήποτε κληρικού εΐς τινά τοπικήν Έκκλησίαν, ύπο την «βεβαΐαν» ευχαριστιακήν Σύναξιν του ύπο της Έκκλησίας άνεγνωρισμένου Έπισκόπου. Ίδιαίτερον σώμα «συνταξιούχων» κληρικών άποκεκομμένων της ύπο συγκεκριμένον Έπίσκοπον ευχαριστιακής συνάξεως κανονικώς δέν άναγνωρίζεται.

Ταΰτα πάντα διαλαμβάνει ή ύπ΄ άριθμόν

2632/1997 Συνοδική Έγκύκλιος εΐς τά όποΐα ή Έερά Σύνοδος έμμένει ώς επί των Έερών Κανόνων και της έκκλησιαστικής παραδόσεως έρειδόμενα. «Έτεροδιδασκαλία» δέ περι του νομοκανονικού καθεστώτος του διέποντος τους «συνταξιούχους» κληρικούς, τυγχάνουν ξένοι και όθνεΐαι μη όρθοδόξου προελεύσεως και εκτός της κανονικής παραδόσεως της Άνατολικής Όρθοδόξου Έκκλησίας.

Έντολή της Έερας Συνόδου
Ό Άρχιεραμματέας
Άρχιμ. Δανιήλ Πουρτσουκλής

Κοινοποιήσεις:

1. Σ.Ε. Δογματικών και Νομοκανονικών Ζητημάτων Παρ΄ ήμΐν.
2. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ευάγγελον Σκορδάν (Διά της Έερας Μητροπόλεως Ν. Σμύρνης).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 2975
Άριθμ. Διεκπ. 1221

Άθήνησι τή 1η Ίουνίου 1999

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
την Έεράν Άρχιεπισκοπήν Άθηνών
και τας Έεράς Μητροπόλεις της Έκκλησίας
της Έλλάδος

Έκ Συνοδικής άποφάσεως, ληφθείσης έν τή Συνεδρία της Διαρκούς Έερας Συνόδου της 6ης παρελθόντος μηνός Μαΐου έ.έ., γνωρίζομεν ήμΐν, ότι ή Έερά Σύνοδος έξ άφορμής ύποβαλλομένων κατά καιρούς αίτημάτων ύπο Σεβασμωτάτων Μητροπολιτών δια την πρόσληψιν και εγκατάστασιν έν ταΐς Έεραΐς Μοναΐς της Έλληνικής Έπικρατείας άλλοδαπών Μοναχών, ήχθη εΐς την άπο-

φασιν, όπως συστήση ήμΐν και τοΐς Έγουμενοσυμβουλίοις των καθ΄ ήμΐς Έερών Μονών, ίνα μετά μεγάλης περισκέψεως και έπισταμένης έρεύνης δέχονται άλλοδαπούς εΐς τας Μοναστικές Άδελφότητας εκ του κινδύνου άλλοιώσεως του ήθους και του φρονήματος του έν Έλλάδι Μοναχισμού δια της εισαγωγής οΰτω πως άλλοτριών στοιχείων ήκιστα έναρμονιζομένων προς την μοναδικήν πολιτείαν του τελεωτάτου βίου.

Έντολή της Έερας Συνόδου
Ό Άρχιεραμματέας
Άρχιμ. Δανιήλ Πουρτσουκλής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 2976
 Ἀριθμ. Διεκπ. 1223

Ἀθήνησι τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1999

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
 τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
 καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος

Ἐκ Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 7ης παρελθόντος μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ., γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν ῥηθείσαν Συνεδρίαν Αὐτῆς ἐξήτασε τὸ θέμα τῆς διαδικασίας τῆς ἐγκρίσεως τῶν νέων λειτουργικῶν Ἀκολουθιῶν. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ ὠρισμένων δυσλειτουργιῶν, αἵτινες παρατηρήθησαν κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἀκολουθουμένην διαδικασία, λαβοῦσα δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 51/27.4.1999 Εἰσήγησιν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου καθώρισεν τὴν διαδικασίαν αὐτὴν ὡς ἀκολούθως:

1. Ἐκάστη νέα Ἀκολουθία ὑποβάλλεται πρὸς ἐγκρίσιν τῇ Δ.Ι.Σ. διὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου εἰς δύο ἀντίτυπα.

2. Μερίμνη τοῦ ὑμνογράφου ἐκάστης Ἀκολουθίας καὶ τοῦ αὐτὴν εἰσηγουμένου πρὸς ἐγκρίσιν Σεβ. Μητροπολίτου συνυποβάλλεται μετὰ τῆς Ἀκολουθίας καὶ ἀναλυτικὸν ὑπόμνημα εἰς τὸ ὁποῖον, δέον ὅπως ἐμπεριέχονται τὰ ἐξῆς στοιχεῖα:

α) Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον τοῦ τιμωμένου ἱεροῦ προσώπου, ἢ πλήρη ἱστορικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐξαιρουμένου θαυμαστοῦ γεγονότος.

β) Ἡ Πράξις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς διὰ τῆς ὁποίας ὀρίζεται ἡ λειτουργικὴ τιμὴ τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ προσώπου ἢ γεγονότος, ὡς καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἑορτῆς.

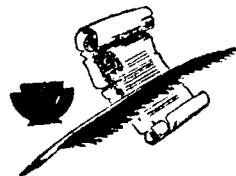
γ) Στοιχεῖα διὰ τὰς συναφεῖς ὑπαρχούσας λειτουργικῆς Ἀκολουθίας, τῶν ὁποίων ἡ συμπλήρωσις ἢ ἀντικατάστασις ἐπιδιώκεται διὰ τῆς νέας Ἀκολουθίας.

δ) Ὁ εἰδικὸς λόγος ὁ ὁποῖος ἐπέβαλε τὴν σύνθεσιν τῆς νέας Ἀκολουθίας. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπενθυμίζεται ἡ ὑπ' ἀριθμ. 2507/6.7.1990 Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τῆς ὁποίας ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις νέων Παρακλητικῶν Κανόνων πρὸς τιμὴν διαφόρων εἰκόνων τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, «τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζουσας τὸν Μέγα καὶ τὸν Μικρὸν μόνον Παρακλητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, οἵτινες δέον ὅπως ψάλλονται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις. Οἰκονομία τις δύναται νὰ ὑπάρξῃ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Μεγαλυναρίων, ἐν οἷς δύναται νὰ προστεθῇ Μεγαλυνάριον ἀρμόζον εἰς τὴν περίπτωσιν καὶ τὴν κατὰ τόπους παράδοσιν».

3. Ἄμα τῇ ὑποβολῇ τῆς πρὸς ἐγκρίσιν Ἀκολουθίας καταβάλλεται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου χρηματικὸν ποσὸν πενήτηκοντα χιλιάδων (50.000) δραχμῶν δι' ἐκάστην Ἀκολουθίαν, τῆς σχετικῆς ἀποδείξεως ἐπισυναπτομένης εἰς τὸν φάκελλον τῆς Ἀκολουθίας.

Ταῦτα γνωρίζοντες ὑμῖν, παρακαλοῦμεν, ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἐκάστοτε πιστὴν τήρησιν αὐτῶν, ἐνημεροῦντες ἐγκαίρως πάντα ἐνδιαφερόμενον πρὸς ἀποφυγὴν ἀσκόπων ἐνεργειῶν.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
 Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς
 Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 725
 Άριθμ. Διεκπ. 273

Άθήνησι τῆ 10ῃ Φεβρουαρίου 1999

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Προκαταρκτικὸν Πίνακα» Κληρικῶν προταθέντων διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν Ἐκλογίμων καὶ κεκτημένων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα.

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Νόμου 590/1977, κατὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποψηφίου τινὸς ἐκ τῶν κατωτέρω προτεινομένων, δύναται νὰ ἀσκηθῆ παρ' οἰουδήποτε, κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ, ἔνστασις ἐντὸς δύο (2) μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ προτεινόμενος στερεῖται τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν οὐσιαστικῶν ἢ τυπικῶν προσόντων.

Ἡ ἔνστασις αὕτη ὑποβάλλεται εἴτε πρὸς τὸν οἰκεῖον Μητροπολίτην, εἴτε πρὸς τὴν Ἀρχιερατείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ
 ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
 ΔΡ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ
 ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
Ἀρχιμ. Ἀμφιλόχιος Διακάκης	Καρυστίας καὶ Σκύρου
» Ἀγάπιος Δρίτσας	Κορίνθου
» Φιλόθεος Θεοδωρόπουλος	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
» Βενέδικτος Καρύδης	Μαντινείας καὶ Κυνουρίας
» Γρηγόριος Κωνσταντίνου	Κασσανδρείας
» Ἀλέξιος Λεονταρίτης	Τρίκκης καὶ Σταγῶν
» Κύριλλος Μισιακούλης	Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
» Παΐσιος Ναυπλιώτης	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
» Κωνστάντιος Παναγιωτακόπουλος	Ἀλεξανδρουπόλεως

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἄρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς

ΕΓΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ Η ΣΥΝΑΛΛΗΛΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ *

8. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1952

Τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 περὶ θρησκείας ἔχουν ὅπως τὰ αὐτὰ ἄρθρα τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 (καὶ τοῦ 1864), μὲ τὴν προσθήκην, εἰς τὸ ἄρθρον 2, τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος περὶ τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Ἡ ἐλευθέρω ἀσκήσις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη.

Τοῦ κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΡ. ΤΡΑΚΑ**
Ἐπιτ. Ἀντιπροέδρου
τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου

Οὐδεὶς δύναται ἔνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν καθηκόντων ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς χώρας».

Ἄρθρον 16. Εἰς πάντα τὰ σχολεῖα μέσης καὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἢ διδασκαλία ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ».

Ὁ Ὅρκος τοῦ Βασιλέως δίδεται παρουσίᾳ καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ περιεχόμενον δὲ τούτου (ἄρθρον 43) καὶ τῶν βουλευτῶν (ἄρθρον 64) εἶναι ὅπως τῶν Συνταγμάτων τῶν ἐτῶν 1911 καὶ 1864.

9. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1968 ΚΑΙ 1973

Τὸ ἄρθρον 1 παρ. 2 ἐπαναλαμβάνει τὸ περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 1 τοῦ συντάγματος τοῦ 1952, ἀλλὰ μὲ διάκρισιν τῶν ἱερῶν κανόνων, διὰ τῆς πρωτοφανοῦς παρεμβολῆς καὶ συνεπῶς ἀντιδιαστολῆς τῶν «περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν», ὡς τῶν μόνων ἀπολαυόντων καὶ συνταγματικοῦ κύρους. Ἔχει δὲ ἡ παράγραφος αὕτη ὡς ἑξῆς:

2. «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κε-

φαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τηρεῖ ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκείναι, τοὺς περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν ἱερὰς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλος, ἀσκει ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων».

5. «Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου περὶ ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν ἄνευ γνωμοδοτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου...».

Τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Κεφαλαίου Α' περὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων κατοχυρώνει τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας (ἀνεξιθρησκείας).

Ἄρθρον 17 παρ. 1 «Ἡ παιδεία τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, παρέχεται δαπάναις αὐτοῦ, σκοπεῖ δὲ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀξιών τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ».

Ὁ ὄρκος τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸ ἄρθρον 30 τοῦ Σ. 1968 καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κατὰ τὸ ἄρθρον 36 δίδεται παρουσίᾳ καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἶναι δὲ κατὰ τὸ περιεχόμενον του, καθὼς καὶ ὁ ὄρκος τῶν Βουλευτῶν (ἄρθρα 66 τῶν Σ. 1968 καὶ 1973) ὅπως τῶν προἰσχυσάντων Συνταγμάτων.

10. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1975/1986

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 παρ. 3 «ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἔθνους, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὀρίζει τὸ Σύνταγμα».

Τὸ ἄρθρον 3 παρ. 1, τοῦ Β' Τμήματος, μὲ τίτλον «Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας», εἶναι τὸ πληρέστερον καὶ σαφέστερον περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει δὲ ὡς ἀκολούθως:

«Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 257 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5 τεύχους.

φαλήν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπαστῶς ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐν ἐνεργεῖα Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, συγκροτουμένης ὡς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζει, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Νομοσχέδια καὶ προτάσεις νόμων περὶ τῶν θεμάτων τοῦ ἄρθρου 3, εἰς τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται κυρίως καὶ τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ψηφίζονται ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Βουλῆς (ἄρθρον 72 παρ. 1).

Εἰς τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα περιλαμβάνεται καὶ ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 13 «ἀπαραβίαστος ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως».

Κατὰ τὸ ἄρθρον 16 παρ. 2 «ἡ παιδεία ἀποτελεῖ βασικὴν ἀποστολήν τοῦ Κράτους, ἔχει δὲ ὡς σκοπὸν τὴν ἠθικὴν, πνευματικὴν, ἐπαγγελματικὴν καὶ φυσικὴν ἀγωγήν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν διάπλασιν αὐτῶν ὡς ἐλευθέρων καὶ ὑπευθύνων πολιτῶν».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὁμνύει «εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαίρετου Τριάδος» (ἄρθρον 33) ἐπίσης δὲ καὶ οἱ Βουλευταὶ (ἄρθρον 59).

Τέλος, κατὰ τὸ ἄρθρον 120 παρ. 2 «ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς συνάδοντας πρὸς αὐτὸ νόμους καὶ ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Δημοκρατίαν συνιστοῦν θεμελιώδη ὑποχρέωσιν πάντων τῶν Ἑλλήνων».

III. ΑΡΧΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Ἡ προηγηθεῖσα ἐπισκόπησις ὀρισμῶν τινῶν τῶν Ἑλληνικῶν Συνταγμάτων, σχετικῶν καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος, περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τὸ μὲν παριστᾷ τὴν, ἔν τινι μέτρῳ, συνταγματικὴν παράδοσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπαραίτητον διὰ τὴν συστηματικὴν καὶ τε-

λολογικὴν ἐρμηνείαν τῶν συνταγματικῶν διατάξεων, τὸ δὲ ἀποκαλύπτει ἐγγενεῖς ἀξίας εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι αἱ ἀξίαι αὗται τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτεύματος καὶ ἀξίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους καὶ Ἔθνους, ὅπως:

α. Ἡ αἰωνία μνήμη καὶ ἡ ἀδιάλειπτος τιμὴ πρὸς τοὺς Μάρτυρας τῆς ἐπὶ αἰῶνας φρικώδους ὀθωμανικῆς δυναστείας καὶ τοὺς Ἡρώας τῆς ἀποτινάξεώς της.

β. Ἡ ὁλότης Λαοῦ καὶ Ἔθνους καὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας καὶ Κράτους ὑπὲρ τούτων.

γ. Ἡ ἐνότης τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος.

δ. Ἡ νομοθέτησις καὶ ἡ ἐρμηνεία ἀπὸ ἐπιστήμης, ἀρετῆς, εὐσεβείας καὶ φιλοπατρίας.

ε. Ἡ τελολογικὴ ἐνότης τῆς νομοθεσίας μὲ τὸ πνεῦμα τῶν νόμων τῶν ἀεμνήστων χριστιανῶν ἡμῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν ἱστορικὴν, ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν σύνδεσιν τοῦ 1821 καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐτῶν μὲ τὸ 1453, τὴν ἐθνικὴν ἱστορικὴν μνήμην καὶ συνείδησιν.

στ. Ἡ σοφία, ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀνδρεία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ εὐσέβεια, ἡ φιλοπατρία, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ ἀλληλεγγύη καὶ εὐδαιμονία (παρ. Ργ' Σ. Ἐπιδ. καὶ 150 Σ. Τροιζ. καὶ 25 καὶ 106 παρ. 1 - 2 Σ. 1975).

ζ. Ἡ ἀπαρασάλευτος τήρησις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν (συνταγματικῶν) νόμων.

η. Ἡ διατήρησις καὶ ἡ αὐξήσις τῆς γενικῆς καὶ μερικῆς εὐδαιμονίας.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, τοῦ Χριστοῦ ἢ Πίστις ἢ Ἁγία καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος ἢ ἐλευθερία καὶ ἡ εὐημερία.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος εἶναι:

Ἐξουσία ἀπὸ τὸν Λαὸν διὰ τὸν Λαὸν καὶ τὸ Ἔθνος, ἀσκουμένη ὅπως ὀρίζει τὸ Σύνταγμα, βασικῶς, μὲ τὴν παροχὴν ἴσων εὐκαιριῶν συμμετοχῆς εἰς τὴν κοινωνικὴν, οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν τῆς Χώρας (ἄρθρα 1 παρ. 3, 4 παρ. 1 καὶ 5 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος)⁽²⁰⁾.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἐπαληθεύει καὶ τὴν γνησιότητα τῶν ὀργάνων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τὰ ὁποῖα κοσμοῦν καὶ οἱ ἐγγυήσεις τῶν τριῶν ὀργῶν (ἐλληνικοῦ, βουλευτικοῦ, κυβερνήτου) τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος καὶ τὰ ὁποῖα τυχὸν ἀντιθέτως ἐνεργοῦντα καθίστανται αὐτέκθετα τῆς συνταγματικῆς νομιμότητος, συνεπῶς ἀπλοῖ πολῖται, καὶ αἱ πράξεις των καταλείπονται ὡς

πράξεις de facto ὀργάνων (κατὰ τὴν γνωστὴν θεωρίαν περὶ τοῦ Barbarius Filipus)⁽²¹⁾, ἐπεικῶς, χάριν τῶν ἐνδιαφερομένων καλοπίστων πολιτῶν.

IV. ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ 3 ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπίσης ἐξαίρει τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὡς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τὸ αὐτοδιοίκητον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' ὡς πρὸς τοῦτο χωρὶς τὴν διευκρίνησιν ὅτι «ἀσκεῖ τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας», ἴσως, ὡς αὐτονόητον ἀπ' αὐτὸ τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τὸ αὐτοδιοίκητον, ἀλλ' ὅπως ἴσως ὅχι περιττὸν ὡς τηρητέον τύπον τῆς πατροπαράδοτου εὐσεβείας.

Ἡ πλέον ἐπίσημος ὁμολογία περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὡς τῆς ἐπικρατούσης Θρησκείας ἐν Ἑλλάδι, ἀποτελεῖ ἔκφρασιν ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως, διότι ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν παρηγορίαν Αὐτῆς ἐτέλει τὸ φρικτῶς δοκιμασθὲν ἐπὶ αἰῶνας Γένος τῶν Ἑλλήνων.

Περιέχει, ἐπὶ πλέον, καὶ τὰς ἀκολούθους, ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μὲν Δικαίου ἀλλὰ πρὸς συνταγματικὴν κατοχύρωσιν καὶ συστηματοποίησιν, ρυθμίσεις:

Τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, συγκροτουμένης ὡς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ὁρίζει, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Διαχωρίζονται τὰ περὶ ἀνεξηθρησκείας καὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Κεφαλαίου περὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων.

Τὸ περὶ οὗ ἄρθρον 3 κατοχυρώνει:

Α'. Ὅπως καὶ τὰ προϊσχύσαντα Συντάγματα:

α. Τὴν ἀναπόσπαστον δογματικὴν ἔνωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἐν

Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ καὶ πάσης ἄλλῃ ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

β. Τοὺς ἱερούς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας ἀδιακρίτως καὶ ἀδιαιρέτως, περὶ τε τὸ δόγμα καὶ τὴν διοίκησιν, καὶ τὰς ἱεράς Παραδόσεις.

Β. Διὰ πρώτην φορᾶν:

α. Τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, τῶν «ἐν ἐνεργείᾳ» Ἀρχιερέων, καὶ τὴν ἐκ ταύτης προερχομένην Διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον.

β. Τὸν Πατριαρχικὸν Τόμον τῆς 29 Ἰουνίου 1850 καὶ τὴν Συνοδικὴν Πράξιν τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1928.

γ. Τὴν συγκρότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὁρίζουν, βασικῶς, ὁ Πατριαρχικὸς Τόμος καὶ ἡ Συνοδικὴ Πράξις καὶ λεπτομερῶς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

I. ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Ὡς πρὸς τοὺς ἱερούς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας, ἐπαναλαμβάνεται, ἐπακριβῶς, ὅτι καὶ εἰς τὰ προϊσχύσαντα πέντε Συντάγματα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844. Δηλαδὴ κατοχυροῦνται οἱ «ἱεροὶ ἀποστολικοὶ καὶ συνοδικοὶ κανόνες» γενικῶς καὶ ὄχι μόνον «οἱ περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν» ὅπως εἰς τὰ Συντάγματα (Συνταγματικὰ Κείμενα) τῶν ἐτῶν 1968 καὶ 1973. Διάκρισις ἢ ὁποῖα τὸ πρῶτον καὶ ἅπαξ εἰσῆχθη, προφανῶς, πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ὑπὲρ αὐτῆς ἀπόψεως τῆς νομολογίας, ἰδίως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἢ ὁποῖα, ἐν τούτοις, ἐστερεῖτο κανονικοῦ ἐρείσματος⁽²²⁾, ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερῶν κανόνων, καθὼς καὶ νομοθετικοῦ, τὸ ὁποῖον νομοθετικὸν ἔρεισμα καὶ ἐὰν ὑπῆρχε θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τοὺς ἱερούς κανόνας καὶ συνεπῶς ἀνίσχυρον, ἀκόμη δὲ καὶ συνταγματικῶς θὰ ἦτο ἀνεπίτρεπτον ὑπὸ τὸ κανονικὸν αὐτοκέφαλον καὶ αὐτοδιοίκητον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον δεσμεύει καὶ τὸν συντακτικὸν νομοθέτην.

Ἡ πρωτοφανὴς εἰς συνταγματικὸν κείμενον διάκρισις αὐτή, ἢ ὁποῖα ἀντιδιασταλτικῶς ἀπεστέρει τοὺς περὶ τὴν διοίκησιν ἢ τοὺς διοικητικούς ἱερούς κανόνας ἀπὸ συνταγματικὸν κῦρος, ἀπεσκόπει εἰς νομοθετικὰς ἐπεμβάσεις τῆς Πολιτείας

ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, καίτοι ἀντιφατικὰς πρὸς τὸ δεσμεῦον καὶ τὸν συντακτικὸν νομοθέτην αὐτοκέφαλον καὶ αὐτοδιοικητὸν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτους πρὸς τὴν Ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν.

Πάντως, διὰ τῆς διατηρήσεως τῆς συνεχείας τῆς συνταγματικῆς παραδόσεως, περὶ τῆς ἀδιακρίτου κατοχυρώσεως τῶν ἱερῶν κανόνων, δύναται νὰ συναχθεῖ καὶ ἐπιχείρημα ἐξ ἀντιδιαστολῆς⁽²³⁾ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀπὸ τὸν τελευταῖον συντακτικὸν νομοθέτην τῆς ἀβασίμου καὶ ἀτυχοῦς διακρίσεως τῶν ἱερῶν κανόνων ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν τῆς νομιμότητος καὶ συνακολούθως τῆς κανονικότητος αὐτῶν⁽²⁴⁾.

Ἡ ἀναφερθεῖσα ἀλληλοδιάδοχος ἐπαναβεβαίωσις τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ τῶν (Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν) Συνόδων ἐξασφαλίζει τὴν νοηματικὴν σύνδεσιν καὶ τὴν τελολογικὴν ἐνότητα τούτων, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ἀνάλογον συστηματικὴν τοιαύτην, ἐκ τῆς ὑπάρξεως πολλῶν παραλλήλων διατάξεων, θεωρουμένων ὡς νομοτεχνικῶς ἀδοκίμων ἢ ἀποφεικτέων⁽²⁵⁾. Τὴν συστηματικὴν ἐνότητα ἐξασφαλίζει μόνον ἡ κωδικοποίησις.

Ἡ κρατοῦσα εἰς τὴν κωδικοποίησιν τοῦ πολιτειακοῦ δικαίου διαδικασία ἴσως παρέχει χρησίμους σκέψεις καὶ διὰ τὴν κωδικοποίησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Ἡ ἐπίσημος κωδικοποίησις τοῦ πολιτειακοῦ δικαίου διακρίνεται εἰς διοικητικὴν καὶ εἰς νομοθετικὴν.

Ἡ πρώτη ἐνεργεῖται διὰ προεδρικοῦ διατάγματος ἐκδιδόμενου κατ' ἐξουσιοδότησιν σχετικῆς διατάξεως νόμου, προβλεπούσης καὶ τὴν σύνθεσιν τῆς οἰκείας νομοπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ δευτέρα ἐνεργεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 76 παρ. 7 τοῦ ἰσχύοντος Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, διὰ νόμου, κωδικοποιητικοῦ «ὑφισταμένων διατάξεων δι' ἀπλῆς ταξινομήσεως αὐτῶν ἢ ἐν ὅλῳ ἐπαναφορὰν καταργηθέντων νόμων».

Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἴσως ἡ κωδικοποίησις τῶν Ἱερῶν Κανόνων δύναται νὰ λάβει τὸν νομοθετικὸν τύπον τῆς Πράξεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αὕτη θέλει διευκολύνει τὴν περαιτέρω κατάργησιν ἀπροσφόρων καὶ εἰσαγωγὴν νέων διατάξεων - κανόνων.

2. Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ

Διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἱεροῦ Τόμου, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ὤρισε, μετὰξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, Ἀρχηγὸν ἔχουσα καὶ κεφαλὴν, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Καθολικὴ καὶ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, τὸν Κύριον καὶ Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει τοῦ λοιποῦ κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκῆ, συνισταμένην ἐξ Ἀρχιερέων, προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, πρόεδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, καὶ διοικοῦσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμητικῆς ἐπεμβάσεως... Ἡ κανονικὴ ἐνότης πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διατηρεῖται κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα... κανονισθῆσονται παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «διὰ συνοδικῆς πράξεως, μὴ ἀντιβαινούσης τὸ παράπαν τοῖς ἱεροῖς κανόσι τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Συνόδων, καὶ τοῖς πατροπαράδοτοις ἐθίμοις, καὶ ταῖς διατυπώσεσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπ' αὐτοῖς οὖν τοῖς ὅροις... ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συνοδικῶς ἀποφαινομένη, ἀναγορεύει καὶ κηρύττει τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ Σύνοδον ἀδελφὴν ἐν Πνεύματι ἑαυτῆς τε καὶ πάσης ἄλλης ἀνά μέρους Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας...»⁽²⁶⁾.

Ἀῦθεντικὴν τρόπον τινὰ ἐρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρω Τόμου παρέχουν τὰ συνοδευτικὰ τούτου ἔγγραφα, ἡ Πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν (29.6.1850) καθὼς καὶ τὸ ἕτερον Πατριαρχικὸν Γράμμα πρὸς αὐτὴν (24.12.1850).

Μὲ τὸ δεύτερον Γράμμα ἀποκλείεται καὶ ἡ

ἀπόπειρα καὶ ἀπλή σκέψις ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ προβάλλονται ὡς παράδειγμα οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, καθ' οὓς «πᾶς νόμος πολιτικὸς τοῖς θείοις κανόσι ἐναντιούμενος ἄκυρος ἢ καὶ μηδὲν κατισχύει», καθὼς «καὶ οἱ θεμελιώδεις νόμοι» (τὰ Συντάγματα) τῆς Ἑλλάδος, «συμφώνως καὶ ἀξίως τῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους εὐσεβείας τῆς πατρῶας εὐσεβείας»⁽²⁷⁾.

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου ἀπὸ τὸ (ἐρμηνευόμενον) ἄρθρον 3 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος συνιστᾷ κατὰ παραπομπὴν συνταγματικὴν νομοθέτησιν εἰς τὸ πλήρες περιεχόμενον τοῦ Τόμου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύριον, ἂν μὴ τὸ πλήρες, περιεχόμενον τοῦ ἁρθροῦ τούτου τοῦ Συντάγματος. Ὡς περιεχόμενον δὲ τοῦ Συντάγματος ὁ Τόμος οὗτος δὲν ἔχει μόνον ὑπερνομοθετικὸν κῦρος ὅπως οἱ γενικῆς ἀναγνωρίσεως κανόνες τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, καθὼς καὶ οἱ διεθνεῖς συμβάσεις ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεώς των μὲ νόμον (ἄρθρα 2 παρ. 2 καὶ 28 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος) ὅπως ἔχει ὑποστηριχθεῖ⁽²⁸⁾, ἀλλ' ἔχει ἰσχὺν συνταγματικὴν, ὡς κείμενον τοῦ Συντάγματος, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ Σύνταγμα. Βεβαίως καὶ ἄνευ τῆς ρητῆς περιβολῆς τοῦ Τόμου μὲ συνταγματικὴν ἰσχὺν καὶ κῦρος, οὗτος εἶναι νομικῶς ἰσόκυρος πρὸς τὸ Σύνταγμα, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ ἴδιον τούτου περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον ἔχεται στερεῶς τῆς ἐπικαλουμένης πατρῶας εὐσεβείας καὶ παραδόσεως (ὅπως πάντες οἱ συνοδικοὶ κανόνες) ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς νόμους τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν αὐτοκρατόρων (ιδίως ἀπὸ τὴν 131 Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ μέχρι τοὺς θεμελιώδεις νόμους (τὰ ἀναφερθέντα ἐπαναστατικὰ συντάγματα) τῆς εὐσεβείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους (οἱ ὅποιοι συνδέουν τὸ 1821, καὶ τὰ ἐπέκεινα ἔτη, μὲ τὸ 1453).

3. Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Ἡ ἀνωτέρω Πράξις ὀρίζει, καὶ τὰ ἐξῆς: «...Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐν τῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως οἰκονομίᾳ... ἐναρμόνιον πάντοτε στοχαζομένη ἀποφαίνειν πανταχοῦ κατὰ τὴν χρεῖαν τῶν καιρῶν καὶ τῶν πραγμάτων τὴν ἱεράν τάξιν... ἀπεφασίσαμεν Συνοδικῶς, ὅπως, τηρουμένου τοῦ ἀνωτάτου κανονικοῦ δικαιώματος τοῦ

Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῶν εἰς τὸ θεοφρούρητον κράτος τῆς Ἑλλάδος τελευταίως περιελθουσῶν πολιτικῶς ἐπαρχιῶν, ἢ διοικήσεις τούτων διεξάγῃται ἐφεξῆς ἐπιτροπικῶς ἀπὸ τῆς πεφιλημένης Ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπεκτεινούσης καὶ ἐπὶ τῶν Ἐπαρχιῶν τούτων ἐν πᾶσι τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως καὶ τὴν τάξιν τῶν ἰδίων αὐτῆς Ἐπαρχιῶν...».

Ἡ διήκουσα τὸ Ἱερὸν Κείμενον σοφία, περὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως κατὰ τὴν χρεῖαν τῶν καιρῶν καὶ τῶν πραγμάτων, ὑπηγόρευσε τὴν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς, διεξαγωγὴν (ἀνάθεσιν) ἐπιτροπικῶς τῆς διοικήσεως ὑπὸ τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς τοιαύτης, καὶ ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν νέων Ἐπαρχιῶν, ὡς ἐν ἐνιαίῳ ὅλον. Δηλαδή ἄχρις οὗ ἡ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤθελεν ἐπιβλέψει ἐπὶ τῷ ἐκλεκτῷ Γένει τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀποκαταστήσει τὴν περιώνυμον Πόλιν τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ πάλιν, Βασιλίδα Πόλιν καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸ Πρωτόθρονον Πατριαρχεῖον Αὐτῆς εἰς ἀπάσας τὰς ἀνηκούσας Αὐτῷ τυπικὰς καὶ οὐσιαστικὰς εὐλογίας καὶ τιμὰς, πρὸς «δόξαν ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», ιδίως, τῶν ἐντὸς καὶ τῶν πέριξ λαῶν^(28α).

Διὰ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Πράξεως διετηρήθησαν «ἀπαραιμείωτα τὰ κανονικὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἱερῶν Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν...». «Ἄλλ' ἢ διοικήσεις τῶν Μονῶν καὶ ἡ ἐν γένει διαχείρισις καὶ ὁ ἐπ' αὐτῶν ἔλεγχος ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐφαρμοζούσης καὶ ἐπὶ τῶν Μονῶν τούτων τὰς ἰσχυοῦσας διὰ τὰς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς περιοχῇ ἱερᾶς Μονὰς διατάξεις». Αἱ Μοναὶ αὐταὶ ἀπολαύουν καὶ ἰδιαίτερας συνταγματικῆς προστασίας, ἐκ τοῦ ἁρθροῦ 18 παρ. 8 τοῦ ἰσχύοντος ἑλληνικοῦ Συντάγματος, ὡς πρὸς τὸ ἀναπαλλοτριωτὸν τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας, πλὴν τῶν μετοχιῶν αὐτῶν.

4. Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-

λάδος ἐκράτησε νὰ ὀνομάζεται ὁ νόμος (τῆς Πολιτείας) ὁ ὁποῖος συμπληρωματικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπαναληπτικῶς πρὸς τοὺς ἱερῶς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνες καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, ρυθμίζει θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν (ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν) ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Δεδομένου τοῦ ἀπαραβιάστου τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ παραδόσεων, καθὼς καὶ τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων, ὡς τοῦ ἀνωτάτου ὀργάνου Αὐτῆς, κατὰ τοὺς αὐστηροὺς ὀρισμοὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, τὰ περιθώρια ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας τῆς Πολιτείας εἶναι, ἐν προκειμένῳ, περιορισμένα, ἐτι δὲ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ νόμος οὗτος ψηφίζεται, κατὰ συνταγματικὴν πρόβλεψιν τοῦ ἀρθρου 72 παρ. 1, ἀπὸ τὴν ὀλομέλεια τῆς Βουλῆς, καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν κωδικῶν τοῦ ἀρθρου 76 παρ. 6, καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν συντάξεως τοῦ Κώδικος τούτου καὶ τὴν ὅλην νομοπαρασκευαστικὴν διαδικασίαν συμμετέχει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἐπομένως ἡ ὀνομασία ἢ ὁ τίτλος τοῦ νόμου «Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν γνωστὴν ἔννοιαν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ὡς τοῦ θεμελιώδους Νόμου ἢ τοῦ Συντάγματος. Καθ' ὅσον ὅμως ρυθμίζει πληρέστερον τὰ θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, διὰ τῆς ἀρμοζούσης νομοπαρασκευαστικῆς συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας, δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παραδοσιακὴν αὐτὴν ὀνομασίαν. Πάντως ἡ ἀναφορὰ τοῦ νόμου τούτου ἀπὸ τὸ Σύνταγμα προσδίδει καὶ ἀνάλογον νομοπαρασκευαστικὴν περιωπὴν κατὰ τὴν θέσπισιν ἀλλὰ καὶ τὴν τυχὸν περαιτέρω μεταβολὴν τοῦ περιεχομένου του.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νομοθετεῖ περὶ τῆς διοικήσεως Αὐτῆς, εἴτε μόνη εἴτε ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τηροῦσα τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος κατοχυρούμενον δίκαιον τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ παραδόσεων καὶ τοῦ στοιχοῦντος τούτῳ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου. Ἡ νομοθετικὴ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπορρέει ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ παραδόσεων ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων τῶν αἰοιδίμων ἡμῶν βυζαντινῶν αυτοκρατόρων καὶ τὴν πατροπαράδοτον σύζευξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἑλ-

ληνικῆς Πατρίδος. Ἐκδήλωσιν δὲ καὶ πράξιν τῆς νομοθετικῆς συνεργασίας αὐτῆς ἀποτελεῖ βασικῶς ὁ Νόμος περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος συντάσσεται κυρίως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἡ, ὑπὸ τούτου, παρεχομένη νομικὴ προσωπικότης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ κανονιστικὴ ἐξουσία - ἀρμοδιότης εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον Αὐτῆς διὰ τὴν ἔκδοσιν ὁμωνύμων πράξεων - ἀποφάσεων πρὸς λεπτομερειακὴν ρύθμισιν θεμάτων τῆς (ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς) διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς νέας διατάξεως τοῦ ἀρθρου 43 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος).

Διὰ τὴν νομοθετικὴν σύμπραξιν τῶν δύο ὑψίστων καὶ σωτηρίων θεσμῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀνεπτύχθησαν συσχετισμοὶ καὶ ἀπόψεις κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Β' Κοινοβουλευτικὴν Ὑποεπιτροπὴν καὶ τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπιτυχῆ κατάληξιν, τὴν πρωτοφανῆ πληρότητα τοῦ οἰκείου ἀρθρου 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, διὰ τῆς νέας προσθήκης: Ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, συγκροτουμένης ὡς ὁ καταστατικὸς χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζει, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως»⁽²⁹⁾. Ἡ ἀναφορὰ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου δὲν ἀνάγεται προδήλως μόνον εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον τούτου⁽³⁰⁾, ὡς συστήματος ἐθίμων τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διέποντος τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὄντως Καταστατικὸς Χάρτης Αὐτῆς, ἐν τῇ ἔννοια καὶ τοῦ 39ου κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμένης Συνόδου διαγορευόντος «τὰ ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ ἔθνη ἃ οἱ θεοφόροι ἡμῶν Πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασιν».

Τούτων ἔνεκα, ἡ σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἶναι ἡ (βυζαντινογενῆς) συναλληλία, ἡ ἀγαστὴ συνεργασία. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ διήκει καὶ τὴν νομικὴν προσωπικότητα, δημοσίου δικαίου, τὴν ὁποῖαν ὁ Νόμος, περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσδίδει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐκ τῶν πραγμάτων διὰ τὰς νομικὰς καὶ μόνον Αὐτῆς σχέσεις. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ἀποκλειστικὴ

διὰ τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ διὰ πάντα τὰ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀπολαύουν ἰδιαίτερας συνταγματικῆς μερίμνης, δηλαδή τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, ἐκ τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ Συντάγματος, καὶ οἱ ὄργανισμοὶ τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, ἐκ τοῦ ἄρθρου 102, κρατεῖ ἡ ἀνεξαίρετος σχέσις τῆς ἐποπτείας τῆς Πολιτείας εἰς αὐτά. Εἶναι δὲ διάφορος ἡ, εἰς τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Συντάγματος, ἐποπτεία ἢ ἐπιτήρησις τῶν λειτουργῶν πάσης θρησκείας, ὡς φυσικῶν προσώπων, ἐκ λόγων δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφάλειας.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τὸ Ἑλληνικὸν Ὁρθόδοξον Ἔθνος ἐκήρυξε «τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν καὶ ἀνεξαρτησίαν» ὡς τοιοῦτον. Διὰ τοῦτο καὶ παγίως εἰς ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ Συντάγματα ὁμολογεῖ τὴν πίστιν Αὐτοῦ εἰς τὴν τριαδικὴν Θεότητα ἐπισημαίνον δ' ἅμα, ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κεφαλὴν γνωρίζει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν», ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, διὰ τὴν Πατρίδα μαχητῶν καὶ μαρτύρων διὰ τὸ Γένος (ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ἰωσήφ ἐπίσκοπον Ἀνδρούσης) ὄχι τῶν ἐλαχίστων μὴ Χριστιανῶν. Ἐπομένως ἀποτελεῖ τοῦλάχιστον ἱστορικὸν σφάλμα ἡ θεώρησις ὡς περιττῆς τῆς λέξεως «ἡμῶν» ὡς μὴ καλυπτούσης ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν καὶ πολῖτες Ἕλληνες ἀλλόθρησκοι⁽³¹⁾, ἀνεξαρτήτως (τῆς) μὴ συμβολῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος, ὡς ἀχωρίστου μὲ τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ τὴν Ἀγίαν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ αὐτοδιοικήτος. Διοικεῖται ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων Αὐτῆς, συμφώνως πρὸς τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον καὶ τοὺς διαφυλασσομένους καὶ ἐπαναβεβαιουμένους, ἀπ' Αὐτόν, ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις, συμπληρωματικῶς δὲ καὶ λεπτομερῶς κατὰ τὸν σύστοιχον τούτοις Νόμον, περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ λεπτομερέστερον κατὰ τὰς κανονιστικὰς πράξεις (Κανονισμοὺς) τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς τοῦ ὑπερτάτου Αὐτῆς ὄργανου.

Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης εἶναι ὁ θεσμικὸς νόμος περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν θέσπισιν τοῦ ὁποίου συνεργάζονται Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, μὲ προέχουσαν τὴν συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ κατοχυρουμένου, ὑπὸ

τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, Δικαίου, δηλαδή τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ παραδόσεων καὶ δὴ τοῦ στοιχοῦντος τούτοις Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου. Ἡ νομοθετικὴ δέσμευσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐκ τοῦ Δικαίου τούτου εἶναι ἀμφιμερῆς. Ἡ ἐν προκειμένῳ νομοθετικὴ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀπορρέει ἀπὸ τὴν σύζευξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος.

Ἡ ὀρθὴ στάσις τοῦ ἐρμηνευτοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος περὶ Θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν διατάξεών του, εἶναι νὰ αἰσθάνεται ὅτι τὸν βλέπουν οἱ ἀοίδιμοι συντάκται τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ Πολιτεύματος - Συντάγματος. Τότε θὰ εἶναι ὀρθὸν καὶ τὸ ἐρμηνευτικὸν ἢ νομοθετικὸν του ἔργον. Ὁ Ἕλλην νομοθέτης καὶ ἐρμηνευτὴς εἶναι συνάμα καὶ ὑμνωδὸς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆ «βγαλμένη ἀπὸ τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά».

(Τέλος)

ΠΑΡΑΠΟΜΠΑΙ:

20. Κ. Τράκα, Ἀρχαὶ καὶ Παραβιάσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, εἰς Τμητ. Τόμον καθ. Δ. Κόρσου, 1998, σ. 569 - 591.

21. Ἄνωτ. σημ. 20.

22. Κ. Μουρατίδου, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Σύνταγμα, εἰς περιοδικὸν «Ἐκκλησία» 1968 σ. 362 ἐπ. Μητροπ. Τυρολόης Παντελεήμονος, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, εἰς «Ἐκκλησία» 1975, σ. 300 ἐπ. καὶ 1987 σ. 362 ἐπ. Π. Μπούμη, εἰς «Ἐκκλησία» 1987 σ. 376 ἐπ.

23. Κ. Βαβούσκου, Ἐγχειρίδιον Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, σελ. 162 ἐπ. Ἄριστ. Μάνεση καὶ Κ. Βαβούσκου, Γνωμοδότησις, εἰς περιοδ. «Ἐκκλησία», 1975 σ. 304 ἐπ. καὶ ΝοΒ 1975 σ. 1037 ἐπ. Χρ. Ροκόφυλλου - Ἡλ. Χαλιακοπούλου, Γνωμοδότησις, εἰς περ. «Ἐκκλησία» 1975 σ. 310 ἐπ.

24. Ἀναστ. Μαρίνου, Νομιμότης καὶ Κανονικότης, σ. 5 ἐπ.

25. Ἄλ. Λιτζεροπούλου, ὑπ' ἄρθρον 3 του Εισ.Ν.Α.Κ.

26. Μητροπ. Κίτρους Βαρνάβα Γζωρτζάτου, «Ἡ καταστατικὴ Νομοθεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος...» 1967, σ. 21 ἐπ.

27. Ἄνωτ. Μητρ. Κίτρους, σ. 34.

28. Ἀρχιμ. Κ. Ραμῶτη, «Ἐκκλησία μέσα στὴν Ἑλληνικὴ Πολιτεία» 1997, σ. 87.

28α. Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορίνθου, Κλείς Ὁρθοδόξιον κανονικῶν διατάξεων, προλεγόμενα σ. ιβ' καὶ σ. 157.

29. Ἡ ἀναφορὰ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Τόμον καὶ τὴν Συνοδικὴν Πράξιν ὀφείλεται εἰς τὸν βουλευτὴν Ἀθ. Κανελλόπουλον (βλ. πρακτικὰ Β Ὑποεπιτροπῆς, σελ. 40 ἐπ. καὶ Βουλῆς σ. 2136 ἐπ.).

30. Ἄνωτ. σημ. 24, γνωμοδοτήσεις Μάνεση - Βαβούσκου. Ἐπίσης τῶν Ροκόφυλλου - Χαλιακοπούλου.

31. Ἄνωτ. γνωμοδοτήσεις Μάνεση - Βαβούσκου, καθ' ἣν ἡ λέξις «ἡμῶν» ἔπρεπε νὰ παραλειφθῆ, διὰ τὸν ἐν τῷ κειμένῳ λόγον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Επίσκεψις ιστορικής σημασίας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, ἐξαίρων τὴν ἱστορική σημασία τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως τῆς Α. Θ. Παναγιώτητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, δῆλωσε εὐστόχως ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ εἶναι «ἓνα πολὺ σημαντικό γεγονός, παρόλον πὺν ἐντάσσεται στὰ πλαίσια τῶν ἐθιμοτυπικῶν ἐπισκέψεων τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ σημασία τῆς ἐπίσκεψης γίνεται ἐξαιρετική μὲ τὴν παρουσία στὸν πρῶτο θρόνο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου. Οἱ δύο ἄνδρες ἔχουν μακρὰ φιλία, πολλὲς γνώσεις καὶ εἶναι καὶ οἱ δύο ἰσχυρὲς προσωπικότητες. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἔχουν ὅλες τὶς δυνατότητες νὰ δώσουν ἓναν ἰδιαίτερο τόνο στὴ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας σήμερα στὸν κόσμον καὶ ταυτόχρονα νὰ ξεπεράσουν καὶ τὰ ὅποια προβλήματα ἔχουν συσσωρευθεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια στὶς δύο Ἐκκλησίες.

»Οἱ σχέσεις τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἶναι σχέσεις μητρὸς καὶ θυγατρὸς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖες ἔχουν διαμορφωθεῖ μέσα σὲ συγκεκριμένες ἱστορικές συνθήκες καὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὶς τρέχουσες ἐξελίξεις. Ἐπομένως εἶναι περισσότερο παρὰ ποτὲ ἀναγκαία ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ αὐτὴ θὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴν παρουσία ἰσχυρῶν προσωπικοτήτων στὰ πηδάλια τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ μὲ τὴν ἀπόφαση γιὰ κοινὴ πορεία, ἡ ὁποία θὰ συνοδευτεῖ ἀπὸ εἰλικρινὴ διάθεση καὶ ἐργασία ἀπὸ κοινῶν μὲ τοὺς ἴδιους στόχους...

»Ἡ παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στὴν Ἑλλάδα, ἡ μεγάλη ἀνταπόκριση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸ πρόσωπό του, ἡ ἀπογοή συναργασία μὲ τὴν ἑλληνικὴ πολιτειακὴ καὶ πολιτικὴ ἡγεσία, ἀλλὰ καὶ οἱ κοινὲς θέσεις Πατριαρχείου καὶ Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας σὲ μιὰ σειρά κρισίμων θεμάτων... διαφάνηκαν ὡς τὸ μείζον τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Δὲν ἀπομένει παρὰ ἡ κοινὴ πορεία καὶ ἡ χάραξη μιᾶς νέας σελίδας οὐσιαστικῆς συναργασίας τῆς Ὁρθοδοξίας, πὺν εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ γίνεῖ πραγματικότης».

«Εὐλογημένος ὁ Ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου»

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος κατὰ τὴν Δοξολογία, πὺν ἔγινε στὸν Ἱ. Καθεδρικό Ναὸ κατὰ τὴν ἄφιξι τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ἀπευθυνόμενος στὴν προσφώνησί Του πρὸς τὸν Παναγιώτατον ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον Αὐτοῦ μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους:

«Ὑμεῖς, ὁ σήμερον κλεῖζον τὸν πανέρονον τοῦτον Θρόνον τῆς ὀδύνης καὶ τῶν ἀλαλήτων στεναγμῶν, ὁ τὴν πορφύραν τῆς ἀλουργίδος μεταλλάξας εἰς ταπεινὸν τριβῶνιον καὶ τὸν λύχρον τοῦ Φαναρίου διακρατῶν ἀνέσπερον καὶ ἀειλαμπῆ·

»Ὑμεῖς, ὁ δεξιὸς οἰακοστρόφος τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας, ὁ τὰ πολλαπλὰ ἀπὸ Θεοῦ δεχθεῖς πνευματικὰ χαρίσματα καὶ πολλαπλασιάσας δι' ἐμπόνων σπουδῶν τὸ δοθέν τάλαντον, θεῖς δὲ τοῦτο εἰς τὴν διακονίαν τῶν ὑψηλῶν θεολογικῶν καὶ πρακτικῶν στόχων τῆς συνόλης Ὁρθοδοξίας·

»Ὑμεῖς, ὁ ἀριζήλω δόξη περικουσομένου καὶ ὑπὸ πάντων ὡς χαλκέντερος ἀναγνωριζόμενος, ὁ διὰ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ μοχθῶν ἀπὸ τῆς καθέδρας τῶν τοῦ Θεοῦ πενήτων καὶ τὴν μέριμναν πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀναδεχόμενος καὶ ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν τοῦ συντονισμοῦ τῶν ἐκασταχοῦ δυνάμεων δοθεῖσαν προνομίαν τῆ σπουδῆ μὴ ὀκνηρὸς ἀναδεικνύμενος·

»Ὑμεῖς, ὁ συνδυάζων πρᾶξιν καὶ θεωρίαν, τόλμην καὶ γαληνότητα, ὑψηλοφροσύνην καὶ ἀπλότητα, μεγαλοπρέπειαν καὶ οἰκειότητα·

»Ὑμεῖς, ὁ ὀραματιστὴς τῶν μεγάλων στιγμῶν τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀεικίνητος καὶ ὠκύπους, ὁ ταχύς εἰς ἀντίληψιν τῶν περιστάσεων καὶ μετ' ἐπιστασίας σαλπίζων πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τὸ μῆνυμα τῆς ἐλπίδος τῆς κατὰ Χριστὸν εὐσταθείας καὶ τῆς ἐν τῷ ἀνατέλλοντι νέῳ αἰῶνι ἐγκάρπου παρουσίας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· Ὑμεῖς, λοιπόν, Παναγιώτατε, ὑποστασιάζετε ἐν τῷ ἱερῷ Ὑμῶν Προσώπῳ τὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δόξαν τε καὶ εὐπρέ-

πειαν, διό και Σᾶς ὑποδεχόμεθα ἅπαντες, ἀπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀνωτάτου Ἀρχοντος και τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ, ἀπὸ συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας ἡμῶν, ἀπὸ τοῦ εὐαγοῦς Ἱεροῦ Κλήρου και τοῦ περιουσίου Λαοῦ, ἀπὸ τῶν ταπεινῶν Μοναχῶν μέχρι τοῦ ἐσχάτου και ἐλαχίστου κατοίκου τῆς Πατρίδος ταύτης, και ἀναφωνοῦμεν τὸ «Εὐλογημένος ὁ Ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου».

«Υποδεχόμεθα ἐν τῇ οὐσίᾳ Σίμωνα Κυρηναῖον»

Κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν και Συνοδικὴν Θ. Λειτουργίαν, ἣ ὁποία τὴν 23ην Μαΐου 1999 τελέσθηκε στὸν Ἱ. Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος στὴ γλαφυρὴ ὁμιλία Του εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Υποδεχόμενοι τὸν Προκαθήμενον τῆς πρωτοθρόνου Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅστις ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἱερὰν γῆν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως και τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀπὸ «τὴν μεγάλην πόλιν, τὴν πρώτην μετὰ τὴν πρώτην» κατὰ τὸν Ἅγιον προκατόχον ἡμῶν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, ὑποδεχόμεθα ἐν τῇ οὐσίᾳ Σίμωνα Κυρηναῖον, ὅστις κρατᾷ ὑψωμένον τὸν Τίμιον Σταυρὸν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας και διαφυλάττει ἄσβεστον τὴν πρὸ αὐτοῦ κανδήλαν ποῦ ἀενάως καίει τὸ Γένος τῶν Ὁρθοδόξων ἐν τῷ σεβαστῷ τεμένει τοῦ ποτε κλεινοῦ Φαναρίου, τῆς Ἀθηνουπόλεως, τῶν χρόνων τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν. Εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν, τὸ ἀκτινοβολοῦν τὴν εὐγένειαν τῆς οἰκειότητος ἀλλὰ και τὴν ἀποφασιστικότητα τῆς μαρτυρίας, ἀπενίζομεν ὅτε μὲν τὸν εὐσχήμονα Ἰωσήφ ὅτε δὲ τὸν νυκτερινὸν Μαθητὴν Νικόδημον, τοὺς μὴ δειλιάσαντας νὰ παραλάβουν ἀπὸ τοὺς σταυρωτὰς και τὸν Πόντιον Πιλάτον τὸν νεκρὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ τολμήσαντας τὴν θεόσωμον ταφήν αὐτοῦ, τὴν ἐνδοξον Ἀνάστασιν Του προγευσάμενοι. Ἀναγνωρίζομεν, ἄλλοις λόγοις, ὅτι οἱ «ἐλεύθεροι πολιορκημένοι» τοῦ Φαναρίου δὲν εἶναι «θεαταί, οὔτε ἱστορικοὶ ἐρμηνευταί τοῦ Πάθους και τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὑπαρξιακῶς συμπορευόμενοι μετ' Αὐτοῦ ἐν τῷ Πάθει και τῇ Ἀναστάσει» (Χαλκηδόνος Μελίτωνος, Ὁμιλία εἰς τὸν Καθεδρικὸν ναὸν τῆς Μόσχας, Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων 1976, «Στάχυς» 40 - 51,

σ. 117). Θεωροῦντες τοῖνυν τὰ στίγματα ἐκ τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως και ἀναγνωρίζοντες αὐτὴν ὡς Μητέρα Ἐκκλησίαν «νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων», προσκυνοῦμεν τὰς πληγὰς τοῦ Κυριακοῦ σώματός της, ἣ ὁποία ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῆς ἱστορίᾳ κατέστη «εἰδήμων τοῦ Γολγοθᾶ» βιώσασα τὴν ἐμπειρίαν μιᾶς πολυχρονισμένης χαρμολύπης, τοῦ Σταυροῦ και τῆς Ἀναστάσεως, και δοξάζομεν τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἀγίοις Πατριαρχαῖς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ και «ἡ δόξα τοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δόξα ἡμῶν ἐστὶ ἐπειδὴ τὰς μεριμνας ἡμῶν ἀναδέχεται» (Πρακτ. Δ' Οἰκουμ. Συνόδου) και τότε και σήμερον ὅτε ὁ περικοσμῶν τὸ ἱερὸν Πατριαρχικὸν Σύνθρονον και τὴν σεπτὴν πατριαρχικὴν μίτραν Δικέφαλος Ἄετὸς διανοίγει τὰς πτέρυγας αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκουμένην, ἐπισυνάγων εἰς μίαν ἐνότητα τὴν Ὁρθοδοξίαν (...).

«Εἰρηνοποιὸς και γεφυροποιός...»

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος, κατὰ τὸ ἐπίσημο γεῦμα, ποῦ παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ἀφοῦ στὴν προσφώνησί του ἐξέφρασεν «ἐκ μέρους ὄλου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν ἀγάπην και τὸν σεβασμὸν, τόσο πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὅσον και πρὸς τὸν κοσμοῦντα αὐτόν, ὁ Ὅποιος «ἀναδεικνύει τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Ὁρθοδοξίας και τὸ κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», προσέθεσε τὰ ἐξῆς: «Ἀλλὰ και πέραν τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ ἤθελα νὰ ἐξάρω, Παναγιώτατε, τὴν πανανθρώπινη και ὑψηλὴν προσφορά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς πνευματικοῦ καθιδρύματος προάγοντος τὴν εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, στηρίζοντος τὶς μεγάλες ἀνθρώπινες ἀξίες και ἀρχές και προτείνοντος τὴν συνδιαλλαγὴν μετὰ τῶν λαῶν, ὑπεράνω ἐθνικῶν ὀρίων. Τοὺς λαοὺς συνενώνουν αἱ πνευματικαὶ και πολιτιστικαὶ ἀξίαι, τῶν ὁποίων εἴσθε διαπρύσιος κήρυξ και διὰ τοῦτο τὸ Πατριαρχεῖο και Ὑμεῖς προσωπικῶς, ἔχετε μέγα κῦρος και ἀναγνώρισιν προερχομένην και διατυπωμένην πανταχόθεν διὰ τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὁποῖον ἐκτελεῖτε τὴν ἱερὰν και παγκόσμιον ἀποστολήν Σας.

»Ἐπιτρέψατέ μου ἀκόμη νὰ τονίσω τὴν μεγά-

λην συνεισφορὰν Σας πρὸς προαγωγὴν τόσοσ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ὅσον καὶ τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν θρησκειῶν, ἣ ὁποία καὶ αὐτὴ ἀναγνωρίζεται διεθνῶς. Οἱ λόγοι Σας καὶ αἱ πράξεις Σας καταλύουν τὰ τεῖχη τῆς ἐχθρότητος καὶ τῆς ἀδιαλλαξίας καὶ προβάλλουν τὴν ἰσότητα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων.

»Ἐχετε ἐπιδείξει ἐκτὸς τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν σας καὶ τῆς ἀκαταβλήτου χριστιανικῆς πίστεώς σας ἰδιαίτεραν εὐαισθησίαν διὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ εἶναι ἀξιοθαύμαστοι αἱ πρωτοβουλίαι Σας πρὸς ἐπίλυσίν των. Καὶ τοῦτο πράττετε μὲ τὴν συνειδήσιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει μόνον τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς διαφυλάξεως τῶν διδαγμάτων τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως ἀλλὰ ὀφείλει νὰ ἐπιδεικνύει καὶ τὴν, πάντοτε ἐν ἐργηρόρει, κοινωνικὴν εὐαισθησίαν της καὶ νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν παγκοσμίων προβλημάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἡ Πατριαρχικὴ δραστηριότης Σας καλύπτει εὐρύτατο φάσμα μεγάλων ζητημάτων ὅπως τῆς εἰρήνης καὶ φιλίας τῶν λαῶν, τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν ἀνθρώπων, τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, τὴν ὁποίαν τόσοσ ἀλογίστως παραβλέπομεν καὶ τῆς πραγματικῆς ἐνότητος τῆς Εὐρώπης [...].

»Ἐχομε τὴν βεβαιότητα, Παναγιώτατε, ὅτι θὰ συνεχίσετε ἀόκνως τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας Σας πρὸς καλλιέργειαν καὶ προαγωγὴν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, τοῦ θεμελίου τούτου τῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς συνεργασίας τῶν λαῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία προσβλέπει πρὸς Ὑμᾶς ὡς τὸν εἰρηνοποιὸν καὶ γεφυροποιὸν τῶν ἀντιθέσεων καὶ διαστάσεων, ὡς τὸν φορέα τῶν εὐαγγελικῶν καὶ ὀρθοδόξων μηνυμάτων. Ἡ ἐπίσκεψίς Σας, Παναγιώτατε, εἰς τὴν χώραν μας ἐπιβεβαιώνει τοὺς δεσμοὺς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐπιδραφελεύει πλουσίαν χάριν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ ἀποβαίνει κίνητρον νέων ὀραματισμῶν εἰρήνης, ἀγάπης καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν Λαῶν».

«Φύλαξ τῶν τε ἡθῶν καὶ τῶν κανόνων τῆς Ὁρθοδοξίας»

Ἐξοχον δεῖγμα εὐσυνόπτου καὶ ἐπιγραμματικῆς διατυπώσεως τόσοσ τῆς σημασίας τῆς ἐπι-

σκέψεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στὴν Ἑλλάδα, ὅσον καὶ τῶν προοπτικῶν τῆς φωτισμένης δράσεως Αὐτοῦ, ἀποτελεῖ ἡ προσφώνησις ποὺ ἔγινε πρὸς τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ὁμότιμο Καθηγητὴ καὶ πρ. Πρύτανι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιο Μητσόπουλο κατὰ τὴ διάρκεια τελετῆς πρὸς ἀνακήρυξιν τοῦ Παναγιωτάτου σὲ Ἐπίτιμο Μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας. Ἡ προσφώνησις τοῦ κ. Γ. Μητσοπούλου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Παναγιώτατε,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται σήμερον μὲ ἰδιαίτεραν χαρὰν καὶ βαθυτάτην συγκίνησιν τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ ἐν γαλήνῃ πληροῖ τὸν χῶρον τοῦ πρώτου τούτου Ἰδρύματος τῆς Χώρας ἡ ζεῖδωρος τῆς Χριστιανοσύνης αὔρα καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας δημιουργὸς πνοή.

»Ἀποτελεῖ χαρμόσυνον ἀλλὰ καὶ σημαντικὴν στιγμὴν ἡ ἐν τῇ φωτεινῇ ταύτῃ Αἰθούσῃ Ὑμετέρα παρουσία, ἐνθα πιστῶς τηρεῖται ἡ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ρῆσις: περὶ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν ὑπαρχούσης δυνάμεως πρὸς ἀνέυρεσιν τῆς ἀληθείας, οὐ μόνον ὡς γνωσιολογικῆς ἀλλὰ καὶ ὡς ἠθικῆς ἀρχῆς ἀκαταλύτου ἰσχύος. Ἐν ὄψει δὲ τῶν ἐν Εὐρώπῃ διαδραματιζομένων, πρωτοφανῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ γεγονότων, ἀποβαίνει ἐξόχως συμβολικὴ ἡ κατὰ τὴν σκοτεινὴν ταύτην ἱστορικὴν φάσιν ἐπίσημος Ὑμῶν ὑποδοχὴ ὡς Ἐπιτίμου τῆς Ἀκαδημίας Μέλους. Διότι, ἐχόμεθα δι' ἐλπίδος, ὅτι θὰ εὐδοκίση ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης, ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου διακηρύξη ἀνά πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην τὸ ὑψηλὸν τοῦ χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ νόημα, καὶ ἐν ταυτῶ τὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνέσπερα διδάγματα, προεχόντως δὲ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις «οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ». Ἀπευθυνθῆ δ' ἅμα καὶ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς χριστιανούς δι' ἐνεργόν καὶ ἄμεσον ἐπικουρίαν τῆς ἀναληφθείσης ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος πολυτίμου πρωτοβουλίας, τοῦτο μὲν πρὸς διαφύλαξιν τοῦ πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως πληττομένου φυσικοῦ περιβάλλοντος, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν ἐνδεδειγμένην συνέχισιν εὐρείας ἀνταλλαγῆς σκέψεων μεταξὺ ἐκπροσώπων τῶν τε Χριστιανικῶν καὶ ἄλλων Μονοθεϊστικῶν Θρησκειῶν ἐπὶ θεολο-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 19ης Μαΐου 1999

Με ὁμόφωνη ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ἀνετέθησαν τὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τῶν Οἰκονομικῶν» (Ε.Κ.Υ.Ο.) εἰς τὸν κ. Κωνσταντῖνο Πυλαρινό.

Ὁ κ. Πυλαρινὸς σπούδασε Πολιτικὴς Ἐπιστῆμες, Νομικά, Δημόσια Διοίκηση καὶ Εὐρωπαϊκὸ Οἰκονομικὸ Δίκαιο στὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Παρισίων. Εἶναι μέλος τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος (Οἰκονομολόγων) ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του. Ἐργάσθηκε ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν ὡς Σύμβουλος Ἐπενδύσεων καὶ Ὁργανώσεως Ἐπιχειρήσεων. Ὡς Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Ἑλληνικοῦ Τουρισμοῦ καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς δωδεκάμηνης θητείας του στὸν Ε.Ο.Τ. πρότεινε, μεταξὺ ἄλλων, τὴν ἴδρυση καὶ ἐργά-

σθηκε γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἴνστιτούτου Τουρισμοῦ, μὲ ἔδρα τὴν Ἀθήνα, ὅπως ἐπίσης καὶ τῆς Τράπεζας Τουριστικῶν Πληροφοριῶν μὲ σύστημα σύνδεσης ON LINE γιὰ ὅλες τὶς Ὑπηρεσίες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Ὁ νέος ὑπεύθυνος τῆς Ὑπηρεσίας τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρετήσε μὲ ἐπιτυχία πανελληνίως ἀναγνωρισμένη, ὡς Νομάρχης Μεσσηνίας καὶ Θεσσαλονίκης. Ἀνέλαβε ἐπίσης ὑψηλὴς πολιτικὴς θέσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Γενικὴ Γραμματεία τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας, Ἐνέργειας καὶ Τεχνολογίας. Τὸ 1993 ἐξελέγη Βουλευτὴς Ἐπικρατείας μὲ τὴ Ν.Δ. Τέλος κατὰ τὴν τρίτη θητεία του ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς Τύπου καὶ Πληροφοριῶν (1990 - 1991) ἴδρυσε τὸ Μακεδονικὸ Πρακτορεῖο Εἰδήσεων καὶ τὴν Τράπεζα Πληροφοριῶν τῆς Γ.Γ.Τ.Π., ἡ ὁποία, ὅταν ὁλοκληρωθεῖ θὰ εἶναι ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες καὶ ἴσως ἡ μοναδικὴ στὸ εἶδος τῆς, μὲ κέντρο τὴν Ἀθήνα.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱεράς Συνόδου)

γκῶν θεμάτων καὶ μεγάλων τῆς ἐποχῆς προβλημάτων, εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε κρισίμων διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἃν δὲ ἡ Ὑμετέρα φωτεινὴ σκέψις ἐπικαίρως συνέλαβε καὶ ἐμπράκτως ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἀρξαμένης καὶ συνεχιζομένης ἐπὶ τούτῳ ὁδεύσεως.

»Εὐχόμεθα ἐκ μέσης καρδίας, ὅπως ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, ἡ ἀποτελοῦσα τὸν φύλακα τῶν τε ἡθῶν καὶ κανόνων τῆς Ὁρθοδοξίας ἀλλὰ καὶ τοῦ καθ' ὅλον χριστιανικοῦ λόγου τὸ βάθρον, τύχη κατὰ τὴν διαρκῆ Θεολογικὴν καὶ Ποιμαντικὴν Τῆς ἀποστολῆς τῆς τοῦ Δωροεδότου Θεοῦ εὐλογίας, οὐ μόνον διὰ τὴν σταθερὰν πηδαλιονχίαν τοῦ ἐπὶ αἰῶνας μεγαλοουργοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν εἰρήνῃ διόδουσιν πρὸς τὸν ἐπικείμενον νέον αἰῶνα».

Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἔργου τῆς Α.Θ. Παναγιότητος

Στὴ συνέχεια σημειώνομε ὅτι κατὰ τὴν ἰδίαν τελετὴν στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ πρ. Πρόεδρος αὐτῆς Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Πεσμαζόγλου στὸν προβάλλοντα τὴν προσωπικότητα τοῦ Πα-

ναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐκτενῆ καὶ γλαφυρὸ λόγον κατέλεξε ὡς ἐξῆς:

«Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, συνεχιζοντας τὸ ἔργο ἀγάπης καὶ ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅπου καὶ ἂν κατοικοῦν, σὲ ὅποια πολιτισμικὴ κατεύθυνση ἢ θρησκεία καὶ ἂν ἀνήκουν, πραγματοποιήσε Συνέδριον τὴν 9η Φεβρουαρίου 1994, "περὶ εἰρήνης καὶ θρησκευτικῆς ἀνοχῆς". Στὴν προσφώνησίν του ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος τόνισε, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος "νὰ συνεχίζεται ἡ ἔντονη ἀντιπαράθεση Ρωμαιοκαθολικῶν, Ὁρθοδόξων καὶ Διαμαρτυρομένων", "Ἐβραίων καὶ Μουσουλμάνων", "γιατὶ παρὰ τὶς διαφορὰς εἶναι ἀναγκαῖα ἡ προσέγγιση καὶ ὁμαδικὴ συνεργασία στὸ μέτρο τοῦ ἐφικτοῦ γιὰ νὰ μείνει ὁ κόσμος μακριὰ ἀπὸ ἀκρίτους ἐθνικισμοὺς καὶ θρησκευτικὰς μισαλλοδοξίας...".

»Τὸ συνολικὸ αὐτὸ πνεῦμα κυριαρχεῖ στὸ ἔργο καὶ τὴν ἀκτινοβολία τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου τὸν ὅποιον ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται σήμερον, ὡς Ἐπίτιμο Μέλος τῆς».

Ε.Δ.Θ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τής 9ης Ιουνίου 1999

Έξ άφορμής δημοσιευμάτων του Τύπου στα όποια αναφέρεται, ότι Άρχιερείς, διατελέσαντες μέλη τής Οικονομικής Ύπηρεσίας τής Ίεράς Συνόδου κατεχράσθησαν χρήματα προερχόμενα έκ τής έπιχορηγήσεως του Προγράμματος τών δημοσίων Έπενδύσεων τών τεσσάρων δισεκατομμυρίων (4.000.000.000) δραχμών, ή Ίερά Σύνοδος έπαναλαμβάνει με έμφαση τήν σαφή δήλωσιν ή όποία περιλαμβάνεται στο Άνακοινωθέν τών Έργασιών τής Ίεράς Συνόδου τής Ίεραρχίας τής 15ης Οκτωβρίου 1998 «ότι ούδεις έκ τών Ίεραρχών έλαβε ή κατεχράσθη χρήματα τής Έκκλησίας».

(Έκ τής Άρχιεραγματείας τής Ίεράς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τής 10ης Ιουνίου 1999

Στό ποσό τών 2.062.913.315 δρχ. ανήλθε συνολικά ή ώς σήμερα άνθρωπιστική βοήθεια σέ τρόφιμα, φάρμακα και μετρητά, πού απέστειλε ή Άρχιεπισκοπή και οι Ί. Μητροπόλεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος πρós τό χεμαζόμενο λαό τής Πουγκοσλαβίας. Η βοήθεια στάλθηκε είτε μέσω τής Ίεράς Συνόδου, είτε με άποστολές πού πραγματοποιήσαν κατά τόπους Ί. Μητροπόλεις.

Άναλυτικά στάλθηκαν 45.961 δέματα, βάρους 3.066 τόννων, άξίας 2.016.858.000 δραχμών, φάρμακα άξίας 23.619.829 δραχμών και μετρητά 22.435.486 δραχμές.

Πρέπει νά σημειωθεί ότι μέσω τής Ίεράς Συνόδου έστειλαν βοήθεια ό Έκκλησιαστικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Καλύμνου, διάφοροι φορείς τής Λέρου, ό Σύλλογος Ποντίων "Παναγία Σουμελά", ή Έταιρεία Ζυμαρικών "MISKO" τά Άρσάκεια Ψυχικού (Α΄ Γυμνάσιο, Α΄ και Β΄ Λύκειο), τό 3ο Γυμνάσιο και τό Β΄ Πειραματικό Άθηνών, ή Φαρμακευτική Έταιρεία "HELP", ή "Abbot Lab. ABEE", τό 4ο Λύκειο Παλαιού Φαλήρου, τό Η΄ και τό ΙΘ΄ Δημοτικό Σχολείο και τό ΝΣΤ΄ Γυμνάσιο Άθηνών, τό Δρομοκαΐτειο Νοσοκομείο, ό Σύλλογος Πολεμιστών Μακεδονικού Άγώνος, Η ΕΚΟΠΕΡ, ό Ύποδιοικητής του Ι.Κ.Α. και τό Έθνικό Θέατρο.

Έκκρεμούν προσφοραί εις χρήμα κατατεθεισαί εις τήν Ί. Άρχιεπισκοπήν Άθηνών και εις ώρισμένας Ίεράς Μητροπόλεις πού θά σταλοϋν προσεχώς.

(Έκ τής Άρχιεραγματείας τής Ίεράς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τής 22ας Ιουνίου 1999

Συνήλθε υπό τήν Προεδρία του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου από 8ης έως 11ης Ιουνίου έ.έ., στην τακτική κατά μήνα Συνεδρίασή της, ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος.

Κατά τις Συνεδρίες Αύτης:

Α. Ο Μακαριώτατος ένημέρωσε τά μέλη τής Δ.Ι.Σ.:

α) Πά τήν επίσημη επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στην Έλλαδική Έκκλησία από 20 Μαΐου έως 5 Ιουνίου έ.έ., ή όποία έστέφθη υπό πλήρους έπιτυχίας και κατέλιπε εις Αϋτόν και εις τήν περι Αϋτόν Συνοδεία τις καλύτερες τών έντυπώσεων.

β) Πά τόν δημιουργηθέντα θόρυβο πού προκλήθηκε στο χριστοπώνυμο πλήρωμα από τήν επίσκεψη του Πάπα Ιωάννου - Παύλου ΙΙ στη Ρουμανία.

γ) Πά τήν συνάντησή του με τόν Έλληνα Κοινοτικό Έπίτροπο κ. Χρήστο Παπουτσή, με τόν όποίο συζήτησε θέματα πού άφορούν στην παρουσία τής Έκκλησίας στα Εϋρωπαϊκά δρώμενα. Έξ αϋτης τής συνάντησης προήλθε ή σκέψη διοργανώσεως κατά μήνα Σεπτέμβριο από τήν Έκκλησία μας ήμερίδας με θέμα "Ο ρόλος τής Έκκλησίας μας στο Εϋρωπαϊκό γίγνεσθαι".

δ) Πά τήν φημολογουμένη πρόθεση τής Έλληνικής Κυβερνήσεως νά προχωρήσει σε άλλαγή του φορολογικού καθεστώτος, γεγονός τό όποίο διδαι τήν ευκαιρία στην Έκκλησία νά επανέλθει με έγγραφό της στον Ύφυπουργό Οικονομικών κ. Γεώργιον Δρϋν και νά ζητήσει τήν κατάργηση τής φορολογίας στα Έκκλησιαστικά Ίδρύματα.

ε) Πά τό θέμα τής χορηγήσεως του έπιδόματος παραγωγικότητας στους κληρικούς τής Έκκλησίας μας, για τήν έπίτευξη του όποιου καταβάλλονται υπ΄ αϋτου συντονισμένες προσπάθειες.

στ) Πά τήν συνάντησή του με τόν Ύπουργό Έθνικής Άμυνας κ. Ά. Τσοχατζόπουλο, με τόν όποίο συζήτησε θέματα πού σχετίζονται με τήν αναβάθμιση του ρόλου και τής παρουσίας τής Έκκλησίας στο στρατευμα, καθώς και για τήν θεσμοθέτηση από μέρος του Ύπουργείου θέσεως Έπισκόπου για τις Ένοπλες Δυνάμεις τής χώρας.

ζ) Πά τό θέμα τής άπονομής όφφικίων στους κληρικούς, πού πρέπει νά γίνεται μετά πολλής προσοχής και μελέτης συναφώς και μ΄ αϋτό τής ανάγκης τηρήσεως από όλους του χρόνου χειροτονίας τών ύποψηφίων κληρικών πρós άποφυγήν σκανδάλων και δυσαρέστων καταστάσεων πού πλήττουν τό κϋρος τής Έκκλησίας μας.

Β. Η Δ.Ι.Σ. συνέστησε τις κάτωθι Έπιτροπές:

1. Πά τήν μελέτη τρόπων προσεγγίσεως τών Παλαισημερολογιτών άποτελουμένη από τούς: α) Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Άλεξανδρουπόλες κ. Άνθιμο, β) Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Μελέτιο, γ) Έλλογμώτατο Καθηγητή τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών κ. Βλάσιο Φειδά.

2. Πά τήν χάραξη τών κατευθυντηρίων γραμμών πού θά διέπουν τήν ποιμαντική παρουσία τής Έκκλησίας στον 21ο αιώνα, άποτελουμένη από: α) Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σταγών και Μετεώρων κ. Σεραφείμ,

β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημήτριον, δ) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Δανιὴλ Πουρτσουκλή, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ε) Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Χρήστο Πανναρά, στ) Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Νικόλαο Ματσούκα, ζ) Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Ἀθανάσιο Κοτταδάκη, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐλλογιμωτάτους Καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης: α) Αἰδεσιμολογώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Γεώργιο Μεταλλινό, β) κ. Ἐμμανουὴλ Κωνσταντινίδη, γ) κ. Ἀλέξανδρο Σταυρόπουλο, δ) κ. Ἀπόστολο Νικολαΐδη, ε) κ. Ἀνέστη Κεσελόπουλο, στ) κ. Χρυσόστομο Σταμούλη, ζ) κ. Βασίλειο Φανουργάκη, η) κ. Χρήστο Βάντσο.

3. Πὰ τὴν ἐπισταμένη μελέτη κατὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα τοῦ θέματος τῶν ὁρίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη ἀπὸ:

i. Πὰ τὴν περιοχὴ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς:

α) Σεβασμώτατο μητροπολίτη Πατρῶν κ. Νικόδημο, ὡς Πρόεδρο, β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Πειραιῶς κ. Καλλίνικο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Τιμόθεο, ὡς μέλη καὶ δ) Τὸν Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Θεολόγο Ἀποστολίδη, ὡς Γραμματέα.

ii. Πὰ τὴν περιοχὴ Πελοποννήσου καὶ Ἰονίων Νήσων:

α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα, ὡς Πρόεδρο, β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ἡλείας κ. Γερμανό, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλέξανδρο, ὡς μέλη καὶ δ) Τὸν Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἱεροθέο Τσολιάκο, ὡς Γραμματέα.

iii. Πὰ τὴν περιοχὴ Μακεδονίας:

α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, ὡς Πρόεδρο, β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ἰωαννίνων κ. Θεόκλητο, ὡς μέλη καὶ δ) τὸν Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Καλλίνικο Δεμενόπουλο ὡς Γραμματέα.

iv. Πὰ τὴν περιοχὴ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας:

α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερώνυμο, ὡς Πρόεδρο, β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Φθιώτιδος κ. Νικόλαο, ὡς μέλη καὶ δ) Τὸν Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Προκόπιο Πετριδὴ ὡς Γραμματέα.

v. Πὰ τὴν περιοχὴ Θράκης καὶ Νήσων Αἰγαίου:

α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιο, ὡς Πρόεδρο, β) Σεβασμώτατο

Μητροπολίτη Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἀμβρόσιο, ὡς μέλη καὶ δ) Τὸν Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Θεοδώρητο Πολυζωγόπουλο ὡς Γραμματέα.

4. Πὰ τὴν μελέτη τῆς δυνατότητος σύστασης Σχολῆς Ἐπιμορφώσεως Στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαρτιζόμενῃ ἀπὸ τοὺς: α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιο, β) Ἐλλογιμώτατο κ. Ἀναστάσιο Μαρίνο, Ἀντιπρόεδρο τοῦ Σ.τ.Ε., γ) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Καλλίνικο Δεμενόπουλο, δ) κ. Χαράλαμπο Μπαμπίλη, ε) κ. Ἀνάργυρο Πασσᾶ.

5. Πὰ τὴν ἀξιολόγησι τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν (Ε.Κ.Υ.Ο.) ἀποτελούμενῃ ἀπὸ τοὺς: α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιο, Πρόεδρο τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν, β) Πανοσιολογώτατο κ. Ἀρχιμανδρίτη κ. Δανιὴλ Πουρτσουκλή, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ γ) κ. Κωνσταντῖνο Πυλαρινό, Διευθυντὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν.

6. Πὰ τὴν μελέτη τοῦ θέματος τῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας στὸ στράτευμα ἀποτελούμενῃ ἀπὸ τοὺς: α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Χίου, Ψαρρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Διονύσιο, β) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσέβιο, γ) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Βρεσθένης κ. Δημήτριο, δ) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Καλλίνικο Δεμενόπουλο, ὡς Γραμματέα.

7. Πὰ τὴν ἔκδοσι τοῦ περιοδικοῦ «ΕΥΛΟΓΙΑ» τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ Βίου, ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς: α) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Χρυσόστομο Σκλήφα, Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, β) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Θεοδώρητο Πολυζωγόπουλο, Συνεργάτη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, γ) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἱερεμία Φούντα, Ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας, δ) κ. Σπυρίδωνα Κοντογιάννη, Ἐπίκουρο Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

8. Πὰ τὸν συντονισμό καὶ τὴν ἐποπτεία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ποὺ συντελεῖται στὰ Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα, ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς: α) Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρα, ὡς Πρόεδρο, β) Πανοσιολογώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Νεκτάριο Μηλιώνη, γ) Αἰδεσιμολογώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Σταῦρο Κοφινᾶ, δ) Αἰδεσιμολογώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ.

Άδαμάντιο Αύγουστιδη, ε) Έλλογμώτατο Καθηγητή κ. Άλέξανδρο Σταυρόπουλο, στ) Έρίτιμο κ. Εύτυχία Παννουλάκη.

Γ. Η Δ.Ι.Σ. άπεφάσισε νά άπευθύνει πρὸς τήν Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών και τίς Ίερές Μητροπόλεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος Έγκυκλίους με σκοπό:

α) Νά ενημερώσει για τίς ώφέλειες πού θά προέλθουν για τήν Έκκλησία μας άπό τήν καταγραφή τής Έκκλησιαστικής περιουσίας στό Έθνικό Κτηματολόγιο.

β) Νά προτρέψει τίς Ίερές Μητροπόλεις νά ενημερώσουν τήν Συνοδική Έπιτροπή Νεότητας για τίς άθλητικές δραστηριότητες πού τυχόν έχουν.

γ) Νά ύπομνήσει τήν ανάγκη τήρησης ύπό πάντων όλων, όσα ή Έκκλησία τής Ελλάδος συνιστά σχετιικά με τήν ήλικία τών πρὸς χειροτονία ύποψηφίων.

Ε. Η Δ.Ι.Σ. ώσαύτως άπεφάσισε:

α) Τήν άποστολή εύχαριστηρίων έπιστολών σέ όλους, όσοι συνέβαλαν στην έπιτυχή διοργάνωση και πραγματοποίηση τής έπίσημης ειρηνικής έπισκέψεως του Οίκουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στην Έκκλησία μας.

β) Τήν παραπομπή για μελέτη και ύποβολή σχετικής Είσηγησης στό Γραφείο έπί τής Έκκλησιαστικής Έθμοτυπίας τών θεμάτων:

i. Ύπάρξεως ένιαίου Τυπικού σέ όλες τίς Ίερές Μητροπόλεις πού θά ρυθμίζει τά τών έκκλησιαστικών τελετών και άκολουθιών.

ii. Τής αναγκαιότητας και σκοπιμότητας ύπάρξεως άπό τίς κατά τόπους Ίερές Μητροπόλεις παρασήμων και άπονομής τιμητικών διακρίσεων.

iii. Τής ποιοτικής και αισθητικής άναβαθμίσεως του έπίσημου παρασήμου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος,

iv. Τής άπονομής όφφικίων σέ διακεκριμένα για τό ήθος και τήν έν γενεί προσφορά τους στην Έκκλησία πρόσωπα και τής δημιουργίας σώματος Όφφικιάλων τής Έλλαδικής Έκκλησίας.

γ) Τήν έπιχορήγηση μέσω τών οικείων Ίερών Μητροπόλεων κάθε χριστιανικής οικογενείας τής Θράκης για τήν άπόκτηση τρίτου παιδιού με τό ποσόν τών 40.000 δραχμών μηνιαίως άπό τόν προσεχρή Σεπτέμβριο. Η σχετική δαπάνη θά καλυφθή άπό εισφορές σέ άνταπόκριση τής έκκλήσεως του Μακαριωτάτου.

δ) Τήν διοργάνωση και σύγκληση Συνεδρίου με θέμα «Έκκλησία και Άθλητισμός», προκειμένου νά διερευνηθεί τό σπουδαίο αυτό θέμα και νά προσδιορισθόν με σαφήνεια οι σχέσεις Έκκλησίας και Άθλητισμού με βάση τήν παράδοση τής Έκκλησίας μας.

ε) Τήν άνάθεση στην Συνοδική Ύποεπιτροπή για τήν επιδότηση άποκτήσεως τρίτου παιδιού τής μελέτης για τήν έξεύρεση μονίμων πόρων για τό ως άνω Ταμείο

καθώς και τής δυνατότητας επέκτασης του εύεργετικού αυτού μέτρου και στο τέταρτο ή πέμπτο παιδί κ.ο.κ.

στ) Τήν παραπομπή του θέματος τής άπονομής όφφικίων στους κληρικούς στην όλομέλεια τής Ι.Σ.Ι., πού θά συνέλθει τόν προσεχρή Όκτώβριο.

ζ) Τόν διορισμό του Πανοσιολογιώτατου Καθηγουμένου τής Ίεράς Μονής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου Πεντέλης κ. Ίωάννου Σακελλαρίου στη θέση του Διευθυντού του Διορθοδόξου Κέντρου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

η) Τή σύγκληση τής Ίεράς Συνόδου τής Ίεραρχίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος κατά τόν προσεχρή Όκτώβριο, άπό 5 έως 13.

θ) Τήν έκδοση και κυκλοφόρηση Ένημερωτικού Δελτίου τής Συνοδικής Έπιτροπής Έκκλησιαστικής Τέχνης και Μουσικής με τόν τίτλο «Έκκλησιαστική Εύπρέπεια».

ι) Τήν παραπομπή του θέματος του Ι.Σ.Κ.Ε. και τής θέσεως αυτού στην Έκκλησία, στην όλομέλεια τής Ι.Σ.Ι., πού θά συγκληθεί τόν προσεχρή Όκτώβριο.

ια) Τήν άποστολή έγγραφου στις Σχολές 1) Δημόσιας Διοίκησης του Κράτους, 2) Έθνικής Άμύνης του Στρατού και 3) Πολέμου, με τό όποιο θά έκδηλώνεται τό ένδιαφέρον τής Έκκλησίας για τους χώρους αυτούς και θά προτείνεται νά συμπεριληφθόν μεταξύ τών μαθημάτων τών Σχολών αυτών και μαθήματα έκκλησιαστικής ενημερώσεως.

Ε. Κατά τήν διάρκεια τών εργασιών της ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος, δέχτηκε τήν Τετάρτη 9 Ιουνίου σέ άκρόαση για τήν ύποβολή τών σεβασμάτων τους πρὸς Αύτην τους κ.κ. Γεώργιο Σαρειδάκη και Κωνσταντίνο Πυλαρινό, Διευθυντές του Ραδιοφωνικού Σταθμού τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και τής Έκκλησιαστικής Κεντρικής Ύπηρεσίας Οίκονομικών άντίστοιχα.

ΣΤ. Η Διαρκής Ίερά Σύνοδος, τέλος, έξέτασε πολλά άλλα ύπηρεσιακά θέματα, όπως άποσπάσεις σέ Ίερές Μητροπόλεις του έξωτερικού, έγκρίσεις έκποιήσεων Μοναστηριακών άκινήτων, διορισμούς μελών Έπισκοπικών Δικαστηρίων σέ διάφορες Ίερές Μητροπόλεις, άδειες άπουσίας Ίεραρχών κ.ά.

(Έκ τής Άρχιεπισκοπείας τής Ίεράς Συνόδου)

Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τής 26ης Μαΐου 1999

Μήνυμα - χαιρετισμός του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου με τήν εύκαιρία τής Έκθέσεως Τοιχογραφιών άπό τά Μοναστήρια του Κοσσυφοπεδίου και τών Μετοχιών εις

τὸ Ζάππειο Μέγαρο:

Μὲ πολλή χαρὰ ἀπευθύνομαι σὲ σᾶς τοὺς ὀργανωτὲς τῆς Ἐκθεσης Τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὰ Μοναστήρια τοῦ Κοσσυφοπεδίου καὶ τῶν Μετοχιῶν καὶ σᾶς συγχαίρω γιὰ τὴν πρωτοβουλία σας. Ἡ Ἐκθεση αὐτὴ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ὑπενθυμίζει σὲ ὅλους μας τὴ σερβικότητα τοῦ Κοσσυφοπεδίου καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀριστη ἐξήγηση τὸ γιὰτὶ δόλοκληρος ὁ χριστιανικὸς Σερβικὸς λαὸς σταυρώνεται ἐκουσίως ἐπὶ δύο μῆνες, ἀγωνιζόμενος γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ λίκνου τῆς Πατρίδας του.

Ὅπως ἔγραψε ὁ Θεοφόρος Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας Μέγας Βασίλειος “ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνας περνᾷ πρὸς τὸ πρωτότυπο” καὶ ὁ Θεόδωρος Στουδίτης τόνισε ὅτι “δὲν εἶναι φύση, ἀλλὰ τὸ εἰκονιζόμενο πρόσωπο αὐτὸ πὺ φανερώνεται μέσα στὴν εἰκόνα”. Ἔτσι ὅταν οἱ Σέρβοι προστατεύουν τὰ ἤδη τραυματισμένα ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς ἱστορικὰ κειμήλιά τους καὶ κυρίως τὶς ἁγίες εἰκόνες τους, τοὺς ἱεροὺς τόπους τοῦ Κοσσυφοπεδίου πὺ εἶναι τὰ Μοναστήρια του, ἀμύνονται καὶ θυσιάζονται γιὰ τοὺς εἰκονιζόμενους ἁγίους, πὺ διατηροῦνται ζωντανοὶ μέσα τους. Τὸ Κοσσυφοπέδιο εἶναι γεμάτο ἀπὸ τοιχογραφίες Σέρβων Ἀγίων.

Σ’ αὐτὲς πολλὲς εἶναι οἱ εἰκόνες τοῦ Ἀγίου Σάββα, πρώτου Ἀρχιεπισκόπου τῶν Σέρβων καὶ μεγίστου μεταξὺ τῶν Σέρβων Ἀγίων. Τοιχογραφίες του ὑπάρχουν στὶς ἱστορικὲς καὶ ἱερὲς Μονὲς τοῦ Κοσσυφοπεδίου, πὺ εἶναι καὶ μεγάλα προσκυνήματα Γκρατσάνιτσα, Ντέτσανι καὶ Πέτς. Ἡ ἀγάπη, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ τιμὴ πρὸς τὸν Ἅγιο Σάββα τῆς Σερβικῆς ψυχῆς εἶναι βαθειὰ καὶ μεγάλη.

Ὁ Ἅγιος ἦταν καὶ εἶναι τὸ σύμβολο ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν πὺ πρέπει νὰ κοσμοῦν κάθε Σέρβο, τὸ σύμβολο τῆς ἀντίστασης κατὰ τοῦ ὀποιοῦδήποτε εἰσβολέα πὺ θέλει νὰ θίξει τὰ ἱερά καὶ ὀσιά του, τὸ σύμβολο τῆς θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεώς του.

Οἱ Ὀσμανλῆδες κατακτητὲς ἐφοβοῦντο τὸν Ἅγιο Σάββα καὶ τὸ Λεῖψανό του. Π’ αὐτὸ καὶ τὸ 1495 πολιορκησαν τὸ Μοναστήρι Μιλέσεβο, πὺ ἐφυλάσσετε τὸ ἄθικτο Λεῖψανο καὶ ἐξανάγκασαν τοὺς μοναχοὺς νὰ τὸ βγάλουν ἀπὸ τὸ μοναστήρι, γιὰτὶ οἱ ἴδιοι ἐφοβοῦντο νὰ τὸ ἀγγίξουν. Ὅπως γράφει ἡ ἱστορία, τὸ σῶμα τοῦ Ἀγίου Σάββα κάηκε καὶ ἔγινε στάχτη, κάνοντας τους Ὀσμανλῆδες νὰ πανηγυρίζουν, ἐνῶ οἱ Σέρβοι θρηνοῦσαν...

Ὅμως ὁ θρῆνος μετετέράπη σὲ ἀγωνιστικότητα καὶ τὰ δάκρυα σὲ ὀρηκτικὸ ποτάμι καὶ ὁ Ἅγιος Σάββας ὁ προστάτης τῶν Σέρβων, ἔφερε τὴν ἐλευθερία στὴ χώρα του. Τὸν 19ο αἰῶνα καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Σερβίας ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς του στίς 27 (14) Ἰανουαρίου, ὀρίστηκε ὡς ἑθνικὴ ἑορτὴ καὶ ἀπὸ τὸ 1841 εἶναι ἑορτὴ γιὰ ὀλα τὰ σερβικὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα.

Ἀναφέρθηκα στὸν Ἅγιο Σάββα, τὸν Μεγάλο Ἅγιο

τῶν Σέρβων, γιὰ νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι οἱ ὀρθόδοξοὶ ἀδελφοί μας ὑπομένουν, μὲ τόση πράγματι θαυμαστὴ καρτερικότητα, τὴν παρούσα δοκιμασία, γιὰτὶ ἐμπνέονται ἀπὸ τοὺς Ἅγίους τους, ὀπως ὁ Ἅγιος Σάββας. Αὐτοῦ τὴν εἰκόνα καὶ ὀλων τῶν Ἀγίων τους θέλουν νὰ σώσουν ἢ νὰ πεθάνουν.

Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ τόσο εὐγενὴ συναισθήματα στὴν ἐκκοσμηκευμένη Δύση καὶ στὸν ρασιοναλισμὸ της εἶναι ξένα, ἐξωγήινα. Εἶναι ἀτὶ μεταξὺ πρωτογονισμοῦ, μύθου καὶ δικαιολογίας τοῦ, κατὰ τὴν ἀποψὴ τους, καλλιεργούμενου ἐθνικισμοῦ τῶν Σέρβων, ὀπως ἔγραψε ἕνας Δυτικὸς διανοητῆς... Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος πὺ οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τοὺς βομβαρδισμοὺς ἔπασαν ἔξω στοὺς ὑπολογισμοὺς τους, ὅτι τὶς πρώτες τρεῖς μέρες μετὰ τὴ ἔναρξη τῶν βομβαρδισμῶν οἱ Σέρβοι θὰ εἶχαν παραδώσει τὴ Γῆ τους προδίδοντας τὴν ἱστορία τους. Βλέπετε ὅτι ἡ τραγωδία τοῦ Δυτικοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύφθηκε καθαρά στὴ Πουγκοσλαβία αὐτοὺς τοὺς δύο μῆνες, ἀπὸ τὶς 24 Μαρτίου, καὶ ἔδειξε τὸν ἀπάνθρωπο ψυχισμό του.

Π’ αὐτὸ καὶ ἔχει δίκαιο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ράσκας καὶ Πρεζρένης (Κοσσυφοπεδίου) κ. Ἀρτέμιος ὅταν πρὸ ὀλίγου καιροῦ καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἱσχυροὺς τῆς Γῆς μὲ ἀνοικτὴ του ἐπιστολὴ ἔγραψε: “Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοὶ Σέρβοι, πὺ καταστρεφόμεστε ἀπὸ σᾶς, εἰλικρινὰ σᾶς λυπούμαστε. Ὁ χαμὸς σας εἶναι φοβερότερος ἀπὸ τὸν δικὸ μας, ἐπειδὴ εἶναι διαρκῆς. Διαρκῆς γιὰτὶ εἴσαστε ἀνίκανοὶ γιὰ μετάνοια γιὰ τὸ κακὸ πὺ μᾶς προκαλέσατε. Π’ αὐτὸ ἔμεῖς προσευχόμεστε γιὰ σᾶς στὸν Ἐσταυρωμένο καὶ Ἀναστάντα Κύριο, ἐπαναλαμβάνοντας, μὲ ταπείνωση καὶ ἀγάπη τὰ λόγια Του ἀπὸ τὸν Σταυρὸ: “Πάτερ ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἶδας τί ποιοῦσι”.

Πᾶ τὴν ψυχικὴ αὐτὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς αἰσθανόμεστε καὶ ἔμεῖς μεγάλη τὴν εὐθύνη καὶ εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ τὸν πλησιάσουμε.

Ὅφειλομε, μὲ ὀλη τὴ ἀγάπη της ψυχῆς μας, νὰ τοῦ γνωρίσουμε τὴν πνευματικότητα τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ νὰ τὸν καλέσουμε νὰ σκεφθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὀρισμένα καίρια γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του ζητήματα καὶ τελικὰ τὴ θέση του ὡς κληρονόμου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τῆς Ρώμης, τῆς Ἀθῆνας καὶ τῆς Ἰερουσαλήμ, τοῦ Παύλου, καὶ τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Τὸ ἔργο μας εἶναι δύσκολο, ἀλλὰ ἀξίζει νὰ προσπαθήσουμε. Πᾶ τοὺς Ἅγίους τῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ τοὺς Ἅγίους πὺ βρισκονται στὶς τοιχογραφίες τοῦ Κοσσυφοπεδίου.

Μὲ τὶς ἐγκάρδιες πατρικὲς μου εὐχές,
διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης,
† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος.

ΕΥΧΕΤΗΡΙΟ ΜΗΝΥΜΑ

πρός τους μαθητές των ἐκκλησιαστικῶν Λυκείων
 πού θά διαγωνισθοῦν στίς πανελλήνιες ἐξετάσεις

Ἀγαπητά μου παιδιά,

Νιώθω ἀναγκαία καί ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη νά ἐπι-
 κοινωνήσω μαζί σας, τούτη τήν ὥρα πού βρῖσκεσθε γιά
 πρώτη φορά μπροστά στίς πανελλήνιες ἐξετάσεις.

Ἐπιθυμῶ νά σᾶς ἀπευθύνω μέσα ἀπό τά βάθη τῆς
 πατρικῆς μου καρδιάς πολλές καί εἰλικρινεῖς εὐχές, προ-
 κειμένου νά διέλθετε νικηφόρα ἀπό αὐτή τή διαδικασία,
 πού πολλές φορές μοιάζει μέ δοκιμασία. Πιστεύω ὅτι,
 χάρις σέ μιᾶ ἐπίμονη καί κοπιαστική προσπάθεια προε-
 τομιασίας, θά ἐπιτύχετε καί ἔτσι ἀφ' ἑνός μὲν θά χαρεῖτε
 ἐσεῖς οἱ ἴδιοι τὸ κατόρθωμά σας, ἀφ' ἑτέρου δὲ θά κατα-
 δείξετε σέ ὅλους ὅτι δὲν εἴσθε μαθητές β' διαλογῆς, ὅτι ἡ
 ἐκπαίδευση πού παρέχεται στά ἐκκλησιαστικά λύκεια
 εἶναι ἐπιπέδου, γι' αὐτὸ καί μπορεῖτε νά διαγωνισθεῖτε,
 μέ ἴσους ὄρους, μέ ὅποιουσδήποτε ἄλλους μαθητές.

Σᾶς καλῶ νά ἐντείνετε τίς προσπάθειές σας, νά μελε-
 τήσετε πολὺ καί μεθοδικά, νά ἐργασθεῖτε καρποφόρα
 καί νά δοκιμάσετε τῆ χαρὰ τοῦ θριάμβου. Ἐσεῖς, οἱ
 αὐριανοὶ Κληρικοὶ καί Θεολόγοι, τὰ ἐπίλεκτα τῆς
 Ἐκκλησίας μας στελέχη, δὲν ἐπιτρέπεται νά ὑστερεῖτε σέ
 γνώσεις καί καλλιέργεια. Ἀντίθετα, ἐπιβάλλεται νά εἴσθε
 οἱ πρῶτοι μεταξὺ τῶν πρῶτων, μέ ἐπιδόσεις ζηλευτές ὄχι
 μόνο στο ἦθος καί στὸν ζῆλο, μὰ καί στήν κατάκτηση τῆς
 σοφίας καί τὴν ἀπόκτηση ὅλων τῶν ἀπαραίτητων μορ-
 φωσιακῶν προσόντων, πού ἀπαιτοῦνται, γιά νά κατα-
 σταεῖτε ἱκανοί, καί ἄξιοι διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ
 γνώση τελειοποιεῖ τὴ θέληση καί τὸν ἐνθουσιασμό σας.
 Ὀπλισθεῖτε μέ ὅλα τὰ ἐφόδια καί ἀνοιχθεῖτε μέ σιγουριά
 καί ἀξιοπρέπεια στο πέλαγος τῶν πολλαπλῶν ἀπαιτή-
 σεων τῆς ἐποχῆς μας.

Σᾶς συνοδεύουν οἱ εὐχές καί οἱ θερμὲς προσευχές
 μου. Καλὴ δύναμη καί καλὴ ἐπιτυχία! Ὁ Θεὸς νά σᾶς
 συνοδεύει στὸν ἀγώνα σας, νά σᾶς χαρίζει ὑγεία, δύνα-
 μη καί φωτισμό.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἀγάπης

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστοῦδουλος.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 1ης Ἰουνίου 1999

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πά-
 σης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος μέ τὴν εὐκαιρία τῆς
 ἐνάρξεως τῶν σχολικῶν ἐξετάσεων ἀπηύθυνε στοὺς
 μαθητές καί τίς μαθήτριες τὸ ἀκόλουθο μήνυμα:

Ἀγαπητά μου παιδιά,

Ἡ δυνατότητα ἐπικοινωνίας μαζί σας γιά μιᾶ ἀκό-
 μη φορά, μέσω τοῦ γραπτοῦ λόγου, μοῦ δίνει χαρὰ καί
 εὐχαρίστηση. Ἐπέλεξα μάλιστα νά ἀπευθυνθῶ κυρίως

στοὺς μαθητές καί τίς μαθήτριες τοῦ Λυκείου, πού βρι-
 σκονται μπροστά στίς προαγωγικές των ἐξετάσεις καί
 τὰ παιδιά πού πρόκειται νά διαγωνισθοῦν στίς πανελ-
 λήνιες ἐξετάσεις, γιά τὴν εἴσοδό τους στὰ ἀνώτατα καί
 τὰ τεχνολογικά ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα τῆς χώρας.

Ἡ διαδικασία τῶν ἐξετάσεων ἀποτελεῖ σίγουρα μιᾶ
 δοκιμασία γιά ὅλους σας – καί μάλιστα ἀποτελεῖ δοκι-
 μασία καί γιά τίς οἰκογένειές σας. Γνωρίζω τοὺς ὄρα-
 ματισμούς καί τίς φιλοδοξίες σας. Θέλετε νά ἐπιτύχετε
 στὴ ζωὴ. Νά φτάσετε ψηλά, πολὺ ψηλά. Π' αὐτὸ κι ἐγώ,
 ὡς πνευματικὸς πατέρας σας, χαίρομαι γιά σᾶς καί γιά
 ὅλα ἐκεῖνα πού κρύβετε μέσα στὴν καρδιά σας.

Ἀναλογίζομαι καί τοὺς κόπους σας. Συμμερίζομαι
 τὴν ἀγωνία σας. Συγκαταβαίνω στὴν ἔντονη ψυχικὴ
 φόρτιση τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Ἐχω κι ἐγὼ περάσει ἀπό
 αὐτὸ τὸ στάδιο κι ἔχω γευθεῖ τὰ ἴδια συναισθήματα
 πού δοκιμάζετε ἐσεῖς σήμερα. Π' αὐτὸ καί καθόλου δὲν
 ἐπιθυμῶ ὁ λόγος μου νά εἶναι ἀπλῶς παρηγορητικὸς
 γιά σᾶς. Θέλω νά σᾶς πῶ μιᾶ μεγάλη ἀλήθεια: πὼς μέ-
 σα στὴ ζωὴ μας συνεχῶς χρειάζεται νά δίνουμε ἐξετά-
 σεις. Κι ἐκεῖνο πού τελικὰ μᾶς καταξιώνει δὲν εἶναι μό-
 νο ἡ ἐπιτυχία, ἀλλὰ καί ἡ προσπάθεια. Πόσο δηλ. ὁ κα-
 θένας μας ἔχει ἡσυχὴ τὴ συνείδησή του ὅτι ἔπραξε τὸ
 χρέος του, πὼς δὲν ἄφησε τὰ πράγματα νά ἐξελιχθοῦν
 μοιρολατρικά, πὼς ἔκανε ὅ,τι περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι του
 κι ὅσο μπορούσε καλύτερα. Προσπαθεῖστε, στο τέλος
 αὐτῆς τῆς διαδικασίας, νά δοκιμάσετε αὐτὸ τὸ συναί-
 σθημα καί μέ θάρρος νά σταθεῖτε ἀπέναντι στὰ ἀποτελέ-
 σματα τῶν ἐξετάσεων.

Μελετεῖστε μεθοδικά, μέ πρόγραμμα, χωρὶς ὑπερβο-
 λές. Τὰ περισσότερα παιδιά πού πετυχαίνουν στίς ἐξε-
 τάσεις ὁμολογοῦν ὅτι στηρίχτηκαν περισσότερο στο
 προγραμματισμένο διάβασμα καί λιγότερο στο πολὺ
 διάβασμα.

Δὲν χρειάζεται νά ξενοχτᾶτε, μόνο νά ἐκμεταλλεύ-
 εστε σωστὰ τὴν ἡμέρα. Νά ξυπνᾶτε νωρὶς τὸ πρωὶ καί
 νά ἀρχίζεται ἀμέσως τὴ μελέτη σας, ἀφοῦ αὐτὴ τὴν
 ὥρα τὸ μυαλό σας εἶναι ξεκούραστο καί καθαρό. Νά
 μελετᾶτε μόνο ἓνα μάθημα τὴν ἡμέρα, ἀρχίζοντας ἀπὸ
 ἐκεῖνα πού καταλαβαίνετε καλύτερα. Σιγά - σιγά νά
 πηγαίνετε στὰ δυσκολότερα, νά ἐπιμένετε λίγο περισ-
 σότερο σὲ αὐτά, κάνοντας τίς ὑπογραμμίσεις πού
 χρειάζονται. Νά διαβάσετε κάνοντας σύντομα διαλείμ-
 ματα. Μιᾶ καλὴ πρόταση εἶναι 50 λεπτὰ μελέτη καί 10
 λεπτὰ διάλειμμα. Προσέξτε, ὅμως, μὴν κάνετε ἀκριβῶς
 τὸ ἀντίθετο!

Καί κάτι ἀκόμη: Πάντοτε ἔχουμε ἀνάγκη τὸν Θεὸ
 στὴ ζωὴ μας. Συνηθίζουμε ὅμως, στίς καθοριστικὲς
 στιγμὲς τῆς ζωῆς μας, νά προστρέχουμε λίγο περισσό-
 τερο σὲ Ἐκείνον καί νά ζητοῦμε τὴ χάρη καί τὴ βοή-

θεία Του. Κάντε το με ἀπλότητα καὶ ταπείνωση καὶ τὴ συναίσθηση ὅτι ὁ φωτισμός Του εἶναι ἀναγκαῖος καὶ ἀπαραίτητος περισσότερο ἀπὸ οἰδιδήποτε ἄλλο. Πὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, σᾶς καλῶ ὅλους καὶ σᾶς περιμένω στὴν εἰδικὴ Θεία Λειτουργία, ποὺ θὰ τελέσουμε γιὰ ὅλα τὰ παιδιά ποὺ πρόκειται νὰ διαγωνισθοῦν στὶς σχολικὲς ἐξετάσεις, τὸ Σάββατο 12 Ἰουνίου στὸν μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Ἀθηνῶν. Θὰ προσευχηθοῦμε ὅλοι μαζί στὸν Κύριό μας, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ τῆς σοφίας καὶ τῆς δύναμης, θὰ κοινωνήσουμε τὸ Σῶμα Του καὶ τὸ Αἷμα Του καὶ στὸ τέλος θὰ μοιρᾶσω σὲ ὅλους σας, ὡς μία μικρὴ εὐλογία, ἕναν στυλὸ γιὰ τὶς ἐξετάσεις σας.

Καλὴ μελέτη, παιδιά μου. Μὴ φοβηθεῖτε τὴ σκληρὴ δουλειά. Εἶστε νέοι ἄνθρωποι καὶ μπορεῖτε νὰ τὰ καταφέρετε πολὺ καλά. Σᾶς εὐχομαι μέσα ἀπὸ τὰ βᾶθη τῆς πατρικῆς μου καρδιάς καλὴ ἐπιτυχία. Κι ὅπως εἶπα σὲ μιὰ ομάδα παιδιῶν τῆς ἀκριτικῆς Ἀλεξανδρούπολης «Ὅταν ἐσεῖς θὰ γράφετε, ἐγὼ θὰ προσεύχομαι». Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι. Φθάνει νὰ μοῦ ὑποσχεθεῖτε κι ἐσεῖς ὅτι θὰ βάλετε τὰ δυνατά σας. Σᾶς εὐλογῶ με ἀγάπη καὶ σᾶς σφίγγω τὸ χέρι με πολλὲς ἐλπίδες.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 4ης Ἰουνίου 1999

Μήνυμα ἐπὶ τῇ εὐκαρίᾳ

τῆς Παγκόσμιας Ἡμέρας Περιβάλλοντος

Ἡ Παγκόσμια Ἡμέρα Περιβάλλοντος φέτος συμπιπτει μετὰ τὸ ἐλπιδοφόρο μήνυμα τῆς αἰσιόδοξης προοπτικῆς γιὰ εἰρήνην στὴ Πουγκοσλαβία, μετὰ ἀπὸ ἕναν πόλεμο ἄδικο ποὺ εἶχε σκοπὸ νὰ ταπεινώσει τὸ Σερβικὸ λαό, ἕνα λαὸ με λαμπρὰ ἱστορία καὶ μακρὰ πολιτιστικὴ παράδοση. Χαίρομεθα γιὰ τὴν προοπτικὴ τῆς εἰρήνης καὶ προσευχόμεθα νὰ εἶναι πραγματικὴ καὶ ὄχι προστάδιο νέων δυσάρεστων καταστάσεων.

Ἐρχόμαστε λοιπὸν σήμερα νὰ θυμηθοῦμε τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τῶν μνημάτων τῶν ἀθῶων θυμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων γεφυρῶν, οἰκιῶν, ἐργοστασίων, νοσοκομείων, ἰδρυμάτων τῆς γειτονικῆς Πουγκοσλαβίας. Ἐρχόμαστε νὰ θυμηθοῦμε τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος σήμερα, ποὺ ἡ Εὐρώπη εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ τὴν δυσσομία τῶν μολυσμένων πουλερικῶν, χοιρινῶν, βοοειδῶν καὶ ζωοτροφῶν. Ἐρχόμαστε νὰ θυμηθοῦμε τὴν ἡμέρα τοῦ περιβάλλοντος ὅταν οἱ βόμβες κατὰ τῆς Πουγκοσλαβίας ἀκόμη καὶ σήμερα φονεύουν ἀνθρώπους καὶ μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιρα. Σήμερα ποὺ οἱ σύγχρονες κοινωνίες προτιμοῦν νὰ ἐπιλέγουν τὴν προσωρινὴ εὐδαιμονία τους ἀπὸ τὸ σταθε-

ρό, μόνιμο καὶ ὑγιὲς περιβάλλον.

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ “στώμεν καλῶς” ἀδελφοὶ καὶ παιδιά μου. Ἐμεῖς, οἱ Ἕλληνες καὶ Ὁρθόδοξοι, ἄς γίνουμε τὰ πρότυπα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔχουν εἰρήνη καὶ ἀγάπη στὴν καρδιά τους καὶ ποὺ σέβονται πρῶτα τὸν ἑαυτό τους καὶ μετὰ τοὺς συνανθρώπους τους. Πὰ νὰ γίνει αὐτὸ πρέπει νὰ μετανοήσουμε γιὰ τὸν ἐγωκεντρισμό μας καὶ γιὰ τὸ καταναλωτικὸ πάθος ποὺ ἔχει κυριαρχήσει μέσα μας. Πρέπει νὰ ἀνεβούμε ἠθικὰ “λίγο ψηλότερα”, νὰ βελτιώσουμε τὴν αἰσθητικὴν μας, νὰ μαθητεύσουμε στὴν Παράδοση καὶ στὸν Πολιτισμὸν μας. Ὁ Ἑλληνισμὸς σὲ ὅλη του τὴν ἱστορικὴ πορεία ἄφησε δείγματα ὡς ἀποδείξεις τοῦ πόσο σεβόταν τὴ φύση καὶ πόσο τὴν στόλιζε μετὰ τὰ δημιουργήματά του. Πατὴρ ὁ Ἕλληνας αἰσθανόταν διαχειριστὴς καὶ φίλος τῆς φύσης καὶ ὄχι αὐταρχικὸς κυρίαρχός της. Δυστυχῶς ἐμεῖς οἱ ΝεοἝλληνες καταληφθήκαμε ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς κατανώσεως καὶ τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ. Κι ἔτσι ξεχάσαμε τὴν ψυχὴν μας. Αὐτὸ ὀδήγησε στὴ σημερινὴ κατάσταση, τῶν ἄσχημων καὶ ἀπάνθρωπων πόλεων, τῆς παραγκιασμένης ὑπαιθρου, τῶν καμμένων δασῶν, τῶν μολυσμένων ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Ἐχουμε ὅμως μέσα μας τὴ σπίθα τῶν προγόνων μας καὶ τὴν ἀρχοντιά τῶν παλαιότερων. Σ’ αὐτὴν στηριζόμενοι καὶ κυρίως στὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας μποροῦμε νὰ κάνουμε τὴ ζωὴν μας ὁμορφότερη.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 21ης Ἰουνίου 1999

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος δίδει ἄμεση προτεραιότητα στὴν ἐπίσκεψή του στὸ Κοσσυφοπέδιο γιὰ νὰ ἐνισχύσει τοὺς ἐκεῖ διωκόμενους Χριστιανοὺς Σέρβους. Ἡ ἐπίσκεψη αὐτὴ θὰ γίνῃ μετὰ ἀπὸ συνεννόηση μετὰ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Σερβίας καὶ προσωπικὰ μετὰ τὸν Πατριάρχη κ. Παῦλο. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Σερβίας ἐγίνε γνωστὸ ἐπισήμως, μέσῳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μπάτσκας καὶ Νόβισαντ κ. Εἰρηναίου, ὅτι καὶ σήμερα ὀπλισμένοι Κοσσοβάροι προβαίνουν σὲ ἀγριότητες κατὰ τῶν Σέρβων κατοίκων τοῦ Κοσσυφοπεδίου καὶ ἔχουν βεβηλώσει ἱερὰς χώρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ντέβιτς. Ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Παῦλος βρίσκεται ἤδη κοντὰ στὸ ποίμνιό του στὸ Κοσσυφοπέδιο, ἀπὸ ὅπου θὰ ἐπιστρέψῃ στὸ Βελιγράδι αὐρῖο γιὰ ἕκτακτη σύγκληση τῆς Σερβικῆς Ἱεραρχίας, γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως μετὰ πάλι στὸ Κοσσυφοπέδιο. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἐξέφρασε σήμερα τὸ πρῶτον τηλεφω-

νικῶς και μέσω τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μπάτσκας τὴν πλήρη συμπαράστασή του πρὸς τὴν δοκιμαζόμενη Ἐκκλησία τῆς Σερβίας και προσωπικά πρὸς τὸν Μακ. Πατριάρχη κ. Παῦλο. Ἐπίσης ὅπως ὁ Μακαριώτατος ἐδήλωσε θὰ γίνουν, μέσω τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἐκκλήσεις πρὸς τὴν ΟΥΝΕΣΚΟ και τὸ ΝΑΤΟ γιὰ τὴν προστασία τῆς ζωῆς τῶν Σέρβων κατοίκων τοῦ Κοσσυφοπεδίου και γιὰ τὴ διαφύλαξη τῶν χριστιανικῶν μνημείων του, ὡς ἀνεκτίμητων κειμηλίων τῆς παγκόσμιας πολιτισμικῆς κληρονομιάς.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 22ας Ἰουνίου 1999

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπέστειλε πρὸς τοὺς 25 νεοεκλεγέντες Ἑλληνες Εὐρωβουλευτὲς τὴν παρακάτω συγχαρητήρια ἐπιστολή:

«Ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ κυριάρχου ἑλληνικοῦ λαοῦ κατάδειξις ἐμπιστοσύνης στὸ πρόσωπό σας διὰ τῆς ἀναδείξεώς σας στὴν θέση τοῦ Εὐρωβουλευτοῦ, μοῦ παρέχει σήμερα τὴν ἀγαθὴ εὐκαιρία τῆς ἐπικοινωνίας μαζί σας, προκειμένου νὰ σᾶς ἐκφράσω αὐθόρμητα και πηγαία τὰ προσωπικά μου συγχαρητήρια και νὰ σᾶς ἀπευθύνω ἐκ μέσης καρδίας εὐχὰς γιὰ ἀδιάπτωτη ὑγεία, δύναμη και πλούσια εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴν ἄρτια ἐπιτέλεση τῆς ὑψίστης ἐθνικῆς ἀποστολῆς, τὴν ὁποία ἀναλαμβάνετε, εἶμαι βέβαιος, με ἀισθήματα εὐθύνης.

»Ἐπιτρέψατέ μου, παραάλλα, προκειμένου ἡ ἐπιστολή μου αὐτὴ νὰ προσλάβει και ἕναν πιὸ οὐσιαστικὸ ρόλο, νὰ σᾶς καταστήσω κοινωνὸν ὀρισμένων σκέψεων και ἀπόψεών μου στὸ μεγάλο και ἐπίκαιρο ζήτημα τῆς θέσεώς μας ὡς Ἑλλήνων και Ὁρθοδόξων μέσα στὴν Εὐρώπη, παρακαλώντας σας νὰ ἐκλάβετε αὐτὲς ὡς ξεχειλισμα ἐσωτερικῶν προβληματισμῶν και ἀγωνιῶν.

»Τὰ πρόσφατα τραγικά γεγονότα στὴ γειτονικὴ μας Σερβία και ὁ κίνδυνος ποὺ αὐτὰ ἐπαπειλοῦν γιὰ ὁλόκληρη τὴν περιοχὴ τῶν Βαλκανίων, ἐπιβάλλουν περισσότερο παρὰ ποτὲ τὴν σοβαρὴ ἐνασχόλησή μας με τὸ θέμα τῆς πραγματικῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης και τὴ γενναία ἀπάντησή μας –με τὸ χέρι στὴν καρδιά– στὸ ἐρώτημα: ποιά ἀκριβῶς Εὐρώπη ὀραματιζόμαστε και οἰκοδομοῦμε. Χωρὶς περιστροφὲς θὰ ὑποστηρίξω ὅτι ὅσον ὀμιλοῦμε μόνο γιὰ ὀικονομική, πολιτική, νομισματική και στρατιωτικὴ ἔνωση τῆς Εὐρώπης, τόσο και θὰ εὐρισκόμεθα μπροστά σὲ μιὰ «ἔνωση» προσωρινὴ και θνητογενή, πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀληθινή, στέρεη και βιώσιμη ἐνότητα τῶν λαῶν τῆς. Μὲ ἄλλα λόγια, καμία «ἔνωση» δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει διάρκεια, ἐὰν βασίζεται ἀπλῶς και μόνον ἐπὶ τῆς κοινότητος τῶν ὀικονομικῶν συμφερόντων, χωρὶς νὰ εἶναι και ἔνωση τῶν λαῶν, τῶν

ἀρχῶν και τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν. Συνεπῶς, ὁ προανατολισμὸς μας πρέπει νὰ κατευθυνθεῖ και πρὸς τὴν πνευματικὴ ταυτότητα τῆς σήμερον οἰκοδομούμενης ἐνιαίας Εὐρώπης, τί ἐκπροσωπεῖ και τί ἐγγυᾶται πολιτιστικά αὐτὴ ἡ ἔνωση.

Ὅπως ὄλοι ὀμολογοῦν, ἡ Δύση σήμερα περνᾶ μιὰ μεταβατικὴ και δύσκολη περίοδο ἀναζήτησης πνευματικῆς ταυτότητος, κλονισμοῦ τῶν παραδοσιακῶν προτύπων τῆς και δημιουργίας τῶν βάσεων ἐνὸς νέου πολιτισμοῦ, με τὴν ἑτερόδοξη χριστιανοσύνη νὰ μὴν μπορεῖ δυστυχῶς, σὲ ἕναν σημαντικὸ βαθμὸ, νὰ ἱκανοποιήσει τίς ἐσώτατες μυστικῆς ἐπιθυμίες και πνευματικῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χριστιανικὴ παρουσία δὲν ἐγγίζει ὅσο παλαιότερα τίς καρδιὲς τῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὀποῖοι σὲ μεγάλο βαθμὸ βιώνουν τὴν ἄλλοτριώση, τὴν ἀνεσιότητα και τὴν πλήξη.

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐγκτεται και ἡ μεγάλη ἱστορικὴ εὐθύνη τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς και πιὸ συγκεκριμένα τῆς Ὁρθόδοξης Ἑλλάδος νὰ δώσει λύσεις στὰ πνευματικά ἀδιέξοδα τῆς δοκιμαζόμενης Δύσης, νὰ ἀρδεύσει και πάλι και νὰ θρέψει με τὴν κουλτούρα τῆς τὴν Εὐρώπη, νὰ φωτίσει τὴν ἀσέληνη νύχτα τῆς μετακαρλομάγειας ἄλλοτριώσεως τῆς.

Ἄν και αὐτὸ ποὺ ἀκούγεται συχνὰ και γράφεται ἐπανειλημμένα εἶναι ἡ ἀναγκαιότητα ἐξευρωπαϊσμοῦ τῶν Ἑλλήνων –μιὰ νοοτροπία ποὺ ἐπικράτησε ὑποτιμητικά στὸν τόπο μας ἀπ' τὴν ἀπελευθέρωσή μας μέχρι σήμερα– μήπως θὰ πρέπει πὰ νὰ προβάλλει ὡς ἀναγκαιότητα ἡ διάθεσή μας νὰ φορτωθοῦμε και πάλι τίς ἱστορικῆς ἀποσκευές μας, δηλ. τὴν ἑλληνορθοδοξία μας, προκειμένου νὰ συμβάλουμε οὐσιαστικά στὴν πνευματικὴ ἐνότητα και τὴν πνευματικὴ ἐπιβίωση τῆς Εὐρώπης; Αὐτὴ ἡ πορεία δὲν εἶναι μιὰ πορεία ὀπισθοδρομησης οὔτε μιὰ φιλοσοφικὴ ἀδολεσχία, ἀλλὰ μιὰ δημιουργικὴ σύνθεση τῶν ἀξιῶν ποὺ γεννήθηκαν και γαλουχήθηκαν σὲ αὐτὸν τὸν τόπο και στηρίξαν τὴ Δύση, ὅταν γόνιμα μεταφυτεῦθηκαν σὲ αὐτὴν. Ἡ πνευματικὴ μας αὐτοσυνειδησία, ἡ γνήσια και ἀνόθευτη παραμῆνει τὸ ἀνεκτίμητο κεφάλαιό μας, ποὺ με μιὰ τεράστια μεταμορφωτικὴ δύναμη μπορεῖ νὰ ἀνακαινίσει τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία και νὰ διασώσει τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο.

Ἄναλογίζομαι, λοιπόν, τίς τεράστιες εὐθύνες ὄλων μας, και εἰδικότερα τίς ἰδικές σας, ποὺ καλεῖσθε νὰ προσφέρεται μέσα στὴν καρδιά τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης ἕναν ἄλλο λόγο, ἕνα διαφορετικὸ ἦθος, μιὰ ξέχωρη παράδοση. Ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη, ἂν θέλει νὰ ξαναβρεῖ τὴν ἀληθινὴ ταυτότητά τῆς και νὰ ἐπιζήσει, θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσει ἕνα πνευματικὸ ὑπόβαθρο γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν λαῶν τῆς. Κεφαλαιῶδες στοιχεῖο και θεμέλιο γιὰ τὴ διάρκεια αὐτὴ, καθίσταται συνεπῶς ἡ με πνεῦμα

γνησιότητας καὶ αὐθεντικότητας διάσωση καὶ βίωση τῶν κορυφαίων πολιτισμῶν ἰδεωδῶν τῆς παράδοσής μας, γιὰ τὴν αὐτοπεποίθηση τῶν Ἑλλήνων, τὴ θωράκιση τῶν Εὐρωπαίων, τὴν ἐλευθερία τῆς κοινωνίας τῶν προσώπων.

Σὰς εὐχομαι νὰ ἀγωνισθεῖτε πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῆ, μὲ ἐγρήγορηση καὶ ζῆλο, ἔχοντας σαφῆ τὴν αἴσθησι τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, τὴν ὁποία ἀναλαμβάνετε, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖτε ὀρθᾶ στὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη τῶν καιρῶν μας καὶ νὰ στηρίξουμε πνευματικὰ τὴν κλονιζόμενη εἰκόνα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, συμβάλλοντας καθοριστικὰ στὴν ἐπιβίωση καὶ ἀναδιαμόρφωσή του. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας θὰ σᾶς συμπαρασταθεῖ σὲ κάθε στιγμή μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις μας. Θὰ εἴμαστε δίπλα σας κάθε φορὰ πού θὰ μᾶς τὸ ζητήσετε. Μὲ πολὺ ἀγάπη καὶ διάθεση εὐκρινοῦς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας. Καλὴ δύναμη! Ὁ Θεὸς μαζί σας! Προσευχόμεθα γιὰ σᾶς διαρκῶς καὶ εὐχόμεθα κάθε ἐπιτυχία!

Μετ' εὐχῶν, τιμῆς καὶ ἀγάπης

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 24ης Ἰουνίου 1999

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος δέχθηκε σήμερα τὸ πρωὶ τὸν πρόεδρο τοῦ Ἰησοῦτικοῦ Κολλεγίου τῆς Βοστώνης π. Οὐίλιαμ Λίχι, τὸν ὁποῖον συνόδευε ὁ πρέσβυς τῶν Η.Π.Α. κ. Νικόλας Μπέρνς.

Ὁ κ. Μπέρνς εἶναι ἀπόφοιτος τοῦ συγκεκριμένου πανεπιστημίου καὶ εἶχε καθηγητὴ τὸν ἐν λόγῳ ἱερομόναχο. Ἡ ἐπίσκεψις ἔγινε μετὰ ἀπὸ αἴτημα τοῦ π. Οὐίλιαμ Λίχι, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στὴν Ἑλλάδα μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Degree College τὸ ὁποῖον αὐριο τὸ ἀπόγευμα θὰ τὸν βραβεύσει κατὰ τὴν τελετὴ ἀποφοίτησης τῶν σπουδαστῶν του. Στὴ συγκεκριμένη τελετὴ θὰ παρευρεθεῖ καὶ ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης θὰ βραβευθεῖ.

Ἀργότερα ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὸν πρέσβυ τῆς Αὐστραλίας κ. Ρὸς Μπέρνς ὁ ὁποῖος παρακάλεσε τὸν Μακαριώτατο κατὰ τὴν προσεχῆ ἐπίσκεψή του στὸ Βελιγράδι νὰ μεσολαβήσει στὸν πρόεδρο τῆς Πουγκοσλαβίας κ. Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς προκειμένου νὰ ἀπελευθερωθοῦν οἱ δύο κρατούμενοι στὶς γιουγκοσλαβικὲς φυλακὰς Αὐστραλοὶ ὑπάλληλοι τῆς ἀνθρωπιστικῆς οργάνωσης CARE, Stephen Pratt καὶ William Wallas.

Ὁ Μακαριώτατος ἐνημέρωσε τὸν πρέσβυ, ὅτι ἤδη σὲ χθεσινῇ ἐπικοινωνία πού εἶχε μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Σερβίας, παρακάλεσε τὸν Πατριάρχη κ. Παῦλο νὰ μεταφέρει στὸν πρόεδρο Μιλόσεβιτς τὴν παράκληση τοῦ

Μακαριώτατου, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν δύο Αὐστραλῶν πολιτῶν.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 25ης Ἰουνίου 1999

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπηύθυνε πρὸς τὸ 2ο Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα “ Ἡ Ἑλληνικὴ ὡς δευτέρη ἢ ξένη γλῶσσα: μὴ διαπολιτισμικὴ προσέγγιση” τὸ ὁποῖο διοργανῶναι τὸ Κέντρο Διαπολιτισμικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν στὴν Πάτρα ἀπὸ 25 ἕως 27 Ἰουνίου, τὸ ἀκόλουθο μήνυμα:

«Ἀγαπητοὶ σύνεδροι,

Μὲ πολλὴ χαρὰ ἀπευθύνομαι σὲ σᾶς καὶ συγχαίρω τὴν ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ καὶ τὸ Κέντρο Διαπολιτισμικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν γιὰ τὴν πρωτοβουλία τῆς διοργανώσεως τοῦ 2ου Διεθνoῦς Συνεδρίου, μὲ θέμα: «Ἡ Ἑλληνικὴ ὡς δευτέρη ἢ ξένη Γλῶσσα – μὴ διαπολιτισμικὴ προσέγγιση”. Κάθε προσπάθεια, ἢ ὁποία κατατείνει στὴν καλύτερη κατανόηση μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τῶν πολιτισμῶν τους εἶναι κατὰ πολὺ σημαντικό, γιατί, ἐν τέλει, βοηθᾶει στὴν εἰρηνικὴ καὶ ἐν ἀγάπῃ διαβίωση ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Στὴ δια-θρόνικη αὐτὴ συνύπαρξι καὶ ἀλληλοκατανόηση σημαντικώτατος παράγων εἶναι ἡ γλῶσσα, ὡς πολιτισμικὴ ἀξία. Ὅπως ἔγραψε στὰ 1873 ὁ δημοτικιστὴς Νικ. Κονεμένος “ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ μέσον γιὰ νὰ κοινοποιούμε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰ συναισθήματά μας”.

»Πράγματι εἶναι πολὺ σημαντικό νὰ μπορούμε νὰ ἐπικοινωνοῦμε μὲ τοὺς ἄλλοδαπούς ἢ καὶ τοὺς μετὰ τὴ δευτέρη γενιὰ ὁμογενεῖς μας στὰ ἑλληνικά. Κι αὐτὸ γιατί ἔτσι ἀποκτᾶται μὴ καλύτερη γνωριμία μὲ τὴ σύγχρονη Ἑλλάδα καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς.

»Διότι πρέπει νὰ εἶναι παγκόσμιο πολιτισμικὸ αἶτημα ὄχι μόνον ἡ διατήρησις τῆς γλώσσας μας στὸν τόπο ὅπου μιλιέται πάνω ἀπὸ 3500 χρόνια, ἀλλὰ καὶ ἡ διάδοσή τῆς, ὡς ἀναγκαίου ἐργαλείου στὴν ἐπιβίωσι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ μεγαλύτεροι ἐπιστήμονες ὄλων τῶν ἐπιστημῶν ἔχουν ἀναγνωρίσει ὅτι εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ τὸν πολιτισμὸ ἀνθρώπου νὰ ἔχει τὴ δυνατότητα τῆς προσπέλασης στὰ μοναδικὰ ἑλληνικά κείμενα τῆς φιλοσοφίας, τῆς τέχνης καὶ τῆς θεολογίας. Βεβαίως γιὰ νὰ διαδώσουμε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα πρέπει πρῶτα εμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ ἔχουμε πεισθεῖ περὶ τῆς μεγίστης ἀξίας τῆς, ὡς ἐνιαίου, ἀδιαίρετου καὶ καλοδουλεμένου ὄργανου ἐκφρασεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὅτι εἶναι ἡ ἀνεπανάληπτη γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ξενοφῶντα καὶ τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη, τοῦ

Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Εὐριπίδη, του Ἐπίκτητου και του Πλούταρχου, τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ και Ἰωάννη, τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, Παύλου και Θωμᾶ, τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, του Ἁγίου Κοσμᾶ του Αἰτωλοῦ, του Μακρυγιάννη, του Σολωμοῦ και του Κάλβου, του Ζαμπέλιου και του Παπαρρηγόπουλου, του Παπαδιαμάντη και του Βιζυηνοῦ, του Παλαμᾶ και του Καβάφη, του Σεφέρη και του Ἐλύτη. Εἶναι ἐπίσης ἡ γλώσσα που χρησιμοποιεῖται ἀκόμη και σήμερα στην ὀρολογία ὄλων τῶν ἐπιστημῶν, γιατί ἔχει κριθεῖ ὅτι ἀποτελεῖ τὸν ἀριστο τρόπο και τὸ βέλτιστο ὄργανο ἀπόδοσης με ἀκρίβεια και περιεκτικότητα τῶν ἐπιστημονικῶν ὄρων.

»Πολλοὶ σήμερα ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ὕλη και ἡ κοσμική ἰσχύς ἔχουν πλέον ἐπικρατήσει ἐπὶ του ἡθικοῦ και πνευματικοῦ πολιτισμοῦ κι ἐπομένως ἡ γλώσσα ἔπαισε πλέον νὰ εἶναι ἀξία και παράγων πολιτισμοῦ και μετετράπη σὲ ἐργαλεῖο τῆς ἐπικράτησης τῆς κυριαρχούσας ἐκκοσμικευμένης κουλτούρας. Ὅμως ἀντίθετα πρὸς τὴ σημερινὴ φαινόμενη πραγματικότητα ἡ γλιστερὴ κατωφέρεια, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὀδεύει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος τῆς Δύσης, τῆς ὁποίας ἀπτὰ δείγματα ζήσαμε τους προηγούμενους μῆνες και ζοῦμε ἔως σήμερα, θὰ τὸν ὀδηγήσει στην αὐτοκριτική και στην αὐτογνωσία και ἐν τέλει στην ἐπιστροφή του σὲς ἀξίες ἐκεῖνες, τὲς ὁποῖες κληρονόμησε, ἀλλὰ που ἀποδείχθηκε ἀδύναμος νὰ διατηρήσει. Οἱ ἀξίες τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, ἀξίες πανανθρώπινες και σωτηριώδεις, σὲς ὁποῖες βάση εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς και ὄχι ὁ ἄνθρωπος του Οὐμανισμοῦ και τῶν ὁποίων καθ' ἐξοχὴν ὄργανο ἔκφρασης εἶναι ἡ ἑλληνική γλώσσα, εἶναι αὐτὲς που μποροῦν νὰ βοηθήσουν τὸν μπλεγμένο στην ἀπελπισία δυτικὸ ἄνθρωπο.

Ἀγαπητοὶ Σύνεδροι,

»Ὁ προβληματισμός σας, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρξει για τὴν προώθηση τῆς ἑλληνικῆς ὡς δευτέρης γλώσσας, θὰ βοηθήσει κάθε ἀρμόδιο στην ἀναζήτηση τῶν τρόπων ἐκεῖνων, που ὁ σκοπὸς αὐτὸς θὰ ἐπιτευχθεῖ ἀποτελεσματικότερα. Καὶ με τὲς σκέψεις αὐτὲς εὐχομαι κάθε ἐπιτυχία στο Σινέδριό σας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος».

Ἱερά Μητρόπολις Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους και Ἀρδαμερίου

Με ἐπιτυχία ἐκπροσώπησε τὸ νεανικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στην 1η Διεθνή Ἑκθεση Νέων YOUTH GR. ὁ Σύνδεσμος Ὁρθοδόξων Νέων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἱερισσοῦ και ἡ Διαβαλκανική Ὁμοσπονδία Ὁρθοδόξων Νεολαίων.

Ἡ ἔκθεση ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν HELEXPO (Διε-

θνή Ἑκθεση Θεσσαλονίκης) και φιλοξενήθηκε σὲς ἐγκαταστάσεις τῆς, στην Θεσσαλονίκη.

Ὁ Σύνδεσμος Ὁρθοδόξων Νέων στο περίπτερό του, παρουσίασε τους τομείς τῆς Κατηχήσεως, Κατασκηνώσεις, Πορτὲς Νεολαίας, τὰ Κέντρα Νεότητος, τὲς ἐκδηλώσεις, τὲς Σχολὲς Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν. Ἐκτέθηκαν τὰ ἔργα Ἀγιογραφίας, Ξυλογλυπτικῆς, Ζωγραφικῆς και γυαλιῦ.

Ἡ Διαβαλκανική παρουσίασε τὲς ἐκδηλώσεις, συνέδρια, φεστιβάλ στον Βαλκανικὸ Ὁρθόδοξο νεανικὸ χῶρο και ἐξέθεσε Χριστουγεννιάτικες και Πασχαλινὲς κάρτες, κασέτες παραδοσιακῆς και ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τῶν Βαλκανίων.

Διενεμήθη πλούσιο ἔντυπο ὕλικὸ στους 40.000 νέους που ἐπεσκέφθησαν τὴν ἔκθεση.

Παράλληλα ὀργανώθηκε ἡμερίδα με θέμα: «Οἱ νέοι στην Ἐνωμένη Εὐρώπη, με ὀμιλητὴ τὸν π. Βασίλειο Καλλιακμάνη, Ἐπίκουρο Καθηγητὴ του Α.Π.Θ. και τὸν Κοινωνιολόγο κ. Μόσχο Δεμίρη.

Στὲς πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις συμμετείχαμε με τὴν χορωδία τῆς Γαλάτιστας και τὸ Χορευτικὸ τῆς Νέας Ἀπολλωνίας.

Ἡ παρουσία στην ἔκθεση νέων ἦταν μιὰ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας στους χιλιάδες νέους που τὴν ἐπισκέφθηκαν.

• Πὰ 15η χρονιά ἡ Μητρόπολις Ἱερισσοῦ ὀργάνωσε για τους νέους τῶν Κατηχητικῶν τὴν 15η Πορτὴ Νεολαίας τὸ Σάββατο 15 Μαΐου στο Ἄλσος Ἁγίας Παρασκευῆς Κρήμνης. Ἡ ἐκδήλωση ἀρχισε με ὑπαίθρια Θ. Λειτουργία κατὰ τὴν ὁποία ἔψαλε παιδικὴ βυζαντινὴ χορωδία ὑπὸ τὴ Γαλάτισσα.

• Ἡ ἑορτὴ τῆς Παναγίας Ὁδηγήτριας ἑορτάσθηκε τὴν Κυριακή 16 Μαΐου στην Οὐρανούπολη. Ἡ ἑορτὴ αὐτὴ καθιερώθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Νικόδημο εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐξόδου τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας «ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΟΔΗΓΗΤΡΙΑ» τῆς Ἱεράς Μονῆς Ξενοφάντος του Ἁγίου Ὁρους.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀνακοίνωσε τὴν ἀνέγερση του νέου Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ στην Οὐρανούπολη, πύλη του Ἁγίου Ὁρους, τῆς «Παναγίας Ὁδηγήτριας», καθὼς και του Πνευματικοῦ Κέντρου. Τὸ Κέντρο θὰ περιλαμβάνει Συνεδριακὸ Κέντρο, Ξενῶνα για Μοναχούς, κ.ἄ. Σύντομα θὰ ἀρχίση ἡ ἀνέγερσίς του.

• Ἡ Ἱστορική και Λαογραφική Ἐταιρία Χαλκιδικῆς σὲ συνεργασία με τὸν Παγγαλιδικὸ Σύλλογο Θεσσαλονίκης ὀργάνωσαν ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν του μεγάλου διδασκάλου του Γένους Ἁγίου Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ στην αἴθουσα «Νικόλαος Γερμανός» τῆς Δ.Ε.Θ. Ἡ ἐκδήλωση ἔκλεισε με ξενάγηση με σλάιτς στους τόπους που ἔδρασε ὁ μεγάλος Ἱεραπόστολος του Γένους. Ἡ ἐκδήλωση εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία και συμμετείχαν οἱ ἐν Θεσσαλονίκη διαβιούντες Χαλκιδικεῖς καθὼς και οἱ

καθηγητές της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. και όσοι σέβονται τον μεγάλο Ίσαπόστολο.

• Ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νικόδημος καθιέρωσε κάθε χρόνο την 29η Μαΐου ως ημέραν της αλώσεως. Κατ' αὐτὴν τελείται εἰς τοὺς Ναοὺς Ἱερὸν Μνημόσυνον γιὰ τοὺς μάρτυρες τῆς Ἀλώσεως καὶ ἐκδήλωσις εἰς τὴν Ἀρναίαν.

Φέτος ἡ ἐκδήλωσις πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα τοῦ Δήμου καὶ περιελάμβανε ὁμιλία ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλο Ἀρχιμ. Χρυσόστομο Μαϊδώνη μὲ θέμα «Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία καὶ ἡ βασιλεύουσα» καὶ ἡ χορωδία τοῦ Ἀριστοτέλειου Πνευματικοῦ Κέντρου Ἀρναίας παρουσίασε τραγούδια τῆς Ἀλώσεως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μουσικοῦ Βασ. Κοκαλιάρη. Μεταξὺ τῶν μουσικῶν συνθέσεων ἦταν καὶ τὰ τραγούδια «Σημαίνει ὁ Θεός» τοῦ Μαν. Καλομοίρη καὶ τὸ «Οὐκ ἔάλω ἡ βασιλεύουσα ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων» τοῦ Σταμ. Σπανουδάκη. Ἡ χορωδία καταχειροκροτήθηκε ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν ποὺ συμμετείχαν στὴν ἐκδήλωσις αὐτή.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Ἡ ἀνθρωπιστικὴ βοήθεια ποὺ ἀνεχώρησε στὶς 25 Μαΐου ἐ.ἔ. μὲ δύο φορητὰ νταλίκες τῶν 42 τόννων μὲ ἀγαθὰ γιὰ τὴν Σερβία, παρελήφθη ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Βρνανίας κ. Παχώμιο, ἐκπρόσωπο τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας διὰ λογαριασμό τοῦ Ὁργανισμοῦ Παραλαβῆς καὶ Διανομῆς τῆς Ἀνθρωπιστικῆς Βοηθείας "ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ".

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βρνανίας κ. Παχώμιος ἀπέστειλε στὸν πομπενάρχη μας τὴν κατωτέρω εὐχαριστήριω ἐπιστολή:

Πρὸς τὸν
Σεβασμώτατον Μητροπολίτην
Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας
κ.κ. Ἀμβρόσιον

Σεβασμώτατε,

Εἶναι εὐχάριστο ταυτόχρονα δὲ καὶ συγκινητικὸ τὸ ὅτι πάντοτε στὴν διάρκεια τῆς ἱστορίας καὶ κάθε φορὰ ποὺ οἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτοῦσαν, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀπέδειξε ἔμπρακτα τὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς τοὺς ὀρθόδοξους Σέρβους. Ἀξιοθαύμαστες προβάλλουν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια οἱ πολυποικίλες προσπάθειες τοῦ ὀρθόδοξου ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὴν στήριξη καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ δύσκολου ἀγῶνα ποὺ διεξάγει ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία γιὰ τὴν ὑλικὴ συμπαράσταση τῶν Σέρβων οἱ ὁποῖοι ἐπλήγησαν ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ πρόσφατου πολέμου. Κατὰ πολὺ ὅμως χειρότερη εἶναι ἡ τωρινὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ σερβικοῦ

πληθυσμοῦ ποὺ γίνεται ἀπὸ τὶς δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ ποὺ καθημερινὰ μᾶς βομβαρδίζουν.

Εἶναι ὄντως ἀξιοσημείωτη ἡ ὑλικὴ βοήθεια ποὺ Ἑσεῖς καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς Μητροπόλεως Σας μᾶς ἔχετε ἀποστείλει. Δὲν κατέστη δυνατὸν τὸ ἓνα φορητὸ νὰ ξεφορτώσῃ στὸ Κράγκουγιεβατς, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία Σας, ἐπειδὴ ἡ βοήθεια αὐτὴ ἀποτελοῦσε μέρος τῆς ἀποστελλόμενης ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος βοήθειας καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους ποὺ ἔχουν ἐπιβάλλει οἱ δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ, ἡ βοήθεια θὰ πρέπει νὰ ἔχη τὸν ἴδιο προορισμὸ καὶ τὸ ἴδιο σημεῖο ἐκκίνησης γιὰ τὴν ἐπιστροφή. Ἐτσι ἡ βοήθεια αὐτὴ ξεφορτώθηκε στὸ κέντρο συγκέντρωσης ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας τῆς Ὁρθόδοξης Σερβικῆς Ἐκκλησίας τῶν Βρνανίων, ὅπως καὶ ἡ ὑπόλοιπη βοήθεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἰδιαίτερα ὅμως συγκινητικὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ συμπαράσταση τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν ὀρθόδοξων Σέρβων ἀδελφῶν γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀλήθειας.

Τὰ σκουπισμένα δάκρυα τοῦ πονεμένου σερβικοῦ λαοῦ ὁ ὁποῖος πάσχει ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς θὰ εἶναι ἡ καλύτερη μαρτυρία καὶ ἔκφραση εὐχαριστίας γιὰ τὸ καλὸ σας καὶ γιὰ τὸ καλὸ ὀλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἃς ἐπιβεβαιώνουν τὰ δάκρυα αὐτὰ εἰς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἀποτελεσματικὰ τὴν κατὰ Θεὸν ἀγάπη Σας πρὸς τὸν σερβικὸν λαόν.

Σὰς παρακαλοῦμε νὰ εὐχέσθε ὑπὲρ τοῦ σερβικοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπικράτησης τῆς εἰρήνης στὸν τόπο μας. Ἐμεῖς εὐχόμεσθε στὸν Θεὸ γιὰ Σὰς καὶ γιὰ τὸ ποίμνιό Σας προσπαθώντας μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἔστω καὶ γιὰ λίγο νὰ ξεχρεωθοῦμε γιὰ ὅλες τὶς εὐεργεσίες ποὺ μᾶς κᾶνατε.

Πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμότητα, ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφός Σας,

† Ὁ Ἐπίσκοπος Βρνανίας Παχώμιος.

Τὴν Τέταρτη 16.6.99, τὸ ἀπόγευμα καὶ σὲ ἀτμόσφαιρα χριστιανικῆς ἀγάπης γιὰ τὸν συνάνθρωπο, τελέστηκαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

“ΤΟ ΣΤΕΚΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ” εἶναι μία νέα φιλανθρωπικὴ δραστηριότητα τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, ποὺ σκοπὸ ἔχει νὰ καλύψῃ ἀνάγκες μοναχικῶν, ἀνεστῶτων καὶ ἐνδεῶν συνανθρώπων μας, τόσο βιολογικῆς ὅσο καὶ πνευματικῆς.

Στεγάζεται σὲ μισθωμένο οἶκημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μελετοπούλων ἀριθ. 40 - Αἴγιον, καταλλήλως διαμορφωμένο καὶ πλήρως ἐξοπλισμένο.

Λειτουργεῖ ἤδη ἀπὸ τῆς 13ης παρελθόντος Ἀπριλί-

ου και σιτίζει καθημερινῶς πλὴν Κυριακῆς περίπου 40 ἀδελφούς μας. Μέχρι σήμερα ἔχει προσφέρει περίπου 2.000 μερίδες φαγητοῦ.

Διοικεῖται ἀπὸ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρία καὶ καθοδήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας.

Τὴν Ἐπιτροπὴ ἀποτελοῦν: οἱ π. Χρῆστος Τσάκαλος, π. Δημήτριος Οἰκονομόπουλος, κ. Παναγιώτης Λέτσος, κ. Μαρία Καζόλα - Βαλιανάτου καὶ κ. Ἀσπασία Μητροπούλου.

Τὸ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ λειτουργεῖ ἐπὶ ἐθελοντικῆς βάσεως. Δύο συνεργεῖα ἐθελοντριῶν κυριῶν ἀπὸ τὶς Ἐνορίες τῆς πόλεώς μας, προσέρχονται καθημερινῶς καὶ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους ἀντιστοίχως στὴ μαγειρική καὶ στὸ σερβίρισμα.

Τόσο ἡ Ἐπιτροπὴ, ὅσο καὶ οἱ ἐθελόντριες κυρίες προσπαθοῦν, ὥστε τὸ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ νὰ εὐρίσκεται σὲ ὑψηλὸ ποιοτικὸ, πολιτιστικὸ καὶ κοινωνικὸ ἐπίπεδο.

Ἡ νέα αὐτὴ φιλανθρωπικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀγκαλιάστηκε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἀπὸ πολλοὺς συμπολίτες μας, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προσφερθοῦν γιὰ τὴν λειτουργία της καὶ χρήματα καὶ ἀγαθὰ. Ἄλλωστε, ὅπως ὅλες οἱ προσπάθειες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔτσι καὶ αὐτὴ στηρίζεται στὴν ἀγάπη καὶ φιλοτιμία τῶν χριστιανῶν μας.

Τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων πλαισίωσαν καὶ τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν, Δημοτικῶν, Αστυνομικῶν, Λιμενικῶν, Ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ περιοχῆς μας, ἐκπρόσωποι ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων καὶ σωματείων, συλλόγων κ.λπ.

Μετὰ τὸν ἀγιασμό, τὸν ὁποῖο τέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, ὁμίλησε ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος π. Χρῆστος Τσάκαλος, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναφερόμενος γενικῶς στὸ φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καὶ εἰδικῶς στὸ ἐγκαινιολογούμενο ἔργο. Ἐπίσης ὁμίλησε ὁ κ. Παναγιώτης Λέτσος, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναφερόμενος στὸ ἱστορικὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ καὶ σὲ στατιστικὰ καὶ οἰκονομικὰ στοιχεῖα.

Τὴν τελετὴ ἐπεσφράγισε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας ἀναφερόμενος στὴ σπουδαιότητα καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς νέας αὐτῆς δραστηριότητος γιὰ τὴν πόλιν μας. Ἐκλείσει, εὐχαριστώντας ὅλους ὅσοι ἐργάστηκαν γιὰ τὴν ἰδρυση καὶ ὅλους ὅσοι ἐργάζονται γιὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ. Στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος μὲ τοὺς παρισταμένους ἐπισήμους ἔκοψαν τὴν κορδέλα τῶν ἐγκαινίων. Τέλος ὁ Σεβασμιώτατος καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ δεξιώθηκαν ὅλους τοὺς προσκεκλημένους σὲ ἀτιμόσφαιρα ἀγάπης καὶ χαρᾶς.

Ἡ Διοικούσα Ἐπιτροπὴ τοῦ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ "ΤΟ ΣΤΕΚΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ" ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκφράσει τὶς ἀπει-

ρες καὶ θερμὲς εὐχαριστίες τῆς σ' ὅλους ὅσοι τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅσους ἀνιδιοτελῶς προσέφεραν ἀγαθὰ καὶ τὶς ὑπηρεσίες τους γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς τελετῆς καὶ στὴ συνέχεια τῆς δεξιώσεως.

Εὐχαριστοῦμε θερμῶς: 1) Τὰ παιδιὰ τοῦ ΗΑΜΒΟ, 2) τὴν Ἐταιρεία 3Ε (ΓΡΙΑ ΕΨΙΛΟΝ) Πατρῶν καὶ 3) Τὸ κ. Θεόδωρον Τσέρον.

Εὐχόμεθα ὑγεία, χαρὰ καὶ κάθε καλὸ ἀπὸ Θεοῦ.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Πρόσφατα στὶς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου προσήλθαν νέοι μὲ ἦθος ἐκκλησιαστικὸ, μὲ μόρφωση καὶ ζήλο, ἔτοιμοι νὰ διακονήσουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὑπηρετήσουν τὸν ἄνθρωπο. Οὕτως ἐχειροτονήθησαν Διάκονοι: α) ὁ Γεώργιος Σκοπαράντζος, ἀπόφοιτος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Κορίνθου, β) ὁ Εὐστράτιος Σταθόπουλος, ἀπόφοιτος τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλ. Σχολῆς Ἀθηνῶν, γ) ὁ Εὐγένιος Γραεφλῆ, φοιτητῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου καὶ δ) ὁ Θεόδωρος Ἀθανασόπουλος, ἀπόφοιτος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ νυκτερινοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν, ἀδελφὸς ἐκ κουρᾶς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίων Τεσσαράκοντα.

Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ἐκάρην Μοναχὸς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐχειροτονήθη Διάκονος ὁ ἐκ Σεοῦλ Κορέας πρῶτος ἀγαμὸς κληρικὸς καὶ ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, π. Ἰωνᾶς Πάκ, ὅστις μετὰ τὴν ἐπ' ὀλίγον ἐγκαταβίωσή του εἰς τὴν Ἱερὰν Μονήν, θ' ἀποσπασθῆ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν Ἱεραποστολήν, πού μὲ ἐπιτυχία πραγματοποιεῖται εἰς τὴν Κορέαν, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην καθοδήγησιν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζήλων κ. Σωτηρίου.

Ἐπίσης εἰς τὴν ἰδίαν Μονὴν ἐκάρησαν μοναχοί: α) ὁ Δημήτριος Παρασκευόπουλος, ὀνομασθεὶς Δαμιανός, πτυχιούχος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ β) ὁ τελειόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν π. Νεκτάριος Κουδούνης.

Ὡσαύτως εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Εὐαγγελιστρίας Ἱερακος ἐκάρησαν Μοναχοί, ἡ Νεκταρία Καργάκου καὶ ἡ Μακρίνα Ἀβράμη, εἰς δὲ τὴν Ἱερὰν Μονὴν Γόλας, ἐκάρην Μοναχὴ ἡ ἀδελφὴ Παχωμία Ράπτη καὶ ἐτοποθετήθη Ἡγουμένη εἰς τὴν προσφάτως ἐπανιδρυθεῖσαν Ἱερὰν Μονήν.

• Τὴν ἔμπρακτὴ ἀγάπη πρὸς τὸν δοκιμαζόμενον ἀπὸ τὸν πρόσφατο πόλεμο ὁμόδοξο Σερβικὸ λαό, ἀπέδειξε καὶ τὸ πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, μὲ τὴν φροντίδα τοῦ Σεβ. Μητρο-

πολίτου κ. Εὐσταθίου.

Συγκεκριμένα συγκεντρώθηκαν συνολικά 40 τόννοι τροφίμων, φαρμακευτικοῦ ὕλικου καὶ εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, τὰ ὁποῖα συσκευάστηκαν σὲ κιβώτια ἀπὸ κλιμάκιο Ἱερέων, καὶ ἀπεστάλησαν στὴν Ἐκκλησία τῆς Σερβίας.

Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὴν περιφορὰ δίσκου, ποῦ πραγματοποιήθηκε σ' ὄλους τοὺς Ἱερούς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ἐγκύκλιο τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου, συγκεντρώθηκε τὸ ποσὸν τῶν 14.000.000 δρχ. τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Σερβίας διὰ μέσου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερά Μητρόπολις Γερμανίας

Μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα ἐορτάσθησαν στὴ Βόννη ἡ εἰκοσιπενταετία τῆς Ἀρχιερωσύνης καὶ τὰ 60χρονα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Γερμανίας καὶ Ἐξάρχου Κεντρῶς Εὐρώπης κ. Αὐγουστίνου. Στὴν ἐκδήλωση παρευρέθη καὶ ἀπηύθυνε χαιρετισμὸ ὁ πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας Romman Herzog. Περισσότεροι ἀπὸ 350 προσκεκλημένοι ἀπὸ τὸ χῶρο τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης παρευρέθησαν στὴν ἐπίσημη δοξολογία ποῦ ἐτελέσθη στὸν καθεδρικὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴ Βόννη μετ' ἀφορμὴ τὴν συμπλήρωση 25 ἐτῶν Ἀρχιερατικῆς διακονίας καὶ τὰ 60χρονα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αὐγουστίνου, κατὰ κόσμον Γεωργίου Λαμπαρδάκη.

Ὁ μητροπολίτης Αὐγουστίνος ἔχει τιμηθεῖ μετ' ἀνώτατες πολιτικακῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διακρίσεις. Ἰδιαίτερα σημαντικὴ ἡ ἀπονομή τοῦ Σταυροῦ Ἀξίας τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τὸ 1980, ἀπὸ τὸν τότε πρόεδρο Karl Karstens.

Ἐνας ἄλλος πρόεδρος, ὁ Roman Herzog, προσῆλθε στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴ Βόννη γιὰ νὰ ἀπευθύνει χαιρετισμὸ μετ' ἀφορμὴ τὸ διπλὸ Ἰωβηλαῖο καὶ νὰ ὑπογράμμισει ταυτόχρονα τὴ σημαντικὴ προσφορὰ τοῦ Μητροπολίτη Γερμανίας τόσο στὸν οἰκουμενικὸ διάλογο ὅσο καὶ στὴ δημιουργία σχέσεων φιλίας μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Γερμανῶν. Ἀπὸ γερμανικῆς πλευρᾶς παρευρέθησαν, πέραν τοῦ Herzog, καὶ ἀπηύθυναν χαιρετισμὸ, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ τότε καγκελαρίου Helmut Kohl, ὁμοσπονδιακὸς ὑπουργὸς Ἐργασίας Norbert Blüm, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας Ἐπίσκοπος Karl Lehmann, ὁ ὁμόλογός του τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος Manfred Kock, ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ

κρατιδίου Βορείας Ρηνανίας - Βεστφαλίας Johannes Rau καὶ ἡ δήμαρχος τῆς Βόννης Bärbel Dieckmann.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, τὸν ὁποῖο ἐκπροσώπησε ὁ μητροπολίτης Αὐστρίας Μιχαήλ, ἐξέφρασε στὸ μῆνυμά του τὴν εὐαρέσκεια τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν ἐπιτυχημένη πολὺπλευρῆ ἐκκλησιαστικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ μητροπολίτη Αὐγουστίνου στὰ 25 χρόνια τῆς Ἀρχιερατείας του στὴ Γερμανία. Ἰδιαίτερα ὑπογράμμισε τὶς πρωτοβουλίες του γιὰ τὴν ἰδρυση τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Μονάχου καὶ τὴν ἀνάπτυξή του σὲ Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Σχολή. Ἀναφέρθηκε ἐπίσης στὶς ἐπιτυχεῖς προσπάθειες τοῦ Μητροπολίτη Αὐγουστίνου γιὰ τὴ στέγαση ἱερῶν ναῶν.

Ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς παρευρέθη καὶ ἀπηύθυνε χαιρετισμὸ, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ πρωθυπουργοῦ Κωνσταντίνου Σημίτη, ὁ ὑφυπουργὸς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων Πάννης Ἀνθόπουλος, ὁ ὁποῖος καὶ στὸ συγχαρητήριο μῆνυμα ἀναφέρθηκε στὴν προσφορὰ τοῦ Μητροπολίτη στὴν Ὁρθοδοξία καὶ στὸν οἰκουμενικὸ διάλογο. Στὴν προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτη καὶ τὸ ἔργο του ἀναφέρθηκε καὶ ὁ πρέσβης τῆς Ἑλλάδας στὴ Γερμανία Δρ. Κωνσταντίνος Αἰλιανός.

Συγχαρητήρια μηνύματα ἔστειλαν ἐπίσης ὁ τότε καγκελάριος Helmut Kohl καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος.

Παρευρέθησαν ἐπίσης, ἡ ἐντεταλμένη τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβέρνησης γιὰ ζητήματα Ἀλλοδαπῶν Cornelia Schmalz - Jacobsen, ἐκπρόσωπος τῆς Ἁγίας Ἐδρας στὴ Γερμανία, πρέσβεις ὀρθόδοξων κρατῶν, πολλοὶ ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ εὐαγγελικοὶ ἐπίσκοποι, ὁ πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Ἐβραϊκοῦ Συμβουλίου Ignatz Bubis καὶ δεκάδες ἄνθρωποι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Σύντομη ἀναφορὰ στὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Γερμανίας ἔκανε ὁ πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Μίρον καὶ ἀκολούθως ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Münster Ἀναστάσιος Κάλλης παρουσίασε τόμο ποῦ ἐκδόθηκε πρόσφατα πρὸς τιμὴ τοῦ Μητροπολίτη Γερμανίας, μετ' ἄρθρα καὶ μελέτες Ἑλλήνων καὶ ξένων συγγραφέων. Τὴν τελετὴ στὸν καθεδρικὸ ναὸ ἔκλεισε ὁ τιμώμενος μετ' εὐχαριστίες πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες καὶ ἰδιαίτερα πρὸς τὸν πρόεδρο τῆς χώρας κ. Herzog τονίζοντας ὅτι εἶναι ἡ τρίτη ἐπίσκεψη ἀρχηγοῦ τοῦ γερμανικοῦ κράτους στὴν ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Γερμανίας.

(Περιοδικὸ "Ὁρθόδοξη Παρουσία")

Ἱερά Μητρόπολις Αὐστρίας

Ἀρχῆς Μαΐου καὶ στὰ πλαίσια ἑνὸς διεθνοῦς συνε-

δρίου, τὸ ὁποῖο εἶχε ὀργανώσει ἡ Ἐνωση Καθολικῶν Ἀκαδημαϊκῶν τῆς Αὐστρίας στὴ Σλοβακία, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς Αὐστρίας Δρ Πόχαν Φαυλάιντερ, ἀναφερόμενος στὴ παρούσα κρίση τῶν Βαλκανίων, εἶχε, μεταξὺ ἄλλων, δηλώσει ὅτι “ἡ Εὐρώπη τελειώνει ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ἡ Ὁρθοδοξία”.

Ἀντιδρώντας ἔντονα στὴν ἀνωτέρω γνώμη τοῦ αὐστριακοῦ Ὑπουργοῦ, ὁ Μητροπολίτης Αὐστρίας Μιχαήλ, πὺν εἶναι συνάμα καὶ Πρόεδρος τοῦ οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν τῆς χώρας αὐτῆς, ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς ἐφημερίδας “Ντὲρ Στάνταρντ”, ἐξέφρασε ἀγανάκτηση δηλώνοντας: “εἶμαι ἐμβρόντητος μὲ ὅσα διατύπωσε ὁ Ὑπουργός, ὅτι δηλαδή ἡ Εὐρώπη τελειώνει στὸ σημεῖο ὅπου ἀρχίζει ἡ Ὁρθοδοξία. Μὲ τὴν ἀποψή του αὐτὴ ὁ κ. Ὑπουργός, δημιουργεῖ μίᾶ Εὐρώπη δύο τάξεων”.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, τὸ Οἰκουμενικὸ Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν τῆς Αὐστρίας μὲ γράμμα τοῦ ἀπευθυνόμενου πρὸς τὸν ἐν λόγω Ὑπουργὸ καὶ ὑπογραφόμενο ἀπὸ τοὺς δύο Ἀντιπροέδρους καὶ τὸν Γραμματέα του, διαμαρτυρήθηκε ἔντονα γιὰ τὴν ἀνωτέρω ἀτυχή φράση, θέτοντάς του τὸ ἐρώτημα: “Ποιά Εὐρώπη ἐννοεῖτε, κύριε Ὑπουργέ;”. Τὸ γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου συνεχίζει ὡς ἑξῆς: “Λησμονεῖτε ὅτι καὶ ἡ Ἑλλάδα, μὰ σὲ μεγάλο ποσοστὸ ὀρθόδοξη χώρα, εἶναι μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως; Πόσο πείθει τὸ σύνθημα τοῦ κόμματος στὸ ὁποῖο ἀνήκετε, ὅτι πρέπει νὰ διευρυνθεῖ πρὸς ἀνατολὰς ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση; Λησμονεῖτε ὅτι στὰ πλαίσια τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀσφαλείας καὶ Συνεργασίας στὴν Εὐρώπη (ΟΑΣΕ), συνυπάρχουν καὶ συνεργάζονται ὅλες οἱ εὐρωπαϊκὲς χώρες; Ἄγνοεῖτε τὴ νομοθεσία τῆς Αὐστρίας πὺν χορηγεῖ πλήρη κρατικὴ ἀναγνώριση στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία; Μὲ τὴν ἀνωτέρω διατύπωσή σας, ἀνοίγετε τάφρους πὺν εἶναι βαθύτερες ἀπὸ τὸ σιδηροῦν παραπέτασμα, τὸ τεῖχος αὐτὸ πὺν χώριζε τὴν Εὐρώπη στὰ δύο. Ἐθελοτυφλεῖτε πρὸ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι εἶναι οἱ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἑταῖροι μας στὴν ὁδὸ πὺν ἄγει πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ τὴ συμφιλίωση.

»Ἄν καὶ πιστὸς ρωμαιοκαθολικός, ὅπως αὐτοπροσδιορίζεσθε δημοσίως, μὲ τὶς δηλώσεις σας σκανδαλίσατε τὶς λοιπὲς χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Διότι θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζετε ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες εἶναι ἀδελφές Ἐκκλησίες καὶ μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν.

»Ἄντὶ νὰ κατευθύνετε τὰ μέλη τοῦ ἀνωτέρω διεθνοῦς συνεδρίου πρὸς ἓνα οἰκουμενικὸ προσανατολισμό, μὲ τὶς δηλώσεις σας δημιουργήσατε μίᾶ εἰκόνα ἐχθροῦ. Διὰ τοῦτο σᾶς καλοῦμε νὰ ἀνακαλέσετε ὅσα εἶπατε”.

Ἀντίγραφα τοῦ ἀνωτέρω γράμματος ἐστάλησαν

στοὺς διοργανωτὲς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐν λόγω συνεδρίου, στὸν Ρωμαιοκαθολικὸ Ἀρχιεπίσκοπο Βιέννης Καρδινάλιο Κρίστοφ Σόνμπορν, στὴν Ἐνωση Καθολικῶν Ἐπιστημόνων Αὐστρίας καὶ στὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ ἐν λόγω Ὑπουργός μὲ δηλώσεις πὺν ἔκαμε ἐκ τῶν ὑπέρων στὸν Τύπο, ἐπέμεινε στὴν ἀποψή του, παρατηρώντας ὅτι “οὔτε ὁ Μητροπολίτης Αὐστρίας, οὔτε δὲ καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν εἶναι κηδεμόνες μου. Εἶμαι ἐλεύθερος νὰ ἐκφράζω τὴν ἀποψή μου καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψω οὔτε κἂν στὸν ἐπίσκοπο τῆς δικῆς μου Ἐκκλησίας νὰ μοῦ βάλει φίμωτρο”.

(Δελτίον «Ἐνημέρωσις»)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Μετὰ ἀπὸ 1600 ἔτη, ἀφότου γεννήθηκε, σπούδασε καὶ ἔδρασε ποιμαντοδιδασκτικὰ ὁ Ἐπίσκοπος Λενδρών (Λευκωσίας) Τριφυλλίος (σύμφωνα καὶ μὲ τὶς ἔρευνες εἰδικῶν ἱστορικῶν), ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου τιμᾶ τὸν Ἅγιο Τριφυλλίον καὶ ὡς πολιοῦχο τῆς πρωτεύουσας τῆς Κύπρου.

Ἡ πρόταση γιὰ τὴν ἐντονότερη προβολὴ τῆς προσωπικότητας καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου τοῦ ἐπισκόπου Λενδρῶν Τριφυλλίου ὀφείλεται στὸ Δῆμο Λευκωσίας καὶ κατεξοχὴν στὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δημάρχου κ. Λέλλου Δημητριάδη.

Τὸ φετινὸν τριήμερο, 11-13 Ἰουνίου, ἡ Λευκωσία γόρτασε μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα τὸν πολιοῦχο Ἅγιό της. Τὴν ὀργανωτικὴ εὐθύνη εἶχαν ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ὁ Δῆμος Λευκωσίας μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Θεοφ. Χωρεπίσκοπο Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειο (Καραγιάννη). Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε:

Φιλολογικὴ ἐκδήλωση, τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς 11 Ἰουνίου, στὴν αἴθουσα τοῦ Δήμου στὴν Πύλη Ἀμμοχώστου (πλησίον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς), ὅπου παρουσιάστηκε τὸ βιβλίον τοῦ διαπρεποῦς Βυζαντινολόγου κ. Ἰ. Ἀθαν. Παπαγεωργίου μὲ τίτλο: «Ὁ Ἅγιος Τριφυλλίος». Μίλησαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ὁ Δήμαρχος κ. Λ. Δημητριάδης καὶ ὁ συγγραφέας κ. Ἰ. Ἀθαν. Παπαγεωργίου. Ἀκολούθησε καλλιτεχνικὸ πρόγραμμα ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ χορωδία τῆς Ἱ. Μονῆς Κύκου καὶ τὴ χορωδία τοῦ Ἐλένειου Δημοτικοῦ Σχολείου.

Στὸ τέλος τῆς ἐκδήλωσης ὁ Δήμαρχος ἀπένευσε τὰ βραβεῖα γιὰ τὸ διαγωνισμὸ καλύτερης ἐκθεσης γιὰ τὸ βίον τοῦ Ἁγίου Τριφυλλίου. Στὸ διαγωνισμὸ ἔλαβαν μέρος μαθητὲς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ἐπίσης στὸν ἴδιον χώρῳ, καθόλη τὴ διάρκεια τῶν ἐκδηλώσεων, λειτουργοῦσε ἐκθεση φωτογραφίας μὲ θέμα τὸν Ἅγιο Τριφυλλίον.

Τὸ Σάββατο 12 Ἰουνίου, τελέστηκε θεία Λειτουργία στὸν Ἱ. Ν. Παναγίας Φανερωμένης (ἡ ὁποία βρίσκεται

στο δόρυφραγμα πού χωρίζει τὸ κέντρο τῆς πρωτεύουσας σὲ κατεχόμενο ἀπὸ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα) καὶ ἀκολούθησε λιπάνευση τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τοῦ Ἁγίου.

Τὸ ἀπόγευμα τελέστηκε ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός, ἐνῶ τὴν κυριώνυμο ἡμέρα, Κυριακὴ 13 Ἰουνίου, ὁ Μακαριώτατος προέστη τῆς Θ. Λειτουργίας.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας πραγματοποιήθηκαν διάφορες παραδοσιακὲς πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις στὴν Πλατεία Φενερωμένης, ἀπὸ διάφορα συγκροτήματα καὶ πολιτιστικούς φορεῖς τῆς Λευκωσίας.

Ὁ Ἅγιος Τριφύλλιος ἔζησε κατὰ τὸν 4ο αἰώνα. Δὲν εἶναι βέβαιο ἐὰν ἦταν κυπριακῆς καταγωγῆς. Πάντως θεωρεῖται ἀπὸ τὶς πηγὲς ὡς μορφωμένος ἐπίσκοπος καὶ περιφημὸς ρήτορας. Σπούδασε στὴ Βηρυτό, ὅπου μᾶλλον ἄσκησε γιὰ πολλὰ ἔτη τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Ἐνῶ μᾶς εἶναι ἄγνωστο πότε ἔγινε Ἐπίσκοπος, ἐντούτοις συμμετεῖχε στὴ Σύνοδο τῆς Σαρδικῆς 343 μ.Χ. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ ὄνομά του εἶναι ἐνὸς ἀπὸ τοὺς δώδεκα ἐπισκόπους τῆς κυπριακῆς Ἐκκλησίας πού ὑπογράφουν τὰ πρακτικά. Οἰκοδόμησε Μονὲς καὶ ἐκκλησίες. Κατὰ τὴν παράδοση σὲ μία ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὲς τῶν ἀγαρηνῶν (7ος αἰ.) προσπάθησαν νὰ κάψουν τὸ λείψανό του τὸ ὁποῖο παρέμεινε ἀφθορο, τελικὰ τὸ διαφύλαξαν οἱ χριστιανοί.

Ἀπὸ τὶς τοιχογραφίες, σὲ πολλὲς περιοχὲς τῆς Κύπρου, ὅπου ἴστροεῖται καὶ ἡ μορφὴ του, φανερώνεται ἡ πρὸς τὸ πρόσωπό του τιμὴ καὶ ἀναγνώριση τῆς ἀγιότητός του.

Οἱ ὕμνογράφοι τὸν χαρακτηρίζουν ὡς πρῶτο ποιμένα καὶ προκαθήμενο τῆς Λευκωσίας. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 13 Ἰουνίου.

I. X."

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' τὴν 23ῃ Ἀπριλίου 1999 ἀπηύθυνεν ἐκ τοῦ Βατικανοῦ Γράμμα πρὸς ὅλους τοὺς καλλιτέχνες τοῦ κόσμου, στὸ ὁποῖο ζητεῖ νέαν σύνδεσιν καὶ συνεργασίαν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Τέχνης, δοθέντος ὅτι ἡ Ἐκκλησία χρειάζεται τὴν Τέχνη, ὅπως ἀντιθέτως ἡ θρησκεία καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι πάντοτε μεγάλες πηγὲς ἐμπνεύσεως γιὰ τὴν Τέχνη, ἡ ὁποία ἄλλωστε «πέραν τῶν τυπικῶν θρησκευτικῶν μορφῶν ἐκφράσεως κατέχει μίαν ἐσωτερικὴν ἐγγύτητα πρὸς τὸν κόσμον τῆς πίστεως». Γι' αὐτὸ οἱ καλλιτέχνες τοῦ γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου, τοῦ θεάτρου καὶ τῆς μουσικῆς, τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῶν συγχρόνων τεχνολογιῶν καὶ μορφῶν ἐπικοινωνίας πρέπει νὰ γεφυρώσουν τὸ χάσμα, πού δημιουργήσε μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Τέχνης στίς τελευταῖες δεκαετίες ὁ ἄθεος οὐμανισμός.

- Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' τὴν 18ῃ Μαΐου

1999 ἐόρτασε τὴν 79ῃ ἐπέτειο τῶν γενεθλίων του.

- Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως τῶν ἡγουμένων - γυναικῶν 2000 περίπου γυναικείων ταγματῶν ἐξήτησε τὸ θέμα: «Κεκλημένες στὴ μαρτυρία καὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς ζωῆς» ἐνώπιον τῆς τρίτης χιλιετίας.

- Ὁ Πρόεδρος τοῦ Παπικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὸν Διαθρησκευτικὸ Διάλογο Καρδινάλιος Francis Arinze στὸ πρῶτο Συνέδριο τῶν ΡΚαθολικῶν Πατριαρχῶν καὶ Ἐπισκόπων τῆς ἐγγύς Ἀνατολῆς στὴ Βηρυττὸ ζήτησε μιὰ στενότερη συνεργασία Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων.

- Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' ἐδέχθη τοὺς ὑπευθύνους καὶ παίκτες τοῦ ποδοσφαιρικοῦ συλλόγου Barcelona καὶ ὑπέμνησε σ' αὐτοὺς τὴν ἰδιαίτερη εὐθύνη τους, δοθέντος ὅτι ἑκατομμύρια ἀνθρώπων παρακολουθοῦν τοὺς ποδοσφαιρικοὺς ἀγῶνες. Συνέστησε σ' αὐτοὺς νὰ ἔχουν τὶς ἀρετὲς τῆς ὑπομονῆς, τῆς αὐτοκυριαρχίας καὶ τῆς ἀγάπης, γιὰ νὰ ἐξυπηρετῇ ὁ ἀθλητισμὸς τὴν ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγή.

- Σὲ μιὰ Οἰκουμενικὴ Λειτουργία, πού ἔγινε τὴν 15ῃ Ἰουνίου 1999 στὴν πόλι τῆς Ἀνατολικῆς Πολωνίας Drohiczyn ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' σὲ ὁμιλία του τόνισε ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐπιταχύνουν τὴν ἀναζήτησι τῆς Ἐνότητος. Στὸ κατώφλι τῆς τρίτης χιλιετίας πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐρευνηθοῦν τὴ συνειδησί τους καὶ νὰ σκεφθοῦν τὴν εὐθύνη τους γιὰ τὶς ὑφιστάμενες διασπάσεις. «Πρέπει νὰ ἀναγνωρίζουμε τὴν ἐνοχίη μας καὶ νὰ παρακαλέσουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον γιὰ συγχώρησι», διότι «τὸ νὰ πιστεύουμε στὸν Χριστὸ σημαίνει, ὅτι θέλουμε τὴν ἐνότητα», ὅπως εἶπεν ὁ Προκαθήμενος τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον παρευρισκομένων πολυαριθμῶν Ὁρθοδόξων καὶ Προτεσταντῶν, προσθέσας καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι μόνο ἐλπίς γιὰ τὸ μέλλον. Σὲ ὠρισμένο μέτρο αὐτὴ ἡ ἐνότης ὑπάρχει ἤδη, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ἀποκτήσει τὴν ὀρατὴ μορφὴ τῆς ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς». Γι' αὐτὸ πρέπει μὲ τὸν διάλογο τῆς ἀληθείας καὶ μὲ ἀγάπην νὰ ὑπερνικήσωμεν τὶς δυσκολίες τῆς ἀδυναμίας μας καὶ τῶν προκαταλήψεων. Πρέπει «νὰ καθάρωμεν τὴ μνήμη, νὰ γνωρίσωμε καινούργιους δρόμους καὶ νὰ ἀνοίξωμε τὶς προοπτικὲς γιὰ μιὰ γνήσια συμφιλίωσι» (περιοδ. KNA = Katholische Nachrichten Agentur, Nr. 25, 15 Ἰουνίου 1999).

Ε.Δ.Θ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Παπικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν προώθησι τῆς ἐνότητος Καρδινάλιος Edward I. Cassidy σὲ συνέντευξι Τύπου τόνισε ὅτι τὸ ταξίδι τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β' στὴ Ρουμανία, στὴν ὁποία τὴν πλειοψηφία ἀποτελοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι, «εἶχε μεγάλην ἐπιτυχία καὶ ὑπερέβαλε ὅλες τὶς προσδο-

κίες. Ήταν, όπως προσθέτει, θετική έκπληξις τὸ πόσον ἐγκαρδίως καλωσόρισαν τὸν Πάπα: Ἡ Κυβέρνησις, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὁ Πατριάρχης, οἱ ὑπόλοιποι ἐπίσκοποι, τὰ Μέλη τῆς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ τὰ πλήθη τῶν ὄχι μόνον ΡΚαθολικῶν, ἀλλὰ καὶ Ὁρθοδόξων πιστῶν, πού γέμισαν τοὺς δρόμους. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ τῶν συμβολικῶν συναντήσεων, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ βοηθήσουν κατὰ τὴν ἀναζήτησι τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Παραπλεύρως πρὸς τὸν θεολογικὸν διάλογον ἔχουν τέτοιες συναντήσεις μεγάλη ἀποφασιστικὴ σημασία. Ὅ,τι μένει ἐκ τῆς ἐπισκέψεως καὶ μπορεῖ γιὰ τὸ μέλλον νὰ εἶναι σπουδαῖον, εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Πάπας καὶ ὁ Πατριάρχης (Ρουμανίας) συναντήθηκαν: ὡς ἀληθινοὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ.

Στὴ συνέχεια ὁ Καρδινάλιος, ἀναφερόμενος στὸ ὅτι στὸ Βουκουρέστι στὴν μὲν Ὁρθόδοξη Πατριαρχικὴ καὶ Συνδικτικὴ Θ. Λειτουργία παρέστη ὁ Πάπας, στὴν δὲ ΡΚαθολικὴ Λειτουργία παρέστη ὁ Ὁρθόδοξος Πατριάρχης Ρουμανίας, προσέθεσεν: «Ἀλλὰ ὑπάρχουν δύο σημεῖα, στὰ ὁποῖα παρατηρήσαμεν, ὅτι ἀκόμη εἶχαμε μπροστά μας πολλὴν ἐργασία: Κατὰ τὴν τέλεσι τῶν δύο Λειτουργιῶν δὲν μπορούσαμε νὰ ἔχωμε εὐχαριστιακὴν κοινωνία: δὲν ἔχομε ἀκόμη τὴν πλήρη κοινωνίαν, ἡ ὁποία θὰ ἦταν ἡ προϋπόθεσις γιὰ τὴν εὐχαριστιακὴν κοινωνία. Ὑπῆρχαν ὅμως πολλὰ σημεῖα τῆς ἐνότητος. Εὐχομαι νὰ μπορέσουν πολλοὶ Ὁρθόδοξοι νὰ ἀποβάλουν τὴν ἀγωνία γιὰ τὸ Πρωτεῖον καὶ τὸν Παπικὸν θεσμόν, ἡ ὁποία ἀγωνία εἶναι ἓνα μέρος τῆς ἱστορίας. Ἦκουσα μετὰ τὸ ταξίδι, ὅτι, ὡς ὑπάρχει ἤδη ἐλπίς, κανεὶς πλέον δὲν θὰ ἔχη φόβον γιὰ μιὰ ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα.

– Ἐν ὀνόματι τῶν ἐπισκόπων τῆς Κάτω Σαξωνίας ὁ ΡΚαθολικὸς ἐπίσκοπος τῆς περιοχῆς Hildesheim Josef Homeyer συνεχάρη τὴν πρώτη «εὐαγγελικὴ» - λουθηρανὴ ἐπίσκοπο στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀννόβερου Margot Kässmann. Χαίρει γιὰ τὴν οἰκουμενικὴν συνεργασία, διότι παρὰ τὶς διαφορὰς στὴν κατανόησι τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργημάτων, εἶναι σπουδαῖος ἓνας ἀδελφικὸς σύνδεσμος γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν μεγάλων πολιτιστικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἀπαντήσεων καὶ προκλήσεων τῆς ἐρχομένης νέας χιλιετίας.

– Ὑπάρχουν ἐνδείξεις προσεγγίσεως μεταξὺ τῆς ΡΚαθολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ διμεροῦς Διαλόγου τῶν δημοσίευσε στὸ Βατικανὸν καὶ στὸ Λονδίνο κείμενον συμφωνίας, στὸ ὁποῖο περιέχονται προτάσεις γιὰ μιὰ ἀποδεκτὴ καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικανῶν κατανόησι τοῦ Πρωτείου. Ἐπίσης προτείνεται ἡ ἰσχυροποίησις στοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς τῆς συνοδικῆς δομῆς καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς συλλογικότη-

τος. Τὸ 14σέλιδο κείμενον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ δῶρον τῆς αὐθεντίας» (The gift of Authority) ἐτοιμάσθη κατὰ πιν πενταετοῦς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς. Στὸ κείμενον οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀναγνωρίζουν τὸ Πρωτεῖον τοῦ Πάπα γιὰ ὅλη τὴν Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον τοῦτο «ἐξασκεῖται συλλογικῶς καὶ μέσα στὸ πλαίσιο τῆς συνοδικότητος». Μὲ τὸ Πρωτεῖον τοῦ Πάπα συνδέεται τὸ «ἰδιαίτερον διακονικὸν λειτουργημὰ τῆς διακηρύξεως τῆς αὐθεντικῆς πίστεως γιὰ ὁλόκληρην τὴν Ἐκκλησίαν». Ἀλλ' οἱ σχετικὲς διακηρύξεις δὲν ἴστανται ὑπεράνω τῶν πανηγυρικῶν διακηρύξεων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ζήτημα τοῦ «ἀλαθίτου» τοῦ Πάπα, τὸ κείμενον ἀναγνωρίζει κατ' ἀρχὴν τὶς παπικὲς διατυπώσεις τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν ὡς «δεσμευτικὲς γιὰ ὅλες τὶς Ἐκκλησίας». Ἀλλὰ συγχρόνως τονίζεται ὅτι κατ' ἀρχὴν εἶναι ἀναγκαῖες στὴν Ἐκκλησίαν ἡ κριτικὴ καὶ αἱ μεταρρυθμίσεις.

Σὲ περίπτωσι, πού τὸ κείμενον αὐτὸ θὰ γίνῃ δεκτὸ ἐπισημῶς ἀπὸ τὶς δύο Ἐκκλησίας, τότε, ὅπως τονίζουν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ θέμα τῆς αὐθεντίας «δὲν θὰ εἶναι πλέον αἰτία, γιὰ τὴ συνέχισιν τῆς διασπάσεως τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν».

Πὰ τὸ κείμενον αὐτὸ ὑπῆρξαν ἐπικρίσεις καὶ διαμαρτυρίες καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὰς.

– Ἡ «κοινὴ διακήρυξις γιὰ τὴν περὶ δικαιοσύνης διδασκαλίαν» θὰ ὑπογραφῆ ὑπὸ τῶν ΡΚαθολικῶν καὶ τῶν Λουθηρανῶν τὴν 31η Ὀκτωβρίου 1999, ἡμέραν τῆς Μεταρρυθμίσεως, στὴν πόλιν Augsburg. Τοῦτο κατέστησαν γνωστὸν ὁ Γ. Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Λουθηρανικοῦ Συνδέσμου καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Παπικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν Καρδινάλιος Edward Cassidy. Μάλιστα ὁ Καρδινάλιος δήλωσε ὅτι ἡ ἐπιτευχθεῖσα συμφωνία γιὰ τὶς θεμελιώδεις ἀλήθειες τῆς περὶ δικαιοσύνης διδασκαλίας σημαίνει ὅτι ἡ πορεία τοῦ περὶ αὐτῆς διαλόγου πρέπει νὰ προχωρήσῃ καὶ θὰ προχωρήσῃ. Ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶναι νὰ ἐπιτευχθῇ «πλήρης ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, ἐνότης μέσα στὴν διαφορικότητα, μέσα στὴν ὁποία ἐνότητι οἱ παραμένουσες διαφορὰς θὰ εἶναι μετὰξὺ τους συμφιλωμένες καὶ δὲν θὰ ἔχουν πλέον διασπαστικὴ δύναμι». Πὰ τὴν ὑπογραφή τῆς συμφωνίας ἐπελέγη ἡ 31η Ὀκτωβρίου, διότι ἡ ἡμέρα αὐτὴ, ὡς ἐτόνισεν ὁ Noko, ὑπενθυμίζει στοὺς Λουθηρανούς, ὅτι ἡ Μεταρρυθμίσις πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὡς κίνησις, «ἡ ὁποία δὲν ἀποβλέπει στὴ διάσπασιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ στὴ μεταρρυθμίσι τῆς Μιάς Ἐκκλησίας σὲ ὄρισμένους τομεῖς». Ὁ ρωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος τῆς περιοχῆς Augsburg Victor Josef Dammertz δήλωσε ὅτι ἡ εἶδησις ἦταν γι' αὐτὸν «τὸ ὠραιότατον δῶρον γενεθλίων», στὰ 70 χρόνια του.

Ε.Δ.Θ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, παράγρ., 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν κενῶν θέσεων τακτικῶν Ἐφημερίων ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς: α) Ἁγίου Νικολάου - Καλλιθέας, β) Ἁγίας Παρασκευῆς - Δήμου Ἀγ. Παρασκευῆς, γ) Κοιμ. Θεοτόκου - Ἡλιουπόλεως, δ) Ἁγίου Διονυσίου - Ἀρεοπαγίτου καὶ ε) Ἁγίου Ἰωάννου - Ταύρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὰς Ἐφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2799/16-12-1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν, «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς: 1) Ἀγ. Βασιλείου - Πολυγώνου, 2) Ἀγ. Δημητρίου - Δήμου Ἁγίου Δημητρίου, 3) Ἀγ. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, 4) Ἀγ. Κωνσταντίνου - Ὁμονοίας, 5) Ἀγ. Νικολάου - Καλλιθέας, 6) Ἀγ. Νικολάου - Χαλανδρίου, 7) Ἀγ. Πάντων - Καλλιθέας καὶ 8) Ἀγ. Παρασκευῆς - Δήμου Ἁγίας Παρασκευῆς, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 14ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 590/1977 καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανονισμῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν:

1. Ἁγίας Τριάδος Πρεβέζης, 2. Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου Νικοπόλεως, 3. Ἁγίας Παρασκευῆς Ἄνω Κοτσανόπουλου, 4. Ἁγίου Γεωργίου Κάτω Κοτσανόπουλου, 5. Ἁγίου Βλασίου Ψαθοτοπίου, 6. Γεν. τῆς Θεοτόκου, Καλογερικοῦ Ἄρτας, κα-

λοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Πρεβέζῃ, τῇ 4ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κασσανδρείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ Π.Δ. 6671 ΦΕΚ τ. Α' 17.8.1977 ἀφορῶντος ἐφημεριακὴν ρύθμισιν ἐνοριῶν τουριστικοῦ χαρακτήρος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα (Α' κατηγορία) ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν δικαιολογητικὰ θέσεως ἐφημερίου εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος ἐνορίας Περαιᾶς Θεσσαλονίκης.

Ἐν Πολυγύρῳ, τῇ 8ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Κασσανδρείας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν Νόμων α) 1398/73 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», β) Τὸ Ν. 817/78, γ) Τὸ Ν. 673/77, προκηρυσσομεν ἐκλογὴν Διακόνου πρὸς πλήρωσιν κενῆς Διακονικῆς θέσεως Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλαβρύτων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Αἰγίῳ, τῇ 21ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-36 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἁγίου Γεωργίου Νέας Περάμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Μεγάροις, τῇ 22.6.1999

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Μητρόπολις Κίτρους, Κατερίνης καὶ Πλαταμῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τοῦ Νόμου 673/1977 ἄρθρον 1 παρ. α, β) τοῦ Π.Δ. 1398/1973 καὶ γ) τοῦ ἄρθρου 14 παρ. 5 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκ-

κλησίας της Ελλάδος, προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού Διακόνου του Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Λειπτοκαρυᾶς καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Κατερίνῃ, τῆ 25ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Κίτρος ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντες ὑπὲρ ὅψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπὲρ ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου» Περί Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ ἑφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἑφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν:

α) Ἁγ. Παντελεήμονος Μηθύμνης, β) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μηθύμνης, γ) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Πελόπης, δ) Ἁγ. Ἰωάννου Θεολόγου Πτεροῦντος, ε) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ὑψηλομετώπου, στ) Ἁγ. Κυριακῆς Πετρίου, ζ) Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου Ρεύματος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Καλλονῇ, τῆ 28ῃ Ἰουνίου 1999

† Ὁ Μηθύμνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπὲρ ὅψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπὲρ ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περί Ἱερῶν Ναῶν, ἑνοριῶν καὶ ἑφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὴν κενήν οργανικήν θέσιν Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Προκοπίου, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι, τῆ 30.6.99

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Συμφώνως πρὸς τὴν κειμένη Ἐκκλησι/κὴν Νομοθεσίαν καὶ τῆ ὑπὲρ ἀριθμ. 22/1999 Πράξει ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις: 1) «Ἁγίου Γεωργίου» Ἀποκορώνου 2) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» Πεμονίων Ἀποκορώνου 3) «Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου» Πλάκας Ἀποκορώνου 4) «Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου» Πιθαρίου 5) Ἁγίου Λουκά Χανίων (4ῃν θέσιν) 6) «Ἁγίων Ἀποστόλων» Κουφοῦ καὶ 7) «Ἁγίας Τριάδος» Κορακιῶν Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐνεργήσουν τὰ δέοντα διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά 14 Ἰουνίου 1999

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

<http://www.ecclesia.gr>

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Καισαριανῆς ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.

Τακτικὸν μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Ἄρχιμ. **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ**

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου

τῆς Ἐταιρείας Γραφικῶν Τεχνῶν «**ΑΒΕΛ**»

Μενελάου 2, Ἡλιούπολη, Τηλ. - Fax: 9761274

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Μηνύματα ἐκ τῆς ἐπισήμου Ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ι. Μ. Χατζηφῶτη, Χρονικὸν τῆς ἐπισήμου Ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (20 Μαΐου - 5 Ἰουνίου 1999).

Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐπίσημα Γράμματα.

Κωνστ. Χρ. Τράκα, Ἐγγενῆς καὶ ἱστορικῆ ἡ συν-αλληλία Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.